

Årsredovisning 2008

2008

Innehåll

Nordeas verksamhet

Sammanfattning	2
VD-ord	6
Vision, värderingar och strategi	8
Affärsutveckling 2008	12
Medarbetarna gör Nordea ännu bättre	22
Företagets samhällsansvar	24
Nordeaaktien	26
Viktiga händelser 2008	30

Förvaltningsberättelse

Finansiell översikt 2008	31
Kundområdesresultat	37
Risk-, likviditets- och kapitalhantering	44
Corporate Governance	70

Finansiella rapporter

Femårsöversikt	78
Kvartalsvis utveckling	81
Resultaträkning	82
Balansräkning	83
Redogörelse för redovisade intäkter och kostnader	84
Kassaflödesanalys	85
Noter till redovisningen	87
Förslag till vinstdisposition	145
Revisionsberättelse	146

Organisation

Koncernstruktur	147
Styrelse	148
Koncernledning	150
Nordeas organisation	151

Övrigt

Kreditbetyg	151
Definitioner och begrepp	152
Årsstämma	153
Finansiell kalender	153

Bolagsstyrningsrapport

”

Solitt resultat och stark position trots finansoro och konjunktur nedgång. Nordea håller fast vid sin strategi för organisk tillväxt, men justerar expansionstakten. Hanteringen av kostnader, risker och kapital prioriteras än mer. Nordea fortsätter att fokusera på de befintliga kärnkundernas behov och på att värva nya, kreditvärdiga kunder. Vår ambitiösa vision att skapa ett ännu bättre Nordea ligger fast.

Christian Clausen,
vd och koncernchef

VD-ord

Sidan

6

Denna årsredovisning innehåller förutsägelser som avspeglar ledningens aktuella syn på vissa framtida händelser och på potentiellt finansiellt resultat. Även om Nordea bedömer att förutsägelserna grundar sig på rimliga förväntningar kan inga garantier ges för att förväntningarna visar sig korrekta. Utfallet kan alltså avvika markant från förutsägelserna, till följd av en rad faktorer såsom (i) den makroekonomiska utvecklingen, (ii) förändringar i konkurrensförutsättningarna och (iii) förändringar i räntenivån. Denna årsredovisning ska inte tolkas som att Nordea åtagit sig att revidera dessa förutsägelser utöver vad som krävs av gällande lag eller börsbestämmelser, om och när omständigheter uppstår som medför förändringar jämfört med tidpunkten när förutsägelserna gjordes.

Stabil intäktsökning 2008 – fortsatt stöd till kunderna.

Tillväxten i utlåningen till företagskunder ökade, tack vare stark marknadsposition och stark upplånings- och kapitalposition. I privatkundsegmenten fortsatte antalet kunder att öka.

Affärsutveckling 2008

Sidan **12**

Strategin för organisk tillväxt ligger fast, men vi slår av på expansionstakten.

Strategin för organisk tillväxt ligger fast, trots det betydligt tuffare makroekonomiska läget. Genom att följa "mitt på vägen"-taktiken strävar Nordea efter att hålla tempot uppe i affärerna och hitta en balans mellan möjligheter och utmaningar.

Vision, värderingar
och strategi

Sidan **8**

Väldiversifierad kreditportfölj.

Konjunktur nedgången har medfört högre kreditförluster och fler osäkra fordringar. De osäkra fordringarna ökade från en låg nivå till 0,50 procent av den samlade utlåningen, och kreditförlusterna uppgick 2008 till 466 mn euro eller 19 punkter av utlåningen.

Risk-, likviditets- och
kapitalhantering

Sidan **44**

Sammanfattning

Nordea är den största finanskoncernen i Norden och Östersjöregionen, med ett börsvärde på cirka 13 md euro, en balansomslutning på 474 md euro och ett primärkapital på 15,8 md euro vid utgången av december 2008. Nordea är den största kapitalförvaltaren i regionen med 126 md euro i förvaltad kapital.

Nordea är en fullservicebank med en ledande ställning inom såväl storföretagssegmentet som retail- och private banking-segmenten.

Med cirka 1 400 kontor, kundcenter i alla nordiska länder och en mycket konkurrenskraftig e-bankverksamhet har Nordea också det största distributionsnätet i Norden och Östersjöregionen, däribland mer än 260 kontor på fem nya europeiska marknader, nämligen Ryssland, Polen, Litauen, Lettland och Estland.

Nordea har den största kundbasen bland de nordiska finanskoncernerna med cirka 10 miljoner kunder i Norden och på de nya europeiska marknaderna, varav 7,5 miljoner är privatkunder som ingår i fördelsprogrammet och 0,7 miljoner är aktiva företagskunder.

Kärnan i Nordeas strategi är att dela in kunderna i olika segment med erbjudanden och resursallokering som passar kundernas behov. Förmånskunderna i privatkundssegmentet erbjuds ett komplett utbud av produkter och tjänster, bland annat en personlig bankman. Nordea satsar målmedvetet på att skapa starka kundrelationer med företagskunder och siktar på att bli deras husbank genom att kombinera nordiska resurser och kompetenser med lokal närvaro och genom att arbeta i kundteam.

Nordeas strategi bygger på organisk tillväxt, med väl avvägd riskhantering. Kreditportföljen är väl diversifierad, och den största geografiska marknaden svarar för cirka en fjärdedel av Nordeas samlade intäkter.

Nordeas totalavkastning var -47 procent 2008, men överträffades trots det endast av en bank i den europeiska jämförelsegruppen. Sedan 2000 har Nordea en ackumulerad totalavkastning på 56 procent, och här är Nordea nummer tre i jämförelsegruppen.

Avkastningen på eget kapital var 15,3 procent 2008. Sedan 2006 är Nordeas långsiktiga mål att fördubbla det

Nordea – med ett starkt utgångsläge

En unik kundbas

Cirka 10 miljoner privatkunder och 700 000 aktiva företagskunder

Väl utbyggd distribution

Cirka 1 400 kontor

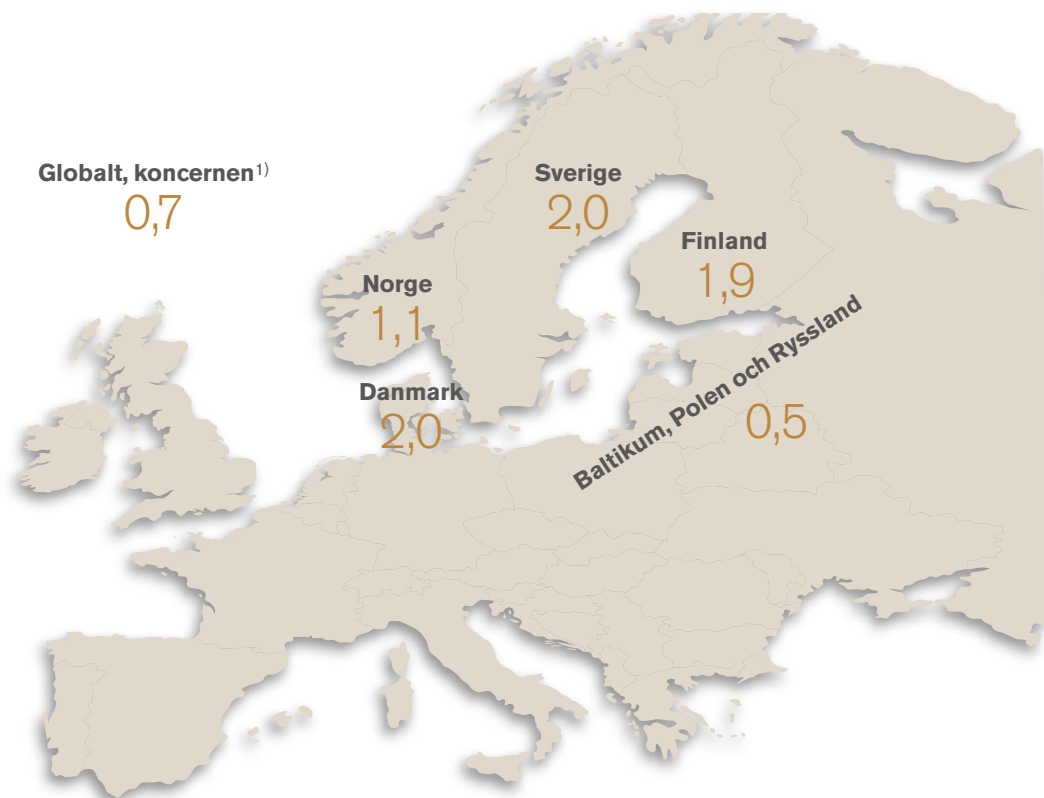
Finansiell styrka

15,8 md euro i primärkapital
Primärkapitalrelation på 9,3 procent före övergångsregler

Skalfördelar

Kostnadsbas/riskvägda tillgångar
2,0 procent (genomsnitt för nordiska konkurrenter 2,1 procent)

Rörelseintäkter, md euro

¹⁾ Shipping, Oil Services & International, International Private Banking och koncernfunktioner.

riskjusterade resultatet på sju år. Det riskjusterade resultatet ökade 2008 med 2 procent, eller med 3,5 procent exklusive avgiften till danska statens garantiprogram.

Kapitalposition och reviderad kapitalpolicy

Nordea har en stark kapitalposition, med 15,8 md euro i primärkapital. Primärkapitalrelation före övergångsregler uppgick vid utgången av 2008 till 9,3 procent och kärnprimärkapitalrelation var 8,5 procent.

Det nya målet för primärkapitalrelationen över en konjunkturcykel är 9 procent och målet för kapitaltäckningsgraden är 11,5 procent.

Nyemission och sänkt utdelning för 2008 ska stärka primärkapitalet med 3 md euro

Nordea aviserade i februari åtgärder för att stärka koncernens kärnprimärkapital med 3 md euro. Detta ska ske dels genom en garanterad emission av nya stamaktier med företrädesrätt för befintliga aktieägare på cirka 2,5 md euro, dels genom att föreslå en sänkning av utdelningen till att motsvara 19 procent av resultatet för 2008. Detta ökar kapitalbasen med cirka 0,5 miljarder euro. Nyemissionen förutsätter aktieägarnas godkännande vid en extra bolagsstämma som kommer att hållas den 12 mars 2009.

Nordeas styrelse och koncernledning anser det vara ansvarsfullt att agera proaktivt för att på bästa sätt positionera banken både för de risker och de möjligheter som uppstår i det rådande, exceptionellt utmanande marknadsläget.

Likviditet och upplåning

Den kortsiktiga likviditetsrisken har hållits på måttliga nivåer under 2008. Nordeas likviditetsbuffert har under året uppgått till mellan 20 och 40 md euro, vilket Nordea betraktar som en hög nivå. Detta speglar koncernens konservativa inställning till likviditetsrisk.

Trots de stora svårigheter som drabbade finansbranschen under 2008 har Nordea visat fortsatt styrka i sin upplåningsverksamhet och lyckats anskaffa nytt kapital till konkurrenskraftiga priser. Nordea gynnas av sin ställning som välrenommerad bank med kreditbetyget AA- samt sin försiktiga likviditetshantering och affärsprofil. Nordea

har också en väl diversifierad och stark finansieringsbas med en stabil inlåning från privatkunder och tillgång till två stora hemmamarknader för säkerställda obligationer.

Väl diversifierad kreditportfölj

Nordeas verksamhet har under lång tid präglats av konsekvent och väl avvägd kreditriskhantering. Koncernens beslutsstruktur säkerställer att kreditrisklimer för kunder och kundgrupper fastställs på rätt beslutsnivå i koncernen.

Kreditkvaliteten försämrades något under fjärde kvartalet 2008, främst bland företagskunderna. Något fler företag fick sina kreditbetyg sänkta jämfört med dem som fick högre betyg. De sänkta kreditbetygen fick de riskvägda tillgångarna att öka med cirka 4,5 procent under 2008. Kreditförlusterna uppgick till 466 mn euro, vilket motsvarar en kreditförlustrelation på 19 punkter. Osäkra fordringar, brutto, ökade till 2 224 mn euro.

Osäkra fordringar, netto, efter reserveringar för individuellt värderade lån, utgjorde 0,50 procent av den sammanlagda utlåningen, en ökning med 19 punkter jämfört med 2007.

Affärsutveckling och koncernens resultat 2008

Intäkterna ökade med 4 procent till 8 200 mn euro och resultatet före kreditförluster steg med 1 procent till 3 862 mn euro. Trots finanskrisen och nedgången i världsekonomin kunde Nordea presentera ännu ett stabilt helårsresultat.

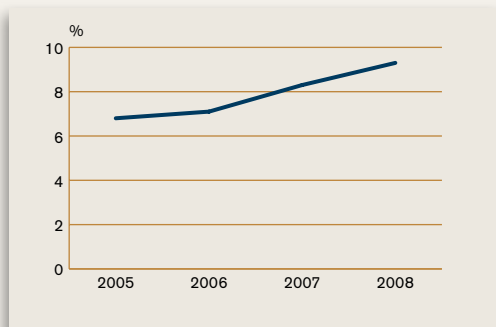
Intäktsökningen var särskilt stark inom kundområdena. Nordic Banking och Institutional & International Banking redovisade en intäktsökning på 10 procent till följd av en stark underliggande affärsutveckling och ett framgångsrikt genomförande av strategiska investeringsplaner.

Räntenettet fortsatte att öka kraftigt efter volymtillväxt och högre utlåningsmarginaler. Marginalerna stärktes till följd av det justerade priset på kreditrisk och för att kompensera för en högre så kallad likviditetspremie. Tack vare sin starka ställning har Nordea kunnat göra affärer med kärnkunderna som normalt och möta kundernas efterfrågan.

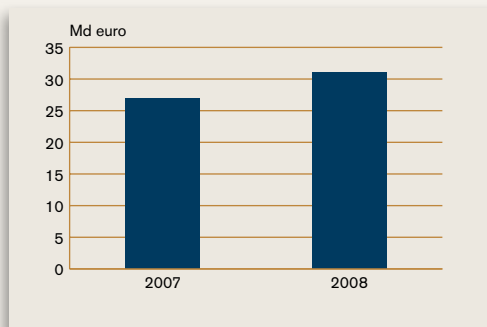
Kostnadsökningen var oförändrad jämfört med 2007, och uppgick till 7 procent.

För Nordeakoncernen låg resultatet före kreditförluster kvar på en hög nivå med 3 862 mn euro, en ökning med

Kapitalposition, primärkapitalrelation före övergångsregler

Styrka i upplåningen, summa långfristig upplåning

1 procent, och rörelseresultatet uppgick till 3 396 mn euro. Riskjusterat resultat var 2 459 mn euro, en ökning med 2 procent, eller 3,5 procent exklusive avgiften till danska statens garantiprogram.

Norden börjar känna av den kraftiga konjunkturedgången, som lär fortsätta under 2009. Nordea rustar sig därför för besvärliga tider. Nordea anpassar sig till det nya marknadsläget genom att skärpa hanteringen av kostnader, risker och kapital ytterligare. Vi slår också av på takten i expansionen. Utöver nya kapitalmål och åtgärder för att öka kostnadseffektiviteten kommer Nordea att fokusera på att göra mer affärer med befintliga kunder och ta vara på utvalda affärsmöjligheter med nya, kreditvärda kunder.

Finanskris och statliga garantiprogram

Finanskrisen förvärrades rejält under hösten 2008, och många länder runt om i världen införde olika program för att stödja banksystemen. I USA tillkännagav regeringen ett räddningspaket för finanssektorn och i hela Europa har länder vidtagit liknande åtgärder i sina försök att stabilisera finanssystemen.

Under hösten 2008 och i början av 2009 presenterades statliga åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten i de nordiska länderna. Nordea välkomnar de statliga åtgärderna och utvärderar för närvarande dessa.

Danmark

I början av oktober 2008 inrättade Danmarks riksdag tillsammans med landets banker ett garantiprogram som ska gälla fram till den 30 september 2010. Garantiprogrammet skyddar icke-säkerställda prioriterade fordringsägare mot förluster i de deltagande bankerna.

Nordea beslutade av kommersiella skäl att Nordea Bank Danmark A/S ska delta i programmet. Nordea har förbundit sig att betala sin andel av garantiprogrammet som uppgår till 10 md danska kronor. Nordea ska också bidra till den årliga garantiavgiften som uppgår till 7,5 md danska kronor under två år. Om förlusterna överskrider dessa belopp täcker Nordea sin andel av ytterligare förluster på högst 10 md danska kronor.

Nordea räknar med årliga avgifter på cirka 180–200 mn euro, och eventuellt ytterligare kostnader för förluster enligt garantin på högst cirka 500 mn euro, som kommer att redovisas som kreditförluster.

I januari 2009 inrättades ytterligare ett statligt program för att tillgodose kapitalbehovet i finanssektorn. Det andra programmet ger utökade garantier för bankernas emitterade värdepapper och inlåning. Därutöver ges möjlighet för danska staten att tillskjuta primärkapital till de deltagande och därtill berättigade bankerna. Nordea överväger om banken ska delta i detta program eller inte.

Finland

I Finland har en ny lag presenterats som gör det möjligt för finska staten att tillhandahålla och placera i kapitalinstrument. Staten kan också erbjuda garantier i syfte att säkra

fortsatt finansiering för finska banker upp till ett belopp om högst 50 md euro. En marknadsmässig avgift tas ut för garantierna. Garantierna ges fram till den 30 april 2009 och gäller endast de belopp som förfaller fram till detta datum. Därefter ska finska staten göra en separat utvärdering av det fortsatta behovet av garantier.

I februari 2009 lägger regeringen fram en proposition till riksdagen om att ge staten möjlighet att tillskjuta kapital i banker med inlåning. Kapitaltillskottet ska ske i form av förlagslån som kan räknas in i primärkapitalet.

Nordea har hittills inte gått med i det finska programmet.

Norge

I Norge har åtgärder vidtagits för att stärka bankernas likviditet genom centralbanken med krediter som bankerna får tillgång till genom att byta säkerställda obligationer mot statsobligationer.

Den norska regeringen presenterade också i februari 2009 en ny stabilitetsplan som syftar till att ge hushållen och företagen tillräcklig tillgång på krediter från bankerna. 100 md norska kronor har avsatts för planen. Likviditetsåtgärderna har också utökats.

Under fjärde kvartalet deltog Nordea i det norska bytesprogrammet.

Sverige

Den svenska regeringen införde i oktober ett stabilitetsprogram för banksektorn som i huvudsak omfattade fyra delar: kortfristig finansiering genom Riksgäldskontoret och Riksbanken, ett garantiprogram för medelfristig finansiering som är tidsbegränsat till april 2009, långfristig finansiering genom en stabilitetsfond samt åtgärder för att säkerställa att stödet också kommer kunderna till del.

I månadsskiftet januari/februari presenterade regeringen ändringar i det svenska garantiprogrammet. Även ett kapitaltillskottsprogram som riktar sig till solventa banker introducerades. Dessa banker kan få statligt kapitaltillskott genom att emittera aktier eller hybridkapital. Staten deltar på samma marknadsmässiga villkor som andra investerare i dessa emissioner. Regeringen föreslår också förändringar i avgiftssystemet för de värdepapper som emitteras under den statliga garantin. Avräkning kommer att medges för garantiavgiften mot den obligatoriska stabilitetsavgiften.

Nordea välkomnar de nya åtgärderna, men har hittills inte gått med i garantiprogrammet.

Utsikter 2009

På grund av rådande marknadsläge är utsikterna behäftade med osedvanligt hög grad av osäkerhet.

Den ekonomiska utvecklingen i Norden bromsade in kraftigt på senhösten och BNP-tillväxten förväntas bli negativ under 2009. Nordea rustar sig därför för ett år med stora utmaningar. Fokus under året ligger på att hantera kostnader, risker och kapital. Nordea kommer därutöver att fortsätta att göra mer affärer med befintliga kunder och

selektivt värva nya, kreditvärdiga kunder inom prioriterade segment. Tillväxten i utlåningen väntas bli lägre under 2009 än under 2008, men Nordea ser potential att växa något mer än marknaden.

Kostnadsökningen väntas bli något lägre än under 2008, till följd av de kostnadssänkande åtgärder som vidtas för att anpassa verksamheten till det rådande marknadsläget. Ekonomin försvagas nu snabbt, både globalt och i Norden,

och det kommer att påverka kreditportföljen. De aktuella ekonomiska utsikterna gör att Nordea förväntar kreditförluster under 2009 i stort sett i nivå med fjärde kvartalet 2008 omräknat till årsbasis. Osäkerheten vad avser storleken på de framtida kreditförlusterna är dock betydande.

Riskjusterat resultat väntas hamna på ungefär samma nivå 2009 som 2008.

Den effektiva skattesatsen väntas bli 23–25 procent.

Finansiella nyckeltal

Volym, nyckeluppgifter

	2008	2007	Förändr., %	2006
Summa rörelseintäkter, mn euro	8 200	7 886	4	7 365
Summa rörelsekostnader, mn euro	-4 338	-4 066	7	-3 822
Resultat före kreditförluster, mn euro	3 862	3 820	1	3 543
Kreditförluster, mn euro	-466	60		257
Årets resultat, mn euro	2 672	3 130	-15	3 153
Utlåning till allmänheten, md euro	265,1	244,7	8	214,0
In- och upplåning från allmänheten, md euro	148,6	142,3	4	126,5
- varav sparkonton	45,5	40,8	12	33,6
Kapital under förvaltning, md euro	125,6	157,1	-20	158,1
Försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring, md euro	28,3	32,1	-12	30,8
Eget kapital, md euro	17,8	17,2	3	15,3
Summa tillgångar, md euro	474,1	389,1	22	346,9
Nyckeltal	2008	2007		2006
Vinst per aktie efter utspädning, euro	1,03	1,20		1,21
Aktiekurs ¹⁾ , euro	5,00	11,42		11,67
Totalavkastning, %	-46,9	6,4		32,3
Föreslagen/verkställd utdelning per aktie, euro	0,20	0,50		0,49
Eget kapital per aktie ¹⁾ , euro	6,84	6,58		5,89
Utestående aktier efter utspädning ¹⁾ , miljoner	2 592	2 594		2 591
Avkastning på eget kapital, %	15,3	19,7		22,9
K/I-tal, %	53	52		52
Primärkapitalrelation, före övergångsregler ¹⁾ , %	9,3	8,3		-
Kapitaltäckningsgrad, före övergångsregler ¹⁾ , %	12,1	10,9		-
Primärkapitalrelation ¹⁾ , %	7,4	7,0		7,1
Kapitaltäckningsgrad ¹⁾ , %	9,5	9,1		9,8
Primärkapital ¹⁾ , mn euro	15 760	14 230		13 147
Riskvägda tillgångar ^{1) 2)} , md euro	213	205		185
Antal anställda ¹⁾ (omräknat till heltidstjänster)	34 008	31 721		29 248
Riskjusterat resultat, mn euro	2 459	2 417		2,107
Economic capital, md euro	11,8	10,2		9,3
Riskjusterad vinst per aktie, euro	0,95	0,93		0,81
RAROCAR, %	20,8	23,6		22,7
MCEV, mn euro	2 624	3 189		2 873

¹⁾ Vid årets slut.

²⁾ Riskvägda tillgångar för 2006 i enlighet med Basel I.

VD-ord

Solitt resultat och stark position trots finansoro och konjunkturedgång.

Bästa aktieägare,

2008 kommer troligen alltid att bli ihågkommet som den globala finanskrisens år. Även om utvecklingen blev dramatisk under 2008 tog krisen sin början redan 2007. När investerarna tappade förtroendet för värdepapperiserade bolån och andra tillgångssäkrade värdepapper i USA uppstod en likviditetskris. Den i sin tur ledde till stora kreditförluster och nedskrivningar, inte minst bland investmentbanker. Centralbanker och regeringar reagerade genom att tillhandahålla likviditet på penningmarknaderna och räddningspaket för problemtunga finansinstitut.

Nordea påverkades mycket lite i denna första fas av finanskrisen. Nordea har ingen direkt och en mycket låg indirekt exponering mot marknaden för subprimelån, strukturerade krediter eller så kallade conduiter.

När Lehman Brothers gick i konkurs i september 2008 övergick finanskrisen i en global systemkris med en allmän brist på förtroende och dysfunktionella penning- och kapitalmarknader. Under denna andra fas av finanskrisen vidgades kreditspreadarna kraftigt, och kapitalflödet inom vissa segment på penning- och kapitalmarknaderna sinade. Detta ledde till att många banker plötsligt fick stora problem med sin upplåning, eftersom dessa marknader kommit att finansiera en allt större del av affärsbankernas utlåning. Återigen ingrep centralbankerna och regeringarna och lanserade åtgärder för att stabilisera banksektorn. Åtgärderna omfattade bland annat lånegarantiprogram och utköp av riskfyllda tillgångar. Dessa program har fått likviditetsflödena mellan bankerna att ta fart igen, och kreditspreadarna krymper gradvis.

Nordea har en väl diversifierad och stark upplåningsbas, dominerad av långfristig upplåning på finansmarknaden. Nordea kunde fortsätta med sin kortfristiga upplåning på normalt sätt under krisen och dra nytta av de stora marknaderna för säkerställda obligationer i Danmark och Sverige. Nordeas genomsnittliga upplåningskostnader 2008 hörde till de lägsta bland Europas större banker.

Vi har nu gått in i den tredje fasen av finanskrisen, som präglas av brist på kapital och som inte kan lösas av statliga

lånegarantiprogram. Vissa delar av företagskundernas upplåning på värdepappersmarknaden hamnar återigen i bankernas balansräkningar. En del internationella banker bantar sina balansräkningar och drar sig tillbaka från de nordiska marknaderna. Och inte minst: den globala ekonomin ser ut att stå inför sin värsta nedgång sedan 1930-talet. Det innebär lägre tillväxt bland vissa av bankernas intäktskällor, betydligt högre kreditförluster, och – på grund av de ändrade reglerna för kapitaltäckning – högre riskvägda tillgångar till följd av att kundernas rating försämras. Regeringarna har börjat reagera på kapitalkrisen med att lansera kapitalprogram för banker och andra branscher, och med massiva finanspolitiska stimulanspaket. Centralbankerna har följt efter med upprepade räntesänkningar.

Nordea brukar under en konjunkturcykel generera tillräckligt med kapital för att stödja en årlig tillväxt i affärsverksamheten med 10 procent. Och med en primärkapitalrelation på 9,3 procent har Nordea ett starkt utgångsläge inför 2009, som väntas bli ett mycket krävande år. Dock har Nordea valt att agera proaktivt för att på bästa sätt positionera banken både för de risker och de möjligheter som uppstår till följd av det rådande exceptionella och utmanande marknadsläget. Den föreslagna förstärkningen av Nordeas kapitalbas med 3 md euro innefattar en sänkning av utdelningen och en skälig och transparent nyemission. Åtgärderna för att stärka kapitalet kommer att befästa Nordeas position som en av de starkaste bankerna i Europa. De ger banken en extra buffert i det osäkra marknadsläget, och utrymme att ta vara på de affärsmöjligheter med hög kreditkvalitet som uppstår till följd av obalansen på marknaden.

Nordeas resa 2008

Sedan resan mot ett ännu bättre Nordea tog sin början och den organiska tillväxtstrategin lanserades för två år sedan har Nordea redovisat ett starkt finansiellt resultat trots den globala finanskrisen och recessionen.

Jag är stolt över att Nordea lyckats bli nummer två i den europeiska jämförelsegruppen 2008 vad gäller totalavkastning. Nordeas totalavkastning blev, om än negativ, cirka 20 procentenheter högre än genomsnittet i jämförelsegruppen, och Nordea har i detta avseende hört till tre bästa i Europa under tre år i följd. Jag är också stolt över att Nordea redovisade en positiv tillväxt i riskjusterat resultat, och

Vår ambition att skapa ett ännu bättre Nordea kvarstår, ”
och med det stärkta primärkapitalet kan vi försvara vår ställning
som en av Europas starkaste banker.

under fjärde kvartalet ett rekordhøgt rörelseresultat före kreditförluster.

Framgången med den organiska tillväxtstrategin och styrkan i affärsverksamheten märks också på den tvåsiffriga tillväxttakten i både ut- och inlåningen och på den solida intäktsökningen inom kundområdena. Vi har fler kunder och högre intäkter per kund än någonsin. Sedan första kvartalet 2007 har Nordea värvat 113 000 eller 5 procent nya förmånskunder i Nordic Banking, 5 000 eller 6 procent nya private banking-kunder, och inom New European Markets har vi fått 170 000 nya kunder och öppnat 94 nya kontor.

Samtidigt har vi också fått nöjdare kunder, i synnerhet i jämförelse med konkurrenterna, och bland medarbetarna ökar stoltheten och förtroendet. Resultatet från mätningarna 2008 var imponerande och visade på en positiv utveckling och framför allt på en unikt hög aktivitetsnivå internt och externt.

"Mitt på vägen" – balansera risker och möjligheter

Finanskrisen och den globala recessionen väntas få en kännbar effekt på Nordea i år och kanske också nästa år. Den långfristiga upplåningen har blivit dyrare. Marknaden ställer högre krav på kapital. Recessionen utgör en risk för en del av Nordeas intäkter, ökar kreditförlusterna och begränsar tillväxten i riskvägda tillgångar.

Nordea har ett klart svar på de förestående utmaningarna. Nordea håller fast vid sin strategi för organisk tillväxt och håller tempot uppe i affärerna, men justerar expansionstakten. Framöver ska vi hålla oss "mitt på vägen", och än mer prioritera hanteringen av kostnader, risker och kapital.

Nordea fortsätter att fokusera på de befintliga kärnkunderna och på att värva nya, kreditvärdiga kunder i Norden. Marginalerna kommer att ökas för att spegla riskerna och de stigande upplåningskostnaderna, och andelen av varje kunds affärer ska växa, framför allt genom produkter som kräver mindre kapital. I New European Markets håller Nordea fast vid sin strategi men justerar fokus och drar ner markant på expansionstakten.

I prioriteringen av kostnads-, risk- och kapitalhantering ingår att accelerera de pågående effektivitetssatsningarna, inte minst i kontorsrörelsen, och en allmän trimning av personalstyrkan motsvarande en personalminskning på 2 procent under 2009. Riskhanteringen ska stärkas, bland annat genom ytterligare kreditöversyner och team för hantering av problemkrediter på alla marknader. Sist men inte minst ska vi ha en strikt kontroll över tillväxten i riskvägda tillgångar genom att fastställa ett tak i varje affärsenhet och noggrant följa upp gapet mellan inlåning och utlåning.

Den ambitiösa visionen ligger fast

Att möta dagens och framtidens utmaningar är spännande, och Nordea har visat sig mycket väl rustat att göra det. Nordea har en stor och bred kundbas, en flexibel affärs- och verksamhetsmodell, ett komplett produkturval,

en hög konkurrenskraft och ett høgt kreditbetyg. Det är därför inte överraskande att vår ambitiösa vision att skapa ett ännu bättre Nordea ligger fast.

Grunden för detta är en stark kundorientering i våra värderingar och vår kultur.

Jag vill tacka alla aktieägare, kunder och medarbetare för att ha följt med oss på fjolårets krävande resa, och välkomnar er med på resan mot ett ännu bättre Nordea.

Vänliga hälsningar

Christian Clausen

Vision, värderingar och strategi

Vägen mot ett ännu bättre Nordea:

- Ambitiös vision och högt ställda mål
- Stark kundorientering i värderingarna och kulturen
- Resultatorientering – starkt fokus på kostnader, risker och kapital
- Tydlig tillväxtstrategi
- Integrerad verksamhetsmodell och operativ effektivitet

En ambitiös vision och högt ställda mål

Nordeas mission är att göra det möjligt för kunderna att nå sina mål.

Nordea har en ambitiös vision om att vara den ledande nordiska banken, erkänd för sina medarbetare, som skapar betydande värde för kunder och aktieägare.

Koncernens externa finansiella mål speglar visionens budskap om värdeskapande, som mäts i totalavkastning. Lönsamhetsdelen i värdeskapandet mäts i avkastning på eget kapital, och den långsiktiga tillväxten mäts i riskjusterat resultat.

Nordea nådde sitt övergripande mål för aktieägarvärde både 2007 och 2008 genom att placera sig som nummer tre respektive två i jämförelsegruppen. För perioden som helhet låg Nordea endast något under trenden för det långsiktiga målet för riskjusterat resultat, trots det extraordinära marknadsläget.

Nordea har efter införandet av Basel II anpassat sin Kapitalpolicy och höjt kapitaltäckningsmålen, vilket också avspeglar marknadens ändrade syn på kapitaltäckning.

En stark kundorientering i värderingarna och kulturen

Nordeas vision, mål och strategi stöds av en stark kundorientering i värderingarna och företagskulturen.

Värderingarna infördes 2007 och reflekteras nu i aktiviteter inom alla delar av bankens verksamhet. "Positiva kundupplevelser" är den mest centrala värderingen, som ligger till grund för alla medarbetares agerande och beslut. "Det är människor det handlar om" betonar att det är människorna som är avgörande, och att affärstillväxt och medarbetarnas kompetensökning går hand i hand. Nordeas ambition är att kunderna ska uppleva banken som "Ett Nordeateam" som verkar tillsammans för att hitta de bästa lösningarna. Värderingarna har tagits emot väl, vilket avspeglas i ökad kundnöjdhet och kundlojalitet, även i förhållande till våra konkurrenter, samt förbättrade resultat i personalbarometern för 2008.

Resultatorientering – starkt fokus på kostnader, risker och kapital

Resultatorientering med starkt fokus på kostnader, risker och kapitalhantering utgör grunden i Nordeas kultur och är av största vikt i dagens konjunkturläge. Nordeas systematiska arbete med risk- och kapitalhantering och med upplåning är en viktig förklaring till hur vi har lyckats stå emot turbulensen på finansmarknaden sedan sommaren 2007 med endast begränsade värderingsförluster.

Strikt kostnads kontroll och flexibilitet är en annan hörnsten. Efter en period med operativ integration och oförändrade kostnader tilläts kontrollerade och fokuserade kostnadsökningar under 2007 och 2008, detta för att möta en stark efterfrågan på finansiella tjänster och för att stödja investeringar för organisk tillväxt i Norden och på de nya europeiska marknaderna. Som en anpassning till konjunkturläget och den ökade osäkerheten kommer kostnadsökningstakten att vara lägre 2009, framför allt på de nya europeiska marknaderna.

Nordea har idag en mycket stabil och väldiversifierad kreditportfölj och har väletablerade, koncerngemensamma kreditprocesser. Dessa innefattar en gemensam strategi och gemensamma riktlinjer för hela koncernen, samt enhetliga och konsekventa besluts- och kontrollprinciper. Exponeringar konsolideras och branschriktlinjer och limiter tillämpas.

Ratingmodeller används för företagskunder och scoringmodeller för privatkunder. Rating- och scoringändringar liksom alla tidiga tecken på försämrad kreditkvalitet följs noga, och åtgärdsplaner utarbetas i dialog med kunder med finansiella problem.

Finansiella mål och kapitalpolicy

Långsiktiga finansiella mål	Mål	Utfall:	2007	2008
Totalavkastning (TSR)	Bland de fem främsta av jämförbara europeiska banker	Nr 3 av 20		Nr 2 av 20
Riskjusterat resultat (mn euro) ¹⁾	Fördubbling på 7 år ²⁾	15 %		16,7 %
Avkastning på eget kapital	I nivå med de bästa jämförbara bankerna i Norden	19,7 %		15,3 %
Kapitalpolicy	Mål över en konjunkturcykel	Utfall:	2007 ³⁾	2008 ³⁾
Primärkapitalrelation	9 %		8,3 %	9,3 %
Kapitaltäckningsgrad	11,5 %		10,9 %	12,1 %
Utdelningskvot	>40 % av årets resultat		42 %	19 % ⁴⁾

¹⁾ Riskjusterat resultat definieras som intäkter minus rörelsekostnader, förväntade kreditförluster och schablonskatt. Större engångsposter ingår inte i det riskjusterade resultatet.

²⁾ 2 107 mn euro basåret 2006, ackumulerat utfall.

³⁾ Primärkapitalrelation och kapitaltäckningsgrad beräknas före övergångsregler.

⁴⁾ Baserad på föreslagen utdelning om 0,20 euro per aktie.

Segmentering och erbjudande – Privatkunder

Segment	Kunder, 1 000-tal	Kriterier	Erbjudande
Private Banking	100	Tillgångar > 150 000 euro	Det bästa Nordea kan erbjuda
Förmånskunder	2 600	Volym > 30 000 euro antal produkter > 5	Namngiven rådgivare - prioritet vid kontakt – garanterat bästa pris
PLUS-kunder	1 300	Volym > 6 000 euro antal produkter > 3	Personlig service vid behov – förmånliga priser
Baskunder	3 600	Aktiv kund	Enklare tjänster – rimliga priser

Segmentering och erbjudande – Företagskunder

Segment	Kunder, 1 000-tal	Kriterier	Erbjudande
CMB	3	Intäktpotential	Strategisk samarbetspart – en kontaktpunkt – skräddarsydda, individuella lösningar
Stora företag	25	Intäktpotential	Samarbetspart – en kontaktperson – individuella lösningar
Medelstora företag	70	Intäktpotential	Affärsrelation – individuella lösningar – standardprodukter
Små företag	590	Intäkt- och kundrelationspotential	Personlig bankrelation – enkel betjäning – effektiv hantering

Stark kundorientering i värderingarna och kulturen samt nyckeltal

Gör det möjligt

Den ledande nordiska banken, erkänd för sina medarbetare, som skapar betydande värde för kunder och aktieägare

Positiva kundupplevelser

- Intäktsökning
- Ökad andel av sparmarknaden
- Ökade marginaler på företagsutlåningen

Det är människor det handlar om

- Fler förmåns- och private banking-kunder
- Personalbarometern (ESI)

Ett Nordeateam

- Relativ förbättring av kundnöjdheten
- Leveransnöjdhetsindex

Resultatorientering – kostnad, risk och kapital

- Kostnadsutveckling
- Economic profit
- Ökning av riskvägda tillgångar
- Upplåningsbehov

Nordeas tydliga fokus på kapitalhantering har resulterat i en relativt stark balansräkning och väldiversifierad upplåning, med tillgång till finansiering även mitt i finanskrisen och bibehållet kreditbetyg AA- för långfristig upplåning. Fokus framöver ligger på att kontrollera utvecklingen av riskvägda tillgångar och upplåningsbehov, samt säkerställa att priser och marginaler speglar verklig upplåningskostnad och likviditetsrisk.

För att följa upp hur arbetet med att nå Nordeas vision och mål fortskrider och hur strategin och värderingarna verkställs används en rad interna finansiella och operativa nyckeltal, KPI:er. Dessa justeras en gång om året för att anpassas till de strategiska fokusområdena på kort sikt. Under 2008 valdes intäktsstillväxt och kundnöjdhet till koncerngemensamma KPI:er. För 2009 har kostnadsutveckling och ökning av riskvägda tillgångar lagts till som koncerngemensamma KPI:er som ett resultat av det extrema finans- och konjunkturläget och för att säkerställa att hanteringen av kostnader, risker och kapital har högsta prioritet. Dessutom har marginalerna på företagsutlåning och upplåningsbehovet valts som nya KPI:er för koncernen för att säkerställa riskanpassad prissättning och optimal upplåningsstruktur.

En tydlig tillväxtstrategi

För två år sedan lanserade Nordea en strategi för organisk tillväxt i Norden och Baltikum, Polen och Ryssland. Den nya strategiska riktningen ligger fast, trots det betydligt tuffare makroekonomiska läget. Däremot sänks expansionstakten. Strategin för organisk tillväxt består av följande komponenter:

Göra mer affärer med befintliga kunder, samt värva nya kunder

Den första och viktigaste komponenten i tillväxtstrategin är att göra mer affärer med befintliga privat- och företagskunder i Norden, samt värva nya lönsamma, kreditvärdiga kunder genom en proaktiv relationsbankstrategi. Nordea har en konkurrensfördel i det svåra marknads läget, eftersom kunderna uppfattar banken som ett starkt finansinstitut.

Tydlig strategi för organisk tillväxt

Göra mer affärer med befintliga kunder, samt värva nya kunder

- Öka antalet kunder med personlig bankman
- Stödja kundrelationerna genom en fokuserad produktstrategi
- Ytterligare differentiera servicenivåerna mellan och inom kundsegmenten
- Öka tillgängligheten för samtliga kunder och säkerställa effektiv betjäning – framför allt av kunder utan personlig bankman

Utvalda globala och europeiska sektorer

- Fortsätta dra nytta av vår ställning inom segmenten sjöfart och förmögenhetsförvaltning

Den nordiska tillväxten kompletteras med investeringar i Baltikum, Polen och Ryssland

- Fortsatt lönsam, riskbalanserad tillväxt
- Ytterligare integration med övriga koncernen

Öka Nordeas operativa effektivitet och stödja stabil tillväxt

- Frigöra resurser utmed hela värdekedjan – utveckla kanaler och kundkoncept, och ytterligare effektivare processer och IT-system
- Investera i produktutveckling, IT-system och IT-infrastruktur
- Utveckla medarbetarnas kompetens och främja ledarförsvärningen

Resurserna prioriteras på de kunder som erbjuder de bästa möjligheterna. Nordea kontaktar kunderna proaktivt för att erbjuda produkter från bankens hela produktutbud. I rådande marknads läge är det möjligt att öka affärsvolymerna till priser som speglar den långsiktiga risken.

Privatkunderna delas upp i fyra segment beroende på hur deras affärer med Nordea ser ut. För varje segment finns ett erbjudande som specificerar kontakt- och servicenivå, prissättning och produkter. Grundfilosofin i strategin är att erbjuda bäst lösningar, service och rådgivning, samt de mest förmånliga priserna, till de kunder som genererar mest affärer och intäkter. Priserna redovisas öppet och är generellt sett inte förhandlingsbara – något som kan ses gagna både kunden och Nordea.

På kort sikt är strategin att stärka relationerna med kunderna i de översta segmenten (private banking- och förmånskunderna), att identifiera och flytta upp kunder till dessa segment, samt att betjäna PLUS- och baskunderna på ett effektivare sätt. Rutinerna på kontoren ses över i syfte att frigöra resurser som istället kan ägnas åt fler kundmöten, och försäljningen effektiviseras genom en strukturerad säljprocess. Initiativen väntas leda till färre anställda i de traditionella kassa- och back office-tjänsterna.

Kundrelationerna stärks också genom en fokuserad produktstrategi. Nordea har ett brett produktsortiment och en väl utbyggd distribution. I rådande marknads läge satsar Nordea på enkla produkter som kräver låga kapitalinsatser snarare än komplexa och svärigenomsådliga produkter. Nordeas sparprodukter är anpassade efter kundernas förmögenhet och riskvillighet och passar för olika livsfaser.

Företagskunderna delas in i fyra segment utifrån hur stora intäkter de genererar och deras affärspotential. För varje segment finns ett erbjudande som innefattar kontakt- och servicenivå samt produkter. Relationsstrategin för företagskunder syftar till att bygga husbanksrelationer som omfattar en så stor del av kundernas bankärenden som möjligt. Varje företag har en kundansvarig som är insatt i respektive kunds verksamhet och finanser.

I det rådande marknads läget är det viktigare än någonsin att vara proaktiv och hålla sig nära kunderna. Nya kunder

väljs ut med omsorg och måste ha hög kreditvärdighet. I alla segment läggs stor vikt vid att hålla kontroll över hur de riskvägda tillgångarna utvecklas och vid att marginalerna speglar risknivån och upplåningskostnaden. Nordea etablerar också särskilda team för hantering av problemkrediter på alla marknader.

Nordea arbetar också för att riskhanteringsprodukter och kapitalmarknadstransaktioner ska bli en naturlig del av grunderbudandet till stora och medelstora företag. Detta arbete har slagit mycket väl ut under de senaste två-tre åren. Nordea fortsätter att utveckla aktiehandels- och corporate finance-funktionerna.

Tjänsterna inom likviditetshantering

vidareutvecklas för samtliga företagskunder, eftersom dessa tjänster rör företagets dagliga transaktionsflöden och är viktiga för att utveckla och bibehålla en stark kundrelation. För småföretagen utvecklas och införs en ny rådgivarprofil och ett nytt servicekoncept för att hantera kundernas behov av såväl privat- som företagsaffärer.

I Norden kompletteras satsningen på organisk tillväxt med utvalda förvärv. Hit hör förvärvet av 68 kontor från Svensk Kassaservice sommaren 2008 och av nio kontor från danska Roskilde Bank hösten 2008.

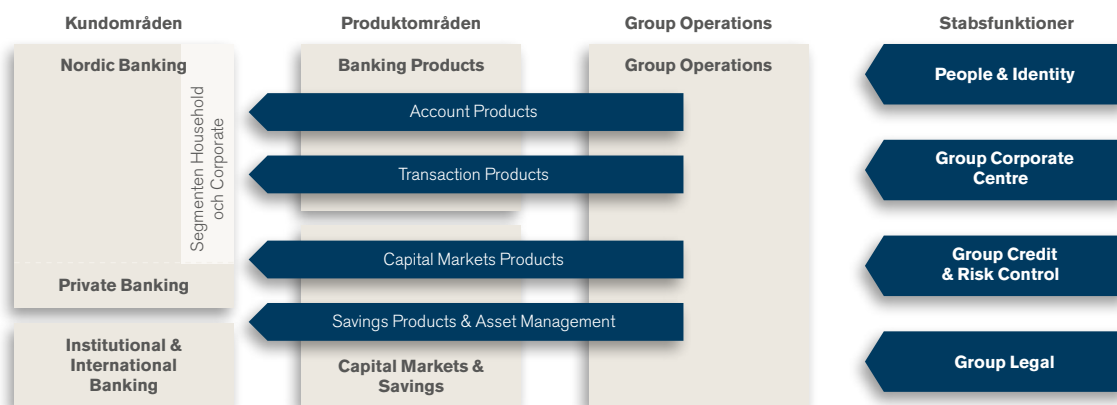
Den nordiska tillväxten kompletteras med investeringar i Baltikum, Polen och Ryssland

Baltikum, Polen och Ryssland är Nordeas nya europeiska marknader. Nordea inledde verksamhet i denna snabbväxande region för knappt 20 år sedan, då för att i första hand betjäna nordiska företagskunder med verksamhet i dessa länder. Därefter började Nordea betjäna lokala kunder och i dag inriktar sig Nordea, förutom på sina nordiska kunder, på de övre privatkundsegmenten och på solida, medelstora företagskunder i Baltikum, Polen och Ryssland. I Ryssland hör även de mycket stora företagskunderna till målgruppen. Strategin har slagit väl ut och lett till ökade intäkter samtidigt som riskerna hållits under god kontroll. I strategin ingår utbyggnaden av kontorsnätet som inleddes i slutet av 2006 i Polen och Baltikum. I Ryssland förvärvade Nordea en majoritetspost i JSB Orgresbank i slutet av 2006, och sålde samtidigt ett minoritetsinnehav i en annan större rysk bank. Parallellt med utbyggnaden av distributionsnätet utökar Nordea sitt produktsortiment och höjer servicenivån i Baltikum, Polen och Ryssland.

Den långsiktiga strategiska inriktningen i Baltikum, Polen och Ryssland är att fortsätta med den lönsamma tillväxtstrategin och utveckla verksamheten till en diversifierad fullsortimentsbank som är integrerad med den övriga Nordeakoncernen.

Kundsegmenteringen och erbjudandena som används i Norden införs för närvarande i Polen och Baltikum, var efter Ryssland står i tur. Riskhanteringen följer överlag samma rutiner som i övriga koncernen, och affärsverksam-

Koncernens integrerade verksamhetsmodell

heten anpassas steg för steg efter koncernens integrerade verksamhetsmodell.

Till följd av det extrema läget på finansmarknaden, lågkonjunkturen, samt den höga osäkerhet och risknivå som följer av detta har Nordea dock dragit ner på expansions-takten. Utbyggnaden av kontorsnätet i Ryssland och Baltikum har avbrutits, och bromsats upp markant i Polen. Integrationen med övriga Nordeakoncernen, inte minst i form av riskhantering och produkterbjudanden, fortsätter för att förbereda för att expansionen snabbt skall kunna återupptas när konjunkturen vänder upp igen.

Utvalda globala och europeiska sektorer

Nordea har framgångsrikt utvecklat starka positioner inom sjöfart, oljeservice och förmögenhetsförvaltning också utanför hemmamarknaderna i Norden och Baltikum, Polen och Ryssland.

Nordea är ett av de ledande finansinstituten för de globala sjöfarts- och offshoresektorerna. Koncernens strategi är att skapa och bevara långsiktiga kundrelationer med stora, öppna och företrädesvis börsnoterade företag. Målet är också att upprätthålla en väldiversifierad och säkrad kreditportfölj i alla segment och regioner samt vara en stark aktör inom syndikering.

Affärsområdets övergripande ambition ligger fast, och den beprövade affärsmodellen bibehålls trots nedgången i

världsekonomin, världshandeln och fraktraterna. På kort sikt skärps emellertid fokus på kostnader, risker och kapitalhantering, bland annat genom ett stärkt fokus på närliggande affärsmöjligheter med befintliga kunder och ett mycket selektivt urval av nya kunder.

Nordeas International Private Banking & Funds har den största nordiska private banking-verksamheten i Luxemburg och Schweiz. Verksamheten omfattar private banking-tjänster och distribution av Nordeas fonder i Europa. International Private Banking strävar efter organisk tillväxt, och enheten European Fund Distribution har ett mångfacetterat utbud där såväl egna som andras produkter distribueras till institutionella kunder. Strategin för organisk tillväxt kompletteras med mindre förvärv och distributionsavtal.

Integrerad verksamhetsmodell och operativ effektivitet

Nordeas verksamhetsmodell stödjer strategin för organisk tillväxt och ska säkerställa operativ effektivitet genom att höja kvaliteten i kundrelationerna, ägna mer tid åt direkta kundkontakter och korta tiden för produktansökan. En grundläggande princip är att säkerställa tydliga ansvarsområden och undvika överlappande funktioner eller aktiviteter utmed värdekedjan i olika enheter eller länder.

Verksamhetsmodellen är gemensam i hela Norden, och införs successivt på de nya europeiska marknaderna.

Affärsutveckling 2008

Företagskunder

- Kraftig intäktsökning med 22 procent
- Större kundaktivitet, trots turbulenta finansmarknader världen över
- Utlåningsmarginalerna ökade till följd av ökad kreditrisk och högre likviditetspremie
- Stabil kundnöjdhet, trots marknadsnedgången

Företagssegmenten – nära kundrelationer

Nordeas strategi visade under 2008 att den klarar svåra marknadsförhållanden. Diversifiering i fråga om marknader, segment och produkter samt proaktivitet i kundkontaktarna resulterade i kraftigt ökade intäkter och måttliga kostnadsökningar, trots turbulensen på marknaden. Genom att ha en specifik kundansvarig som utvecklar och organiserar kundkontakten har vi kunnat stärka relationen och få en helhetsbild av kundens verksamhet och finansiella ställning, vilket är en fördel i fråga om såväl affärsmöjligheter som affärsutveckling och risköversikt.

Vårt mål är att etablera strategiska affärsrelationer med de största kunderna, i segmenten Corporate Merchant Banking och stora företag. Framgångsrika strategiska affärsrelationer utvecklas till husbanksrelationer som omfattar samtliga finansiella tjänster. Även för segmenten medelstora och små företag är målet att utveckla relationerna och bli deras husbank.

Nordeas strategi vid finansiella kriser och svåra marknadsförhållanden är att stödja de företag som har Nordea som sin husbank och erbjuda dem rimliga priser som speglar stigande kostnader för risk och upplåning. I enlighet med husbankfilosofin höll Nordea fast vid att en fortsatt relation förutsätter att kunden anförtror samtliga sina bankaffärer till Nordea.

Marginalerna på företagsutlåningen stärktes till följd av den nya prissättningen av kreditrisk och för att kompensera för högre likviditetspremier.

Till följd av betydligt högre likviditetspremier på långfristig upplåning har Nordea börjat omstrukturera löptidsprofilen i företagskreditportföljen.

Fokus har varit att bygga på relationsstrategin och den väl etablerade försiktiga riskhanteringen och därigenom öka volymerna på ett kontrollerat sätt och fortsätta att förskjuta tyngdpunkten i intäktsökningen från volymer till marginaler.

Företagskunderna visar stor lojalitet mot Nordea och har satt värde på den husbanksfilosofi som gjort att de kunnat räkna med sin bank i tider av finanskris. Kundnöjdheten var stabil, trots marknadsnedgången. Vidare har

Nordea förbättrat sin ställning på företagsmarknaden genom att selektivt värva lönsamma och kreditvärldiga företagskunder med hög rating.

Nordea fortsatte att hjälpa företagskunder att skydda sig mot marknadsrisk på volatila marknader, vilket ledde till större intäkter från riskhanteringsprodukter.

Corporate Merchant Banking

Corporate Merchant Banking betjänar Nordeas 1 000 största kunder från en central enhet på varje marknad. Segmentet svarar för cirka 27 procent av intäkterna från företagskunder.

Affärsutveckling

Affärsaktiviteten förblev hög under 2008, och utlåningen till företagskunder ökade med 12 procent. Volymtillväxten berodde huvudsakligen på att internationella banker lämnade Norden och att marknaderna för företagsobligationer och företagscertifikat fungerade dåligt. Nordea har framgångsrikt stöttat sina kunder i detta svåra marknads läge. Marginalernas andel av intäktsökningen ökar medan volymernas andel minskar, även om det tar olika lång tid på olika marknader för marginalökningarna att slå igenom. Intäkterna inom Corporate Merchant Banking uppgick till 1 079 mn euro, en ökning med 26 procent jämfört med 2007.

Förväntningarna för 2009 är att företagssegmentet ska bidra starkt till intäkterna, genom marginalförbättringar och volymtillväxt.

Shipping and Oil Services

Nordea är en världsledande leverantör av finanstjänster till sjöfarts-, offshore- och oljeserviceindustrin. Den här positionen upprätthålls genom stort branschkunskande, unik struktureringskapacitet, stark syndikeringsställning och placeringskapacitet samt ansenlig kapacitet att garantera syndikering av lån. Nordea erbjuder skraddarsydda lösningar och riktar in sig på att vara ledande inom syndikerade lånetransaktioner.

Affärsutveckling

Under 2008 försvarade Nordea sin ställning som den ledande leverantören av finanstjänster till den internationella sjöfarts-, offshore- och oljeserviceindustrin, vilket framgår av officiella rankinglistor (Dealogic) där Nordea befäste sin ställning som världsledande arrangör av syndikerade lån till företag inom sjöfartsnäringen 2008. Nordea hade en marknadsandel på 15 procent som bookrunner. Nya lånetransaktioner med ett sammanlagt värde på över 12,5 md dollar arrangerades under året. Samtliga syndikerade lånetransaktioner kunde genomföras, trots det osäkra marknads läget. Under året har kreditvillkoren stramats åt betydligt och priserna på nya transaktioner höjdes. Intäkterna uppgick till 306 mn euro, en ökning med 29 procent.

Shippingmarknaden började försvagas under andra halvåret och volatiliteten ökade i de flesta sektorer. Fraktraterna hamnade under kraftig press, framför allt i container- och torrlastsektorerna, till följd av den ekonomiska nedgången

och tilltagande osäkerheten i världshandeln. Nordeas exponering mot shippingindustrin är väl diversifierad med en underviktning i de pressade sektorerna. Utvecklingen har likväl påverkat den allmänna kreditkvaliteten och den proaktiva riskhanteringen förstärks ytterligare 2009.

Antalet nya transaktioner väntas minska till följd av den fortsatta finansornen. Efterfrågan inom olje- och offshore-segmentet blir fortsatt hög, samtidigt som utbudet av olja förblir begränsat, men om oljepriset ligger kvar på dagens nivåer kan det leda till att bolagen skär ner på prospektering och produktion.

International Network

Genom sin internationella närvaro med kontor i New York, London, Frankfurt, Singapore och Shanghai kan Nordea erbjuda ett brett sortiment av finansiella produkter och tjänster till nordiska kunder utomlands. Representationskontor finns också i Beijing och Sao Paulo.

Affärsutveckling

I april 2008 öppnades kontoret i Shanghai för att stötta nordiska kunders verksamhet i regionen. International Network utvecklades starkt 2008, och hög affärsaktivitet fick intäkterna att stiga med över 60 procent.

Stora företagskunder

I fråga om de 18 000 kunder som ingår i segmentet stora företag är Nordeas konkurrensfördel att banken kan kombinera lokal närvaro med omfattande nordiska resurser och kompetenser. Kunderna i det här segmentet betjänas av Senior Relationship Managers (SRM) i 63 företagskompetenscentra som täcker Norden. SRM är kundens huvudsakliga kontaktperson i banken och ansvarar för att skapa långsiktiga kundrelationer. Varje SRM backas upp av ett team av produktspecialister som tar fram rätt lösningar för kunderna.

Affärsutveckling

Affärsvolymerna fortsatte att öka 2008. Men det är nu i allt högre grad marginalökningar snarare än volymtillväxt som bidrar till de stigande intäkterna. Orsaken är ett ökat fokus på prissättning av risk.

Intäkterna från stora företagskunder uppgick till 916 mn euro, vilket är en ökning med 22 procent jämfört med 2007.

Små och medelstora företagskunder

Nordeas kundansvariga finns på utvalda kontor och betjänar 55 000 medelstora företagskunder. I erbjudandet och servicekonceptet för medelstora företag ligger tonvikten på kundrelation, produktutbud och lokal närvaro.

Nordeas rådgivare på kontoren betjänar cirka 525 000 mindre företagskunder. En gemensam säljkår som kan hantera produkter för såväl privatkunder som företagskunder förbättrar tillväxtförutsättningarna avsevärt.

De minsta företagskunderna, som efterfrågar enklare produkter och tjänster, betjänas genom ett koncept som bygger på massmarknadsstrategi, skalfördelar och flerkanalskompetenser.

Affärsutveckling

Intäkterna från små och medelstora företagskunder uppgick till 951 mn euro, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med 2007. Volymer och marginaler var stabila.

Finansinstitut

I detta segment utgörs kundbasen av cirka 300 nordiska och 100 internationella finansinstitut samt 750 bankkoncerner som betjänas av Senior Relationship Managers (SRM) och särskilda produktspecialistteam som anpassas efter kundens behov.

Affärsutveckling

Fortsatt osäkerhet och volatilitet gjorde att Nordea i allt högre grad uppfattades som en pålitlig och attraktiv motpart tack vare sin storlek och stabilitet, vilket också framgår av den stora mängd kapitalmarknadstransaktioner som genomfördes.

Genom att arbeta proaktivt och ta hjälp av kolleger i hela banken har Nordea lyckats hantera en rad problematiska situationer på ett tillfredsställande sätt. Nordeas strategi med nära kundrelationer ligger fast och har visat sig allt mer lönsam under året. Vi lyckades vinna fler uppdrag på en skakig marknad och ytterligare stärka vår ställning. Greenwich Associates årliga kundundersökning bekräftar styrkan i Nordeas kundkoncept och relationshanteringsprocess, och visar också att bankens produkter och tjänster rankas högt.

Hög volatilitet gjorde att 2008 bjöd på en hel del utmaningar för finansinstitut. Mot årets slut var efterfrågan på produkter för riskhantering och förvaltning av tillgångar och skulder hög bland institutionella kunder som ville risksäkra sina portföljer. För tillgångsprodukter var emellertid efterfrågan dämpad. Trots nedgången på aktie- och obligationsmarknaderna ökade underdepåvolymerna. Antalet transaktioner steg med 35 procent till 27 miljoner under 2008.

Intäkterna uppgick till 409 mn euro, en ökning med 21 procent.

Baltikum

Nordea har en stark ställning bland företag med nordisk anknytning och går framåt inom andra segment. Fler kundansvariga rekryterades, främst för små och medelstora företag. Den här satsningen stöds också av det utbyggda kontorsnätet. Vid utgången av 2008 hade Nordea närmare 17 000 företagskunder.

Affärsutveckling

Intäkterna fortsatte att öka 2008, tack vare större affärsvolymerna inom vardagliga bankprodukter, såsom in- och utlåning, och ökade utlåningsmarginaler. Årets intäkter uppgick till 89 mn euro, en ökning med 53 procent.

Utlåningen till företag ökade med 51 procent till 4,2 md euro. I spåren av recessionen i Baltikum avtog den kvartalsvisa utlåningsökningen under året, vilket förklaras av Nordeas vilja att stödja befintliga kärnkunder, bland annat nordiska kunder, inom ramen för en noggrann riskhantering.

Den ekonomiska nedgången har påverkat kreditkvaliteten, i synnerhet i Baltikum där den genomsnittliga ratingen av kreditexponeringar försämrades under fjärde kvartalet.

Trots det uppgick osäkra fordringar netto, efter reserver för individuellt värderade lån, till 112 mn euro eller 1,46 procent av den sammanlagda utlåningen vid utgången av 2008.

I linje med husbankskonceptet har Nordea utökat produktutbudet, tagit fram likviditetshanteringstjänster och satsat på rådgivning, vilket har lett till stark tillväxt för kapitalmarknadstjänster.

Polen

Satsningen på företagskunder i Polen riktas mot både medelstora företag och stora företag med nordisk anknytning. Det utbyggda kontorsnätet har stärkt säljkapaciteten, vilket gör det lättare att öka fokus på segmentet små och medelstora företag. Antalet kunder var vid årets slut över 55 000.

Affärsutveckling

Affärsvolymerna steg under året, något som i kombination med marginaler som hölls uppe fick intäkterna att öka kraftigt. Intäkterna ökade med 52 procent till 63 mn euro. Ut- och inlåningen ökade med 37 respektive 27 procent. Vid utgången av 2008 fanns det 144 kontor, vilket var 60 fler än i fjol. Den nya säljstyrkan inriktar sig främst på förmögna privatkunder och små och medelstora företag.

Life & Pensions har byggt upp en framgångsrik grupplivverksamhet i Polen. 2009 lanserades en konkurrenskraftig tjänstepensionsprodukt som under året kommer att kompletteras med andra tjänstepensionsprodukter av västerländskt snitt.

Ryssland

Erbjudandet till företagskunder har utökats ytterligare under året, och segmentstrategier har införts. En ny målgrupp för Nordea var stora företag i Ryssland. Målet är också att nå ut till nordiska företag i landet, varav många redan är Nordeakunder.

Vid utgången av 2008 var antalet kunder 7 000.

Affärsutveckling

Affärsvolymerna ökade rejält på de flesta områden under 2008. Utlåningen uppgick till 3,7 md euro den 31 december 2008, och intäkterna var 120 mn euro, en ökning med 171 procent jämfört med i fjol. Under 2008 genomfördes en rad omfattande transaktioner med stora ryska bolag. Satsningen på nordiska företag har varit framgångsrik och resulterade i större affärsvolym.

Den kraftiga volymökningen planade ut mot slutet av året, samtidigt som bristen på kapital för utlåning fick marginalerna att växa.

För att ännu bättre kunna betjäna företagskunderna stärktes under året kapaciteten för utveckling av produkter och tjänster. Fokus ligger främst på sådant som inte avser utlåning, till exempel likviditetshantering, kapitalmarknadsprodukter och rådgivning.

Produkter i fokus

Kapitalmarknadsprodukter

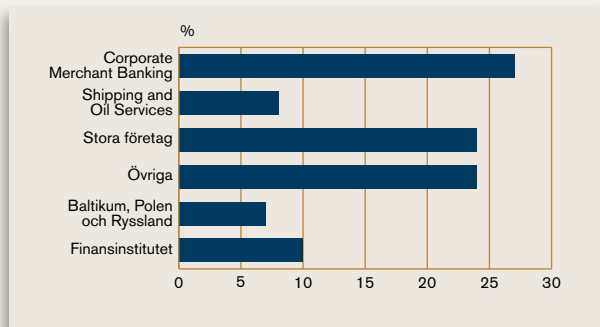
Nordea har ett brett utbud av kapitalmarknadsprodukter, bland annat olika tillgångs- och riskhanteringsprodukter, och erbjuder också rådgivning. Med hjälp av riskhanteringsprodukter kan företag och institutionella kunder skydda sina balansräkningar mot marknadsvolatilitet, oavsett om det rör sig om valuta-, ränte-, kredit-, aktie- eller råvarurisk.

Affärsutveckling

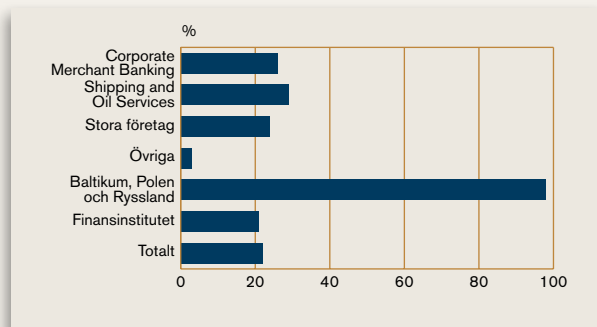
Nordeas omfattande erbjudande inom riskhantering bidrog starkt till tillväxten även 2008, bland såväl företagskunder som institutionella kunder. Transaktionsvolymerna ökade stadigt under hela året i takt med att kunderna ville skydda sig mot volatiliteten på marknaden. För tillgångsprodukter, exklusive derivat, var efterfrågan mer dämpad. Intäkterna uppgick till 845 mn euro, vilket var en ökning med 15 procent jämfört med i fjol.

Nordea inriktade sig i hög grad på att hantera risker på illikvida marknader och samtidigt fortsätta utföra kundorder.

Andel av intäkterna 2008, företagskunder per segment

Intäktsökning 2008, företagskunder per segment

Kapitalanskaffning – lån och kapital

Nordea Markets har också ett varierat utbud av låne- och kapitalrelaterade produkter som används för att öka likviditeten och anskaffa kapital, bland annat syndikerade lån, obligationsfinansiering, nyemissioner och återköp av aktier.

Dessa produktområden drabbades hårt av turbulensen på marknaden, och volymerna var generellt låga under året. Men på marknaden för syndikerade lån var aktiviteten hög, och Nordea befäste sin ställning som ledande arrangör och bookrunner av syndikerade lån för nordiska företagskunder.

Bookrunner i Norden, 2008

Plats	Bank	Belopp Mn euro	Antal	Andel %
1	Nordea	6 017	16	15
2	SEB	3 797	12	10
3	Svenska Handelsbanken	3 739	7	10
4	DnB NOR	2 725	12	7
5	RBS	2 026	4	5

Källa: Dealogic. Shippinglån ingår inte.

På den internationella obligationsmarknaden arrangerade Nordea under 2008 eurotransaktioner för emittenter såsom finska staten, Storebrand, med flera. En av de stora transaktionerna på aktiesidan var nyemissionen för Carlsberg på 4,1 md euro, den största nyemissionen någonsin i Norden. Nordea har också en ledande ställning inom relaterade aktieaffärer såsom återköp av aktier. Under 2008 genomförde Nordea 12 transaktioner med ett sammanlagt värde på 1,1 md euro.

Strukturera och genomföra företagsaffärer – Corporate Finance

Nordea Corporate Finance erbjuder finansiell rådgivning till företag, institutionella kunder och stater. Rådgivningen är en integrerad del av Nordeas kunderbjudande, och området var inblandat i många stora transaktioner under

året, bland annat det aviserade samgåendet mellan Post Danmark A/S och Posten AB samt EQT:s offentliga bud på Securitas Systems.

Likviditetshanteringsprodukter

På likviditets- och betalningsområdet erbjuds kunderna en mängd olika lösningar.

Likviditetshanteringen är också en viktig del i arbetet med att skapa nära kundrelationer. Nordea har en stark ställning på området och vi har fått särskilt erkännande för vår kundservicekapacitet.

Nordea tillhör de främsta i regionen på likviditetshantering för institutionella kunder.

Värdepapperstjänster

Nordea sålde 2008 sin globala depåverksamhet för institutionella kunder till JPMorgan. Fram till försäljningen var Nordea ledande i Norden på området, men valde att prioritera sådant som ger ett långsiktigt mervärde. Huvuddelen av kunderna flyttas över under 2009.

Securities Services kommer nu huvudsakligen att inrikta sig på underdepåverksamhet, där Nordea har en ledande ställning i Norden. Totalt hanterades 27 miljoner transaktioner, en ökning med 35 procent under 2008, trots nedgången på aktiemarknaderna.

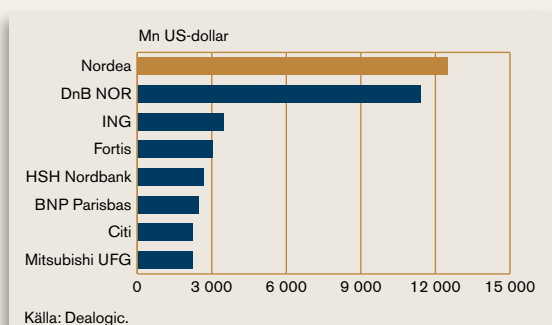
Liv- och pensionsprodukter

Nordeas företagskunder erbjuds ett komplett utbud av tjänstepensionsplaner, från enklare kollektiva pensionsplaner till mer komplexa skraddarsydda produkter för företagskunder med behov av särskilda riskprodukter i samband med erbjudande av ett heltäckande produktsortiment till företagets medarbetare. Produkterna säljs till kunder i Norden, Polen och Baltikum via Nordeas egna kontor, Life & Pensions säljkår och mäklare eller agenter.

Affärsutveckling

Under 2008 inriktades arbetet på att genomföra sättsningar och bibehålla det konkurrenskraftiga erbjudandet.

Syndikerade shippinglån 2008, Bookrunner

Bruttopremieintäkterna från företagskunder ökade med 18 procent till 1 977 mn euro. Ökningen härrör huvudsakligen från Danmark, Polen och Sverige.

Institutionell kapitalförvaltning

Nordeas utbud inom institutionell kapitalförvaltning omfattar dels enstaka produkter (fonder, aktieprodukter, m m) som säljs till stora sofistikerade pensionsfonder över hela världen, dels rådgivning om tillgångsfördelning och balanserade mandat för institut samt fondförsäljning via externa plattformar. Fonderbjudandet omfattar också Nordeas europeiska fonder som har marknadsföringstillstånd i 16 länder i Europa. Kunderna betjänas av säljare inom institutionell kapitalförvaltning och European Fund Distribution.

Affärsutveckling

Nordeas institutionella kapitalförvaltning lyckades bra under 2008, och Nordea vann en rad nya mandat från både nordiska och internationella kunder. Man ökade också affärsvolymerna med befintliga kunder, och sammantaget

redovisades ett nettoinflöde på 1,1 md euro. Bland produkterna lyckades Stabila Aktier, som tagits fram särskilt för extrema marknadsförhållanden, överträffa jämförelseindex med 5,9 procent 2008. Läget på marknaden drog ner värdet på det förvaltade kapitalet till 23,1 md euro och tvingade institutionella placerare att flytta tillgångarna till produkter med mindre risk. För Nordeas del innebar detta en tillgångsmix med sämre intäktsmarginaler.

I linje med den så kallad multi boutique-strategin genererade försäljningen av andras fonder, via European Fund Distribution, ett inflöde på 0,3 md euro. Dessutom utökades distributionen till finansiella tredjepartsinstitut till att omfatta den nordiska marknaden.

Företagskunder och finansinstitut, nyckeltal

	Corporate Merchant Banking-kunder		Stora företagskunder		Medelstora och små företagskunder		Nordiska företagskunder	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Antal kunder, 1 000-tal			18	15				
Intäkter, mn euro	1 079	855	916	750	951	920	2 946	2 525
Volymer, md euro¹⁾								
Utlåning	43,2	38,6	42,0	36,6	22,9	26,7	108,2	101,9
Inlåning	17,1	14,5	17,3	15,1	19,5	19,3	53,9	49,0
Marginaler, %								
Utlåning	0,99	0,82	0,94	0,84	1,04	1,03	0,97	0,89
Inlåning	0,39	0,41	0,64	0,64	1,59	1,65	0,93	0,96

	Företagskunder Baltikum Polen och Ryssland		Kunder inom Shipping and Oil Services		Finansinstitut		Summa företag och finansinstitut	
	2008	2007 ²⁾	2008	2007	2008	2007	2008	2007 ²⁾
Antal kunder, 1 000-tal	79	70	2	2	1	1		
Intäkter, mn euro	291	147	306	237	409	339	3 952	3 248
Volymer, md euro¹⁾								
Utlåning	10,7	6,8	13,8	11,1	2,0	1,9	134,7	121,7
Inlåning	3,2	2,6	6,4	6,7	14,5	20,3	78,0	78,6
Marginaler, %								
Utlåning	1,72	1,01	1,10	0,96	0,55	0,35	1,03	0,91
Inlåning	1,58	1,37	0,42	0,41	0,34	0,31	0,79	0,82

¹⁾ Volymer är exklusive repor och omvända repor.

²⁾ Marginaler för 2007 innefattar inte Ryssland.

Privatkunder

- Ökat antal kunder
- Ut- och inlåningen ökade 1 respektive 3 procent
- Stabil kreditkvalitet
- Ökad kundnöjdhet på alla marknader, framför allt jämfört med konkurrenterna

Privatkundsegmenten – dra nytta av kundbasen

Genom att satsa på starka kundrelationer och få kunderna att livet igenom samla alla sina bankaffärer hos oss ska vi dra nytta av den potential som finns i förmånssegmentet.

Vi ska också hitta de bas- och PLUS-kunder som kan bli förmånskunder och genom systematiska insatser få dem att öka sin affärsvolym så att vi kan flytta upp dem till de högsta segmenten.

Kunder med begränsade utsikter att öka sin affärsvolym betjänas kostnadseffektivt med målet att generera stabila intäkter som överstiger kostnaden för betjäningen.

Fortsatt fokus på nära kundrelationer och effektiva transaktioner
Efterfrågan på manuella kassatransaktioner minskar stadigt, och Nordea har därför dragit ner på antalet kassor i kontorsnätet. Detta sänker kostnaderna samtidigt som andelen medarbetare som hanterar vardagsärenden successivt minskar till förmån för andelen personliga bankmän.

Kontorsnät

Nordea stärkte sitt kontorsnät rejält med 68 nya kontor i Sverige, övertagna från Svensk Kassaservice, och 9 kontor i Danmark, förvärvade av Roskilde Bank. Det totala antalet kontor väntas emellertid minska något i samband med att de minsta kontoren stängs.

Fördelsprogrammet

Fördelsprogrammet är ett tydligt och konkurrenskraftigt erbjudande som omfattar varumärkeslöfte, prissättning, servicenivå och produktutbud.

Nordea har fasta och öppett redovisade priser för de flesta produkter, med viss skillnad mellan de tre segmenten.

De personliga bankmännen tar vara på den tillväxtpotential som finns hos kunderna i det högsta segmentet (förmånskunderna).

Nordea värvar unga kunder i åldersgruppen 18–28 år (unga vuxna) genom ett attraktivt erbjudande som tagits fram särskilt för den här gruppen.

Kundnöjdheten ökade på alla marknader, framför allt i förhållande till konkurrenterna.

De högsta segmenten:

Nordic Private Banking

Nordea är den största private banking-aktören i Norden. Marknadsandelen skiljer sig åt mellan de nordiska länderna, vilket beror på att de gamla nationella bankerna som slogs samman till Nordea var olika starka på det här området. De cirka 83 000 nordiska kunderna betjänas av 73 private banking-enheter (en per regionbank inom Nordic Banking) och 7 private wealth management-enheter som ägnar sig åt de mer förmögna kunderna.

Affärsutveckling

Nordic Private Banking kunde under 2008 dra nytta av Nordeas starka marknadsposition och Private Bankings attraktiva affärsmodell. Resultatet blev drygt 4 800 nya kunder, en ökning med 6 procent jämfört med 2007, och ett nettointflöde av kapital på 2,1 md euro. De nya kunderna var både befintliga Nordeakunder som kvalificerat sig till Private Bankings erbjudande och nya kunder som värvats från konkurrenter. Kundtillströmningen gjorde också att personalstyrkan utökades i motsvarande grad. Många av Private Bankings kunder valde under 2008 att flytta sitt kapital från aktiemarknaden till spar- och transaktionskonton för att där dra fördel av de attraktiva inlåningsräntorna. Till följd av den allmänna marknadsnedgången 2008 minskade det förvaltade kapitalet inom Nordic Private Banking till 36,1 md euro, vilket var 21 procent lägre än 2007. Följden blev att intäkterna minskade med 15 procent till 324 mn euro.

Förmånskunderna är motorn för lönsam tillväxt

Det finns en betydande intäktspotential i den befintliga kundbasen. Den genomsnittliga intäkten per förmånskund är två gånger högre än den från PLUS-kunder. Cirka 55 procent av intäkterna på privatsidan kommer från förmånskunderna.

Segmentet förmånskunder uppnår långsiktig lönsam tillväxt genom att man håller heltäckande möten med kunderna där man går igenom alla deras finansiella behov och därigenom kan sälja mer av bankens olika produkter.

Nordeas proaktiva taktik och heltäckande rådgivning har uppskattats av kunderna. Dessutom har Nordeas trovärdighet och stabilitet under finanskrisen stärkt kundernas lojalitet och ökat antalet nya förmånskunder.

Oron på börserna ledde till kraftigt sjunkande avgifts- och provisionsintäkter från sparprodukter. Volymerna på sparkonton ökade med 12 procent, tack vare en anpassning av produktmixen för att klara den ökade konkurrensen.

Kunder som blir förmånskunder erbjuds Nordeas högsta servicenivå och bästa priser. De lägre marginalerna för förmånskunder uppvägs mer än väl av ökad produktförsäljning.

Affärsutveckling

Satsningen på att tillvarata potentialen i kundbasen fortsätter att bära frukt. Antalet förmånskunder steg med

5 procent jämfört med för ett år sedan. Omkring 20 procent av de nya förmånskunderna är nya kunder i Nordea, vilket vittnar om attraktionskraften i Nordeas fördelsprogram. Till följd av den finansiella turbulensen, och i synnerhet de problem som drabbat en del mindre banker, ökade antalet nya kunder mot slutet av året.

I Sverige och Finland ökade bolånemarginalerna och bröt därmed en flerårig nedåtgående trend. De redovisade bolånemarginalerna speglar emellertid inte den ökade likviditetspremiem. Om man tar hänsyn till hela likviditetskostnaden är de faktiska bolånemarginalerna lägre än de redovisade.

Satsningen på att hålla fler proaktiva kundmöten fortsätter. Fokus är att öka proaktiviteten gentemot förmånskunder nu när marknadsläget är besvärligt.

Intäkterna från förmånskunder uppgick till 1 911 mn euro, en ökning med 4 procent jämfört med i fjol.

Baltikum

Nordea fortsatte att bygga upp rådgivningstjänster för privatkunder i Baltikum. Kontorsnätet består av 66 kontor som erbjuder ett komplett produktsortiment till nästan 250 000 kunder, varav 46 000 förmånskunder. De förbättrade tjänsterna har gett oss nöjdare kunder, vilket bekräftas av de höga poängen i den årliga kundundersökningen.

Affärsutveckling

Högre affärsvolymerna kompenenserade för lägre inlåningsmarginaler och bidrog till stark intäktsökning 2008, upp 15 procent till 39 mn euro. Kraftig tillväxt i inlåningsvolymerna, över 50 procent, kompenenserade för den minskade försäljningen av fonder. Bolån till privatkunder fortsatte att öka, men betydligt långsammare än under tidigare år. I slutet av 2008 utökade Nordea Life & Pensions sin verksamhet till Baltikum genom att erbjuda pensionsfonder till kunder i Estland.

Nordea följer noga hur den ekonomiska nedgången i Baltikum påverkar kreditportföljens kvalitet och tillämpar proaktiv riskhantering.

Polen

I enlighet med Nordeas så kallade Turbo Plan öppnades 60 nya kontor 2008. Därmed har Nordea 144 kontor som betjänar cirka 458 000 privatkunder, varav nästan 30 000 förmånskunder. Nordea har anställt fler rådgivare, vässat

säljsystemen ytterligare och förstärkt kundcentren för att kunna ge ännu bättre service till de allt fler kunderna, och kundnöjdheten var hög.

Affärsutveckling

Det utbyggda kontorsnätet har bidragit till större affärsvolymerna, framför allt inom bolån. Förmånliga sparkonton drog upp inlåningsvolymerna, medan försäljningen av fonder sjönk till följd av turbulensen på finansmarknaden. Intäkterna uppgick till 60 mn euro, en ökning med 77 procent jämfört med 2007.

Nordea Life & Pensions i Polen erbjuder liv- och sparprodukter till cirka 873 000 privatkunder. Bruttopremieintäkterna från privatkunder ökade med hela 46 procent jämfört med 2007. Inom det allmänna pensionssystemet, som är ett attraktivt segment, är Life & Pensions det femte största pensionsbolaget i Polen mätt i antalet kunder.

Ryssland

Orgresbank har för närvarande cirka 40 000 privatkunder som betjänas via 53 kontor i Moskva och S:t Petersburg med omnejd. Under 2008 infördes samma kundkoncept som används på andra marknader, med inriktning på framför allt förmögna privatkunder och potentiella förmånskunder. Viktiga produkter är bolån, kort och bilfinansiering.

Affärsutveckling

I linje med Nordeas långsiktiga ambition att bygga upp en väldiversifierad och balanserad bankverksamhet i Ryssland ökade antalet privatkunder markant 2008. Detta resulterade i ökade affärsvolymerna, och intäkterna uppgick till 11 mn euro.

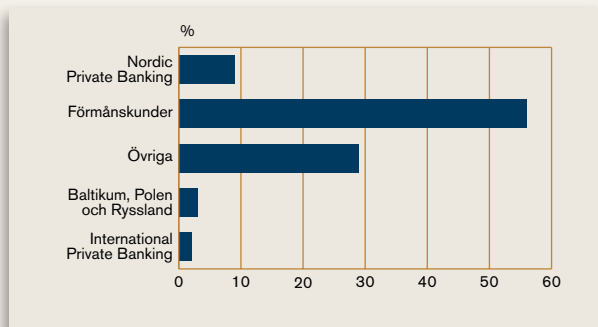
International Private Banking

International Private Banking & Funds ansvarar för koncernens rådgivning till förmögna privatpersoner bosatta utanför Nordeas hemmamarknader. Bland de nordiska bankerna är Nordea den största private banking-aktören i Europa med cirka 12 000 kunder i fler än 125 länder.

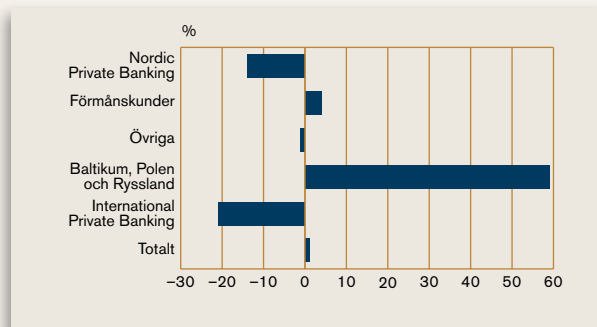
Affärsutveckling

Antalet kunder inom International Private Banking fortsatte att öka under 2008, med hög aktivitet i kundkontakterna. De nya kunderna är nordiska medborgare bosatta utomlands och kunder som värvats från konkurrenter. Erbjudandet

Andel av intäkterna 2008, privatkunder per segment

Intäktsökning 2008, privatkunder per segment

förbättrades under 2008 genom exempelvis lansering av fler strukturerade produkter och nya placeringsinstrument. Det förvaltade kapitalet påverkades av marknadsnedgången under året och minskade till 6,8 md euro.

Den här utvecklingen i kombination med en generellt lägre transaktionsnivå drog ner intäkterna, som landade på 85 mn euro, en minskning med 21 procent jämfört med 2007.

Produkter i fokus

Hypotekslån

Bolåneprodukter är A och O för att kunna locka till sig privatkunder och skapa långsiktiga relationer med dessa. De ger möjlighet till korsförsäljning av hela produktutbudet och många bolånekunder kan på så sätt bli helkunder. Nordea har ett brett produktsortiment som kompletteras av sälj- och rådgivningsfunktioner i hela organisationen.

Nordea har satsat på att utöka erbjudandet med produkter och tjänster för alla faser i kundens bolånecykel, bland annat bosparprodukter, produkter för förstagångsköpare och boendekapitalprodukter. Cirka 90 procent av Nordeas förmånskunder har ett hypotekslån.

Affärsutveckling

Hypotekslånen ökade med 4 procent jämfört med 2007. Marknadsandelarna inom hypotekslån låg kvar på ungefär samma nivå som i fjol.

Konsumtionslån

Konsumtionslån är ett flexibelt sätt att klara oförutsedda utgifter. Nordea erbjuder ett komplett utbud med bland annat standardlån utan säkerhet, kreditkortsbaserade rullande krediter, kontokrediter, standardlån med säkerhet samt boendekapitalprodukter. Fokus är att öka konsumtionslånen bland befintliga förmånskunder genom att få dem att flytta alla sina affärer till Nordea.

Affärsutveckling

Den positiva utvecklingen inom övriga konsumtionslån fortsatte med en intäktstillväxt på 7 procent, tack vare en volymökning på 6 procent och stigande marginaler.

Utlåning utan säkerhet svarade tillsammans med boendekapitalprodukter för den största ökningen. Det finns fortfarande betydande tillväxtpotential.

Sparprodukter

Ekonomisk planering och rådgivning utgör kärnan i Nordeas erbjudande på sparområdet till privatkunder. Läget på finansmarknaderna understryker ytterligare vikten och värdet av Nordeas rådgivning inom sparande och placering. Produkterna som erbjuds omfattar fonder, strukturerade produkter, aktier, obligationer, liv- och pensionsprodukter samt traditionella sparkonton.

Affärsutveckling

Tack vare den kompletta produktportföljen har Nordea klarat sig bra på de turbulenta marknaderna, och nettoförsäljningen av sparprodukter till privatkunder uppgick till 6,9 md euro. Försäljningsmixen förändrades emellertid markant i takt med att privatkunderna blev allt mindre riskbenägna i väntan på att marknadskurserna skulle plana ut. Detta resulterade i stagnerande försäljning av

placeringsprodukter och kraftigt ökad försäljning av sparkonton, som blev den bäst säljande produkten 2008.

Summa sparvolym, privatkunder

Md euro	Förändr.		
	2008	2007	%
Retailfonder	19,3	28,3	-32
Liv- och pensionsförsäkringar	15,7	17,0	-8
Sparkonton	45,5	40,8	12
Aktier, obligationer och strukturerade produkter ¹⁾	23,4	33,7	-31
Summa	103,9	119,8	-13

¹⁾ Depåttillgångar i Norge ingår inte.

Sparkonton, aktier, obligationer och strukturerade produkter

Nordea har ett omfattande utbud av sparprodukter. Dels finns ett brett sortiment av tidsbunden inlåning till attraktiva priser, dels finns flera produkter med rörlig ränta och hög grad av flexibilitet.

Nordea erbjuder ett brett utbud av rådgivningstjänster och möjligheter att handla med såväl nordiska som internationella aktie- och ränteinstrument. Sådana tjänster erbjuds både online och genom personlig service.

Affärsutveckling

Skakiga finansmarknader, höga räntor och statliga garanti-program gjorde sparkonton till ett attraktivt alternativ till traditionella placeringsprodukter under 2008. Nordea har därför satsat ordentligt på att ta fram nya produkter på området, och som en följd lanserades under året ett antal nya och innovativa sparprodukter. Inflödet till privata sparkonton blev därför rekordstort och uppgick till 8 md euro, en ökning med 13 procent jämfört med 2007. Nordeas marknadsandel på sparkonton i Norden ökade 2008 till 21 procent.

Aktieverksamheten påverkades under 2008 av de turbulenta marknadsförhållandena med kraftiga kursras världen över. Många privatkunder valde att minska sina aktieinnehav och istället placera sitt kapital på sparkonton eller i obligationer. Aktiviteten i Internetkanalen ökade rejält, vilket bekräftar att det finns ett stigande intresse för Nordeas tjänster för aktiehandel på nätet.

Nettoförsäljningen av obligationer ökade med 60 procent jämfört med 2007, främst till följd av nedgången på aktiemarknaden. Obligationsräntorna svängde emellertid kraftigt under 2008, och vid årets slut var sparkonton ett attraktivt alternativ till obligationer.

Under året lanserades ett flertal strukturerade produkter med teman såsom aktier, råvaror och klimat. Försäljningen av strukturerade produkter möttes emellertid av tuffa utmaningar i form av svåra marknadsförhållanden och konkurrens från sparkonton.

Liv- och pensionsprodukter

Nordea erbjuder ett komplett urval livförsäkrings- och pensionsprodukter till privatkunder i Norden, Baltikum och Polen. Alla liv- och pensionsprodukter bygger på produktgrupperna traditionella (passiva), nya traditionella (passiva), fondförsäkringar (aktiva) och riskprodukter. Det

Privatkunder, nyckeltal

	Nordic Private Banking		Förmåns-kunder		Övriga privat-kunder		Nordiska privat-kunder	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Antal kunder, 1 000-tal	83	78	2 510	2 397				
Intäkter, mn euro	324	379	1 911	1 843	999	1 008	3 234	3 230
Volymer, md euro								
Utlåning	4,5	3,6	90,5	90,6	10,9	11,1	105,9	105,3
Inlåning	6,2	5,0	40,6	38,6	16,4	17,6	63,2	61,2
Kapital under förvaltning	36,1	45,6						
Marginaler, %								
Utlåning	0,70	0,63	0,87	0,77	2,46	2,36	1,07	1,00
Inlåning	0,71	0,79	1,47	1,59	2,57	2,46	1,74	1,81

	New European Markets privat-kunder		International Private Banking		Summa privat-kunder	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Antal kunder, 1 000-tal	746	588	12	11		
Intäkter, mn euro	108	68	85	108	3 427	3 406
Volymer, md euro						
Utlåning	4,6	3,0	0,9	1,4	111,3	109,7
Inlåning	1,6	1,0	1,7	2,2	66,5	64,4
Kapital under förvaltning			6,8	9,6		
Marginaler, %						
Utlåning	1,48	1,25	0,77	0,83	1,08	1,01
Inlåning	1,12	1,50	0,60	0,68	1,70	1,77

finns produkter för alla skeden i kundens liv, bland annat nedsparningskoncept och rådgivning.

Affärsutveckling

Bruttopremieintäkterna från liv- och pensionsprodukter uppgick 2008 till 4 222 mn euro, en rekordnotering och ökning med 12 procent jämfört med i fjol. Nordea behöll sin ledande ställning på liv- och pensionsområdet i Norden med en marknadsandel på 10 procent (baserat på bruttopremieintäkter). Aktiemarknadens negativa utveckling och framför allt den ökade kreditspreaden påverkade återbäringsmedlen (ej allokerad återbärning) negativt. Återbäringsmedlen minskade därmed under 2008 till 673 mn euro, eller 3 procent av avsättningarna i livförsäkringsrörelsen.

Framgångsrik försäljning till privatkundsegmentet under 2008 innebar att bruttopremieintäkterna ökade med 6 procent jämfört med fjolåret. Den starka organiska tillväxten i premieintäkter från privatkunder kommer dels från traditionella produkter, dels från fondförsäkringar. Geografiskt sett var det försäljningen i Sverige, Danmark och Polen som ökade mest.

Fonder

Nordea har ett brett utbud av fonder, allt från traditionella aktie- och räntefonder och blandfonder till specialfonder såsom hedge- och private equity fonder. Erbjudandet omfattar andelar både i Nordeas egna fonder, som huvudsakligen förvaltas internt, och i fonder som förvaltas externt. Både externa förvaltare och externa fonder handplockas av Nordeas egen fondurvalsenhet.

Affärsutveckling

Den relativa utvecklingen för aktiefonder var stark 2008, trots volatila börser och stora negativa avkastningar i absoluta tal. Nio av elva aktiebaserade portföljgrupper överträffade sina jämförelseindex. De höga riskpremierna på finansmarknaden påverkade emellertid avkastningen på ränteprodukter med exponering mot penning- eller kredit-/bolånemarknaden negativt 2008. Sammantaget var det 43 procent av portföljgrupperna som slog jämförelseindex 2008. Flera nya fonder lanserades under 2008, bland annat ett urval externa fonder som komplement till Nordeas egna fonder.

Nordea ökade under året sin andel av fondmarknaden i Danmark, Norge och Sverige (baserat på förvaltad kapital). Detta kunde emellertid inte kompensera för de ogynnsamma förutsättningarna för försäljning av fonder generellt 2008, och de redovisade under året ett nettoutflöde på 4,5 md euro.

Kapital under förvaltning

	Nettoinflöde	
	2008	2007
Nordiska fonder	21,9	34,4
European Fund Distribution	1,6	3,6
Nordic Private Banking	36,1	45,7
International Private Banking	6,8	9,6
Institutional Asset Management	23,1	24,9
Life & Pensions	36,1	38,8
Summa	125,6	157,1

Marknadsställning

	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Estland	Lettland	Litauen	Polen	Ryssland	International	Summa
Antal kunder, 1 000-tal											
Företagskunder		47	127	84	348	10	4	3	55	7	685
Privatkunder i fördelsprogrammet	1 050	2 485	350	2 908	74	73	102	458	40		7 540
Private Banking	33	26	6	17	<1				<1	12	95
Internetbanken	864	1 476	415	2 085	48	63	96	186			5 233
Shipping, Oil services & International											2
Finansinstitut											1
Antal kontor	319	345	124	341	22	22	22	144	53		1 392
Marknadsandel, %											
Utlåning till företag	21	37	16	14	14	12	11	3	1		
Inlåning från företag	30	42	18	22	8	5	8	2	<1		
Fonder, privatkunder	16	28	10	14							
Life & Pensions	20	23	11	4							
Aktiehandel	4	3	2	2							
Bolån till privatkunder	16	31	11	15	12	16	9	4	<1		
Konsumtionslån	14	30	9	9	9	2	6	<1	<1		
Inlåning från privatkunder	21	32	9	18	7	6	2	1	<1		

Utlåning till allmänheten, per kundsegment

Mn euro	31 dec 2008	%	31 dec 2007	%	Mn euro	31 dec 2008	%	31 dec 2007	%
Banking Danmark	67 984	26	62 709	26	Litauen	2 393	1	1 481	1
företagskunder	30 085		27 504		företagskunder	1 686		1 049	
bolån till privatkunder	26 267		24 893		privatkunder	707		432	
konsumtionslån	11 632		10 312		Polen	3 818	1	2 707	1
Banking Finland	52 055	20	47 488	19	företagskunder	2 199		1 835	
företagskunder	26 096		23 513		privatkunder	1 619		872	
bolån till privatkunder	20 608		19 115		Ryssland	3 714	1	1 648	1
konsumtionslån	5 351		4 860		företagskunder	3 464		1 541	
Banking Norge	34 996	13	37 218	15	privatkunder	250		107	
företagskunder	19 349		19 145		Shipping Oil Services & International	13 823	5	11 100	5
bolån till privatkunder	14 914		17 120		Financial Institutions	2 045	1	1 900	1
konsumtionslån	733		953		Omvända repor	11 074	4	7 424	3
Banking Sverige	59 041	22	59 781	24	Övriga	8 887	3	7 246	3
företagskunder	32 677		31 775		Summa	265 100	100	244 682	100
bolån till privatkunder	20 243		21 641		varav företagskunder	134 708	51	121 680	50
konsumtionslån	6 121		6 365		varav bolån till privatkunder	86 594	33	85 842	35
Estland	2 228	1	1 685	1	varav övrig utlåning till privatkunder	23 837	9	22 490	9
företagskunder	1 406		1 006		varav omvända repor och övrig utlåning	19 961	7	14 670	6
privatkunder	822		679						
Lettland	3 042	1	2 295	1					
företagskunder	1 878		1 312						
privatkunder	1 164		983						

Medarbetarna gör Nordea ännu bättre

Nordeas över 37 000 medarbetare fortsätter att skapa positiva kundupplevelser, som ett team, med Nordeas vision "Gör det möjligt" som ledstjärna.

Det är människor det handlar om och Nordeas People Strategy

Produkter och tjänster kan enkelt kopieras, så i slutändan är det våra medarbetare som särskiljer oss från konkurrenterna. Följaktligen är det våra medarbetare som ska förvandla en bra bank till en ännu bättre. People-strategin fokuserar på följande områden:

- Bygga basen – HR Basics
- Vara den attraktivaste arbetsgivaren bland dem som vill göra en bra bank ännu bättre
- Säkerställa att vi har rätt person på rätt plats i rätt tid.
- Mobilisera, differentiera och belöna, så att vi som organisation presterar på topp
- Ge våra medarbetare möjlighet att utvecklas
- Utöva det ledarskap som behövs för att förvandla Nordea från en bra bank till en ännu bättre.

Arbetet ska styras av och befästa Nordeas tre värderingar: Positiva kundupplevelser, Ett Nordeateam och Det är människor det handlar om.

Bygga basen – HR Basics

En bra överblick över personalresurserna och effektiva processer är centralt i People-strategin. För att göra detta möjligt behöver HR ett informationssystem med relevanta uppgifter om medarbetarna. Detta system ska också stödja våra viktigaste personalprocesser, som till exempel att följa upp prestationer och ta vara på talanger. 2008 infördes det här systemet i hela Norden.

Vara den attraktivaste arbetsgivaren bland dem som vill göra en bra bank ännu bättre

Om vår vision ska bli verklighet måste vi ha de allra bästa medarbetarna. Vi måste kunna locka till oss och behålla toppkrafterna. Därför jobbade vi hårt under 2008 för att stärka varumärket bland vissa målgrupper. Vi har bland annat ordnat snabbdejting där studenter fått träffa Nordeamedarbetare från alla delar av banken online, och deltagit i mässor på utvalda skolor och universitet där vi har berättat om alla de möjligheter som Nordea erbjuder. Arbetet går vidare 2009. Då ska vi bli ännu mer selektiva och fokusera på just de som kan hjälpa oss att göra en bra bank ännu bättre.

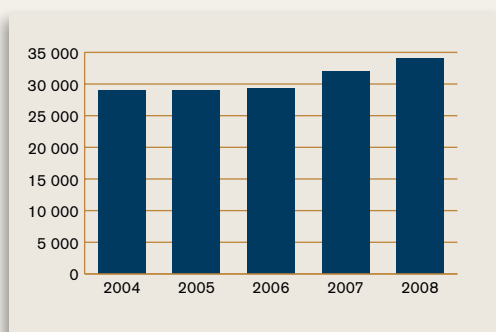
Säkerställa att vi har rätt person på rätt plats i rätt tid

Om Nordea ska gå från bra till ännu bättre måste vi ha rätt person på rätt plats i rätt tid. Vi jobbade mycket med detta under 2008, till exempel genom att finslipa rekryteringsprocessen och införa en särskild process för att hjälpa nya medarbetare komma igång snabbt. Det här arbetet går vidare och intensifieras 2009. Vi ska förbättra planeringen på personalsidan så att affärsplanerna får bilda grund för personalbehovet och vi ska jobba vidare med rekryteringsprocessen. Vidare ska vi sträva efter att förbättra den interna rörligheten, så att vi har rätt person på rätt ställe vid rätt tid, samtidigt som vi låter medarbetarna växa genom nya och annorlunda erfarenheter.

Mobilisera, differentiera och belöna, så att vi som organisation presterar på topp

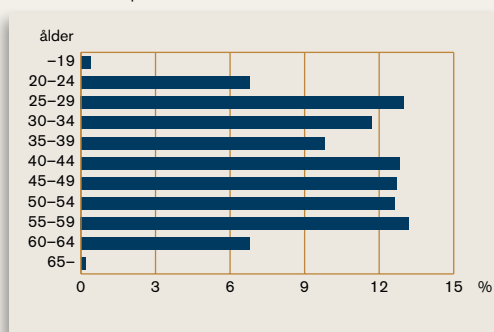
Nordea jobbade hårt under 2008 för att förbättra verksamhetsstyrningen. Det fortsätter vi med 2009 genom att ytterligare förenkla processen och verktygen och sist men inte minst: genom att fortsätta bygga upp en kultur där återkoppling och coachning är hörnstenar. Mer än 85 procent av alla chefer genomgick coachningutbildningar 2008, och det här blir ett prioriterat område även under 2009.

Antal anställda (omräknat till heltidstjänster)

Åldersfördelning

% av de anställda per den 31 dec 2008

Ge våra medarbetare möjlighet att utvecklas

Vi är stolta över de förbättringar vi åstadkom på det här området 2008. Exempelvis har införandet av ett antal akademier för personliga bankmän, kontorschefer med flera, påverkat affärsresultatet positivt. Vi tänker dock inte nöja oss med detta. 2009 måste vi se till att i ännu högre grad låta affärsbehovet styra det vi gör för att bygga kompetens, vilket i slutändan blir måttet på vår investering. I anslutning till det här måste vi alltid vara på jakt efter sätt att hjälpa människor utvecklas, till exempel genom att använda e-undervisning mer.

Utöva det ledarskap som behövs för att förvandla Nordea från en bra bank till en ännu bättre

Hur en organisation lyckas beror i hög grad på dess ledarskap, idag och i framtiden. Vår ambitiösa vision och högt ställda mål kommer helt klart att kräva detsamma av Nordea. Därför måste vi vidareutveckla dagens chefer samtidigt som vi identifierar och utvecklar de som bedöms ha potential att axla ett större ansvar i framtiden. 2008 införde vi Nordeas ledarkompetenser, och det är de som bildar grund för detta arbete. Dessa beteenden har varit riktgivande i all ledarutbildning i Nordea 2008, och fortsätter att vara det 2009. Satsningarna på att stärka ledarskapet fortsätter 2009, bland annat genom att förbättra processerna för att ta vara på talanger på ett tidigt stadium och ge dem chansen att förverkliga sin potential, tillsammans med oss. Samtidigt ska vi lägga särskilt vikt vid att få fler kvinnor på ledande positioner 2009.

Eftersom Nordeakoncernen verkar i flera länder har särskilda nordiska avtal slutits med fackförbunden i Sverige, Norge, Danmark och Finland. Enligt dessa avtal har arbetstagarrepresentanterna rätt att delta i vissa beslut som berör mer än ett land.

Resultat från personalbarometern ESI

ESI, index	2008	2007	2006
Tillfredsställelse och motivation	72	71	71
Utveckling	72	70	–
Betraktar Nordea som en bra arbetsplats	77	74	73
Berättar gärna var jag arbetar	80	78	75
Rekommenderar Nordea som arbetsgivare	76	74	72

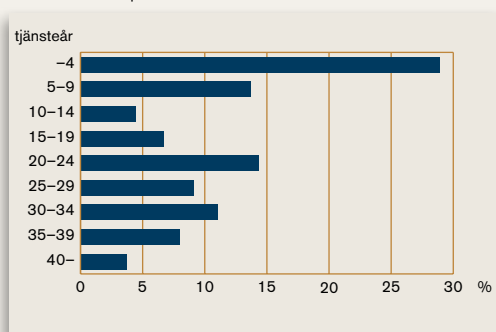
Antal anställda, per område eller funktion

31 dec 2008

Heltidstjänster		
Nordic Banking		17 253
– varav	Banking Danmark	5 149
	Banking Finland	5 420
	Banking Norge	1 878
	Banking Sverige	4 802
Institutional & International Banking		5 134
– varav	Baltikum	1 161
	Polen	1 542
	Ryssland	1 679
	Financial Institutions	411
	Shipping, Oil Services & International	295
Capital Markets & Savings		4 112
Banking Products & Group Operations		6 174
People & Identity		427
Group Credit & Risk Control		376
Group Corporate Centre		255
Group Legal		150
Övriga funktioner		127
Nordeakoncernen		34 008

Fördelning efter tjänsteår

% av de anställda per den 31 dec 2008

Företagets samhällsansvar

Företagets samhällsansvar (Corporate Social Responsibility, CSR) handlar om att upprätthålla och stärka relationer med interna och externa intressenter. Intressenter är parter med intressen i Nordea, som ibland sträcker sig bortom det rent finansiella. Samhällsansvaret ska säkerställa gott anseende, tillit och ansvarsfullt affärsutövande. Dagens ekonomiska läge gör det viktigare än någonsin för Nordea att stötta kunderna i finansiella frågor och vara en god företagsmedborgare genom att bidra till ett stabilt finanssystem.

Samhällsansvaret är en integrerad del i Nordeas verksamhet. Riktlinjer och rutiner för samhällsansvar har utarbetats så att de avspeglar koncernens affärsstrategi och stödjer affärsmålen. God affärsetik och hantering av de risker och möjligheter som sammanhänger med vårt anseende är avgörande för att vi ska kunna öka aktieägarvärdet och bibehålla vår ledande ställning i finanssektorn.

Efter introduktionen av de nya värderingarna 2007 började Nordea utarbeta en ny CSR-strategi. I juni 2008 presenterades ett förslag för Group Executive Management. Syftet med förslaget är att stödja Nordeas värderingar och strävan mot ett ännu bättre Nordea.

Ansvarstagande i tider av finansoro

Medborgarskap handlar om att vara en ansvarstagande aktör i samhället. Nordeas principer för samhällsansvar har sedan 2002 varit måttstocken för koncernens roll i samhället, och deras betydelse förstärktes när de nya värderingarna infördes 2007. Det är viktigt för Nordea att vara en god företagsmedborgare, att skapa förtroende och tillit

på de marknader där vi är verksamma och uppfattas som en ansvarstagande och trovärdig partner av våra kunder.

Vi vill stå för ett gott medborgarskap. Under andra halvåret 2008 var det exceptionellt turbulent på finansmarknaden, vilket resulterade i brist på tillit och försämrade kreditvillkor. Nordeas principer för kreditgivning har visat sig vara bärkraftiga, och vi fortsätter att tillämpa dem. I dessa tider är det viktigt att vara proaktiv, att ge råd och stödja kunderna i finansiella frågor för att på så sätt lösa eventuella problem innan de uppstår.

I det rådande finansiella läget är det därför vårt samhällsansvar att tillhandahålla lån till våra kreditvärdiga kunder. Nordea har därför arbetat proaktivt mot regeringar och centralbanker för att kunna fortsätta förse kunder med tillräckliga krediter. Detta arbete kommer naturligtvis att fortsätta.

Vi ska leva upp till vår värdering att skapa positiva kundupplevelser, och vi fortsätter att göra vårt yttersta trots de svåra tiderna. Vår ambition är att stötta kunderna och vara en långsiktig affärspartner och rådgivare. Under 2008 ökade vi utlåningen till både företags- och privatkunder.

Rätt beteende

Affärsutövande och etik är viktiga inslag i Nordeas arbete med samhällsansvar. Det finns två skäl till detta. Det ena är att gemensamma värderingar och riktlinjer för medarbetarnas agerande utgör grunden för en enhetlig företagskultur och hjälper oss att leva upp till en av Nordeas värderingar: Ett Nordeateam. I Nordea gäller en för alla och alla för en när vi ska skapa värde för kunderna och samhället i stort. Sunda finanser är en förutsättning för all hållbar utveckling.

Det andra skälet till att affärsutövandet står i centrum har med risker och möjligheter att göra. För en bank härrör den operativa risken från mänskligt beteende, rutiner och system. Mänskligt beteende är den springande punkten, eftersom det är människor som fattar beslut, fastställer rutiner och utvecklar system. Därför är riktlinjer för medarbetarnas agerande en viktig mekanism för riskhantering. Medarbetare som agerar ansvarsfullt bidrar också till kundernas bästa, vårt främsta mål. Kärnan i dessa relationer utgörs av de positiva möten som äger rum varje dag mellan kunder och Nordeas medarbetare – och vi blir hela tiden bättre och strävar alltid efter att överträffa kundens förväntningar.

Nordea har tagit fram en koncernomfattande standard för affärsetik, Nordeas etiska riktlinjer, som också har mynnat ut i Riktlinjer för etiskt korrekta affärsrelationer. Dessa

Det är människor det handlar om; människor som bryr sig.

gäller för alla medarbetare i Nordeakoncernen, inklusive tillfällig personal som arbetar för Nordea. Det finns också kompletterande riktlinjer som tillämpas inom kund- och produktområdena och koncernfunktionerna. På så vis skapas en affäretisk struktur som omfattar hela koncernen och samtliga verksamheter.

CSR på det internationella planet

Nordea kommunicerar och samverkar med samhället runt omkring oss. Vi för inte bara en öppen och tät dialog med koncernens intressenter, utan deltar också i branschnätverk och olika forum tillsammans med andra stora, multinationella bolag och finansinstitut. Ett exempel är CSR Europe, ett företagsforum för informationsutbyte och samarbete med EU:s institutioner.

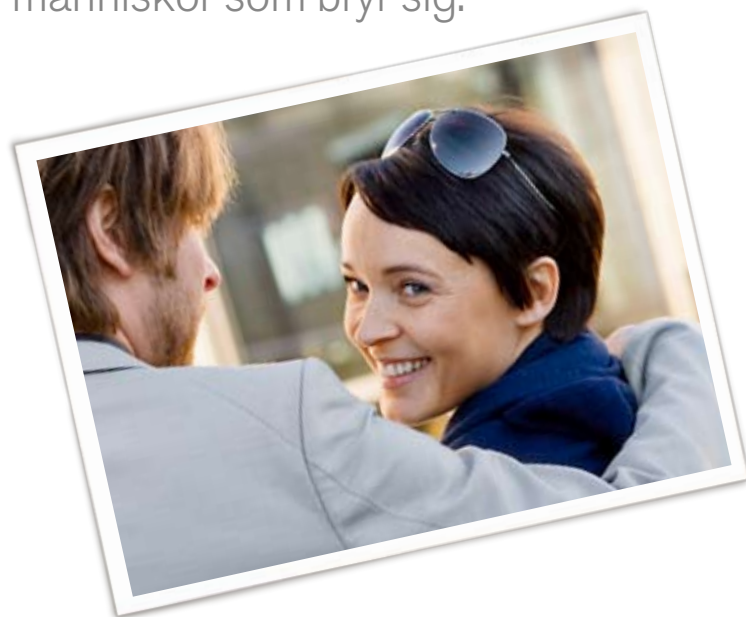
Nordea har ställt sig bakom FN:s initiativ Global Compact, som omfattar tio principer för ansvarsfullt företagande, liksom FN:s miljöprogram för finansinstitut (UNEP FI), en uppsättning stadgar och ett samarbetsforum där finansinstitut diskuterar miljömässiga aspekter i verksamheterna. Nordea stödjer OECD:s riktlinjer för multinationella företag och har också antagit de så kallade Ekvatorprinciperna. Ekvatorprinciperna är en global branschnorm för bestämning, bedömning och hantering av sociala risker och miljörisker inom projektfinansiering.

Vidare har Nordea (Savings & Asset Management) undertecknat FN:s principer för ansvarsfulla placeringar, UNPRI. UNPRI består av sex allmänna principer, där de undertecknande finansinstituten åtar sig att beakta miljö-, samhälls- och ägarstyrningsaspekter i sina investeringsanalyser, placeringsbeslut och ägarstyrningsriktlinjer.

Miljöriskbedömningar har sedan 2002 ingått i Nordeas beslutsprocess för företagskrediter. Till sin hjälp har man haft en speciellt framtagen modell, Environmental Risk Assessment Tool (ERAT). Under 2007 kompletterades analysen med bedömning av social och politisk risk, och 2008 infördes så ytterligare en modell i kreditbedömningsprocessen, nämligen Social and Political Risk Assessment Tool (SPRAT).

Nya initiativ

I juni presenterades ett förslag till ny CSR-strategi för Group Executive Management. I september flyttades ansvaret för CSR från Compliance-funktionen till affärs-sidan i organisationen. På så sätt ligger nu CSR närmare själva verksamheten och kunderna. I november inrättades ett CSR-sekretariat, och arbetet med att ta fram åtgärdsplaner för den föreslagna strategin inleddes. De första resultaten av dessa förändringar väntas under första halvåret 2009.

Öppenhet

Nordea strävar efter att uppfylla rapporteringskraven i de internationella avtal och principer som koncernen antagit. Bland annat görs en årlig framstegsrapport (Communication on Progress) till FN:s Global Compact och en årlig statusrapport om Ekvatorprinciperna. Sedan 2003 sammanställer Nordea en årlig miljörapport, Nordea Environmental Footprint.

Vid utgången av 2008 var svenska staten den största aktieägaren i Nordea. Nordea omfattas därför av kraven på icke-finansiell rapportering i statliga bolag som infördes av svenska regeringen 2007. För att tillgodose dessa krav tar koncernen nu fram sin första hållbarhetsrapport för 2008.

Mer information om Nordeakoncernens samhällsansvar finns på nordea.com/csr. Nordeas principer för samhällsansvar, Nordeas etiska riktlinjer och Hållbarhetsrapport 2008 kommer att finnas på Nordeas hemsida.

Nordeaaktien

Nordeas övergripande finansiella mål är att skapa värde för aktieägarna i nivå med de fem bästa i gruppen jämförbara europeiska banker.

Nordeas börsvärde uppgick i slutet av 2008 till 13,0 md euro. Mätt efter börsvärde var Nordea det åttonde största företaget i Norden och den åttonde största bland europeiska finanskoncerner.

Nordeaaktien är noterad på NASDAQ OMX Nordic, d v s börserna i Stockholm (SEK), Helsingfors (EUR) och Köpenhamn (DKK).

Aktiekursens utveckling

2008 kännetecknades av de svagaste aktiemarknaderna sedan 1991, och den allmänna trenden för finansaktier var kraftigt nedåt. Nordeas aktiekurs sjönk under året med 49 procent på Stockholmsbörsen, från 108 kronor den 28 december 2007 till 54,70 kronor den 30 december 2008. Kursen för Nordeas aktie (stängningskurs på Stockholmsbörsen) varierade under 2008 mellan 108,00 kronor och 52,50 kronor. Stockholmsbörsens finansindex SX40 backade 48 procent och Dow Jones index för europeiska banker gick ned med 64 procent. Sedan den 6 mars 2000, då MeritaNordbanken och Unidanmark gick samman, har Nordeaaktien stigit med 29 procent och överträffat Dow Jones index för europeiska banker (-54 procent).

Nordeaaktiens utveckling kan följas på nordea.com, och där kan man även jämföra aktiens utveckling med den för konkurrenterna och med olika index, samt hitta kurshistorik.

Totalavkastning

Totalavkastning mäts som aktiens kursutveckling inklusive återinvesterad utdelning. Totalavkastningen (TSR) under 2008 uppgick till -46,9 procent (6,4 procent 2007).

2008 rankades Nordea som nummer 2 i gruppen jämförbara europeiska banker i fråga om TSR (2006 och 2007 var Nordea nummer 3). Genomsnittlig TSR för jämförelsegruppen var -67 procent.

Likviditet

Nordeaaktien var den mest likvida nordiska finansaktien under 2008, med en genomsnittlig daglig handelsvolym på cirka 107 mn euro, vilket motsvarar 13 miljoner aktier. Den samlade omsättningen på de tre börserna uppgick 2008 till 27 md euro, vilket motsvarar mer än 3 miljarder aktier. Av den totala handeln med Nordeaaktier 2008 stod Stockholmsbörsen för cirka 81 procent, Helsingforsbörsen för 11 procent, och Köpenhamnsbörsen för 7 procent. En handelspost motsvarar 1 aktie.

Nordeaaktien ingår i en rad nationella index, liksom i europeiska och globala index inom MSCI, Dow Jones STOXX, FTSE och S&P. Med en vikt på 4,3 procent var Nordea det femte största bolaget i det nordiska OMX 40-indexet vid utgången av 2008.

Kapitalhantering

Nordea strävar efter flexibilitet i sin kapitalhantering. Överskottskapital återförs till aktieägarna i form av utdelningar eller genom återköp av egna aktier. Effektiv kapitalanvändning ska bidra till att uppnå resultatmålet och skapa värde för aktieägarna.

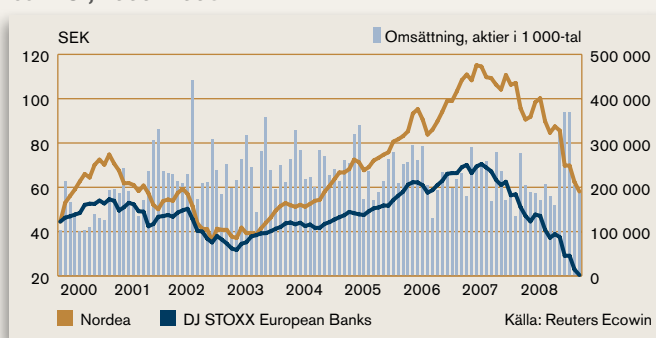
Utdelningspolicy och föreslagen utdelning

Nordea har som policy att lämna en hög utdelning. Policyn är att utdelningen ska överstiga 40 procent av årets resultat.

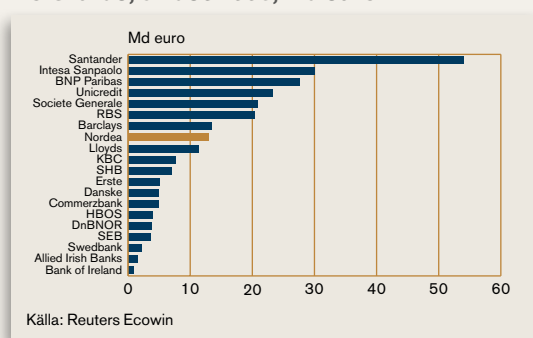
Styrelsen för Nordea Bank AB (publ) föreslår en utdelning för 2008 på 0,20 euro per aktie. Den totala utdelningen för 2008 skulle då bli 519 mn euro, vilket motsvarar en utdelningskvot på 19 procent av årets resultat efter skatt. Direktavkastningen, beräknad på aktiekursen den 30 december 2008, blir då 4,0 procent.

Den minskade utdelningen som föreslås är avsedd som en tillfällig åtgärd för att, tillsammans med nyemissionen,

Aktiekursens utveckling jämfört med europeiska banker, 2000–2008

Börsvärde, 31 dec 2008, md euro

stärka Nordeas kapitalbas, och innebär inte att Nordeas utdelningspolicy har ändrats.

Utdelningen uttrycks i euro, men utbetalning görs i lokal valuta för det land där aktierna är registrerade. Ägare av aktier som är registrerade i Sverige kan välja att få utdelningen utbetalad i svenska kronor eller euro. En officiell växlingskurs publiceras. I Danmark betalas utdelningen ut i euro. Om aktieägaren inte har något eurokonto räknas utdelningen om till lokal valuta. Varje värdepappersregister beslutar om sin egen växlingskurs. I Finland betalas utdelningen ut i euro.

Aktieägare

Med cirka 480 000 aktieägare registrerade vid utgången av 2008 är Nordeaaktien en av de mest spridda aktierna i Norden. I Sverige är antalet registrerade aktieägare i Nordea cirka 95 000, i Danmark 190 000 och i Finland är antalet aktieägare cirka 195 000.

Den största kategorin aktieägare är utomnordiska aktieägare som innehar 22,5 procent av aktierna i Nordea, att jämföra med 23,4 procent vid utgången av 2007. Den största enskilda aktieägaren är svenska staten med ett innehav på 19,9 procent vid årets slut.

Kommunikation med marknaden

Närmare 30 aktieanalytiker bevakar Nordea med regelbundna resultatanalyser och rekommendationer. Nordea strävar efter att tillhöra de ledande bolagen i Europa i fråga om öppen, tydlig och relevant information till aktieägare och andra intressenter. Under 2008 har Nordea ytterligare höjt kvaliteten på koncernens finansiella rapporter och presentationer.

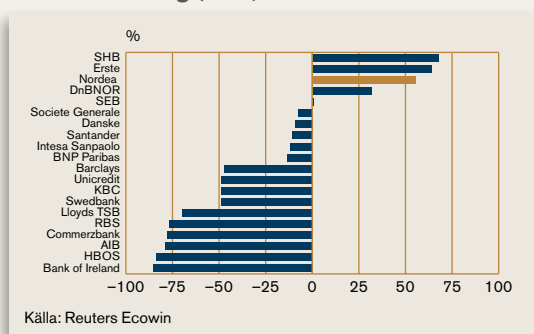
Nordea har ett proaktivt förhållningssätt till möten med investerare. Koncernchefen, CFO och andra medlemmar av koncernledningen träffar regelbundet investerare i Europa och USA. I sin kommunikation med aktieägare och investerare använder Nordea i stor utsträckning Internet. All väsentlig finansiell information om Nordeakoncernen återfinns på koncernens hemsidor. Den dagliga kontakten med investerare och analytiker sköts av Investor Relations.

De största registrerade* aktieägarna i Nordea, vid utgången av 2008

Aktieägare	Antal aktier miljoner	Innehav %
Svenska staten	515,6	19,9
Sampo Oyj	313,2	12,1
Nordea-fonden	105,3	4,1
Swedbank Robur Funds	81,1	3,1
SHB/SPP Fonder	48,3	1,9
SEB Fonder	34,6	1,3
Nordea Fonder	32,6	1,3
AMF Pension	31,0	1,2
Fjärde AP-fonden	30,9	1,2
Skandia Livförsäkring	25,9	1,0
Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen	24,1	0,9
Andra AP-fonden	23,9	0,9
Första AP-fonden	23,6	0,9
AMF Pension Fonder	20,7	0,8
Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma	18,0	0,7
Sjunde AP-fonden	16,4	0,6
Alecta	14,0	0,5
Nordeas vinstandelsstiftelse	13,7	0,5
Länsförsäkringar Fonder	12,9	0,5
Govt of Singapore Inv Corp	11,0	0,4
Summa	1 397	53,8

Källa: SIS Ägarservice, Nordic Central Securities Depository och VP Online.
* Exklusive förvaltarregistrerade innehav.

Totalavkastning (TSR) 2000–2008

2008 rankades Nordea som nummer 2 i gruppen jämförbara europeiska banker i fråga om TSR, och 2006 och 2007 var Nordea nummer 3.

Årsredovisning

Årsredovisningen finns tillgänglig på engelska och svenska. Ett sammandrag av årsredovisningen finns på engelska och på de fyra nordiska språken. Den fullständiga årsredovisningen och årsammandraget kan erhållas på begäran. Rapporterna kan hämtas och beställas via Nordeas hemsida.

Aktiekapital

För att kunna genomföra det långsiktiga incitamentsprogrammet 2008 på ett kostnadseffektivt sätt beslöt årsstämman 2008 att genomföra en emission av 2 880 000 inlösen- och omvandlingsbara C-aktier. C-aktien ska säkra den

finansiella risken i programmet hänförlig till en kursuppgång i aktien. De nya C-aktierna berättigar inte till vinstutdelning. C-aktierna har återköpts, och den 22 maj 2008 omvandlades de till stamaktier. Efter nyemissionen uppgår aktiekapitalet till 2 600 108 227 euro.

Samtliga aktier i Nordea medför rösträtt. Varje aktie motsvarar en röst på bolagsstämman. Nordea Bank AB (publ) får inte rösta för innehav av egna aktier vid bolagsstämmor.

Utöver det långsiktiga incitamentsprogrammet finns det inga utestående konvertibla förlagslån eller optioner för personal eller ledning i Nordea.

Fördelning av aktier, 31 dec 2008

Fördelning av aktier	Antal aktieägare	Aktieägare, %	Antal aktier	Aktier, %
1-1 000	396 794	83	155 312 394	6
1 001-10 000	77 970	16	189 327 510	7
10 001-100 000	4 092	1	103 844 176	4
100 001-1 000 000	586	0	242 356 235	9
1 000 001-	230	0	1 909 280 512	73
Summa	479 672	100	2 594 108 227¹⁾	100

Aktiedata för 5 år

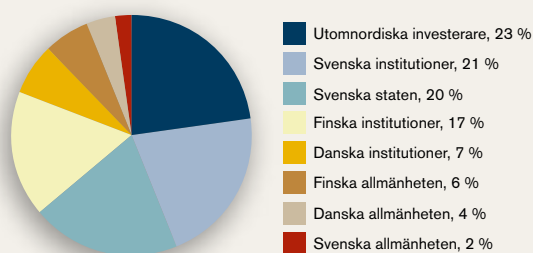
	2008	2007	2006	2005	2004
Aktiekurs, SEK	54,70	108,00	105,50	82,50	67,00
Högst/lägst	108,00/52,50	119,30/99,60	107,00/77,25	84,25/64,25	67,75/48,70
Börsvärde, md euro	13,0	29,6	30,3	23,7	21,2
Utdelning, euro	0,20 ²⁾	0,50	0,49	0,35	0,28
Direktavkastning	4,0 % ³⁾	4,9 %	3,9 %	4,0 %	3,6 %
TSR	-46,90 %	6,39 %	32,30 %	27,50 %	29,80 %
DJ STOXX European Banks Index	-64,00 %	-16,90 %	18,50 %	21,60 %	10,30 %
P/E (verkligt)	7,20	9,50	10,70	10,20	10,80
P/B	0,90	1,73	2,14	1,76	1,62
Eget kapital per aktie, euro	6,84	6,58	5,89	4,98	4,59
Vinst per aktie, euro	1,03	1,20	1,21	0,86	0,69
Utestående aktier	2 594 108 227	2 594 108 227	2 594 108 227	2 594 108 227	2 734 845 227

¹⁾ Exklusive aktier emitterade för det långsiktiga incitamentsprogrammet.

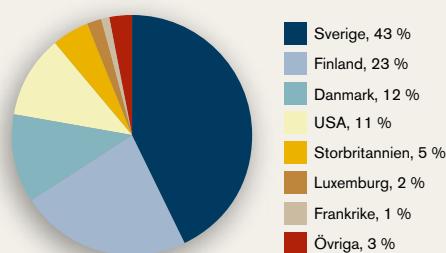
²⁾ Föreslagen utdelning.

³⁾ Beräknad utifrån betalningsdagens öppningskurs, för 2008 per 28 december.

Ägarstruktur, 31 dec 2008 per ägarkategori

Ägarstruktur, 31 dec 2008 geografisk fördelning

Källa: SIS Ägarservice

Förändring i aktiekapitalet

Datum		Kvotvärde per aktie ¹⁾ , SEK	Antal emitterade aktier	Nominell föränd- ring, mn SEK	Totalt antal aktier	Aktiekapital mn SEK
17 dec-97	Nyemission	7,00	1 275 267 441	8 927	1 275 267 441	8 927
28 jan-00	Nedsättning			-3 188		
	Nyemission	4,50	815 800 287	3 671	2 091 067 728	9 410 ²⁾
25 apr-00	Nedsättning			-2 091		
	Nyemission	3,50	869 776 488	3 044	2 960 844 216	10 363
09 jun-00	Nyemission	3,50	18 348 501	64	2 979 192 717	10 427
29 aug-00	Nyemission ³⁾	3,50	3 006 359	11	2 982 199 076	10 438
11 dec-00	Nyemission ³⁾	3,50	59 764	0	2 982 258 840	10 438

Datum		Kvotvärde per aktie ¹⁾ , EUR	Antal aktier emitterade	Nominell föränd- ring, mn euro	Totalt antal aktier	Aktiekapital mn euro
10 jan-01	Konvertering ⁴⁾	0,40 ⁵⁾			2 982 258 840	1 182
20 feb-01	Nyemission ³⁾	0,40	8 408	0	2 982 267 248	1 182
15 maj-01	Nyemission ³⁾	0,40	2 401	0	2 982 269 649	1 182
14 dec-01	Nyemission ³⁾	0,40	396 441	0	2 982 666 090	1 182
31 maj-02	Nyemission ³⁾	0,40	2 405 087	1	2 985 071 177	1 183
25 sep-02 ⁶⁾	Nyemission ³⁾	0,40	45 050	0	2 985 116 227	1 183
07 okt-03	Nedsättning ⁷⁾	0,40	-57 008 000	-23	2 928 108 227	1 160
26 okt-04	Nedsättning ⁷⁾	0,40	-81 608 500	-32	2 846 499 727	1 128
19 sep-05	Nedsättning ⁷⁾	0,40	-140 159 800	-56	2 706 339 927	1 073
02 okt-06	Nedsättning ⁷⁾	0,40	-112 231 700	-44	2 594 108 227	1 028
11 maj-06	Fondemission	1,00		1 566	2 594 108 227	2 594
08 jun-07	Nyemission ⁸⁾	1,00	3 120 000	3	2 597 228 227	2 597
15 maj-08	Nyemission ⁹⁾	1,00	2 880 000	3	2 600 108 227	2 600

¹⁾ I januari 2006 ersattes nominellt värde av kvotvärde i enlighet med den nya aktiebolagslagen.

²⁾ Anticiperad i balansräkningen 31 december 1999, registrering 28 januari 2000.

³⁾ Konvertering av obligationer.

⁴⁾ Från SEK till EUR.

⁵⁾ 0,39632 euro.

⁶⁾ Den 1 september 2002 återbetalade Nordea AB (publ) i förtid det utestående lånebeloppet om 96 928 426,28 euro. Bolaget har därefter inte några utestående konvertibla förlagslån.

⁷⁾ Indragning av aktier som återköpts och innehas av Nordea.

⁸⁾ Emission av C-aktier för det långsiktiga incitamentsprogrammet 2007. C-aktierna omvandlades till stamaktier den 18 juni 2007.

⁹⁾ Emission av C-aktier för det långsiktiga incitamentsprogrammet 2008. C-aktierna omvandlades till stamaktier den 22 maj 2008.

Viktiga händelser 2008

Januari

Nordea Liv & Pension tilldelas pris för sin riskhantering av tidskriften Risk Magazine.

Februari

Nordea presenterar ett starkt helårsresultat, baserat på tillväxtstrategi och väl avvägd riskhantering.

Mars

Nordea säljer sin globala depåverksamhet till JPMorgan. Nordea vinner tre internationella fondpriser vid Lipper Fund Awards.

April

Nordea publicerar sin rapport för första kvartalet. Tillväxtstrategin ger fortsatta framgångar; intäkterna fortsätter att öka liksom resultatet före kreditförluster.

Michael Rasmussen utses till chef för Banking Products & Group Operations och blir ny medlem i Group Executive Management.

Ari Kaperi utses till chef för Institutional & International Banking och blir medlem i Group Executive Management.

Fredrik Rystedt utses till ny Chief Financial Officer och medlem i Group Executive Management.

Rekordmånga aktieägare finns representerade på Nordeas årsstämma.

Juni

Nordea öppnar nytt kontor i Shanghai.

Nordea säljer sina aktier i Nordic Central Securities Depository.

Juli

Nordea redovisar rekordresultat från kundområdena andra kvartalet.

Nordea tar över 68 kontor från Svensk Kassaservice i Sverige, och utökar därmed det svenska kontorsnätet med en tredjedel.

Tidskriften Euromoney utser Nordea till Best Regional Bank in the Nordics and Baltics.

Tidskriften Euroweek rankar Nordea högst som bookrunner för syndikerade lån i Norden.

Augusti

Nordea emitterar en 5-årig rullande facilitet på 5 md dollar på den amerikanska marknaden.

Nordea sponsrar nordiska deltagare i olympiska spelen i Kina.

September

Nordea förvärvar nio kontor på Själland i Danmark av Roskilde Bank.

Nordea emitterar supplementärt kapital på 0,5 md euro.

Nordea Liv & Pension utökar verksamheten till Baltikum genom lansering av pensionsfonder.

Bankens nya traineeprogram, Nordea Graduate Programme, introduceras.

Oktober

Nordeas starka resultat för tredje kvartalet överträffar marknadens förväntningar.

Nordeas depåtjänster får toppbetyg i en extern kundundersökning.

Nordea och flera andra banker träffar avtal med danska regeringen om ett statligt garantiprogram för finansiell stabilitet.

Nordea i Polen får pris av Newsweek för sina Internet-tjänster och av Forbes för sina banktjänster till företag.

November

Nordea och TrygVesta förlänger distributionsavtal till 2013.

December

Nordea får tillstånd att använda IRK-metoden (intern riskklassificering) för huvuddelen av privatkunderna. Därmed omfattas 83 procent av Nordeas exponering av IRK-metoden.

Finansiell översikt 2008

Solitt resultat trots snabb konjunktunedgång

- Intäkterna steg 4 procent till 8 200 mn euro (2007: 7 886 mn euro)
- Räntenettot ökade 19 procent till 5 093 mn euro (4 282)
- Kostnaderna ökade 7 procent
- Resultat före kreditförluster ökade 1 procent till 3 862 mn euro (3 820)
- Kreditförlusterna uppgick till 466 mn euro (positivt 60 mn euro), kreditförlusterrelation 19 punkter
- Rörelseresultatet var 3 396 mn euro (3 883), ned 13 procent
- Riskjusterat resultat uppgick till 2 459 mn euro (2 417), en ökning med 2 procent, eller 3,5 procent exklusive avgiften till danska statens garantiprogram
- Vinst per aktie 1,03 euro (1,20)
- Utdelning föreslås med 0,20 euro per aktie, (0,50), vilket motsvarar en utdelningskvot på 19 procent
- Fortsatt fokus på kundernas behov – utlåningen ökade 17 procent i lokala valutor
- Inlåningen steg 12 procent i lokala valutor
- Primärkapitalrelationen var 9,3 procent (8,3) före övergångsregler
- Nyemission och sänkt utdelning för 2008 ska stärka primärkapitalet med 3 md euro
- Nordea bedömer att det riskjusterade resultatet för helåret 2009 hamnar ungefär i nivå med 2008

Koncernstruktur

Nordea strävar efter att ständigt förenkla sin koncernstruktur, och vad gäller de nordiska bankerna är målet att Nordea Bank AB (publ) ska omvandlas till ett europabolag, ett "Societas Europaea" ("SE"), i enlighet med EG:s förordning om europabolag.

En ombildning förutsätter bland annat att Nordea får tillstånd från berörda myndigheter. Den nya bolagsformen väntas leda till ökad effektivitet i verksamheten, minskad operativ risk och komplexitet samt förbättrad kapitaleffektivitet.

Nordea inväntar nu tillfredsställande regleringar på området, framför allt i fråga om insättningsgarantier. Den slutliga utformningen av reglerande åtgärder för att komma till rätta med situationen på finansmarknaden återstår fortfarande att se och utvärdera. Nordea följer upp och analyserar utvecklingen.

Själva ombildningen beräknas ta upp till ett år från inledning till verkställande.

Orgresbank

Under fjärde kvartalet 2008 tecknade Nordea avtal om att förvärva de återstående 17,7 procenten av ryska JSB Orgresbank från de två aktieägarna i Orgresbanks ledning och Europeiska utvecklingsbanken. Transaktionen med Europeiska utvecklingsbanken förutsätter godkännande från myndigheterna. Den förväntas bli slutförd under första kvartalet 2009.

Därefter kommer Nordea att öka JSB Orgresbanks eget kapital genom en nyemission på cirka 100 mn euro. Efter

transaktionen äger Nordea 100 procent av JSB Orgresbank, efter att ha varit majoritetsägare sedan 29 mars 2007. Orgresbank har redan konsoliderats till 100 procent.

Resultatet 2008 i korthet

Intäkterna ökade med 4 procent till 8 200 mn euro och resultatet före kreditförluster steg med 1 procent till 3 862 mn euro. Trots finanskrisen och nedgången i världsekonomin kunde Nordea presentera ännu ett stabilt helårsresultat.

Norden börjar känna av den snabba konjunktunedgången, som lär fortsätta under 2009. Nordea rustar sig därför för besvärliga tider. Nordea anpassar sig till det nya marknadsläget genom att skärpa hanteringen av kostnader, risker och kapital ytterligare. Nordea slår också av på takten i expansionen. Utöver nya kapitalmål och åtgärder för att öka kostnadseffektiviteten kommer Nordea att fokusera på att göra mer affärer med befintliga kunder och ta vara på utvalda affärsmöjligheter med nya, kreditvärdiga kunder.

Strategin för organisk tillväxt gav fortsatt god utdelning med stigande intäkter under 2008. Räntenettot och intäkterna från den kunddrivna aktiviteten inom Nordea Capital Markets ökade särskilt mycket.

Utlåningen ökade med 8 procent till 265 md euro jämfört med förra året. I lokala valutor ökade utlåningen med 17 procent.

Inom New European Markets avtog tillväxten i utlåningen under året. Under fjärde kvartalet ökade utlåningen med 15 procent på årsbasis. New European Markets intäkter steg med 84 procent under 2008, och K/I-talet var 39 procent.

Räntenettot steg kraftigt till följd av högre marginaler på företagslån och bolån, och fortsatt volymtillväxt, som emellertid dämpades mot slutet av året. Marginalerna på utlåningen till företag ökade till följd av det justerade priset på kreditrisk och för att kompensera för högre likviditetspremie.

Kostnaderna steg med 7 procent, inklusive omstruktureringskostnader på 28 mn euro.

Konjunktunedgången har medfört högre kreditförluster och en ökning av de osäkra fordringarna. Kreditförlusterna uppgick till 466 mn euro, vilket ger en kreditförlusterrelation på 17 punkter, exklusive förluster relaterade till det danska garantiprogrammet, och 19 punkter inklusive dessa. Osäkra fordringar, brutto, ökade med 55 procent till 2 224 mn euro. Ökningen härrör främst från de nordiska länderna.

Rörelseresultatet sjönk med 13 procent till 3 396 mn euro, medan riskjusterat resultat ökade med 2 procent till 2 459 mn euro. Exklusive avgifterna till danska statens garantiprogram var ökningen för riskjusterat resultat 3,5 procent.

Före övergångsreglerna i Basel II var Nordeas primärkapitalrelation 9,3 procent och kärnprimärkapitalrelationen 8,5 procent. Dessa kvoter har påverkats av att utdelningskvoten minskade till 19 procent. Riktlinjerna för Nordeas kapital har reviderats. Det nya målet för primärkapitalrelationen är 9,0 procent och det nya målet för kapitaltäckningsgraden är 11,5 procent. Båda målen gäller över en konjunkturcykel.

Intäkter

Intäkterna ökade med 4 procent till 8 200 mn euro. Intäktsoökningen var särskilt stark i kundområdena. Nordic Banking och Institutional & International Banking redovisade en intäktsökning på 10 procent till följd av en stark underliggande affärsutveckling och ett framgångsrikt genomförande av strategiska investeringsplaner.

Räntenetto

Räntenettet ökade med 19 procent till 5 093 mn euro, till följd av kraftigt ökade utlånings- och inlåningsvolymerna och det justerade priset på kreditrisk, främst för företagslån.

Utlåningen till allmänheten steg med 8 procent jämfört med förra året. I lokala valutor var ökningen 17 procent. Tillväxten påverkades negativt av den norska och svenska kronans försvagning under fjärde kvartalet.

Företagsutlåningen ökade med 11 procent (19 procent i lokala valutor), exklusive omvända repor, vilket avspeglar en stark efterfrågan i Norden och i de flesta branscher. Marknadsturbulensen har inneburit bristande likviditet på kapitalmarknaden. Nordeas nära kundrelationer och starka balansräkning har emellertid skapat möjligheter att stödja kunderna med deras kort- och långsiktiga kapitalbehov i det svåra marknadsläget. Detta utan att göra avkall på Nordeas väl avvägda riskhantering. Nordea har stärkt sin marknadsställning i Norden, särskilt inom inlåningen.

Marginalerna på företagsutlåningen stärktes till följd av det justerade priset på kreditrisk och för att kompensera för högre likviditetspremie för koncernen. Intäkterna från företagskunder steg med 29 procent, med en stark ökning av räntenettet och av den kunddrivna aktiviteten inom Nordea Capital Markets.

Både bolån och konsumtionslån ökade med 1 procent jämfört med 2007. I lokala valutor var ökningen 9 procent. Pressen på inlåningsmarginalerna och lägre sparandeprovisioner fick emellertid intäkterna från företags- och privatkunder att minska med 6 procent jämfört med förra året. Inom Nordic Banking ökade bolånemarginalerna under andra halvåret, främst som kompensation för högre likviditetspremie för koncernen.

Inlåningen ökade med 4 procent till 149 md euro jämfört med 2007. I lokala valutor ökade inlåningen med 12 procent i koncernen och med 14 procent i Nordic Banking. Marknadstillväxten var 9 procent, vilket visar att Nordeas starka varumärke bidrog till ett stort inflöde i inlåningen. Sparkonto- och företagsinsättningarna ökade särskilt mycket. Nordeas marknadsandelar på inlåning har ökat på samtliga marknader. Under fjärde kvartalet minskade marginalerna, främst för transaktionskonton, efter stora styrrentesänkningar.

Inom Institutional & International Banking var intäktsoch resultatstillväxten stabil i samtliga divisioner och affärsaktiviteten var fortsatt hög. Intäkterna steg med 40 procent och räntenettet ökade särskilt mycket.

Avgifts- och provisionsnetto

Avgifts- och provisionsnettot minskade med 12 procent till 1 883 mn euro. Sparandeprovisionerna påverkades nega-

tivt av den svaga aktiemarknaden. Justerat för avgifter till danska statens garantiprogram på 50 mn euro uppgick minskningen till 10 procent.

Sparandeprovisionerna minskade med 18 procent till 1 148 mn euro. Förvaltad kapital minskade till 125,6 md euro, en nedgång med 20 procent jämfört med 2007, och en nedgång med 10 procent jämfört med slutet av september 2008. Intäktsmarginalerna minskade till följd av övergången från aktier till ränteprodukter, lägre transaktionsintäkter och övergången från fonder till institutionella produkter. Det besvärliga marknadsläget låg bakom nettoutflödet på 2,0 md euro från förvaltad kapital under 2008. Fonderna stod för det största utflödet, 4,5 md euro. Detta utflöde komprimerades av en nettoökning till sparkonton på 4,7 md euro under året. Nordic Private Banking redovisade ett nettoinflöde på 2,1 md euro och nettoinflödet från institutionella kunder uppgick till 1,1 md euro.

Betalningsprovisionerna minskade med 1 procent till 766 mn euro. Kortprovisionerna ökade emellertid något. Tillväxten fortsatte för låneprovisionerna som uppgick till 442 mn euro, en ökning med 12 procent jämfört med 2007. Utvecklingen var särskilt stark inom Corporate Merchant Banking och Shipping, Oil Services & International.

Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde

Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde minskade med 15 procent, eller 181 mn euro, till 1 028 mn euro jämfört med 2007. I kundområdena uppgick nettoresultatet av finansiella poster till 1 043 mn euro, ett stort sett oförändrat resultat jämfört med förra året (1 048 mn euro).

Trots turbulensen på finansmarknaden var den kunddrivna aktiviteten inom Nordea Capital Markets mycket hög under 2008. Ett rekordresultat uppnåddes, särskilt till följd av den stora efterfrågan på riskhanteringsprodukter på ränte- och valutaområdet, vilket medförde en stark ökning av nettoresultat av finansiella poster för Nordic Banking och Institutional & International Banking. Detta komprimerades mer än väl för de specifika värderingsförloster som uppstått till följd av oron på kreditmarknaden och som redovisats tidigare under året.

Det minskade nettoresultatet av finansiella poster berodde främst på fjolårets kraftiga uppgång i bankens innehav av såväl noterade som onoterade aktier, till exempel OMX. Intäkterna från dessa innehav var cirka 140 mn euro lägre i år. OMX-aktiernas värdeuppgång stod för cirka 90 mn euro under 2007.

För det andra sjönk Life & Pensions nettoresultat av finansiella poster med 33 procent, eller 92 mn euro. Minskningen berodde i huvudsak på återföring av tidigare under året bokförda intäkter i Danmark på grund av minskade återbäringsmedel. De återförda intäkterna kan bli tillgängliga för intäktsredovisning när återbäringsmedlen har stärkts.

Resultatandelar i intresseföretag

Intäkterna från resultatandelar i intresseföretag uppgick till 24 mn euro, inklusive ett negativt resultat från innehavet (23 procent) i norska Eksporthandel på -15 mn euro.

Övriga rörelseintäkter

Övriga rörelseintäkter uppgick till 172 mn euro. I intäkterna ingår en realisationsvinst på 85 mn euro på försäljningen av innehavet (25 procent) i NCS Holding AB och som redovisades under fjärde kvartalet 2008, varav 3 mn euro redovisas som intäkter från resultatandelar i intresseföretag.

Kostnader

Kostnaderna ökade med 7 procent till 4 338 mn euro, samma ökningstakt som under 2007 trots att antalet anställda ökat med 8 procent jämfört med 2007.

Nästan hälften av kostnadsökningen härrör från investeringar i tillväxtområden, det vill säga Private Banking, Nordeas tillväxstsatsning i Sverige, Capital Markets och New European Markets. Personalkostnaderna ökade med 8 procent till följd av fler anställda, tillväxtinvesteringarna och löneökningar.

Kostnadssänkande åtgärder

Nästa år väntas tillväxten bli blygsam och Nordea har därför vidtagit en rad åtgärder för att sänka sina kostnader. Verksamheten har effektiviserats och Nordea uppskattar att antalet anställda kommer att minska med 2 procent.

Dessutom planeras fler åtgärder som ska öka effektiviteten ytterligare under de närmaste åren. De flesta åtgärderna berör kontorsnätet, inklusive kontoren som förvärvats av Roskilde Bank. Dessa åtgärder har gett upphov till omstruktureringskostnader på 28 mn euro. Exklusive dessa omstruktureringskostnader ökade kostnaderna med 6 procent jämfört med förra året.

K/I-talet ökade till 53 procent från 52 procent under 2007.

Kreditförluster

Kreditförlusterna uppgick till 466 mn euro, efter ökade reserveringar för både gruppvis och individuellt värderade lånefordringar samt lägre återföringar och återvinningar, främst under fjärde kvartalet. I beloppet ingår också förluster relaterade till det danska garantiprogrammet på 44 mn euro.

Reserveringarna har ökat från mycket låga nivåer och beror på att konjunkturen avmattats på samtliga marknader där Nordea verkar. Normalt sett brukar det dröja något från det att konjunkturen vänder ned tills dess att kreditförlusterna uppträder. Men den här gången har inbromsningen skett väldigt snabbt och då har kreditförlusterna också kommit fortare. Hittills följer emellertid förlusterna som redovisats i olika branscher Nordeas modeller för en svag konjunktur.

Ökningen av kreditförlusterna och de osäkra fordringarna härrör från ett stort antal mindre och medelstora exponeringar, och inte från ett fåtal stora exponeringar.

Nya reserveringar har gjorts på ett tidigt stadium då osäkra fordringar identifierats. Huvuddelen av kreditförlusterna består av reserveringar för osäkra fordringar där kunderna fortfarande betalar. Vidare har nya gruppvisa reserveringar gjorts för olika delbranscher.

Kreditförlusterna under 2008 motsvarar en kreditförlustrelation på 17 punkter, exklusive förlusterna relaterade

till det danska garantiprogrammet, och 19 punkter inklusive dessa.

En stor del av kreditförlusterna kommer från Danmark, men kreditförlusterna har ökat i hela Norden och Baltikum, om än från mycket låga nivåer.

Nya gruppvisa reserveringar, netto, på 54 mn euro har gjorts för vissa branscher, bland annat bygg och fastigheter, svinuppfödning samt för konsumtionslån. De sammantagna gruppvisa reserveringarna för Baltikum motsvarade vid årsskiftet 1,42 procent av den baltiska kreditportföljen.

Skatter

Den effektiva skattesatsen under 2008 var 21 procent, jämfört med 20 procent i fjol.

Årets resultat

Årets resultat minskade med 15 procent till 2 672 mn euro, till följd av övergången från positiva till negativa kreditförluster. Årets resultat motsvarar en avkastning på eget kapital på 15,3 procent. Vinst per aktie var 1,03 euro (2007: 1,20).

Riskjusterat resultat

Riskjusterat resultat ökade med 2 procent till 2 459 mn euro, jämfört med 2007. Exklusive avgiften till danska statens garantiprogram var ökningen i riskjusterat resultat 3,5 procent.

Finansiell struktur

Balansomslutningen ökade med 22 procent, eller 85 md euro, till 474 md euro under 2008. Alla balansposter i utländsk valuta omräknas till euro till balansdagens kurs när dessa konsolideras i Nordeakoncernen. För ytterligare information om redovisningsprinciper och de valutakurser som använts vid omräkningen, se not 1 punkt 27.

Den ökade balansomslutningen avspeglar högre affärsvolymerna och förändringar i verkligt värde till följd av rörelser i räntor och valutakurser.

Euron stärktes kraftigt mot både den svenska och norska kronan mot slutet av 2008. Den danska kronan låg kvar på en oförändrad nivå mot euron. Nettoeffekten av valutakursförändringarna resulterade i att koncernens tillgångar minskade med 25 md euro. Skulderna minskade med 24 md euro.

Utlåning

Ökningen av balansomslutningen drevs av en stark tillväxt i utlåningen till allmänheten som steg med 8 procent, eller 20 md euro, till 265 md euro, eller med 17 procent i lokala valutor jämfört med förra året.

Värdepapper

Investeringar i räntebärande värdepapper och aktier ökade med 4 md euro, eller 5 procent, till 70 md euro.

Inlåning och finansiering

Ökningen av balansomslutningen finansierades genom en stark utveckling för in- och upplåningen från kreditinstitut, men också från allmänheten, som ökade med 22 md

euro respektive 6 md euro, eller 73 procent respektive 4 procent. Långfristiga värdepapper samt efterställda skulder har, inom ramen för bankens och hypoteksbolagens finansieringsprogram, emitterats med 31 md euro under 2008. Totalt emitterade värdepapper uppgick per den 31 december 2008 till 109 md euro.

Livförsäkringsverksamheten

Nettopremieintäkter som erhålls i livförsäkringsrörelsen investeras i värdepapper och i fastigheter. Lägre verkliga värden på dessa investeringar kompenenserades endast delvis av premieintäkterna, vilket medförde att Skulder till försäkringstagare minskade med 3 md euro, eller 9 procent.

Derivatinstrument

I posten Derivatinstrument i balansräkningen redovisas derivatkontrakten till nuvärde. Derivatkontraktens nominella värde framgår av not 44.

Derivatvolymen, mätt i nominella tal, ökade med 397 md euro, eller 12 procent, till 3 802 md euro. Den höga kunddrivna aktiviteten inom Nordea Capital Markets bidrog till volymökningen. Ökningen, brutto, av derivatinstrumentens marknadsvärde beror emellertid främst på volatiliteten i valutor och räntor under slutet av 2008. Mer information om derivatinstrument återfinns i not 1, 20 och 44.

Nordeas upplåning

Riskovilligheten under andra halvåret av 2008 gjorde läget svårt på upplåningsmarknaden. Statliga stödpaket blev räddningen för flera finansinstitut. Nordea lyckades fortsätta med sin kortfristiga upplåning på normalt sätt. Mot slutet av året förbättrades marknadsläget och fram emot årsskiftet var marknaden mer likvid och emissionsaktiviteten hög. Nordea lyckade säkra sin upplåning för årsskifteshantering i god tid. Nordea gynnas av sin ställning som en välrenommerad bank med kreditbetyget AA-. Alla kortfristiga program har använts aktivt.

Många svenska och danska säkerställda obligationer gavs ut under året. Till skillnad från den internationella marknaden för säkerställda obligationer förblev både den svenska och den danska öppen för emissioner. Dessa båda marknader fortsatte att stödja Nordeas långfristiga finansieringsprogram.

Utlånings-/inlåningsrelationen inklusive säkerställda obligationer var 133 procent i slutet av december, och 178 procent exklusive säkerställda obligationer.

Kreditportföljen

Utlåningen steg till 265 md euro, en ökning med 8 procent jämfört med förra året. Företagskundernas andel av utlåningen ökade till 57 procent. Utlåningen i Baltikum utgör 3 procent av koncernens utlåning. Utlåningen till företag som ägs av private equity-fonder uppgår till 7,4 md euro, varav 99 procent är lån med bästa prioritet.

Kreditkvaliteten försämrades något under fjärde kvartalet 2008, främst bland företagskunderna. Något fler företag fick sina kreditbetyg sänkta jämfört med de som fick

högre betyg. De sänkta kreditbetygen fick företagskrediternas riskvägda tillgångar att öka med cirka 4,5 procent under 2008.

Den svaga ekonomiska utvecklingen har börjat påverka de osäkra fordringarna och kreditförlusterna efter flera stabila år. Koncernens osäkra fordringar, brutto, ökade med 55 procent till 2 224 mn euro vid årsskiftet, jämfört med 1 432 mn euro i slutet av december 2007. 62 procent av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar och 38 procent är lån där kunderna ej betalar.

Ytterligare information om kreditportföljen finns i avsnittet Riskhantering på sidan 46.

Säkringsredovisning

Nordea tillämpar säkringsredovisning för att uppnå en symmetrisk behandling av förändringarna i verkligt värde för den säkrade posten och förändringarna i verkligt värde för säkringsinstrumentet, samt för att risksäkra exponeringen för variationer i kassaflöden och nettoinvesteringar i utlandsverksamheten. Ytterligare information om säkrade risker finns i not 1.

Marknadsrisk

En beskrivning av marknadsrisk återfinns på sidan 56.

Kapitalposition och reviderad kapitalpolicy

Nordeas kapitalposition och reviderade kapitalpolicy beskrivs närmare i avsnittet Kapitalhantering på sidan 65.

Nyemission och sänkt utdelning för 2008 ska stärka primärkapitalet med 3 md euro

Nordea aviserar åtgärder för att stärka koncernens kärnprimärkapital med 3 md euro. Nordeas styrelse har beslutat att öka Nordeas aktiekapital dels genom en garanterad emission av nya stamaktier med företrädesrätt för befintliga aktieägare på cirka 2,5 md euro, dels genom att föreslå en sänkning av utdelningen till att motsvara 19 procent av resultatet för 2008, för beslut av årsstämman 2009. Detta ökar kapitalbasen med cirka 0,5 md euro. Nyemissionen förutsätter aktieägarnas godkännande vid en extra bolagsstämma som kommer att hållas den 12 mars 2009.

Nordeas styrelse och koncernledning anser det vara ansvarsfullt att agera proaktivt för att på bästa sätt positionera banken både för de risker och de möjligheter som uppstår i det rådande, exceptionellt utmanande marknadsläget.

Nordeaaktien

Under 2008 sjönk Nordeas aktiekurs från 108 SEK till 54,70 SEK på NASDAQ OMX Nordic. Totalavkastningen var -46,9 procent. Nordea var nummer 2 av 20 jämförbara europeiska banker där den genomsnittliga totalavkastningen var -67 procent.

Enligt bolagsordningen kan aktier utges i två aktieslag, stamaktier och C-aktier. Det totala antalet aktier i bolaget är 2 600 108 227. Den 15 maj 2008 emitterades 2 880 000 C-aktier som ett led i att säkra Long Term Incentive Programme 2008.

Den 22 maj 2008 omvandlades C-aktierna till stamaktier, varefter det endast finns ett utestående aktieslag, nämligen 2 600 108 227 stamaktier, se även not 40 och tabellen över förändringar i aktiekapitalet som återfinns på sidan 29. Röst-rätten beskrivs på sidan 70.

Därutöver finns det bestämmelser i bolagsordningen som säkrar att de inbördes rättigheterna och skyldigheterna mellan varje aktieägare och varje aktieslag består vid nyemission av aktier, teckningsoptioner eller konvertibler. Det finns inga begränsningar i aktiernas överlåtbarhet på grund av bestämmelse i lag eller i bolagsordningen och bolaget känner inte till några avtal mellan aktieägare i detta avseende.

Eftersom Nordea är ett kreditinstitut får emellertid ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i Nordea, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav eller en ökning av kvalificerat innehav, endast ske efter tillstånd av Finansinspektionen enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Den 31 december 2008 var svenska staten den största enskilda aktieägaren med ett aktieinnehav på 19,9 procent. Näst störst var Sampo Oyj med ett aktieinnehav på 12,1 procent. Dessa två var de enda aktieägarna med ett innehav på över 10 procent. En tabell över de största registrerade aktieägarna i Nordea vid utgången av 2008 finns på sidan 27.

De anställda har ett indirekt aktieinnehav om 0,5 procent i bolaget genom Nordeas vinstandelsstiftelse och ett mindre, indirekt aktieinnehav i bolaget genom pensionsstiftelsen. Rösträtten för aktierna kan i inget fall utövas direkt av de anställda.

Innehav av egna aktier

Den 31 december 2008 uppgick Nordeas innehav av egna aktier till 9 757 510 aktier (0,4 procent av det totala antalet aktier). Det nominella värdet är 1 euro och förvärvspriset uppgår till 32 mn euro. Dessa aktier innehas delvis i handels-syfte och delvis som säkring av villkorade rättigheter i de långsiktiga incitamentsprogrammen.

Utdelning

Styrelsen föreslår årsstämman en utdelning på 0,20 euro per aktie (0,50), vilket motsvarar en utdelningskvot på 19 procent av årets resultat. Den föreslagna utdelningen uppgår till sammanlagt 519 mn euro.

Första datum för notering exklusive utdelning är 3 april 2009. Avstämningsdag för utdelningen föreslås bli 7 april och utdelningen betalas ut den 16 april.

Bemyndigande att återköpa och överlåta egna aktier
Årsstämman i april 2008 bemyndigade styrelsen att återköpa egna aktier. Bemyndigandet har inte utnyttjats under året, främst på grund av turbulensen på finansmarknaden.

Inget nytt bemyndigande att återköpa och överlåta egna aktier i enlighet med aktiebolagslagen har föreslagits årsstämman den 2 april 2009.

Kreditbetyg

För information om kreditbetyg i Nordeakoncernen, se sidan 151.

Personal

Personalkostnader, betydande avtal med nyckelpersoner i ledande positioner och fördelning mellan länder och kön presenteras i not 8. Mer information återfinns i kapitlet Medarbetarna gör Nordea ännu bättre på sidan 22.

Vinstandelar och incitamentsprogram

En beskrivning av vinstandelsprogrammet och Nordeas långsiktiga incitamentsprogram återfinns på sidan 74.

Life & Pensions

Nordea har skjutit till 200 mn euro till det helägda dotterbolaget Nordea Life Holding, för att stärka soliditeten hos undergruppen Life. Kapitaltillskottet påverkar inte Nordeakoncernens primärkapitalrelation, men har sänkt kapitaltäckningsgraden med 9 punkter.

Pensionsåtaganden

Det sammantagna åtagandet i Nordeas förmånsbestämda pensionsplaner har ökat från 2 775 mn euro till 2 830 mn euro under 2008. Detta beror främst på en stor ökning av oredovisade förluster till följd av lägre diskonteringsräntor, men också på nya intjänade pensionsrätter. Ökningen kompenseras till stor del av valutakursförändringar. Det verkliga värdet på pensionsplanernas tillgångar har minskat från 2 407 mn euro till 2 099 mn euro på grund av marknadsturbulensen och valutakursförändringar. Den sammantagna aktuariella förlusten uppgick till 559 mn euro i slutet av 2008, vilket kommer att leda till en begränsad ökning av pensionskostnaderna från och med 2009.

Tvister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är koncernen föremål för krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt små belopp. Nordeas bedömning är att dessa tvister inte kommer att medföra någon väsentlig negativ effekt på koncernen eller dess finansiella ställning. Ytterligare information finns i not 43.

Miljöhänsyn

I enlighet med koncernens principer för samhällsansvar verkar Nordea för hållbar utveckling genom att förena finansiella resultat med miljö- och samhällsansvar. Nordea strävar också efter att minska verksamhetens negativa inverkan på miljön. Nordeakoncernen har antagit en miljöpolicy med riktlinjer för hur verksamheten ska hanteras och kontrolleras ur miljösynpunkt på ett sätt som bidrar till minskade affärsrisker och lägre kostnader för koncernen.

Policyen innehåller också riktlinjer för beslutsfattande och affärsinitiativ som berör affärsenheternas finansiella engagemang och samarbete med underleverantörer.

Statliga åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten

De nordiska staternas åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten beskrivs närmare på sidan 4.

Utländska filialer

Moderbolaget har utländska filialer i Norge, Finland, Danmark och Shanghai.

Utsikter 2009

På grund av rådande marknadsläge är utsikterna behäftade med osedvanligt hög grad av osäkerhet.

Den ekonomiska utvecklingen i Norden bromsade in kraftigt på senhösten och BNP-tillväxten förväntas bli negativ under 2009. Nordea rustar sig därför för ett år med stora utmaningar. Fokus under året ligger på att hantera kostnader, risker och kapital. Nordea kommer därutöver att fortsätta att göra mer affärer med befintliga kunder och selektivt värva nya, kreditvärdiga kunder inom prioriterade segment. Tillväxten i utlåningen väntas bli lägre under 2009 än under 2008, men Nordea ser potential att växa något mer än marknaden.

Kostnadsökningen väntas bli något lägre än under 2008, till följd av de kostnadssänkande åtgärder som vidtas för att anpassa verksamheten till det rådande marknadsläget.

Ekonomi försvagas nu snabbt, både globalt och i Norden, och det kommer att påverka kreditportföljen. De aktuella ekonomiska utsikterna gör att Nordea förväntar kreditförluster under 2009 i stort sett i nivå med fjärde kvartalet 2008 omräknat till årsbasis. Osäkerheten vad avser storleken på de framtida kreditförlusterna är dock betydande.

Riskjusterat resultat väntas hamna på ungefär samma nivå 2009 som 2008.

Den effektiva skattesatsen väntas bli 23–25 procent.

Årsstämma

Årsstämma hålls torsdagen den 2 april 2009 i Stockholm. Mer information återfinns på sidan 153.

Kundområdesresultat

Nordic Banking

- Intäktsökning 5 procent
- Kostnadsökning 3 procent
- Balanserad tillväxt med en snabbare tillväxt inom inlåning än utlåning
- Riskjusterat resultat upp 8 procent

Resultatet 2008

Under 2008 ökade Nordic Bankings intäkter med 5 procent till 6 289 mn euro. Räntenettet steg med 15 procent till 4 206 mn euro. Kostnaderna ökade med 3 procent till 3 107 mn euro. I lokala valutor ökade intäkterna med 7 procent och kostnaderna med 5 procent.

Avgifts- och provisionsnettot sjönk med 14 procent till 1 530 mn euro, till följd av lägre intäkter från sparprodukter och avgiften till danska statens garantiprogram.

Kreditförlusterna uppgick till 402 mn euro, eller 17 punkter av den totala utlåningen exklusive förlusterna relaterade till den danska statens garantiprogram, och 19 punkter inklusive dessa.

Rörelseresultatet sjönk med 8 procent till 2 780 mn euro. RAROCAR uppgick till 25 procent (26 procent) och K/I-talet gick ner till 49 procent (50 procent).

Banking Danmark

Resultatet 2008

Intäkterna i Banking Danmark steg med 6 procent jämfört med 2007, tack vare ökade marginaler på företagskrediter och ökade volymer inom både ut- och inlåning. Samtidigt tyngde sparandeprovisioner och avgiften till statens garantiprogram. Kostnaderna steg med 7 procent jämfört med 2007.

Resultat före kreditförluster ökade med 5 procent jämfört med fjolåret.

Kreditförlusterna uppgick till 192 mn euro. Här ingår nya gruppvisa avsättningar samt förluster och avsättningar på 44 mn euro hänförliga till de danska garantiprogrammen. Kreditförlusterna var jämnt fördelade mellan regioner och branscher, med en viss övervikt inom underleverantörer till byggsektorn och gruppvisa reserveringar för svinuppfödning. Kreditförlustrelationen uppgick till 24 punkter exklusive förlusterna relaterade till de danska garantiprogrammen, och 31 punkter inklusive dessa.

Rörelseresultatet minskade med 17 procent jämfört med 2007.

Nedgången i den danska ekonomin bedöms ligga längre fram i kreditleken än den i Sverige, Norge och Finland.

Nordic Banking, rörelseresultat per marknad

Mn euro	Summa		Nordiska funktioner	
	2008	2007	2008	2007
Räntenetto	4 206	3 666	59	37
Avgifts- och provisionsnetto	1 530	1 772	1	0
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	517	460	0	0
Resultatandelar i intresseföretag	11	25	0	0
Övriga rörelseintäkter	25	40	3	5
Summa intäkter inkl. allokeringar	6 289	5 963	63	42
Personalkostnader	-1 160	-1 140	-4	-25
Övriga kostnader	-1 901	-1 836	-16	-4
Avskrivningar, etc.	-46	-26	-21	-10
Kostnader inkl. allokeringar	-3 107	-3 002	-41	-39
Resultat före kreditförluster	3 182	2 961	22	3
Kreditförluster	-402	55	-3	13
Rörelseresultat	2 780	3 016	19	16
K/I-tal, %	49	50		
RAROCAR, %	25	26		
Övrig information, md euro				
Utlåning	214,1	207,2		
Inlåning	117,1	110,1		
Economic capital	8,1	7,4		

Banking Danmark, rörelseresultat per marknad

Mn euro	Banking Danmark	
	2008	2007
Räntenetto	1 192	1 036
Avgifts- och provisionsnetto	413	489
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	173	155
Resultatandelar i intresseföretag	20	25
Övriga rörelseintäkter	5	2
Summa intäkter inkl. allokeringar	1 803	1 707
Personalkostnader	-376	-360
Övriga kostnader	-497	-462
Avskrivningar, etc.	-5	-2
Kostnader inkl. allokeringar	-878	-824
Resultat före kreditförluster	925	883
Kreditförluster	-192	1
Rörelseresultat	733	884
K/I-tal, %	49	48
RAROCAR, %	22	27
Övrig information, md euro		
Utlåning	68,0	62,7
Inlåning	33,6	31,6
Economic capital	2,6	2,2

Banking Finland, rörelseresultat per marknad

Mn euro	Banking Finland	
	2008	2007
Räntenetto	1 146	1 065
Avgifts- och provisionsnetto	415	509
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	128	111
Resultatandelar i intresseföretag	-9	0
Övriga rörelseintäkter	8	11
Summa intäkter inkl. allokeringar	1 688	1 696
Personalkostnader	-292	-292
Övriga kostnader	-476	-455
Avskrivningar, etc.	-4	-2
Kostnader inkl. allokeringar	-772	-749
Resultat före kreditförluster	916	947
Kreditförluster	-65	60
Rörelseresultat	851	1 007
K/I-tal, %	46	44
RAROCAR, %	30	38
Övrig information, md euro		
Utlåning	52,1	47,5
Inlåning	35,7	30,4
Economic capital	2,0	1,9

Banking Norge, rörelseresultat per marknad

Mn euro	Banking Norge	
	2008	2007
Räntenetto	686	544
Avgifts- och provisionsnetto	161	170
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	95	80
Resultatandelar i intresseföretag	0	0
Övriga rörelseintäkter	8	7
Summa intäkter inkl. allokeringar	950	801
Personalkostnader	-170	-163
Övriga kostnader	-291	-283
Avskrivningar, etc.	-7	-4
Kostnader inkl. allokeringar	-468	-450
Resultat före kreditförluster	482	351
Kreditförluster	-66	7
Rörelseresultat	416	358
K/I-tal, %	49	56
RAROCAR, %	23	18
Övrig information, md euro		
Utlåning	35,0	37,2
Inlåning	17,2	18,8
Economic capital	1,3	1,3

Banking Finland**Resultatet 2008**

Banking Finlands intäkter var oförändrade jämfört med 2007. Räntenettet steg med 8 procent, till följd av ökade utlåningsmarginaler och volymer. Detta räckte inte helt för att uppväga den negativa effekt som det låga provisionsnettot fick på intäktsökningen.

Kostnaderna steg med 3 procent jämfört med 2007.

Resultat före kreditförluster minskade med 3 procent jämfört med året före. Kreditförlusterna uppgick till 65 mn euro, och härrörde främst från handels- och tjänstesektorn. Kreditförlustrelationen uppgick till 14 punkter av utlåningen.

Rörelseresultatet minskade med 15 procent jämfört med 2007.

Banking Norge**Resultatet 2008**

Banking Norges intäkter steg med 19 procent, tack vare det starka räntenettet som ökade med 26 procent.

Kostnaderna ökade med 4 procent.

Resultat före kreditförluster ökade med 37 procent jämfört med fjolåret.

Kreditförlusterna ökade till 66 mn euro, till följd av både individuella reserveringar och gruppvisa reserveringar för bostadsfastigheter. Kreditförlustrelationen uppgick till 18 punkter.

Rörelseresultatet ökade med 16 procent jämfört med 2007.

Banking Sverige**Resultatet 2008**

Intäkterna ökade med 4 procent. Räntenettet bidrog starkt, med en ökning på 14 procent. Avgifts- och provisionsnettot sjönk med 11 procent.

Kostnaderna steg med 1 procent.

Resultat före kreditförluster ökade med 8 procent jämfört med fjolåret.

Kreditförlusterna ökade till 76 mn euro, på grund av osäkra fordringar bland företagskunder. Ökningen var störst i sektorerna detaljhandel och konsument sällanköp. Kreditförlustrelationen uppgick till 13 punkter.

Rörelseresultatet ökade med 1 procent jämfört med 2007.

Antalet heltidsanställda ökade med 406 personer, främst till följd av integrationen av kontor från Svensk Kassaservice.

Banking Sverige, rörelseresultat per marknad

Mn euro	Banking Sverige	
	2008	2007
Räntenetto	1 123	984
Avgifts- och provisionsnetto	540	604
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	121	114
Resultatandelar i intresseföretag	0	0
Övriga rörelseintäkter	1	15
Summa intäkter inkl. allokeringar	1 785	1 717
Personalkostnader	-318	-300
Övriga kostnader	-621	-632
Avskrivningar, etc.	-9	-8
Kostnader inkl. allokeringar	-948	-940
Resultat före kreditförluster	837	777
Kreditförluster	-76	-26
Rörelseresultat	761	751
K/I-tal, %	53	55
RAROCAR, %	25	24
Övrig information, md euro		
Utlåning	59,0	59,8
Inlåning	30,6	29,3
Economic capital	2,2	2,0

Institutional & International Banking

Resultatet 2008

Affärsaktiviteten inom IIB förblev hög under 2008, och alla divisioner noterade en stark tillväxt. Intäkterna uppgick till 1 217 mn euro, en ökning med 40 procent.

Högre affärsvolymerna i kombination med ökade utlåningsmarginaler spädde på räntenettet. Nettoresultatet av finansiella poster steg till följd av hög efterfrågan på kapitalmarknadsprodukter. Kostnaderna 2008 uppgick till 477 mn euro, en ökning med 21 procent. Ökningen härrör främst från investeringar i New European Markets med åtföljande nyanställningar. Antalet anställda, omräknat till heltidstjänster, uppgick vid årsskiftet till cirka 5 130 personer, cirka 940 fler än året innan.

Resultatet före kreditförluster uppgick till 740 mn euro för helåret 2008, en ökning med 56 procent. Rörelseresultatet

steg med 30 procent, inklusive kreditförluster på 115 mn euro. Av dessa hänför sig 58 mn euro till Baltikum, inklusive gruppvisa reserveringar på 26 mn euro i enheten IIB Övriga. Kreditförlustrationen uppgick för IIB till 47 punkter av utlåningen. För Shipping, Oil Services & International och New European Markets var siffran 9 respektive 47 punkter. I Baltikum uppgick kreditförlustrationen till 106 punkter, varav 48 punkter hänför sig till gruppvisa reserveringar som redovisades under första och tredje kvartalet i enheten IIB Övriga.

Periodens RAROCAR förbättrades till 42 procent under 2008 och K/I-talet till 39 procent, till följd av höga intäkter och en effektiviserad verksamhet.

Institutional & International Bankings rörelseresultat fördelat på områden

Mn euro	Summa		Baltikum		Polen		Ryssland		Summa New European Markets		Financial Institutions		Shipping, Oil Services & International		Övrigt	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Räntenetto	656	424	100	68	94	52	149	56	336	168	73	65	221	170	26	21
Avgifts- och provisionsnetto	287	257	39	34	16	16	22	7	75	57	146	136	51	54	15	10
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	271	178	13	5	33	21	6	-1	53	26	181	138	33	13	4	1
Resultatandelar i intresseföretag	-12	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-12	1
Övriga rörelseintäkter	15	8	1	0	3	4	1	1	6	4	9	0	1	0	-1	4
Summa intäkter inkl. allokeringar	1 217	868	153	106	146	92	178	63	470	255	409	339	306	237	32	37
Personalkostnader	-192	-143	-28	-21	-34	-23	-52	-26	-118	-72	-31	-31	-41	-37	-2	-3
Övriga kostnader	-275	-243	-28	-24	-40	-28	-24	-12	-95	-67	-153	-143	-10	-13	-17	-20
Avskrivningar, etc.	-10	-8	-2	-1	-5	-4	-1	-1	-9	-7	0	0	-1	0	0	-1
Kostnader inkl. allokeringar	-477	-394	-58	-46	-80	-56	-77	-39	-222	-146	-184	-174	-52	-50	-18	-24
Resultat före kreditförluster	740	474	95	60	66	36	101	24	248	109	225	165	254	187	14	13
Kreditförluster	-115	5	-32	-1	-1	-1	-18	1	-46	-1	-14	0	-10	2	-45	4
Rörelseresultat	625	479	62	59	66	35	83	25	202	108	210	165	244	189	-32	17
K/I-tal, %	39	45	38	43	55	61	43	62	47	57	45	51	17	21		
RAROCAR, %	42	38							31	23	62	64	50	38		
Övrig information, md euro																
Utlåning	33,1	24,6	7,7	5,5	3,8	2,7	3,8	1,6	15,3	9,8	2,0	1,9	13,8	11,1	1,9	1,8
Inlåning	25,7	30,9	1,8	1,4	2,0	1,7	0,9	0,6	4,7	3,7	14,5	20,3	6,4	6,7	0,1	0,1
Economic capital	1,3	1,0	0,3	0,3	0,1	0,1	0,2	0,1	0,7	0,4	0,2	0,2	0,4	0,4	0,1	0,0

Övrig kundverksamhet

Den kundverksamhet som inte ingår i Nordic Banking eller Institutional & International Banking rapporteras under Övrig kundverksamhet, tillsammans med resultat som inte har allokerats till något av kundområdena. Till Övrig kundverksamhet hör International Private Banking & Funds och kundverksamheten inom Life & Pensions.

International Private Banking & Funds

Resultatet 2008

I linje med marknadsutvecklingen generellt 2008 påverkades International Private Banking & Funds av marknadsnedgången och ett kraftigt minskat antal kundtransaktioner, vilket fick både det förvaltade kapitalet och resultatet att minska. Intäkterna för 2008 uppgick till 116 mn euro och resultatet till 29 mn euro, en minskning med 37 respektive 71 procent jämfört med 2007.

Lifes kundverksamhet

Resultatet 2008

Intäkterna från Lifes kundverksamhet uppgick till 281 mn euro för 2008, en minskning med 22 procent jämfört med året före. Rörelseresultatet var 76 mn euro, en minskning med 57 procent från 2007. Resultatet från Lifes kundverksamhet ingår i Life & Pensions produktresultat, se sidan 43.

Övriga

Övrig kundverksamhet utgörs av Capital Markets Products resultat, som inte allokeras till Nordic Banking eller Institutional & International Banking. Capital Markets Products produktresultat presenteras på sidan 42.

Övrig kundverksamhet, rörelseresultat

Mn euro	Summa		International Private Banking & Funds		Life		Övriga	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Räntenetto	60	65	49	44	0	0	11	21
Avgifts- och provisionsnetto	101	176	66	113	81	81	-46	-18
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	255	410	0	15	191	283	64	112
Resultatandelar i intresseföretag	0	0	0	0	0	0	0	0
Övriga rörelseintäkter	9	9	0	11	9	-3	0	1
Rörelseintäkter	426	660	116	183	281	360	29	116
Personalkostnader	-474	-434	-51	-55	-117	-103	-306	-276
Övriga kostnader	-10	-11	-29	-23	-83	-74	103	86
Avskrivningar	-9	-10	-4	-5	-5	-4	0	0
Rörelsekostnader	-493	-456	-84	-83	-204	-181	-204	-190
Kreditförluster	-3	0	-3	0	0	0	0	0
Nettoresultat vid försäljning av materiella och immateriella anläggningstillgångar	0	1	0	1	0	0	0	0
Rörelseresultat	-70	206	29	101	76	179	-175	-74

Group Corporate Centre

Affärsutveckling

Volatiliteten på finansmarknaderna blev mot slutet av året högre än den någonsin varit. Finanskrisen ledde till den tredje svagaste börsutvecklingen på 100 år. Under dessa extrema förhållanden lyckades Group Treasury generera ett solitt resultat genom försiktig likviditetshandling, en flexibel investeringsstrategi och en hållfast riskhantering.

Per den 31 december 2008 uppgick prisrisken i Group Treasurys räntepositioner, beräknad som VaR, till 38 mn euro. Den aktierelaterade risken, mätt som VaR, uppgick till 27 mn euro.

Den strukturella räntenettorisken (SIIR) uppgick till 55 mn euro, under antagande om att marknadsräntorna stiger med 100 punkter, och -218 mn euro om de sjunker med 100 punkter.

I linje med sin försiktiga likviditetshandling har Nordea genomfört en värdepapperiseringstransaktion för delar av sin finska bolåneportfölj, som ger möjlighet till pantsättning hos ECB. Portföljen består av högklassiga bolån. Transaktionen, som är värd 7,5 md euro, påverkar inte kunderna. Den slutfördes den 17 oktober.

Resultatet 2008

Group Corporate Centres rörelseresultat uppgick till 153 mn euro, en ökning med 14 procent jämfört med 2007. Det goda resultatet härrör dels från ett starkt resultat i upplåningsverksamheten, dels från 85 mn euro i reavinst från koncernens försäljning av sitt innehav i NCSD, vilken främst redovisas under Övriga intäkter.

Group Corporate Centre, rörelseresultat

Mn euro	2008	2007
Räntenetto	160	107
Avgifts- och provisionsnetto	-4	-9
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	50	156
Resultatandelar i intresseföretag	0	5
Övriga rörelseintäkter	87	24
Summa intäkter	293	283
Rörelsekostnader	-140	-149
Rörelseresultat	153	134

Produktgrupper

Capital Markets Products

Resultatet 2008

Produktresultatet för helåret var mycket tillfredsställande. Det uppgick till 845 mn euro, vilket motsvarar en ökning med 15 procent jämfört med 2007. Skälen var fortsatt hög efterfrågan på i synnerhet riskhanteringsprodukter för företag, samt rekordstora transaktionsvolymerna och ett mycket starkt fokus på riskhantering.

Capital Markets Products, produktresultat

Mn euro	2008	2007
Räntenetto	313	241
Avgifts- och provisionsnetto	201	218
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	819	720
Övriga	0	1
Summa intäkter	1 333	1 180
Personalkostnader	-305	-276
Övriga kostnader	-154	-140
Rörelsekostnader	-459	-416
Distributionskostnader	-18	-26
Kreditförluster	-11	-1
Produktresultat	845	737

Savings Products & Asset Management

Resultatet 2008

Årets intäkter uppgick till 626 mn euro, en minskning med 27 procent jämfört med 2007. De minskade intäkterna beror på lägre förvaltad kapital och en reducering av intäktsmarginalerna med 11 punkter jämfört med 2007. Intäktsmarginalerna minskade av tre skäl. Det första var de fortsatta obalanserna i säljmixen, det vill säga en förskjutning i försäljningen från retailfonder till institutionella produkter. Marginalerna på retailfonder är högre relativt sett. För det andra minskade den negativa börsutvecklingen tillgångsslaget aktier med 14 procentenheter från slutet av 2007. En minskning av detta tillgångsslag fick en negativ effekt på intäktsmarginalerna, eftersom marginalerna på aktier är högre än på andra tillgångsslag. Slutligen ledde den allmänt låga investeringsaktiviteten under året till lägre marginaler på transaktionsintäkter.

Produktresultatet uppgick till 194 mn euro, en minskning med 52 procent från 2007. Nedgången i produktresultatet var en direkt följd av de minskade intäkterna, eftersom kostnaderna sjönk med 3 procent jämfört med 2007. Kostnadsminskningen under 2008 hänförde sig till lägre personalkostnader.

Life & Pensions

Turbulensen på finansmarknaderna fick en negativ effekt på återbäringsmedlen under 2008, och ledde till marknadsvärderingsförluster och utnyttjande av en del av återbäringsmedlen. Återbäringsmedlen uppgick vid årsskiftet till 673 mn euro, vilket motsvarar 3 procent av de försäkringstekniska avsättningarna. Jämfört med 2007 minskade återbäringsmedlen med 1 558 mn euro.

Produktresultatet uppgick till 177 mn euro, en minskning med 35 procent från 2007. Resultatet tyngdes av en återföring av tidigare under året bokförda avgiftsintäkter i den danska verksamheten om 67 mn euro från de första tre kvartalen 2008, och av att inga avgiftsintäkter redovisades från den finska verksamheten. Anledningen är de låga återbäringsmedlen i Danmark och Finland, som tillfälligt begränsar redovisningen av avgiftsintäkter. Sammantaget tyngde dessa faktorer resultatet med cirka 100 mn euro. De återförda avgifterna kan redovisas senare när väl återbäringsmedlen har förbättrats.

Market Consistent Embedded Value, MCEV, den metod som Nordea använder för att mäta värdeskapandet i livrörelsen, uppgick vid årsskiftet till 2 624 mn euro, ned med 18 procent från 2007. Minskningen i MCEV beror på lägre återbäringsmedel. Tack vare de rekordhöga bruttopremieintäkterna kom dock värdet av de nya affärerna 2008 att uppgå till hela 227 mn euro.

**Produktresultat och nyckeltal
Asset Management**

Mn euro	2008	2007
Räntenetto	54	51
Avgifts- och provisionsnetto	572	782
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	0	15
Resultatandelar i intresseföretag	0	0
Övriga rörelseintäkter	0	7
Summa intäkter	626	855
Personalkostnader	-156	-167
Övriga kostnader	-140	-138
Rörelsekostnader	-295	-305
Beräknade distributionskostnader i Nordic Banking	-137	-147
Produktresultat	194	403
varav intäkter inom Nordic Banking	472	586
Intäktsmarginaler (%)	0,56	0,67
K/I-tal, %	69	53
Economic capital	244	143
Antal anställda (omräknat till heltidstjänster)	1 083	1 040

Produktresultat och nyckeltal**Livförsäkring**

Mn euro	2008	2007
Resultatdrivande poster		
Traditionell livförsäkring:		
Avgifter / vinstdelning	5	173
Bidrag från kostnadsresultat	-1	-3
Bidrag från riskresultat	43	30
Avkastning på eget kapital/övrigt resultat	83	29
Resultat traditionell livförsäkring	130	229
Resultat fondförsäkring	59	62
Beräknade distributionskostnader i Nordic Banking	-12	-17
Summa produktresultat	177	274
varav intäkter inom Nordic Banking	98	124

Nyckeltal

Premieintäkter (f.e.r.)	4 222	3 780
varav från traditionell livförsäkring	2 539	2 208
varav från fondförsäkring	1 683	1 572

Rörelsekostnader

Placeringstillgångar:		
Obligationer	18 322	15 799
Aktier	1 451	4 772
Alternativa placeringar	2 513	2 788
Fastigheter	2 998	3 178
Fondförsäkring	6 977	7 349

Summa placeringstillgångar

Kapitalavkastning, %	-1,6	3,6
Försäkringstekniska avsättningar	28 281	32 118
varav återbäringsmedel	673	2 231
Economic capital	889	1 136
Antal anställda (omräknat till heltidstjänster)	1 353	1 252

MCEV inom Nordea Life & Pensions

31 dec 2008	Traditionell försäkring	Fondförsäkring ¹⁾	Summa
Mn euro			
Danmark	931	109	1 040
Finland	426	222	648
Norge	443	115	558
Sverige	34	174	208
Polen	13	158	171
Holdingbolag	-	-	-
Summa	1 847	777	2 624

¹⁾ Innefattar premiepensioner.

Risk-, likviditets- och kapitalhantering

Risk-, likviditets- och kapitalhantering är nyckelfaktorer för framgång inom finanssektorn. Riskexponering är en integrerad del av all finansiell verksamhet, och Nordea påtar sig ett antal risker i den ordinarie verksamheten. Den främsta av dessa är kreditrisken i samband med utlåning.

Att upprätthålla en riskmedvetenhet i organisationen är en viktig del i Nordeas affärsstrategier.

Nordea har tydligt definierade risk-, likviditets- och kapitalhanteringssystem, med bland annat riktlinjer och instruktioner för olika typer av risk och för kapitalstrukturen.

Ledningsprinciper och kontroll

Styrelsen

Nordeas styrelse är ytterst ansvarig för att begränsa och följa upp koncernens risker. Det är också styrelsen som har det yttersta ansvaret för att fastställa koncernens kapitaltäckningsmål. Inom Nordea mäts och redovisas risker enligt enhetliga principer och riktlinjer som fastställts av styrelsen. Styrelsen beslutar om riktlinjer för kredit, marknads- och likviditetsrisk, operativ risk och den interna kapitalutvärderingen. Samtliga riktlinjer revideras minst en gång om året.

Genom särskilda kreditinstruktioner beslutar styrelsen om befogenheter för kreditkommittéer på olika nivåer inom Nordeas kundområden. Befogenheterna kan se olika ut beroende på kundernas interna rating. Styrelsen fastställer också limiterna för koncernens marknads- och likviditetsrisk.

Styrelsens kreditutskott

Styrelsens kreditutskott övervakar kreditportföljens utveckling generellt liksom exponeringen mot branscher och stora kunder. Vidare fastställer styrelsens kreditutskott de branschriktlinjer som godkänts av Executive Credit Committee (ECC).

Koncernchefen och koncernledningen

Koncernchefen har det övergripande ansvaret för att utveckla och underhålla effektiva principer för risk-, likviditets- och kapitalhantering liksom interna principer och effektiv kontroll i Nordea.

Koncernchefen fastställer i koncernledningen målen för Nordeas riskhantering i fråga om strukturell räntenettoris

(Structural Interest Income Risk, SIIR) och allokerar, i enlighet med beslut som tagits av styrelsen, limiterna för marknadsrisk och likviditetsrisk till risktagande enheter, exempelvis Group Treasury och Markets. Fastställandet av limiterna baseras på Nordeas affärsstrategier som granskas minst en gång per år. Enhetscheferna fördelar sedan limiterna inom respektive enhet och kan även införa mer detaljerade limiterna och andra riskbegränsande åtgärder såsom stop-loss-regler.

Koncernchefen och koncernledningen granskar regelbundet rapporter om riskexponering och har dessutom bildat följande kommittéer för risk-, likviditets- och kapitalhantering:

- Asset and Liability Committee (ALCO), där Chief Financial Officer (CFO) är ordförande, bereder viktiga frågor avseende koncernens finansiella verksamhet, finansiella risker och kapitalhantering för beslut av koncernchefen i koncernledningen.
- Nordeas forum för kapitalplanering (Capital Planning Forum), som leds av CFO, övervakar hur de interna och externa kapitalkraven samt kapitalbasen utvecklas, och fattar beslut angående koncernens kapitalplanering.
- Riskkommittén, där Chief Risk Officer (CRO) är ordförande, övervakar riskutvecklingen på aggregerad nivå.
- Executive Credit Committee (ECC) och Group Credit Committee (GCC), där CRO är ordförande, beslutar om koncernens största kreditrisklimiterna och branschriktlinjer. Kreditrisklimiterna beviljas som individuella limiterna för kunder eller totalt för kundgrupper samt som branschlimiterna för vissa bestämda branscher.

CRO har, när så behövs, befogenhet att fastställa kompletterande anvisningar och limiterna.

Styrningsstruktur för risk-, likviditets- och kapitalhantering

Ansvarsfördelning risk-, likviditets- och kapitalhantering

CRO och CFO

Ansvar för koncernens risk-, likviditets- och kapitalhantering samt för förvaltningen av koncernens balansräkning vilar på två enheter: Group Credit & Risk Control och Group Corporate Centre.

Group Credit & Risk Control ansvarar för det övergripande riskhanteringsramverket, med bland annat riktlinjer, instruktioner och anvisningar för hela koncernen. Group Corporate Centre ansvarar för kapitalhanteringsramverket, med bland annat kapitalkrav och kapitalbas. Group Treasury, som ingår i Group Corporate Centre, har ansvaret för SIIR och likviditetsrisk.

CRO är chef för Group Credit & Risk Control och CFO är chef för Group Corporate Centre.

CRO ansvarar för koncernens kreditrisk, marknadsrisk och operativa risk. Här ingår utveckling, validering och övervakning av rating- och scoringsystemen, koncernens kreditriktlinjer och kreditstrategi, kreditinstruktionerna och anvisningarna till dessa samt koncernens processer för kreditgivning och kreditkontroll.

CFO ansvarar för kapitalplaneringen, som bland annat omfattar kapitaltäckningsrapportering, economic capital och parameterbestämning för beräkning av riskvägda belopp, och för likviditetshanteringen och förvaltningen av koncernens balansräkning.

Kund- och produktområdena har huvudansvaret för riskhanteringen i sina respektive verksamheter, med bland annat identifiering, kontroll och rapportering, medan Group Credit & Risk Control konsoliderar och övervakar riskerna på koncernnivå och på andra nivåer.

Övervakning och rapportering

Kontrollmiljön i Nordea bygger på principerna om uppdelning av arbetsuppgifter och strikt oberoende mellan enheter. Övervakning och rapportering av risk utförs dagligen för marknads- och likviditetsrisk, månads- och kvartalsvis för kreditrisk samt kvartalsvis för operativ risk.

Riskrapportering sker regelbundet till koncernledningen och styrelsen. Styrelsen i respektive bolag granskar den interna riskrapporteringen som omfattar såväl marknadsrisk som kreditrisk och likviditetsrisk per bolag. I kreditriskrapporteringen ingår olika portföljanalyser såsom kreditmigration, aktuell sannolikhet för fallissemang och stresstester.

Den interna kapitalrapporteringen omfattar alla typer av risker och görs regelbundet till riskkommittén, ALCO, forumet för kapitalplanering, koncernledningen och styrelsen.

Group Internal Audit gör en oberoende bedömning av processerna för risk- och kapitalhantering i enlighet med den årliga revisionsplanen.

Riskhantering

Kreditriskhantering

Group Credit & Risk Control ansvarar för den övergripande kreditriskhanteringen, med bland annat riktlinjer, instruktioner och anvisningar för koncernen.

Kund- och produktområdena har huvudansvaret för hantering av kreditrisk i sina respektive verksamheter, medan Group Credit & Risk Control konsoliderar och övervakar kreditriskerna på såväl koncernnivå som underliggande nivåer.

Inom ramen för de befogenheter som styrelsen tilldelat fastställs kreditrisklimiterna av beslutsfattande instanser på olika nivåer i organisationen (se bild över kreditbeslutsprocessen).

Ansvar för kreditexponeringen ligger hos en kundansvarig enhet. Kunderna åsätts en rating eller scoring i enlighet med Nordeas ramverk för kvantifiering av kreditrisk.

Definition och identifiering av kreditrisk

Kreditrisk definieras som risken för förlust om en motpart inte fullgör sina avtalsförpliktelser och eventuella säkerheter inte täcker fordringarna.

Kreditriskerna uppkommer huvudsakligen genom olika typer av utlåning till allmänheten (företag och privatpersoner), men också genom garantier och rembursar.

Kreditrisken i garantier och rembursar härrör från potentiella fordringar på kunder, som uppstår om en av Nordea utfärdad garanti eller remburs kallas.

Kreditrisk kan även omfatta motpartsrisk, transference-risk och avvecklingsrisk. Motpartsrisken består i att en motpart i ett valuta-, ränte-, råvaru-, aktie- eller kreditderivatkontrakt fallerar före förfallodagen och att Nordea vid den tidpunkten har en fordran på motparten.

Avvecklingsrisk är risken att förlora det kapital som utgörs av ett finansiellt kontrakt, om en motpart fallerar under avvecklingsprocessen. Transfereringsrisk är en kreditrisk som sammanhänger med möjligheterna att föra ut pengar ur ett annat land där låntagaren har sin hemvist, och den påverkas av förändringar i länders ekonomiska och politiska situation.

Risken inom specifika branscher övervakas av branschövervakningsgrupper och hanteras genom riktlinjer som anger krav och limiter för den samlade branschexponeringen. Miljörisker avseende företagskunder tas också med i den samlade riskbedömningen med hjälp av en modell som kallas Environmental Risk Assessment Tool (ERAT). Modellen kompletteras nu för att även innefatta bedömning av social och politisk risk.

Vid finansiering av större projekt följer Nordea de så kallade Ekvatorprinciperna (Equator Principles) som är en branschnorm för bestämning, bedömning och hantering av sociala risker och miljörisker inom projektfinansiering. Ekvatorprinciperna bygger på riktlinjer och anvisningar framtagna av Världsbanken och International Finance Corporation (IFC).

Beslut och övervakning av kreditrisk

Beslut avseende kreditrisklimiterna för kunder och kundgrupper fattas av beslutsfattande instanser på olika nivåer i koncernen (se bild).

Ansvar för kreditrisk ligger hos den kundansvariga enheten, som kontinuerligt bedömer kundens förmåga att fullgöra sina skyldigheter och identifierar avvikelser från överenskomna villkor och svagheter i kundens finansiella ställning.

Utöver nära kundrelationer och förståelse för de enskilda kundernas ekonomiska situation baseras övervakningen av kreditrisk på information från interna system, t ex uppgifter om förfallna betalningar, beteendebaserade scoringändringar och makroekonomisk information.

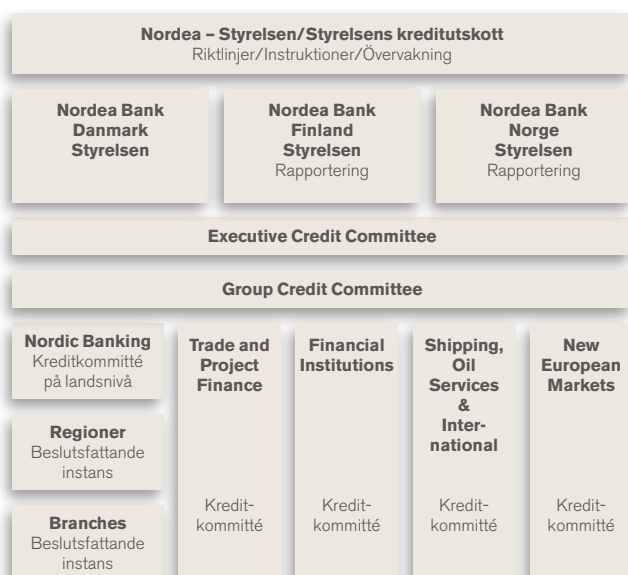
Så snart ny väsentlig information tyder på en förändring i kundens finansiella ställning ska den kundansvariga enheten utvärdera och, vid behov, ompröva ratingen i den mån lånefordran bedöms som osäker eller om kundens återbetalningsförmåga är hotad.

Om det är osannolikt att kunden kommer att kunna återbetala hela skulden, t ex kapitalbelopp, ränta och avgifter, och om situationen inte kan lösas på ett rimligt sätt, betraktas fordran som fallerad. Förfallna fordringar som inte reglerats inom 90 dagar anses ha fallerat.

Om en kundexponering identifieras som svag, vidtas en särskild riskbevakning av den exponeringen. Förutom den löpande övervakningen utarbetas en handlingsplan för att minimera den potentiella kreditförlusten. Om så är nödvändigt inrättas en särskild grupp som stödjer den kundansvariga enheten.

Individuell och gruppvis prövning av nedskrivningsbehov
Nordea granskar kontinuerligt kreditportföljens kvalitet i syfte att identifiera och begränsa nedskrivningsbehovet.

Struktur för kreditbeslut

Svaga och osäkra fordringar övervakas löpande och granskas minst en gång per kvartal med avseende på nuvarande finansiell ställning, framtidsutsikter, framtida återbetalningsförmåga samt eventuellt behov av reserveringar.

En fordran redovisas som osäker och en reservering görs om det finns objektiva belägg, i form av förlusthändelser eller observerbara data, som visar att kundens framtida kassaflöde påverkas i sådan utsträckning att fullständig återbetalning, inklusive säkerhet, inte längre är sannolik. Reserveringens storlek motsvarar den förväntade förlusten med hänsyn till det diskonterade värdet av framtida kassaflöde och värdet av pantsatt egendom.

Osäkra fordringar kan vara antingen reglerade eller oreglerade. Osäkra fordringar likställs med fallerade fordringar vid beräkningen av sannolikheten för fallissemang.

Utöver individuell prövning av nedskrivningsbehov för fordringar av betydande värde görs en samlad prövning av nedskrivningsbehovet för grupper av fordringar som inte bedömts vara osäkra individuellt.

Prövningen görs både individuellt och gruppvis för att säkerställa att samtliga kreditförluster fram till och med varje balansdag redovisas. Nedskrivning för en grupp av lånefordringar är en tillfällig åtgärd i avvaktan på att nedskrivningen identifieras för en enskild kund.

Mätmetoder

De främsta kvantitativa metoderna för bedömning av kreditrisk är rating- och scoringmodellerna som utgör grunden för beräkningen av sannolikheten för fallissemang (PD). Därutöver finns modeller som används för att analysera indikatorer såsom förlusten vid fallissemang (LGD) och exponering vid fallissemang (EAD). Nordea har infört riskklassificeringsmetoderna enligt kapitaltäckningsdirektivet, och därför anpassas nu den interna kvantifieringen av kreditrisk till de externa myndighetskraven.

För att tillgodose de externa kapitalkraven använder Nordea metoden för intern riskklassificering (IRK-metoden) för privatkundsegmentet, d v s för hushåll och små företag, och den grundläggande IRK-metoden för kundsegmenten stora företag och banker.

Kundklassificering

Gemensamt för både rating och scoring är möjligheten att klassificera och rangordna kunderna utifrån fallissemangsrisk. Modellerna används i riskhanterings- och beslutsprocessen, bland annat vid:

- kreditgivning
- beräkning av externt kapitalkrav (riskvägt belopp)
- beräkning av economic capital och förväntad förlust
- övervakning och rapportering av kreditrisk
- resultatmätning inom ramen för economic profit.

Medan rating tilldelas företagskunder, motpartsbanker och stater, används scoring för privatkunder och små företagskunder.

En rating är en uppskattning som endast tar hänsyn till kundens återbetalningsförmåga, d v s risken för att kun-

den fallerar. Skalan för rating omfattar 18 klasser för icke-fallerade kunder (6+ till 1-) och 3 klasser för fallerade kunder (0+ till 0-). Återbetalningsförmågan i varje ratingklass kvantifieras med hjälp av sannolikheten för fallissemang på ett års sikt.

Klass 4- och högre kan jämföras med det som externa kreditbedömningsinstitut såsom Moody's och S&P definierar som investment grade. Ratingklass 2+ och lägre bedöms som svaga eller kritiska och kräver särskild granskning.

Rating tilldelas i samband med kreditpropåer och årsföredragningar och godkänns av kreditkommittéerna. Kundens rating sänks emellertid så snart ny information visar att kundens återbetalningsförmåga har försämrats. För att säkerställa överensstämmelse och transparens i klassificeringen används ratingmodeller.

En ratingmodell är en uppsättning specificerade och tydliga kriterier som utifrån särskilda kundegenskaper genererar en rating som rangordnar kunden utifrån återbetalningsförmåga. Ratingmodeller utgår från historiska fallissemangsuppgifter och egenskaper hos dessa kunder för att förutsäga aktuella kunders framtida betalningsförmåga.

För att bättre avspeglade risken hos kunder i branscher med särpräglade egenskaper har Nordea beslutat använda olika ratingmodeller. Utöver en generell ratingmodell som används för de flesta branscher har ett antal modeller utvecklats för specifika segment, t ex sjöfart och fastighetsförvaltning, där hänsyn tas till det som är unikt med segmenten. Dessutom kan modellerna ha olika utvecklingsgrund. Vissa modeller är rent statistiska och bygger på interna data, medan andra är expertbaserade. Generellt bygger dock alla ratingmodeller på ett övergripande system där finansiella och kvantitativa faktorer kombineras med kvalitativa faktorer.

Scoringmodeller är rent statistiska metoder för att förutse sannolikheten för fallissemang hos kunder. Modellerna används för privatkundsegmentet, men även för små företagskunder. Nordea använder sig av beteendebaserade scoringmodeller som utvecklats med hjälp av interna data. Modellerna stödjer både processen för kreditgivning, t ex automatisk handläggning eller beslutsstöd, och riskhanteringsprocessen, där tidiga varningssignaler identifieras för högriskkunder och risknivåer för portföljer övervakas noga. Som komplement till de beteendebaserade scoringmodellerna använder Nordea också information från kreditupplysningsföretag i kreditprocessen.

Förlust vid fallissemang

Förlusten vid fallissemang (LGD) mäts med hänsyn tagen till typ av säkerhet, poster i motpartens balansräkning samt eventuell förekomst av strukturellt stöd. LGD mäter den förväntade, realiserade förlusten om en kund fallerar. Exponeringar med samma riskegenskaper grupperas sedan i pooler.

LGD-modellen är en statistisk modell baserad på historiska data.

För att tillgodose de externa kapitalkraven använder

¹⁾ Stater omfattar stater, centralbanker, delstater, lokala myndigheter och andra myndighetsorgan.

Nordea interna uppskattningar av LGD för privatkundsegmentet, d v s för hushåll och små företag. För kundsegmenten stora företag och banker använder Nordea den grundläggande IRK-metoden när kapitalkravet beräknas. Beräkningen av förlust vid fallissemang för en exponering görs därmed enligt de externa kapitalkraven.

Exponering vid fallissemang

Exponeringen vid fallissemang (EAD) är en uppskattning av hur stor del av en exponering som en kund utnyttjar under en period av ett år före fallissemang. För många produkter är EAD lika med utnyttjad exponering. Men för vissa produkter, såsom kontokredit och derivatkontrakt, kan EAD vara högre än utnyttjad exponering. Beräkningen av EAD liknar den som görs för LGD.

EAD mäts som summan av en exponerings utnyttjade och outnyttjade belopp multiplicerat med en konverteringsfaktor (CCF) enligt de externa kapitalkraven. Konverteringsfaktorn fastställs utifrån historiska data och är en statistisk modell. Exponeringar för likartade produkter grupperas sedan i pooler.

Validering

I syfte att förbättra och säkerställa kvaliteten i Nordeas modeller, rutiner och system samt säkerställa tillförlitligheten i uppskattningarna av PD, LGD och CCF har banken fastställt en intern valideringsprocess i enlighet med kapitalkravsdirektivet. Valideringen utförs en gång per år och omfattar både kvantitativ och kvalitativ validering.

Den kvantitativa valideringen av rating- och scoringmodeller omfattar exempelvis statistiska tester av modellernas urskilningsförmåga, d v s förmågan att urskilja fallissemangsrisk på relativ basis, och absolut precision, d v s förmågan att förutsäga fallissemangsnivån.

Kvantifiering av kreditrisk

Parametrarna PD, LGD och CCF används för att kvantifiera riskvägt belopp, förväntad kreditförlust och economic capital för kreditrisk. Förväntad kreditförlust och economic capital används också i beräkningen av economic profit.

Nordea beräknar economic capital (EC) för kreditrisk med hjälp av kapitalfaktorer, vilka skiljer sig åt för olika kombinationer av PD och LGD. Kapitalfaktorerna räknas fram med hjälp av data från en kreditportföljmodell. Samma portföljmodell används också för att analysera obalanser i portföljen, exempelvis koncentrationsrisk.

Som ett komplement till den normala kvantifieringen av kreditrisk utförs även omfattande stresstester minst en gång om året inom ramen för Nordeas process för intern kapitalutvärdering (Internal Capital Adequacy Assessment Process). För att lättare kunna ta fram kreditriskparametrar och utföra olika portföljanalyser används en koncernövergripande kreditdatabas.

Analys av kreditrisk

Kreditriskexponering mäts och redovisas som det kapitalbelopp (till upplupet anskaffningsvärde) som representeras av fordringar i balansräkningen, d v s utlåning till kreditin-

stitut och till allmänheten, och ansvarsförbindelser gentemot kunder och motparter, netto efter reserveringar. Exponeringen omfattar också risken hänförlig till derivatkontrakt och värdepappersfinansiering. Mer information om exponering och en utförligare analys av Nordeas kreditrisk finns i koncernens kapitaltäcknings- och riskrapport (Pelare 3) för 2008 på nordea.com. Alla siffror i nedanstående avsnitt avser utlåning, om inte annat anges.

Nordeas samlade utlåning ökade under 2008 med 7 procent till 289 md euro (269 md euro). Förändringar i den svenska och norska kronans växelkurs har dragit ner ökningen i euro med nästan 10 procentenheter. Inklusivt ansvarsförbindelser och exponeringar hänförliga till värdepapper och livförsäkringsrörelsen uppgick den totala kreditriskexponeringen vid årsskiftet till 488 md euro (445 md euro).

Den största kreditriskexponeringen är utlåning till allmänheten, som under 2008 ökade med 8 procent till 265 md euro (245 md euro).

Utlåningen till företagskunder ökade med 14 procent och uppgick vid utgången av 2008 till 152 md euro (133 md euro), medan utlåningen till privatkunder endast ökade marginellt till 109 md euro (107 md euro). Av den totala utlåningen var företagskundernas andel 57 procent (54 procent) och privatkundernas 41 procent (44 procent). Utlåningen till kreditinstitut, huvudsakligen i form av tillgodohavanden i andra banker, var stabil och uppgick vid slutet av 2008 till 24 md euro (24 md euro).

Ratingdistribution

Ett sätt att bedöma kreditkvaliteten är att analysera fördelningen mellan ratingklasserna för företagskunder och institut med rating, och mellan riskklasserna för privatkunder och små företagskunder med scoring, d v s hushållsportföljen.

73 procent (74 procent) av exponeringen mot företagskunder ligger i ratingklass 4- eller högre, med en genomsnittlig rating för portföljen på 4+. Institut med privatkunder återfinns huvudsakligen i de högre ratingklasserna. Av Nordeas exponering mot institut återfinns 95 procent (95 procent) i ratingklass 5- eller högre.

Cirka 86 procent av hushållsexponeringen återfinns i riskklass C- eller högre, där sannolikheten för fallissemang är 1 procent eller lägre.

Utlåning till företagskunder

Fastigheter är fortsatt den största branschen i Nordeas kreditportfölj, med 35,5 md euro (36,8 md euro). Portföljen domineras av relativt stora och finansiellt starka företag, med 74 procent (74 procent) av utlåningen i ratingklass 4- eller högre. Säkerhetstäckningen är hög, särskilt för exponeringar som återfinns i de lägre ratingklasserna (3+ eller lägre). Nästan 40 procent av utlåningen inom fastighetssektorn (13,5 md euro) avser företag i Sverige och knappt hälften kan hänföras till företag med huvudsakligen bostadsfastigheter.

Utlåningen till bygg- och anläggningssektorn uppgick i Norden till 3,0 md euro (2,9 md euro). Portföljen har hög

kreditkvalitet, med en genomsnittlig rating på 4+, och 68 procent av exponeringen återfanns i ratingklass 4- eller högre.

Utlåningen till sjöfarts- och offshorebolag ökade med 24 procent till 11,3 md euro (9,1 md euro), och störst var ökningen i offshore- och oljeservicesektorn. Portföljen är diversifierad i fråga om typ av fartyg, med fokus på stora och finansiellt stabila industriella aktörer. Portföljen har hög kreditkvalitet, med en genomsnittlig rating på 4+. I enlighet med Nordeas globala kundstrategi är fördelningen jämn mellan nordiska och utomnordiska kunder.

Utlåningen till företag är väldiversifierad sett till lånens storlek. Cirka 61 procent av företagsutlåningen avser lån på upp till 50 mn euro per kund. Den här fördelningen har varit förhållandevis stabil under de senaste åren.

Den vanligaste metoden för riskbegränsning är tagande av säkerhet. Inom företagsutlåningen utgörs säkerheterna främst av pantbrev i fastigheter, företagsinteckningar och leasingobjekt. Säkerhetstäckningen är högre för exponeringar mot ekonomiskt svagare kunder.

Den huvudsakliga metoden för att hantera stora kreditexponeringar är syndikering av lån, och endast i begränsad omfattning har kreditderivat (Credit Default Swaps) använts för att begränsa risken.

Utlåning till privatkunder

Hypotekslånen och konsumtionskrediterna ökade under 2008 endast marginellt till 84 md euro respektive 25 md euro. Hypotekslånens andel av utlåningen till privatkunder var 77 procent (77 procent), varav den nordiska marknaden svarade för 98 procent.

För 91 procent av hypotekslånen till privatpersoner, inklusive små företagskunder, var belåningsgraden lägre än 80 procent.

Geografisk fördelning

För utlåning till allmänheten visar en uppdelning efter låntagarnas hemvist att den nordiska marknaden står för 87 procent av utlåningen (89 procent). Övriga EU-länder utgör den största delen av utlåningen utanför Norden.

Även om exponeringen mot Ryssland, Polen och Baltikum är liten har utlåningen i regionen ökat med 54 procent. Vid utgången av 2008 uppgick utlåningen till kunder i Baltikum till 8,3 md euro (6,0 md euro), i Polen till 3,4 md euro (2,4 md euro) och i Ryssland till 3,6 md euro (1,6 md euro).

Transfereringsrisk

Exponeringen för transfereringsrisk domineras av ett fåtal länder och är främst kortfristig och handelsrelaterad. Kina (515 mn euro) och Brasilien (509 mn euro) är de länder som bidrar mest till transfereringsrisken, vilket visar hur viktiga dessa länder är för Nordeas nordiska kunder. Exponeringen hänförlig till Indien har ökat kraftigt till 365 mn euro (115 mn euro). För att ta hänsyn till den risk som sammanhänger med utlåning till utvecklingsländer har Nordea en reserv för transfereringsrisker för länder med lägre kreditbetyg.

Vid slutet av 2008 var den sammanlagda transfereringsriskreserven 58 mn euro, en ökning från 42 mn euro 2007.

Kreditriskexponering, utlåning och samlad exponering

(exklusive kassa och tillgodohavanden hos centralbanker på 3 157 mn euro (5 020 mn euro) och exponering för avvecklingsrisk)

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007 ¹⁾
Till kreditinstitut	23 903	24 262
– varav banker	22 548	23 741
– varav övriga kreditinstitut	1 355	522
Till allmänheten	265 100	244 682
– varav företag	151 711	133 321
Energi (olja, gas, etc)	2 815	1 448
Metaller och gruvmaterial	1 750	792
Papper och skogsprodukter	2 287	1 928
Övriga material (byggmaterial, etc)	5 377	3 568
Producentkapitalvaror	3 264	3 189
Producenttjänster, etc	15 482	15 403
Bygg och anläggning	3 671	3 243
Sjöfart och offshoreverksamhet	11 296	7 581
Transport	4 017	3 845
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	2 752	2 807
Media och fritid	3 171	3 104
Detaljhandel	11 020	10 190
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	12 943	11 267
Hälsovård och läkemedel	1 606	1 772
Finansinstitut	16 481	12 239
Fastigheter	35 500	36 766
IT – programvara, maskinvara och tjänster	1 489	1 309
Teleutrustning	623	641
Teleoperatörer	1 686	1 062
El, gas och vatten (distribution och produktion)	4 022	3 310
Övriga	10 462	7 855
– varav privatpersoner	108 602	107 067
– hypotekslån	83 974	82 893
– konsumtionslån	24 628	24 174
– varav offentlig sektor	4 787	4 294
Summa utlåning	289 003	268 944
Outnyttjad del av godkända företagskrediter ²⁾	49 145	43 437
Övriga kreditåtaganden, etc ²⁾	36 271	38 170
Garantier och rembursar ²⁾	26 249	24 202
Exponering för motpartsrisk ³⁾	27 887	21 225
Statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper	31 430	25 894
Statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper som pantsatts i återköpsavtal	7 916	4 688
Summa kreditriskexponering i bankverksamheten	467 901	426 560
Utlåning i livförsäkringsrörelsen	120	0
Garantier och rembursar i livförsäkringsrörelsen	38	52
Räntebärande värdepapper i livförsäkringsrörelsen	19 945	18 081
Summa kreditriskexponering inklusive livförsäkringsrörelsen	488 042	444 693

¹⁾ Siffrorna för 2007 är inte fullt jämförbara till följd av ändrad branschklassificering.

²⁾ Varav företagskunder: outnyttjad del av godkända kontokrediter och övriga kreditåtaganden cirka 85 procent och garantier och rembursar 95 procent.

³⁾ Efter nettning- och säkerhetsavtal, inklusive både aktuell marknadsvärdeexponering och potentiell framtida exponering.

Värdepapperisering

Nordea har inte värdepapperiserat tillgångar i den ordinarie kreditportföljen, med undantag för bildandet av specialföretaget (Special Purpose Entity) Kirkas Northern Lights Ltd (Kirkas) 2008. Detta specialföretag har konsoliderats i Nordeakoncernen och obligationer som emitterats av specialföretaget innehåller till hundra procent av Nordea. Någon överföring av risk har sålunda inte skett, och transaktionen elimineras på koncernnivå. Mer information om Kirkas och andra specialföretag som bildats av Nordea återfinns i not 22.

Osäkra fordringar

Osäkra fordringar, brutto, ökade under 2008 från 1 432 mn euro till 2 224 mn euro, till följd av konjunktur nedgången och försämrade ekonomi för många kunder, framför allt under fjärde kvartalet. Reserverna för individuellt värderade lånefordringar ökade från 603 mn euro till 762 mn euro. Andelen reserver för osäkra lånefordringar, brutto, var 34 procent

(42 procent). Reserverna för gruppvis värderade exponeringar uppgick till 408 mn euro (354 mn euro). Avsättningar för ansvarsförbindelser ökade till 100 mn euro (54 mn euro).

De största ökningarna i osäkra lånefordringar har skett i sektorerna Fastigheter, Konsumentkapitalvaror, Bygg och anläggning samt Detaljhandel. Sett till låntagarnas hemvist har de osäkra fordringarna ökat mest i Baltikum, Ryssland, Norge och Danmark.

Förfallna lånefordringar som inte är osäkra uppgick för företagskunder till 1 586 mn euro och för privatkunder till 1 323 mn euro under 2008.

Kreditförluster

Kreditförlusterna i resultaträkningen, inklusive nya avsättningar, uppgick till 466 mn euro (positiva med 60 mn euro), varav 330 mn euro (positiva med 88 mn euro) avsåg företagskunder, 103 mn euro (negativa med 28 mn euro) privatkunder och 32 mn euro kreditinstitut. De ökade kreditförlusterna beror på ökade avsättningar för både gruppvis

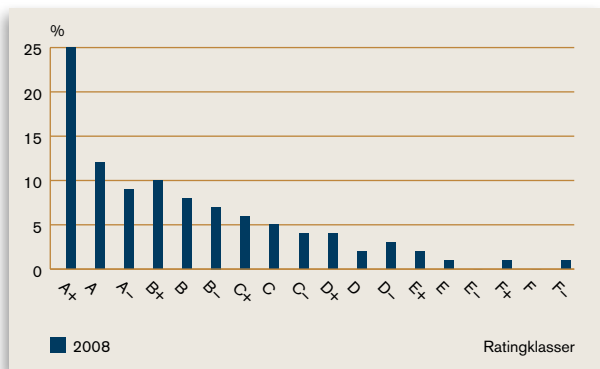
Fastighetssektorn, utlåning per land

Md euro	31 dec 2008		31 dec 2007	
		%		%
Danmark	4,8	14	4,6	12
Finland	7,1	20	7,0	19
Norge	7,7	22	8,6	24
Sverige	13,5	38	14,9	41
Baltikum	1,2	3	1,0	3
Polen	0,2	1	0,1	0
Ryssland	0,4	1	0,1	0
Övriga	0,5	1	0,5	1
Summa	35,5	100	36,8	100

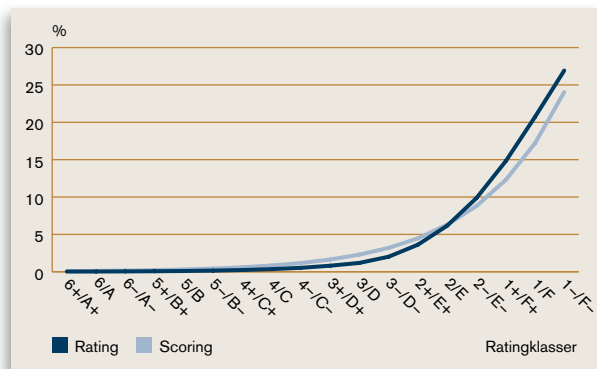
Bygg- och anläggningssektorn, utlåning per land

Md euro	31 dec 2008		31 dec 2007	
		%		%
Danmark	1,1	29	1,1	35
Finland	0,7	20	0,7	21
Norge	0,5	13	0,6	17
Sverige	0,7	19	0,5	15
Baltikum	0,4	11	0,2	6
Polen	0,0	1	0,1	3
Ryssland	0,1	4	0,1	3
Övriga	0,1	4	0,0	0
Summa	3,7	100	3,2	100

Exponering mot privatpersoner och små/medelstora företag (kunder med scoring), fördelade efter scoringklasser, 31 dec 2008

Sannolikheten för fallissemang, rating och scoring 2008

och individuellt värderade lånefordringar samt lägre återföringar och återvinningar under framför allt fjärde kvartalet. Kreditförlusterna innefattar också förluster hänförliga till danska statens garantiprogram på 44 mn euro. På företagssidan uppstod kreditförlusterna, netto, huvudsakligen i sektorerna Detaljhandel och Bygg och anlägg-

ning, och för privatpersoner inom konsumtionskrediter.

Kreditförlusterna, brutto, d v s nya reserveringar och återföringar, påverkades av en ökning i individuella reserveringar och motsvarande minskning i vissa gruppvisa, samt av en omfördelning av vissa gruppvisa reserveringar mellan olika grupper.

Hypotekslån till privatkunder, per land

Md euro	31 dec 2008		31 dec 2007	
		%		%
Danmark	22,4	27	20,7	25
Finland	21,3	25	19,7	24
Norge	15,2	18	17,5	21
Sverige	20,7	25	22,0	27
Baltikum	2,7	3	2,1	3
Polen	1,6	2	0,8	1
Ryssland	0,1	0	0,1	0
Summa	84,0	100	82,9	100

Belåningsgrad

Bolåneexponering mot privatkunder och små/medelstora företag (retailportföljen)

Md euro	31 dec 2008	
		%
<50 %	29,5	34
50–70 %	26,0	30
70–80 %	23,1	27
80–90 %	4,8	5
>90 %	3,9	4
Summa	87,3	100

Utlåning till företagskunder, efter lånets storlek

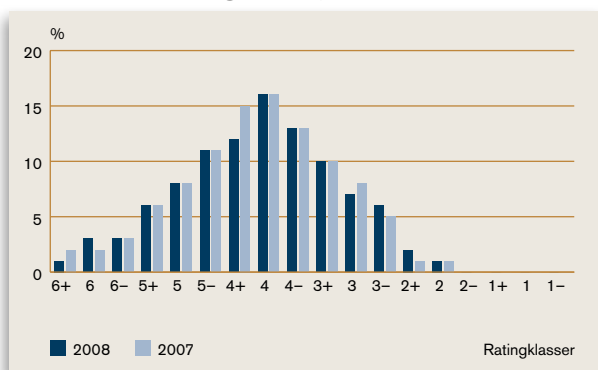
Md euro	31 dec 2008		31 dec 2007	
		%		%
0–10 mn euro	57,3	38	55,9	42
10–50 mn euro	35,2	23	34,4	26
50–100 mn euro	18,2	12	13,9	10
100–250 mn euro	20,8	14	14,1	11
250–500 mn euro	11,2	7	8,2	6
500– mn euro	9,0	6	6,8	5
Summa	151,7	100	133,3	100

Sjöfarts-, offshore- och oljeserviceindustrin, utlåning per segment

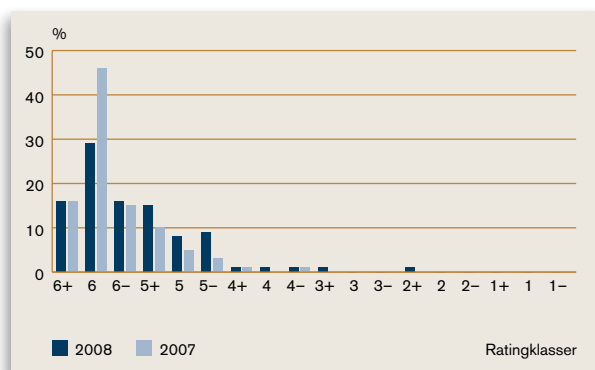
Md euro	31 dec 2008		31 dec 2007 ¹⁾	
		%		%
Bulkfartyg	1,6	15	1,3	14
Produkttankfartyg	1,3	11	1,0	11
Oljetankfartyg	1,1	9	1,0	11
Kemikalietankfartyg	1,0	9	0,8	9
Gastankfartyg	0,7	6	0,5	6
Övrig sjöfart	2,1	18	1,7	19
Offshore och oljeservice	3,6	32	2,6	29
Summa	11,3	100	9,1	100

¹⁾ Utlåning till sjöfarts- och offshorebolag för 2007 ingår till viss del i branschen Sjöfart och offshoreverksamhet, till viss del i andra branscher såsom Transport.

Exponering mot företagskunder (med rating), fördelad efter ratingklasser, 31 dec 2008 och 2007

Exponering mot institutionella kunder (med rating), fördelad efter ratingklasser, 31 dec 2008 och 2007

Lånefordringar, osäkra fordringar och reserveringar, per kundkategori

31 dec 2008, Mn euro	Lånefordringar före reserver	– varav ej osäkra fordringar	Reserver för gruppvis värderade lånefordringar	i % av ej osäkra	Individuellt värderade osäkra lånefordringar				
					Brutto	Brutto i % av utlåning	Specifika reserver	i % av osäkra fordringar brutto	Netto i % av utlåning
Till kreditinstitut	23 926	23 893	3	0,01	33	0,14	20	61	0,05
– varav banker	22 572	22 539	3	0,01	33	0,15	20	61	0,06
– varav övriga kreditinstitut	1 355	1 355	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00
Till allmänheten	266 247	264 056	405	0,15	2 191	0,82	742	34	0,54
– varav företag	152 613	151 005	320	0,21	1 608	1,05	582	36	0,67
Energ (olja, gas, etc)	2 816	2 816	1	0,04	1	0,02	0	46	0,01
Metaller och gruvmaterial	1 752	1 750	1	0,06	2	0,14	1	29	0,10
Papper och skogsprodukter	2 292	2 274	1	0,04	19	0,82	5	27	0,60
Övriga material (byggmaterial, etc)	5 452	5 283	27	0,52	169	3,10	48	28	2,23
Producentkapitalvaror	3 272	3 254	2	0,06	18	0,56	6	35	0,36
Producenttjänster, etc	15 570	15 427	11	0,07	143	0,92	77	54	0,43
Bygg och anläggning	3 749	3 613	31	0,85	136	3,62	46	34	2,38
Sjöfart och offshoreverksamhet	11 301	11 242	1	0,01	59	0,52	5	9	0,48
Transport	4 049	3 995	10	0,25	53	1,32	22	42	0,77
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	2 795	2 626	4	0,17	168	6,03	38	23	4,65
Media och fritid	3 200	3 129	3	0,09	71	2,23	26	36	1,42
Detaljhandel	11 115	10 898	14	0,13	217	1,95	81	37	1,23
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	13 054	12 917	50	0,39	136	1,04	60	44	0,58
Hälsovård och läkemedel	1 613	1 574	1	0,07	39	2,40	6	16	2,02
Finansinstitut	16 497	16 442	2	0,01	56	0,34	15	26	0,25
Fastigheter	35 695	35 489	119	0,34	206	0,58	76	37	0,37
IT – programvara, maskinvara och tjänster	1 498	1 476	1	0,06	21	1,43	8	37	0,90
Teleutrustning	633	599	0	0,01	33	5,28	10	29	3,77
Teleoperatörer	1 689	1 688	3	0,20	2	0,09	0	25	0,07
El, gas och vatten (distribution och produktion)	4 024	4 022	2	0,05	3	0,07	0	16	0,06
Övriga	10 548	10 493	35	0,33	55	0,52	51	93	0,04
– varav privatpersoner	108 845	108 266	85	0,08	579	0,53	158	27	0,39
– hypotekslån	84 019	83 837	32	0,04	182	0,22	13	7	0,20
– konsumtionslån	24 826	24 429	53	0,22	397	1,60	145	37	1,01
– varav offentlig sektor	4 789	4 784	0	0,00	5	0,10	2	32	0,07
Summa kreditriskexponering i bankverksamheten	290 173	287 949	408	0,14	2 224	0,77	762	34	0,50
Utlåning i livförsäkringsrörelsen	120	120							
Summa kreditriskexponering inklusive livförsäkringsrörelsen	290 293	288 069	408	0,14	2 224	0,77	762	34	0,50

Omstrukturerade lånefordringar, innevarande år

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007
Lånefordringar före omstrukturering, bokfört värde	22	124
Lånefordringar efter omstrukturering, bokfört värde	11	63

Egendom övertagen för skyddande av fordran¹⁾

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007
Omsättningstillgångar, bokfört värde:		
Mark och byggnader	0	0
Aktier och övriga andelar	14	1
Övriga tillgångar	4	3
Summa	18	4

¹⁾ I enlighet med Nordeas riktlinjer för egendom övertagen för skyddande av fordran, som följer bankrörelselagen i de länder där Nordea verkar. Tillgångar som används som säkerhet för lånet övertas normalt när kunden inte längre kan fullgöra sina skyldigheter gentemot Nordea. Övertagna tillgångar avyttras senast när full återvinning har uppnåtts.

Lånefordringar, osäkra fordringar och reserveringar, per kundkategori

31 dec 2007, Mn euro	Lånefordringar före reserver	– varav ej osäkra fordringar	Reserver för gruppvis värderade lånefordringar	i % av ej osäkra	Individuellt värderade osäkra lånefordringar				
					Brutto utlåning	Specifika reserver	i % av osäkra fordringar brutto	Netto i % av utlåning	
Till kreditinstitut	24 272	24 264	2	0,01	8	0,03	8	100	0,00
– varav banker	23 750	23 742	2	0,01	8	0,03	8	100	0,00
– varav övriga kreditinstitut	522	522	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00
Till allmänheten	245 629	244 205	352	0,14	1 424	0,58	595	42	0,34
– varav företag	134 076	133 047	294	0,22	1 029	0,77	461	45	0,42
Energi (olja, gas, etc)	1 449	1 447	0	0,00	1	0,07	0	3	0,07
Metaller och gruvmaterial	793	790	0	0,00	3	0,34	1	23	0,26
Papper och skogsprodukter	1 955	1 914	0	0,00	40	2,07	26	65	0,73
Övriga material (byggmaterial, etc)	3 627	3 517	19	0,52	109	3,01	39	36	1,92
Producentkapitalvaror	3 209	3 172	7	0,21	37	1,15	13	36	0,74
Producenttjänster, etc	15 482	15 354	11	0,07	128	0,83	68	53	0,39
Bygg och anläggning	3 269	3 222	8	0,26	47	1,43	17	37	0,90
Sjöfart och offshoreverksamhet	7 583	7 579	0	0,00	4	0,05	2	51	0,03
Transport	3 870	3 810	7	0,18	60	1,54	18	30	1,08
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	2 845	2 785	6	0,23	60	2,11	31	52	1,02
Media och fritid	3 130	3 067	2	0,06	63	2,00	24	38	1,24
Detaljhandel	10 254	10 121	4	0,03	132	1,29	60	45	0,71
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	11 350	11 251	30	0,27	100	0,88	53	53	0,41
Hälsovård och läkemedel	1 779	1 767	2	0,11	13	0,71	5	42	0,41
Finansinstitut	12 246	12 213	0	0,00	33	0,27	6	20	0,21
Fastigheter	36 898	36 809	98	0,26	89	0,24	34	38	0,15
IT – programvara, maskinvara och tjänster	1 314	1 300	0	0,00	14	1,09	6	39	0,67
Teleutrustning	654	617	0	0,00	37	5,66	13	34	3,73
Teleoperatörer	1 062	1 061	0	0,00	1	0,11	0	24	0,09
El, gas och vatten (distribution och produktion)	3 311	3 308	0	0,00	3	0,09	1	40	0,05
Övriga	7 998	7 943	100	1,25	56	0,70	43	77	0,16
– varav privatkunder	107 258	106 864	58	0,05	394	0,37	133	34	0,24
Hypotekslån	82 929	82 832	23	0,03	97	0,12	12	13	0,10
Konsumtionslån	24 329	24 032	35	0,14	297	1,22	120	40	0,73
– varav offentlig sektor	4 296	4 294	0	0,01	2	0,04	1	70	0,01
Summa kreditriskexponering i bankverksamheten	269 901	268 469	354	0,13	1 432	0,53	603	42	0,31
Utlåning i livförsäkringsrörelsen	0	0							
Summa kreditriskexponering inklusive livförsäkringsrörelsen	269 901	268 469	354	0,13	1 432	0,53	603	42	0,31

Lånefordringar, osäkra fordringar och reserveringar, geografisk fördelning

31 dec 2008, Mn euro	Lånefordringar före reserver	– varav ej osäkra fordringar	Reserver för gruppvis värderade lånefordringar	i % av ej osäkra	Individuellt värderade osäkra lånefordringar				
					Brutto i % av utlåning	Specifika reserver	i % av osäkra fordringar brutto	Netto i % av utlåning	
Norden	230 342	228 419	262	0,11	1 923	0,83	677	35	0,54
– varav Danmark	73 184	72 560	81	0,11	624	0,85	309	49	0,43
– varav Finland	51 683	50 887	74	0,15	796	1,54	211	27	1,13
– varav Norge	41 744	41 493	61	0,15	251	0,60	83	33	0,40
– varav Sverige	63 731	63 480	46	0,07	251	0,39	74	29	0,28
Estland	2 632	2 588	35	1,35	44	1,68	2	5	1,60
Lettland	3 231	3 167	55	1,74	64	1,99	10	16	1,67
Litauen	2 561	2 527	18	0,71	34	1,33	18	52	0,64
Polen	3 379	3 341	7	0,21	38	1,12	18	46	0,60
Ryssland	3 558	3 541	16	0,47	17	0,49	7	40	0,29
Övriga EU-länder	10 704	10 672	0	0,00	32	0,30	7	20	0,24
USA	1 797	1 762	0	0,00	35	1,94	0	1	1,92
Asien	2 656	2 655	6	0,23	1	0,02	1	80	0,00
Latinamerika	2 769	2 769	0	0,01	0	0,00	0	0	0,00
Övriga OECD-länder	1 203	1 199	2	0,17	4	0,31	3	80	0,06
Övriga länder utanför OECD	1 416	1 415	2	0,17	0	0,01	0	98	0,00
Summa	266 247	264 056	405	0,15	2 191	0,82	742	34	0,54

31 dec 2007, Mn euro	Lånefordringar före reserver	– varav ej osäkra fordringar	Reserver för gruppvis värderade lånefordringar	i % av ej osäkra	Individuellt värderade osäkra lånefordringar				
					Brutto i % av utlåning	Specifika reserver	i % av osäkra fordringar brutto	Netto i % av utlåning	
Norden	219 117	217 775	261	0,12	1 343	0,61	553	41	0,36
– varav Danmark	65 578	65 139	68	0,10	439	0,67	220	50	0,33
– varav Finland	47 962	47 380	78	0,16	582	1,21	176	30	0,85
– varav Norge	42 950	42 833	70	0,16	117	0,27	57	49	0,14
– varav Sverige	62 626	62 422	45	0,07	204	0,33	100	49	0,17
Estland	2 033	2 023	25	1,24	10	0,48	0	2	0,47
Lettland	2 391	2 381	44	1,83	10	0,42	1	7	0,39
Litauen	1 632	1 624	12	0,76	8	0,49	7	87	0,06
Polen	2 341	2 301	2	0,07	40	1,70	24	60	0,68
Ryssland	1 612	1 611	8	0,50	1	0,08	1	100	0,00
Övriga EU-länder	8 940	8 932	0	0,00	8	0,09	7	86	0,01
USA	1 917	1 916	0	0,00	1	0,05	1	100	0,00
Asien	1 421	1 418	0	0,00	3	0,24	0	0	0,24
Latinamerika	1 723	1 722	0	0,00	1	0,06	0	0	0,06
Övriga OECD-länder	923	923	0	0,00	0	0,01	0	0	0,00
Övriga länder utanför OECD	1 579	1 579	1	0,08	0	0,00	0	0	0,00
Summa	245 629	244 205	352	0,14	1 424	0,58	595	42	0,34

Avvecklingsrisk

Avvecklingsrisk är en typ av kreditrisk som uppstår under den process då kontrakt avvecklas eller betalning verkställs.

Riskbeloppet är transaktionens kapitalbelopp och den potentiella förlust som kan uppstå vid fallissemang hos motparten efter det att Nordea har lämnat oåterkallelig instruktion om överföring av kapitalbelopp eller säkerhet, men före det att mottagandet av sådan betalning eller säkerhet slutligt har bekräftats.

Avvecklingsrisken gentemot enskilda motparter begränsas genom limiter för avvecklingsrisk. Varje motpart bedöms under själva kreditprocessen och clearinginstitut, korrespondensbanker och depåförvaltare väljs med avsikt att minimera avvecklingsrisken.

Nordea deltar i det globala clearingsystemet för valuta-transaktioner, CLS (Continuous Linked Settlement), där koncernen också är delägare. Via CLS elimineras avvecklingsrisken för transaktioner i de valutor och gentemot de motparter som deltar. Nordeas exponering för avvecklingsrisk gentemot större handelsmotparter har följaktligen minskat avsevärt under de senaste åren.

Risk i derivatkontrakt

Derivatkontrakt är finansiella instrument, såsom terminskontrakt, swappar eller optioner, vars värde är beroende av underliggande räntor, valutor, aktier, kreditspreadar eller råvaror. Derivatkontrakten handlas ofta på OTC-marknaden, vilket innebär att villkoren för ett specifikt avtal fastställs genom en individuell överenskommelse med motparten.

Nordea ingår ständigt derivatkontrakt till följd av kundernas efterfrågan. Detta sker antingen direkt eller för att risksäkra positioner i exempelvis handlade företagsobligationer, och kan inkludera kreditderivatkorgar. Nordea använder inte aktivt kreditderivat för den egna kreditportföljen. Men genom Group Treasury använder koncernen ränteswappar och andra derivatinstrument för att risksäkra tillgångar och skulder i balansräkningen.

Derivatkontrakten värderas kontinuerligt till verkligt värde och påverkar det redovisade resultatet liksom balansräkningen.

Motpartsrisk

Motpartsrisk utgörs av risken att en motpart i derivatkontraktet fallerar före förfallodagen och att Nordea vid den tidpunkten har en giltig fordran på motparten. I likhet med andra kreditexponeringar omfattas motpartsrisken av kreditlimiter och behandlas i enlighet med detta. Motpartsrisk uppstår huvudsakligen i Nordeas handelslager, men också i övrig verksamhet till följd av aktiv förvaltning av tillgångar och skulder.

Nordea använder den transaktionsbaserade modellen för att beräkna motpartsrisken, d v s summan av aktuell exponering (återanskaffningsvärde) och potentiell framtida exponering. Den potentiella framtida exponeringen är en uppskattning som återspeglar möjliga förändringar i det enskilda kontraktets marknadsvärde under dess återstående

Förfallna lånefordringar som inte är osäkra

31 dec 2008, Mn euro	Företagskunder	Privatkunder
6–30 dagar	671	673
31–60 dagar	422	369
61–90 dagar	227	102
>90 dagar	266	179
Summa	1 586	1 323

Förfallna fordringar som inte är osäkra/utlåning, 1 %	1,05	1,22
---	------	------

Exponering för transfereringsrisk¹⁾

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007
Asien	1 512	906
Östeuropa och OSS	277	439
Latinamerika	662	570
Mellanöstern	691	397
Afrika	175	148

¹⁾ Vid utgången av 2008 var den sammanlagda transfereringsriskreserven 58 mn euro, och vid utgången av 2007 42 mn euro.

löptid och mäts som det teoretiska kapitalbeloppet multiplicerat med en riskfaktor. Riskfaktorens storlek beror på kontraktets återstående löptid och den underliggande tillgången.

Vid utgången av 2008 uppgick den sammanlagda exponeringen för motpartsrisk till 27,9 md euro, varav den aktuella exponeringen var 12,2 md euro. 47 procent av den sammanlagda exponeringen och 35 procent av den aktuella avsåg finansinstitut.

För att minska exponeringen gentemot enskilda motparter använder Nordea i stor utsträckning riskbegränsande metoder. Den vanligaste metoden är att använda nettningssavtal, vilket gör att banken vid fallissemang hos motparten kan kvitta positiva och negativa ersättningsvärden för kontrakt inom ramen för nettningssavtalet.

Nordea begränsar också exponeringen gentemot stora banker, hedgefonder och institutionella motparter genom att allt oftare använda kreditsäkerhetsarrangemang, där säkerhet lämnas eller mottas regelbundet (ofta dagligen) för att täcka aktuell exponering. Säkerheterna utgörs huvudsakligen av kontanta medel, men även statsobligationer och i mindre utsträckning bostadsobligationer accepteras. Nettningss- och säkerhetsarrangemang har en avsevärd effekt. 85 procent av den aktuella exponeringen (brutto) kunde elimineras med hjälp av dessa riskbegränsande metoder.

Slutligen begränsar Nordea också risken i vissa långfristiga derivatkontrakt genom ett villkor som gör det möjligt att stänga kontrakt vid speciella tidpunkter eller när händelser inträffar som kan påverka kreditkvaliteten.

Nordea använder kreditderivat för att risksäkra positioner i handlade företagsobligationer och kreditderivat.

Kreditförluster, 2008

Mn euro	Nya reserveringar och nedskrivningar	Återföringar och återvinningar	Kreditförluster, netto	Kreditförlustrelation, pkt
Till kreditinstitut	-38	6	-32	13
Till allmänheten	-852	418	-433	18
- varav företag	-635	305	-330	25
Energi (olja, gas, etc)	0	0	0	2
Metaller och gruvmaterial	0	0	0	5
Papper och skogsprodukter	-15	15	0	0
Övriga material (byggmaterial, etc)	-46	11	-36	100
Producentkapitalvaror	-6	10	4	-
Producenttjänster, etc	-60	28	-32	21
Bygg och anläggning	-66	11	-55	170
Sjöfart och offshoreverksamhet	-12	1	-11	15
Transport	-18	6	-13	33
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	-37	16	-21	76
Media och fritid	-12	5	-7	21
Detaljhandel	-76	20	-56	55
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	-46	23	-23	21
Hälsovård och läkemedel	-1	4	3	-
Finansinstitut	-12	4	-9	7
Fastigheter	-64	19	-45	12
IT – programvara, maskinvara och tjänster	-6	3	-2	18
Teleutrustning	-10	12	2	-
Teleoperatörer	0	1	1	-
El, gas och vatten (distribution och produktion)	-3	0	-3	9
Övriga	-144	117	-27	34
- varav privatkunder	-216	113	-103	10
Summa	-890	424	-466	17

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förlust till följd av minskat marknadsvärde på portföljer och finansiella instrument i samband med svängningar i finansiella marknadsvariabler.

Marknadsprisrisk

Kunddriven handel inom Nordea Markets liksom Group Treasurys placeringsportfölj och likviditetsbuffert bidrar i hög grad till marknadsrisken. För all övrig bankverksamhet är grundprincipen att eliminera marknadsriskerna genom att matcha tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. Det sker genom transaktioner i Group Treasury. Marknadsprisrisken mäts i huvudsak med hjälp av VaR (Value at Risk).

Marknadsrisk för Nordeas del uppstår dessutom vid placering av försäkringstagares kapital med avkastningsgaranti inom Life & Pensions och i samband med förmånsbestämda pensioner för Nordeas medarbetare.

Strukturella marknadsrisker

Strukturell valutarisk uppstår huvudsakligen genom investeringar i dotterbolag och intressebolag i utländsk valuta. Den allmänna principen är att risksäkra detta genom matchad finansiering, även om avsteg kan förekomma på marknader där matchad finansiering inte kan uppnås eller endast kan uppnås till orimligt hög kostnad. Nordea Bank AB:s innehav i JSB Orgresbank (Ryssland) har delvis finansierats i euro. En försvagning av den ryska rubeln med 1 procent mot euron resulterar i en nedgång i Nordeas egna kapital med cirka 6 mn euro.

Betalningar från dotterbolag till moderbolag i form av utdelningar växlas till moderbolagets funktionella valuta. Intäcks- och kostnadsflöden som uppstår i utländsk valuta eller i utländska filialer ger dessutom upphov till en valutaexponering, och den hanteras i de enskilda bolagens egna valutaposition.

Utöver den omedelbara förändringen i marknadsvärdet på Nordeas tillgångar och skulder som uppstår vid svängningar på finansmarknaden, påverkar en ränteändring också räntenettet över tiden. I Nordea betraktas detta som strukturell räntenettorisk och beskrivs närmare i avsnittet Likviditetsrisk under rubriken Strukturell räntenettorisk.

Riskvillighet avseende marknadsprisrisk

Styrelsen har fastställt nivån på marknadsprisrisken för såväl Group Treasurys placeringsportfölj och likviditetsbuffert som Nordea Markets tradingverksamhet. För Group Treasury har den maximala risknivån fastställts så att den inte bör leda till en ackumulerad förlust som överstiger 250 mn euro någon gång under ett räkenskapsår. Efterlevnaden säkerställs genom limiter för marknadsrisk och stop-loss-regler. Risknivån höjdes 2008 för att lättare kunna upprätthålla affärsaktiviteten på marknader med ökad volatilitet. För tradingverksamheten inom Nordea Markets fastställs risknivån och marknadsrisklimiterna i relation till de intäkter verksamheten genererar.

Rapportering och kontrollprocesser

Nordeakoncernen har en gemensam uppsättning ledningsprinciper och standarder för hantering av marknadsrisk. Detta innebär att samma rapporterings- och kontrollprocesser används för marknadsriskexponeringar inom både Nordea Markets (handelslagret) och Group Treasury. Dessutom används samma VaR-modell (Value at Risk) för att mäta och hantera både den konsoliderade risken och risken fördelad på risk i handelslager och risk i övrig verksamhet.

En del riskexponeringar är emellertid lite speciella, och dessa kontrolleras och begränsas separat. Detta gäller exempelvis råvarurisk, strukturerade aktieoptioner och så kallade Fund Linked Derivatives inom Markets, samt pri-

Exponering för motpartsrisk (efter nettnings- och säkerhetsavtal)

Mn euro	31 dec 2008			31 dec 2007		
	Aktuell exponering	Potentiell framtida exponering	Summa kreditrisk	Aktuell exponering	Potentiell framtida exponering	Summa kreditrisk
Offentliga institutioner	1 754	1 302	2 727	310	1 136	1 136
Finansinstitut	4 291	14 454	13 010	2 201	14 734	14 738
Företag	6 157	7 146	12 150	864	6 119	5 351
Summa	12 202	22 902	27 887	3 375	21 989	21 225

Minskning av motpartsrisken till följd av nettnings- och säkerhetsavtal

Mn euro	31 dec 2008				31 dec 2007			
	Aktuell exponering (brutto)	via nettningsavtal	Minskning via säkerhetsavtal	Aktuell exponering (netto)	Aktuell exponering (brutto)	via nettningsavtal	Minskning via säkerhetsavtal	Aktuell exponering (netto)
Summa	82 203	66 364	3 637	12 202	29 800	23 979	2 446	3 375

Kreditderivat

Mn euro	31 dec 2008	
	Summa sålt kreditriskskydd nom belopp, brutto	Summa köpt kreditriskskydd nom belopp, brutto
Single-name CDS, investment grade	18 399	18 335
Single-name CDS, non-investment grade	7 364	7 629
Multi-name CDS-index	20 082	19 416
Summa	45 845	45 380

vate equity-fonder och investeringar i hedgefonder inom Group Treasury, som mäts med hjälp av scenariosimulering. Utgångspunkten för scenarierna är känsligheten för förändringar i priset på de underliggande tillgångarna och, i förekommande fall, prisernas volatilitet. Den här risken begränsas och övervakas inom ramen för den dagliga rapporterings- och kontrollprocessen, men ingår inte i VaR-siffrorna. CDO- och CDS-transaktioner ingår i VaR-siffrorna eftersom de, precis som företagsobligationer, är känsliga för förändringar i räntemarginalen. Även kreditfallissemangsexponering och korrelationsrisk begränsas och övervakas inom ramen för den dagliga kontrollprocessen.

För att upprätthålla riskmedvetenheten och en sund riskkultur i hela organisationen är det viktigt med transparens i alla delar av riskhanteringsprocessen. Den här transparensen skapas genom

- ett aktivt deltagande i processen från högsta ledningens sida. CRO får varje dag rapport om koncernens samlade marknadsrisk; koncernledningen får rapporter en gång i månaden, och styrelsen en gång per kvartal.
- utförliga riktlinjer där ansvarsområden och mål tydliggörs. Riktlinjer fastställs av styrelsen och kompletteras med instruktioner utfärdade av CRO.
- tydligt definierade riskbefogenheter (på avdelnings-,

grupp- och individnivå) i fråga om limiter och restriktioner för vilka instrument som får handlas. Det är av yttersta vikt att limiterna efterlevs. Om en limit överskrids underrättas behörig beslutsinstans omedelbart.

- detaljerade affärsrutiner som tydligt anger hur riktlinjer och instruktioner ska tillämpas.
- ett proaktivt informationsflöde mellan tradingenheter och riskkontroll.
- riskmodeller som medger att risktalen enkelt kan brytas ned.
- ett system för godkännande av handlade finansiella instrument och metoder för värdering av dessa som kräver noggrann analys och dokumentation av instrumentets egenskaper och riskfaktorer.
- ett affärssystem med vilket handlare och controllers enkelt kan övervaka och analysera sina risktal.
- verktyg som gör det möjligt att beräkna VaR-siffror för positioner som en handlare, ett handlarbord eller en avdelning har under dagen.

Mätmetoder

Eftersom det inte finns något riskmått som ensamt fångar upp alla aspekter av marknadsrisk använder Nordea dagligen flera olika riskmått, bl a VaR-modeller, stresstester,

exponering för kreditfallissemang (Jump-to-Default), scenariosimulering och andra icke-statistiska riskmått, såsom räntepunktsvärdering, öppna positioner och optionsmått.

Normala marknadsvillkor

Nordeas universella VaR-modell är en 10-dagars modell med ett konfidensintervall på 99 procent. Modellen bygger på en så kallad expected shortfall-metod och använder marknadspris- och ränteutvecklingen för upp till två år tillbaka i tiden i sina simuleringar. Nordeas VaR-modell med historisk simulering använder ett medelvärde av de mest ogynnsamma simulering utfallen för att beräkna VaR. Urvalet av historiska marknadsförändringar i modellen uppdateras dagligen. "Kvadratroten ur 10"-regeln tillämpas för att omvandla 1-dags VaR till 10-dagars VaR. Modellen används för att begränsa och mäta marknadsrisk på alla nivåer för både handelslagret och Group Treasury.

VaR används för att beräkna ränte-, valuta-, aktie- och kreditspreadrisk. Det finns också ett gemensamt VaR-mått för dessa riskkategorier, som medger diversifiering mellan kategorierna. VaR-siffrorna omfattar både linjära positioner och optioner.

Med den VaR-modell som Nordea använder kan VaR-siffrorna tolkas som den förlust som endast överskrider under en av hundra 10-dagars handelsperioder. Man måste emellertid komma ihåg att även om mycket arbete ägnas åt att göra VaR-modellerna så realistiska som möjligt, så baseras alla modeller på antaganden och uppskattningar som har stor inverkan på de risktal som genereras. Dessutom ger kanske inte de historiska observationerna som matas in i modellen en korrekt bild av framtida marknadsrörelser. Framför allt är det svårt att med historiska värden avspegla potentialen för extrema marknadsrörelser.

Sommaren 2007 ökade volatiliteten på finansmarknaderna markant, och under våren 2008 visade Nordeas backtesting att modellen i högre grad måste beakta volatilitetsförändringar på marknaden. I juni 2008 justerades därför modellen. Beräkningen av VaR är, liksom tidigare, baserad på genomsnittet av de mest ogynnsamma simuleringresultaten. Justeringen består i att antalet simuleringresultat

i detta genomsnitt minskades (varvid VaR nu är baserat på resultat längre ut till vänster i resultatfördelningen) samt att historikperioden förkortades till ett år.

Nordeas marknadsrisk på grund av skillnaden i marknadsriskexponering mellan försäkringstagares tillgångar och skulder i Nordea Life & Pensions mäts som känslighet i händelse av förlust för två standardmarknadsscenarioer som representerar marknaden under normala förhållanden respektive stressförhållanden.

Stresstest

Stresstest används för att beräkna förluster som kan uppkomma under extrema marknadsförhållanden. Nordea utför dagliga stresstester baserade på den befintliga portföljen och med information om utvecklingen på finansmarknaderna dag för dag sedan början av 1993. Dessutom utför Nordea stresstester i subjektiva scenarier, som oftast baseras på utvalda historiska data före 1993 eller ogynnsamma scenarier som är relevanta för det aktuella konjunkturläget eller den geopolitiska situationen. Dessa stresstester mäter risken på kort sikt, men marknadsrisken ingår också i de omfattande stresstesterna inom ramen för den interna kapitalutvärderingen som mäter risken under en treårsperiod.

Marknadsriskanalys

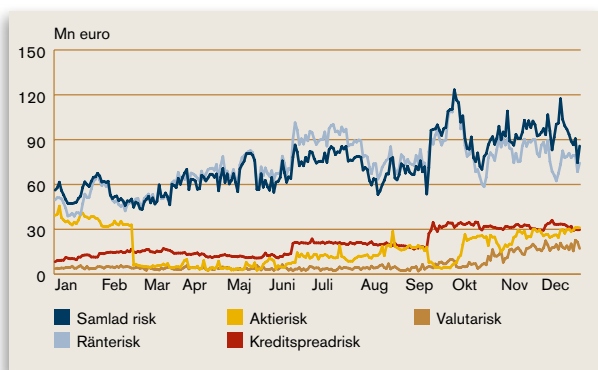
Nordeas marknadsriskanalys baseras på den samlade risken hänförlig till både Group Treasury och Nordea Markets.

Marknadsrisk till följd av skillnaden i exponering mellan försäkringstagarnas tillgångar och skulder i Nordea Life & Pensions analyseras separat. Risken enligt scenariot för normala marknadsförhållanden uppgick vid utgången av 2008 till 59 mn euro (28 mn euro). Även marknadsrisken i de interna pensionsplanerna beräknas separat.

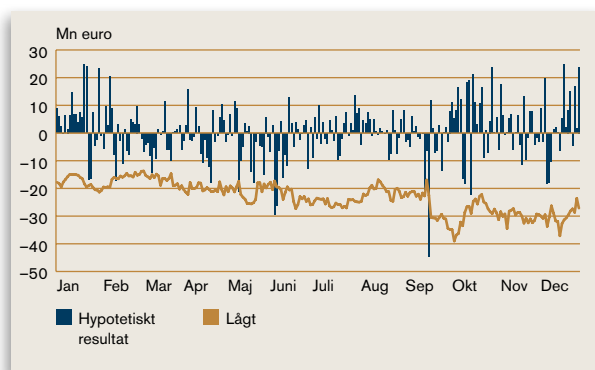
Samlat VaR

Totalt uppgick VaR till 86 mn euro (59 mn euro) vid utgången av 2008. Måttet visar att det finns en påtaglig diversifieringseffekt mellan ränterisk, aktierisk, valutarisk och kreditspreadrisk, eftersom det samlade VaR-måttet är

Marknadsrisk, VaR

Utfallstest, endags VaR jämfört med simulerat resultat per dag

Konsoliderad marknadsrisk

Mn euro	Mått	31 dec 2008	2008 högst	2008 lägst	2008 genomsnitt	31 dec 2007
Samlad risk	VaR	85,8	123,4	43,4	73,0	58,9
– Ränterisk	VaR	74,4	123,1	38,8	72,8	57,2
– Aktierisk	VaR	31,1	45,5	2,6	16,7	32,9
– Kreditspreadrisk	VaR	29,7	36,1	8,3	20,3	4,8
– Valutarisk	VaR	17,2	22,7	2,1	6,5	3,4
Diversifieringseffekt	VaR	44 %				41 %
Risk i strukturerade aktieoptioner	Simulering	12,0	29,3	11,2	21,0	25,9
Råvarurisk	Simulering	4,1	11,0	3,6	6,5	8,2

Konsoliderad marknadsriskexponering

Mn euro	Typ av exponering	31 dec 2008	2008 högst	2008 lägst	2008 genomsnitt	31 dec 2007
Hedgefonder	Nettotillgångsvärde	98,7	113,4	96,2	103,1	96,1
Private equity-fonder	Verkligt värde	142,5	174,4	144,4	170,0	150,0

lägre än summan av risken i de fyra kategorierna.

På det hela taget har den ökade volatiliteten på finansmarknaden sedan augusti 2007 och VaR-modellens ökade känslighet för volatilitetsförändringar inneburit högre VaR-siffror i slutet av 2008 än ett år tidigare, trots att de underliggande exponeringarna i många fall var oförändrade eller rentav lägre.

Ränterisk

Koncernens totala ränterelaterade VaR uppgick vid utgången av 2008 till 74 mn euro (57 mn euro). Den sammanlagda känsligheten, brutto, vid 1 procentenhets parallellförskjutning, som mäter utvecklingen av marknadsvärdet för Nordeas räntekänsliga positioner om alla räntor skulle röra sig ogynnsamt, var 212 mn euro i slutet av 2008 (261 mn euro).

Den största delen av Nordeas räntekänslighet var hänförlig till räntepositioner i euro, svenska kronor, danska kronor och US-dollar.

Aktierisk

Vid utgången av 2008 uppgick Nordeas aktierelaterade VaR till 31 mn euro (33 mn euro). För aktier motverkades den justerade modellens stigande VaR-siffror av försäljningen av Nordeas innehav i OMX-koncernen.

Risken i strukturerade aktieoptioner hade vid årets slut minskat till 12 mn euro (26 mn euro).

Kreditspreadrisk

Nordeas kreditspreadrelaterade VaR ökade under 2008 till 30 mn euro (5 mn euro), till följd av både den justerade VaR-modellen och ökade marknadsvolatiliteten liksom utökningen av VaR-modellen med Group Treasury. Kreditspreadrisken avser huvudsakligen den nordiska finanssektorn.

Valutarisk

Nordeas valutarelaterade VaR uppgick vid årsskiftet till 17 mn euro (3 mn euro). Den största valutaexponeringen är mot den danska kronan.

Risk i hedge- och private equity-fonder

Nettovärdet på investeringar i hedgefonder uppgick vid årsskiftet till 99 mn euro (96 mn euro), och det verkliga värdet på investeringar i private equity-fonder var 143 mn euro (150 mn euro). Båda typerna av investeringar har fördelats på ett antal olika fonder.

Råvarurisk

Nordeas exponering för råvarurisk, främst avseende papper och massa, härrör uteslutande från kunddriven handel. Risken uppgick till 4 mn euro vid utgången av 2008 (8 mn euro).

Operativ risk

I Nordeakoncernens riktlinjer för intern kontroll och riskhantering definieras operativ risk som risken för direkt eller indirekt förlust eller skada på anseendet till följd av brister eller fel hänförliga till interna processer, till människor och system eller till externa händelser. Compliance-risk definieras som risken att verksamheten inte bedrivs i enlighet med lagar och bestämmelser, marknadsstandarder och affärsetiska normer, och därmed äventyrar kundernas bästa och andra intressenters tillit samt ökar risken för sanktioner, ekonomiska förluster eller skada på Nordeas anseende eller på förtroendet för koncernen. Operativ risk omfattar också legal risk, det vill säga risken att koncernen lider skada till följd av bristfälliga eller felaktiga juridiska bedömningar.

Operativa risker finns i all verksamhet inom organisationen, i verksamhet som lagts ut till underleverantörer och i all samverkan med externa parter.

Framgångsrik hantering av operativ risk förutsätter god intern kontroll och kvalitetssäkring genom ett system för riskhantering, bra ledarskap och kompetent personal.

Kvaliteten i koncernens interna kontroll redovisas för styrelsen i en årlig rapport som omfattar alla huvudpunkter i fråga om finansiella och operativa risker.

Varje enhet i Nordea är primärt ansvarig för hanteringen av operativa risker i den egna verksamheten. Group Credit & Risk Control utvecklar och underhåller ett ramverk för att identifiera, bedöma, begränsa, övervaka, kontrollera och rapportera operativa risker och stödjer också linjeorganisationen vid implementering av ramverket.

Informationssäkerhet, fysisk säkerhet, förebyggande av brott samt utbildning är viktiga delar i hanteringen av operativa risker. För att täcka in allt detta ingår koncernens säkerhets- och compliance-funktion i Group Credit & Risk Control, och i syfte att öka riskmedvetenheten i hela organisationen finns ett nära samarbete med Group IT och Group Legal.

Huvudprocesserna för hantering av operativ risk är kontinuerlig övervakning i form av utvärdering av risken i den egna verksamheten samt dokumentering, registrering och uppföljning av aktiviteter i samband med incidenter och kvalitetsbrister. Vid utvecklingen av processerna ligger fokus på analys av händelser med anknytning till operativ risk, indikatorer för potentiella risker och andra varningssignaler.

Särskild vikt läggs vid kvalitets- och riskanalys i förändringsarbetet och produktutvecklingen.

Skadebegränsningsmetoderna består av kontinuerligt förbättringsarbete och beredskapsplanering för verksamheten liksom krishanteringsberedskap och ett brett försäkringsskydd för större händelser. Skadebegränsningsarbetet är inriktat på tillförlitligheten och kontinuiteten i värdekedjan och fokuserar inte på enskilda enheter i organisationen.

Teknikerna och processerna för hantering av operativ risk är strukturerade kring de riskkällor som beskrivs i definitionen av operativ risk. På så sätt blir det lättare att jämföra riskprofilerna mellan olika områden och funktioner, och i organisationen som helhet, samt att fokusera begränsningsåtgärderna till källan snarare än till symptomen.

Livförsäkringsrisk och marknadsrisk i livförsäkringsrörelsen

Livförsäkringsverksamheten i Nordea Life & Pensions kännetecknas av mycket långfristiga pensionssparavtal som kan ha durationer på mer än 40 år. Risken inom livförsäkringsverksamheten utgörs främst av livförsäkringsrisk och marknadsrisk. Huvuddelen av dessa risker bär försäkringstagarna, och endast i begränsad utsträckning är Nordeas eget kapital exponerat för risk.

Livförsäkringsrisk består av oväntade förluster till följd av förändringar i mortalitet, förväntad livslängd, invaliditet och urvalseffekter.

Dessa risker kontrolleras huvudsakligen med hjälp av aktuariemetoder, det vill säga genom prissättning, kundurvalsregler, återförsäkring, stresstester samt riskreserveringar. Det sker en kontinuerlig uppföljning av lämpligheten i riskmodellens parametrar för att säkerställa att vederbörlig hänsyn tas till förändringarna i de underliggande riskerna.

Nordeas marknadsrisk inom livförsäkringsverksamheten uppstår genom skillnader i marknadsriskexponering mellan tillgångar och skulder inom Nordea Life & Pensions, och den mäts som minskade rörelseintäkter till följd av kurssvängningar på finansmarknaderna. Intäktsmodellen är huvudsakligen avgiftsbaserad och resultatberoende, men inte direkt avhängig av kapitalavkastningen. Siffran redovisas i avsnittet om marknadsrisk ovan.

Marknadsrisken hänförlig till investeringar i Nordea Life & Pensions ingår i koncernens samlade risksiffror, som också redovisas i avsnittet om marknadsrisk ovan.

Upplysningskrav enligt pelare 3, kapitaltäckning och riskhantering

Upplysningar i enlighet med pelare 3 i Basel II finns på www.nordea.com.

Livförsäkringsrisk och marknadsrisk i livförsäkringsrörelsen

Känslighetsanalys Mn euro	31 dec 2008		31 dec 2007	
	Effekt på försäkrings- tagare	Effekt på Nordeas eget kapital	Effekt på försäkrings- tagare	Effekt på Nordeas eget kapital
Mortalitet – ökad livslängd med 1 år	-94,1	-7,9	-65,9	-8,2
Mortalitet – minskad livslängd med 1 år	80,7	7,0	50,1	7,0
Invaliditet – ökning 10 procent	-35,9	-0,4	-6,6	-1,7
Invaliditet – minskning 10 procent	35,4	0,4	6,1	1,7
Ränteuppgång 50 punkter	-183,0	-1,3	-127,7	-6,1
Räntenedgång 50 punkter	122,4	0,1	34,1	3,6
Nedgång samtliga aktiekurser 12 procent	-103,4	-7,3	-583,0	-22,0
Nedgång fastighetsvärden 8 procent	-176,9	-28,9	-258,5	0,0
Motparter – förlust 8 procent	-144,3	-6,1	-105,6	-7,1

Skulder till försäkringstagare uppdelat på garantinivåer (försäkringsteknisk ränta)

31 dec 2008 Mn euro	Inga	0 %	0–3 %	3–5 %	Över 5 %	Summa
Försäkringstekniska avsättningar	4 210	4 091	9 823	9 496	160	27 778

31 dec 2007 ¹⁾ Mn euro	Inga	0 %	0–3 %	3–5 %	Över 5 %	Summa
Försäkringstekniska avsättningar	7 875	4 202	7 097	10 283	199	29 656

¹⁾ Beloppen för 2007 har räknats om så att de innefattar samtliga livförsäkringsprodukter.

Riskprofiler på försäkring

Produkt	Risktyper	Väsentlig effekt
Traditionell	– Mortalitet	Ja
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Ja
Fondförsäkring	– Mortalitet	Ja
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Nej
Sjuk- och olycksfalls- försäkringar	– Mortalitet	Nej
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Nej
Finansiella avtal	– Mortalitet	Nej
	– Invaliditet	Nej
	– Avkastningsgarantier	Nej

Likviditetshantering

Ledningsprinciper och kontroll

Nordeas styrelse är ytterst ansvarig för förvaltningen av koncernens tillgångar och skulder, d v s för begränsningen och övervakningen av koncernens strukturella riskexponering.

Inom Nordea mäts och redovisas risker enligt enhetliga principer och riktlinjer som fastställts av styrelsen. Styrelsen beslutar också om riktlinjer för hantering av likviditetsrisk. Dessa riktlinjer revideras minst en gång om året.

Koncernchefen fastställer i koncernledningen målen för Nordeas riskhantering i fråga om strukturell räntenettorisik (Structured Interest Income Risk, SIIR) och fördelar, inom ramen för beslut som tagits av styrelsen, likviditetsrisklimiterna.

Asset and Liability Management Committee (ALCO), där CFO är ordförande, bereder viktiga frågor avseende koncernens finansiella verksamhet och finansiella risker för beslut av koncernchefen i koncernledningen.

Utifrån fastställda mål och limiter tar Group Treasury fram ett likviditets- och SIIR-system bestående av riktlinjer, instruktioner och anvisningar för hela koncernen.

Hantering av likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken att endast kunna fullgöra likviditetsåtaganden till ökad kostnad eller – i sista hand – inte alls kunna fullgöra åtaganden vid förfall.

Nordeas likviditetsriskhantering bygger på fastställda riktlinjer som i sin tur resulterar i olika åtgärder, limiter och rutiner för likviditetsrisk.

Riktlinjerna anger att Nordeas likviditetshantering ska präglas av en konservativ hållning till likviditetsrisk. Nordea strävar efter diversifierad finansiering och försöker bygga upp och underhålla relationer med investerare för att ha tillgång till marknaden.

Nordeas breda och diversifierade finansieringsbas speglar koncernens starka ställning på de fyra hemmamarknaderna, med en stark och stabil kundbas inom retail och en mängd olika finansieringsprogram.

Finansieringsprogrammen är både kortfristiga (amerikanska och europeiska företagscertifikat, bankcertifikat) och långfristiga (svenska och danska säkerställda obligationer, European Medium Term Notes, Medium Term Notes) i olika valutor. Valutarisken säkras dock. Vid utgången av 2008 uppgick volymen i de kortfristiga programmen till 44 md euro, med en genomsnittlig återstående löptid på 0,2 år, och volymen i de långfristiga programmen till 65 md euro, med en genomsnittlig återstående löptid på 9,0 år. Särskild uppmärksamhet ägnas åt investerarbasens sammansättning i fråga om geografisk spridning och ratingkänslighet.

Nordea publicerar fortlöpande information om koncernens likviditetssituation för att alltid vara trovärdig.

I Nordeas hantering av likviditetsrisk ingår stresstest och en beredskapsplan för likviditetshantering. Stresstest definieras som en utvärdering av potentiella effekter på bankens likviditet om en rad exceptionella men rimliga händelser skulle inträffa. Stresstestet ska identifiera händelser eller faktorer som kan påverka finansieringsbehovet eller finansieringskostnaden och kvantifiera de potentiella effek-

terna. Det ska vara ett komplement till den normala likviditetsriskhanteringen och bekräfta att beredskapsplanen är fullgod vid kritiska händelser, och att den på ett korrekt sätt återger rutiner för hur en likviditetskris ska hanteras med minsta möjliga skada för Nordea. Nordeas stressscenarier baseras på en bedömning av de händelser som Nordea antas vara mest sårbar för utifrån nuvarande verksamhetsstruktur och affärsmiljö. Stresstester tar hänsyn till dels ökat upplåningsbehov, dels ökade upplåningskostnader.

Group Treasury ansvarar för likviditetshanteringen i Nordea och för efterlevnaden av koncernens övergripande limiter som fastställts av styrelsen, koncernchefen i koncernledningen och ALCO.

Mätmetoder för likviditetsrisk

Riskhanteringen är inriktad på både kortsiktig och långsiktig strukturell likviditetsrisk. För att mäta exponeringen för båda tidshorisonterna har ett antal mått för likviditetsrisk utvecklats som omfattar alla väsentliga källor till likviditetsrisk.

I syfte att undvika kortsiktiga finansieringsstörningar mäter Nordea finansieringsbehovet, uttryckt som maximalt förväntat behov av likvida medel under de närmaste 14 dagarna. Kassaflöden från både balansposter och ansvarsförbindelser ingår. Finansieringsbehovet mäts och begränsas för varje enskild valuta och för alla valutor sammanlagt. Det sammanlagda beloppet för alla valutor begränsas av styrelsen.

Nordea har en likviditetsbuffert för att säkerställa finansiering i situationer där koncernen är i tvingande behov av kontanta medel och de normala finansieringskällorna inte räcker till. Styrelsen fastställer en miniminivå för likviditetsbufferten. Bufferten ska säkerställa ett positivt kassaflöde utifrån den beräknade finansieringsrisken och utgörs av värdepapper med hög likviditet som kan säljas eller användas som säkerhet vid finansiering.

Nordeas strukturella likviditetsrisk mäts och begränsas av styrelsen med hjälp av nettobalansen av stabil upplåning, d v s skillnaden mellan långfristiga skulder och långfristiga tillgångar. Skulderna utgörs främst av inlåning från allmänheten, bankupplåning och obligationer med en återstående löptid på mer än 6 månader samt eget kapital, medan långfristiga tillgångar huvudsakligen utgörs av utlåning till allmänheten och annan utlåning med en återstående löptid på mer än 6 månader samt lånelöften. ALCO har fastställt målet att nettobalansen av stabil upplåning ska vara positiv, vilket innebär att stabila tillgångar ska finansieras med stabila skulder.

Analys av likviditetsrisk

Den kortsiktiga likviditetsrisken har hållits på måttliga nivåer under 2008. Det genomsnittliga finansieringsbehovet, det vill säga det genomsnittliga förväntade behovet av likvida medel under de närmaste 14 dagarna, uppgick till –8,7 md euro (–4,8 md euro).

Nordeas likviditetsbuffert har under 2008 uppgått till mellan 20,1 och 40,2 md euro (12,5–28,3 md euro), med ett genomsnitt på 27,1 md euro (19,4 md euro). Nordea betrak-

tar detta som en hög nivå, vilket avspeglar koncernens konservativa inställning till likviditetsrisk i allmänhet och till oväntade likviditetspåverkande händelser i synnerhet. Nordeas buffert är mycket likvid och bestod vid utgången av 2008 till 94 procent av värdepapper som är belåningsbara i centralbanken. Utöver den officiella likviditetsbufferten som innehas av Group Treasury finns det också i andra affärsenheter värdepapper som kan användas för att öka likviditeten (se tabell till höger).

Målet att alltid ha en positiv nettobalans av stabil upplåning har under hela 2008 uppnåtts med bred marginal. Årsgenomsnittet var 8,0 md euro (9,8 md euro).

Strukturell räntenettorisik

Strukturell räntenettorisik (SIIR) motsvarar det värde med vilket Nordeas ackumulerade räntenetto skulle förändras under kommande tolv månader vid en förändring av samtliga räntor med 1 procentenhet.

SIIR speglar den skillnad som uppstår för poster i och utanför balansräkningen när räntebindningstider, volymer eller jämförelseräntor för tillgångar, skulder och derivatinstrument inte helt motsvarar varandra.

Nordeas SIIR-hantering bygger på fastställda riktlinjer som i sin tur resulterar i olika åtgärder, mål och rutiner för SIIR.

Riktlinjerna handlar om optimering av finansiell struktur, balanserat risktagande och tillförlitlig resultatutveckling, identifiering av alla väsentliga källor till SIIR, mätning under pressade marknadsförhållanden samt korrekt information till allmänheten.

Group Treasury ansvarar för den operativa hanteringen av SIIR och för efterlevnaden av koncernens mål.

Mätmetoder för SIIR

De grundläggande måtten för SIIR är de två räntebindningsgapen som mäter effekten på Nordeas räntenetto för en 12-månadersperiod vid 1 procentenhets ökning respektive minskning av samtliga räntor. Räntebindningsgapen beräknas under antagandet att inga nya marknadstransaktioner genomförs under perioden.

Hänsyn tas emellertid till huvudfaktorerna i kundernas beteende och beslutsprocessen avseende Nordeas egna räntor.

I ett läge med låga och fortsatt sjunkande räntor kan exempelvis inte hela räntesänkningen tillämpas på icke tidsbestämd inlåning eftersom räntan inte kan vara negativ.

På liknande sätt kan Nordea, i ett läge med stigande räntor, välja att inte genomföra en motsvarande höjning av räntorna för all inlåning från kunder.

SIIR-analys

Vid årets slut uppgick SIIR för stigande marknadsräntor till 55 mn euro (235 mn euro) och SIIR för sjunkande marknadsräntor var -218 mn euro (-267 mn euro). Dessa siffror visar att räntenettet skulle öka om räntorna stiger och minska om räntorna sjunker.

Finansieringskällor, 31 dec 2008

Mn euro	Räntebas	Genomsnittlig löptid	Belopp
Skulder till kreditinstitut			
- kortare än 3 månader	Euribor etc	0,1	49 341
- längre än 3 månader	Euribor etc	0,8	2 591
In- och upplåning från allmänheten			
- avistainlåning	Administrativ	0,0	107 393
- övrig inlåning	Euribor etc	0,4	41 198
Emitterade värdepapper			
- bankcertifikat	Euribor etc	0,2	33 666
- företagscertifikat	Euribor etc	0,2	10 440
- säkerställda obligationslån	Fast ränta marknadsbaserad	11,3	49 504
- övriga obligationslån	Fast ränta marknadsbaserad	1,8	15 378
Derivatinstrument		-	85 538
Övriga skulder		-	23 774
Efterställda skulder			
- daterade förlagslån	Fast ränta marknadsbaserad	6,4	6 268
- eviga förlagslån	Fast ränta marknadsbaserad	-	1 942
Aktier		-	17 803
Summa (skulder och eget kapital)			444 836
Skulder till försäkringstagare i livförsäkringsrörelsen			- 29 238
Summa (skulder och eget kapital) inklusive livförsäkringsrörelsen			474 074

Nettobalans av stabil upplåning 31 dec 2008

Stabila skulder och eget kapital

Typ av skuld, md euro	Belopp
Eget kapital och stabila skulder	
In- och upplåning från allmänheten	127,3
Aktier	17,8
Strukturell upplåning	
Långfristig inlåning från kreditinstitut	1,3
Långa bankcertifikat	2,5
Emitterade långa obligationer	43,2
Summa stabila skulder och eget kapital	192,0

Stabila långfristiga tillgångar

Typ av tillgång, md euro	Belopp
Stabila tillgångar	
Utlåning till allmänheten	177,0
Långfristig utlåning till kreditinstitut	5,7
Illikvida tillgångar	1,6
Summa stabila långfristiga tillgångar	184,3
Nettobalans av stabil upplåning	7,8

Likviditetsrisk, analys av löptid för finansiella skulder**Avtalsenliga kassaflöden**

Mn euro	31 dec 2008				Summa
Återstående löptid	Betalbara vid anfordran	Övriga inom 1 år	1–5 år	>5 år	
Skulder	123 721	165 481	72 692	82 052	443 945

Mn euro	31 dec 2007				Summa
Återstående löptid	Betalbara vid anfordran	Övriga inom 1 år	1–5 år	>5 år	
Skulder	117 726	103 097	46 232	55 906	322 960

Räntebärande värdepapper och statsskuldförbindelser, per portfölj 31 dec 2008

Koncernen Mn euro	Likviditets- buffert ¹⁾	Trading- portfölj	Life & Pensions	Övrigt och elimine- ringar	Summa koncernen
Tillgångar till verkligt värde och tradingportföljer²⁾	20 786	14 864	19 644	-8 289	47 005
Investeringar som hålles till förfall ³⁾	10 684		1 544		12 228
Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	5			44	49
Summa räntebärande värdepapper och statsskuldförbindelser	31 475	14 864	21 188	-8 245	59 282

¹⁾ Den samlade likviditetsbufferten uppgår till 35,9 md euro, inklusive övriga finansiella instrument på 4,4 md euro.

²⁾ Fördelning per typ av emittent redovisas i not 48 på sidan 138.

³⁾ Investeringar som hålles till förfall innefattar huvudsakligen bolåneinstitut och övriga kreditinstitut.

Strukturell räntenettorisik (SIIR), gapanalys 31 dec 2008**Räntebindningsgap för stigande räntor**

Mn euro	Koncernens balansräkning	Inom 3 månader	3–6 månader	6–12 månader	1–2 år	2–5 år	Utan ränte- >5 år bindning	Summa
Tillgångar								
Räntebärande tillgångar	351 451	246 780	19 326	10 296	9 045	9 169	31 797	351 451
Icke räntebärande tillgångar	122 624	0	0	0	0	0	0	122 624
Summa tillgångar	474 074	246 780	19 326	10 296	9 045	9 169	31 797	474 074
Skulder och eget kapital								
Räntebärande skulder	317 721	233 138	19 760	10 344	11 919	14 773	25 830	317 721
Icke räntebärande	156 353	0	0	0	0	0	0	156 353
Summa skulder och eget kapital	474 074	233 138	19 760	10 344	11 919	14 773	25 830	474 074
Poster utanför balansräkningen netto		-6 060	-1 848	-870	4 538	4 539	-299	
Exponering		7 582	-2 283	-918	1 664	-1 065	5 669	-10 649
Kumulativ exponering			5 299	4 381	6 045	4 980	10 649	0

Kapitalhantering

Kapitalhantering

Nordea strävar efter effektiv kapitalanvändning genom aktiv förvaltning av balansräkningen i fråga om olika tillgångs-, skuld- och riskkategorier.

Målet är att öka avkastningen till aktieägarna och samtidigt upprätthålla en väl avvägd balans mellan risk och avkastning.

Kapitalstyrning

Styrelsen är ytterst ansvarig för att fastställa målen för Nordeas kapitaltäckning.

Nordeas förmåga att nå målen och uppfylla minimikraven för kapitaltäckning granskas regelbundet inom ALCO och Nordeas forum för kapitalplanering (Capital Planning Forum, CPF).

CPF, som leds av CFO, ansvarar för att samordna kapitalplaneringen i koncernen, däribland externt, internt och tillgängligt kapital. CPF granskar också framtida kapitalkrav genom bedömning av årliga utdelningar, aktieåterköp, externa och interna skulder samt beslut om kapitaltillskott.

CPF tar hänsyn till förändrade lagkrav, marknadsutvecklingen för förlagslån och hybridkapitalinstrument samt granskar kapital situationen i Nordeakoncernen och i viktiga bolag. I CPF beslutar CFO, inom ramen för koncernstyrelsens bemyndigande, om emission av förlagslån och hybridkapitalinstrument. Möten hålls minst en gång per kvartal samt på begäran av CFO.

I december 2008 fick Nordea tillstånd att använda IRK-metoden för huvuddelen av hushållsportföljen, och vid utgången av 2008 omfattades 83 procent av exponeringarna av IRK-metoderna. Arbetet med att införa IRK-metoden fortsätter för vissa återstående portföljer.

Nordea har också tillstånd att använda interna VaR-modeller (Value-at-Risk) för att beräkna kapitalkravet för huvuddelen av marknadsrisken i tradingböckerna. Schablonmetoden används för operativ risk.

Kapitalpolicy och IKU

Med utgångspunkt från EU:s kapitaltäckningsdirektiv strävar Nordea i sin nya kapitalpolicy efter en kapitaltäckningsgrad på 11,5 procent och en primärkapitalrelation på 9 procent. Båda målen gäller över en konjunkturcykel. Nordea upprätthåller kapitalmålet genom utdelning och aktiv hantering av koncernens riskprofil.

Kapitalpolicyen sammanhänger med Nordeas process för intern kapitalutvärdering (IKU), som enligt EU:s kapitaltäckningsdirektiv syftar till att varje bank ska granska den egna hanteringen, begränsningen och mätningen av väsentliga risker för att på så sätt kunna bedöma om den interna kapitaltäckningen är tillräcklig och fastställa ett internt kapitalkrav som avspeglar bankens riskvillighet.

Under 2008 översteg Nordeas primärkapital och kapitalbas de minimikrav som anges i kapitaltäckningsdirektivet. Baserat på stresstester avseende kapitaltäckning, prognostiserat kapitalbehov och förväntad tillväxt är det Nordeas bedömning att de buffertar som ska tillgodose kapitalkraven är tillräckliga.

Utöver de interna kapitalkraven påverkas Nordeas kapitalkrav också av den löpande dialogen med externa parter, i synnerhet dialogen med ratinginstitut.

Riktlinjer för kapitalstruktur

	2008 ¹⁾	2007	Riktlinjer
Utdelningskvot	19 %	42 %	> 40 %
Primärkapitalrelation ²⁾	9,3 %	8,3 %	Mål 9 % ³⁾
Kapitaltäckningsgrad ²⁾	12,1 %	10,9 %	Mål 11,5 % ³⁾

¹⁾ Förslag till årsstämman 2009.

²⁾ Relationstalen beräknas före övergångsregler.

³⁾ Mål över en konjunkturcykel.

Kapitaltäckningsgrad, md euro

	31 dec 2008	31 dec 2007
Riskvägt belopp Basel II (pelare 1) före övergångsregler	168,6	171,5
Riskvägt belopp med övergångsregler	213,3	204,6
Externt kapitalkrav med övergångsregler	17,1	16,4
Economic capital (inklusive Nordea Life & Pensions)	12,8	10,9
Primärkapital	15,8	14,2
Kapitalbas	20,3	18,7
Kärnprimärkapitalrelation före övergångsregler (%)	8,5	7,4
Kärnprimärkapitalrelation med övergångsregler (%)	6,7	6,3
Primärkapitalrelation före övergångsregler (%)	9,3	8,3
Primärkapitalrelation med övergångsregler (%)	7,4	7,0
Kapitaltäckningsgrad före övergångsregler (%)	12,1	10,9
Kapitaltäckningsgrad med övergångsregler (%)	9,5	9,1
Kapitalbas/Externt kapitalkrav före övergångsregler (%)	151	136
Balansomslutning/eget kapital	26,6	22,7

Kapitalkrav och riskvägt belopp

Mn euro	31 dec 2008		31 dec 2007
	Kapital-krav	Basel II Riskvägt belopp	Basel II Riskvägt belopp
Kreditrisk	12 060	150 746	156 952
Grundläggande IRK-metoden	9 537	119 207	83 865
– varav företag	6 909	86 358	73 736
– varav institut	1 016	12 699	9 302
– varav hushåll	1 465	18 313	–
– varav övriga	147	1 837	827
Schablonmetoden	2 523	31 539	67 342
– varav stater	75	940	243
– varav övriga	2 448	30 599	67 099
Rapporterande enheter enligt Basel I	–	–	5 745
Marknadsrisk	474	5 930	3 554
– varav handelslager, VaR	137	1 715	527
– varav handelslager, ej VaR	270	3 372	3 027
– varav valuta, ej VaR	67	843	0
Operativ risk	952	11 896	10 976
Schablonmetoden	952	11 896	10 976
Delsumma	13 486	168 572	171 482
Justering för övergångsregler			
Ytterligare kapitalkrav enligt övergångsregler	3 577	44 709	33 103
Summa	17 062	213 281	204 585

Nordea använder sina egna interna kapitalmodeller, economic capital (EC), vid beräkning av internt kapitalkrav, med eller utan stressförhållanden. Eftersom de flesta risker som beskrivs i pelare 2 redan ingår i Nordeas EC-modeller – ränterisk i bankverksamheten, marknadsrisk i placeringsportföljerna, risk i Nordeas förmånsbestämda pensionsplaner, fastighetsrisk, koncentrationsrisk och affärsrisk – använder Nordea sina befintliga beräkningar av internt kapital som utgångspunkt för ytterligare buffertar, under beaktande av bland annat ratinginstitutens bedömningar.

Nordea har som princip att kapitalbasen alltid ska överstiga både det interna och externa kapitalkravet.

Utdelningar

Nordea har som mål att säkerställa konkurrenskraftig och förutsägbar utdelning med en utdelningskvot som överstiger 40 procent av årets resultat. Föreslagen utdelning för 2008 är 0,20 euro per aktie, vilket motsvarar en utdelningskvot på 19 procent av årets resultat, att jämföra med 0,50 euro per aktie eller 42 procent av årets resultat 2007.

Den minskade utdelningen som föreslås är avsedd som en tillfällig åtgärd för att, tillsammans med nyemissionen, stärka Nordeas kapitalbas, och innebär inte att Nordeas utdelningspolicy har ändrats.

Övergångsfasen i Basel II innebär att Nordea behöver flera olika kapitaltäckningsmått som styrmedel. Tabellen "Kapitalkrav och riskvägt belopp" visar att övergångsreglerna omfattar ett golv för Nordeas externa kapitalkrav jämfört med minimikraven i Basel II (pelare 1).

Den här skillnaden kommer att minska under övergångsperioden i takt med att golvet successivt sänks och Nordea får tillstånd att använda IRK-modeller för andra portföljer. Skillnaden är för närvarande 44,7 md euro, mätt som riskvägt belopp, och 3,6 md euro, mätt som externt kapitalkrav.

Vid utgången av 2008 var Nordeas primärkapitalrelation före övergångsregler 9,3 procent och kapitaltäckningsgraden 12,1 procent. Inklusive övergångsreglerna var primärkapitalrelationen 7,4 procent och kapitaltäckningsgraden 9,5 procent. Kärnprimärkapitalrelationen före övergångsregler var 8,5 procent. Inklusive övergångsreglerna var den 6,7 procent.

Utöver det externa kapitalkravet har Nordea ett internt kapitalkrav som räknas fram med hjälp av economic capital-modeller och som även omfattar riskerna i Nordeas livförsäkringsverksamhet.

Här jämförs economic capital med kapitalbasen efter återföring av avdrag för livförsäkringsverksamheten.

Kapitalkrav – pelare 1

Tabellen "Kapitalkrav och riskvägt belopp" visar en översikt över kapitalkraven i pelare 1 vid utgången av 2008, indelad efter typ av risk. Kreditrisken utgör i Nordea mer än 89 procent (92 procent) av kapitalkravet enligt pelare 1. Av pelare 1-kapitalkravet för kreditrisk avser 79 procent (53 procent) exponeringar där IRK-metoden använts, 21 procent (43 procent) exponeringar där schablonmetoden använts och 0 procent (4 procent) exponeringar som rapporterats enligt Basel I. Av IRK-exponeringarna avser 72 procent (88 procent) exponeringsklassen företag som enligt den grundläggande metoden har en genomsnittlig riskvikt

på 57 procent (55 procent), att jämföra med 100 procent enligt Basel I.

Operativ risk, beräknad enligt schablonmetoden, utgör 7 procent (6 procent) av det totala pelare 1-kravet. Nordea gynnas av att marknadsrisken, som utgör 4 procent (2 procent) av det totala pelare 1 kravet, mäts med interna modeller

Ytterligare information om kapitalkrav och beräkningen av riskvägt belopp finns i Nordeas Pelare 3-rapport 2008 på www.nordea.com.

Kapitalkrav för kreditrisk

Enligt schablonmetoden och den grundläggande IRK-metoden beräknas det externa kapitalkravet för kreditrisk enligt följande formler:

$\text{Lägsta kapitalkrav} = \text{riskvägt belopp} * 8 \text{ procent}$ $\text{Riskvägt belopp} = \text{riskvikt} * \text{exponering vid fallissemang}$
--

Principerna för beräkning av lägsta kapitalkrav för kreditrisk skiljer sig åt mellan de olika exponeringsklasserna som används vid rapportering av kapitalkrav.

Definitionerna av exponeringsklasser i schablonmetoden skiljer sig åt från klassificeringen enligt den grundläggande IRK-metoden. Vissa exponeringsklasser bygger på typ av motpart medan andra baseras på tillgångsslag, typ av produkt, typ av säkerhet och exponeringens storlek.

Tabellen "Kapitalkrav och riskvägt belopp" visar exponering, exponeringsbeloppet vid fallissemang (EAD), genomsnittlig riskvikt, riskvägt belopp och kapitalkrav beräknat med hjälp av IRK- eller schablonmetoden.

Exponeringsvärdet för poster i balansräkningen mäts enligt den grundläggande IRK-metoden brutto, d v s exklusive reserveringar. För poster i balansräkningen, derivatkontrakt och värdepappersfinansiering samt transaktioner med lång avveckling motsvarar EAD 100 procent av den ursprungliga exponeringen. Övriga poster utanför balansräkningen omvandlas till EAD med hjälp av konverteringsfaktorer.

Kapitalkrav för marknadsrisk (risk i handelslagret)

Tabellen "Kapitalkrav för marknadsrisk" visar kapitalkravet för marknadsrisk i Nordeakoncernen.

Riskvägt belopp för marknadsrisk uppgick till 5,9 md euro (3,6 md euro), varav cirka 5,1 md euro (3,6 md euro) är hänförligt till handelslagret inom Markets. VaR-siffran för handelslagret utgörs av generell och specifik ränterisk, aktierisk och valutarisk för positioner i de portföljer för vilka Nordea har tillsynsmyndigheternas tillstånd att använda sina egna, interna VaR-modeller.

Portföljer som inte rapporteras med VaR-modeller rapporteras istället enligt schablonmetoden ("ej VaR" i tabellen ovan).

Kapitalkrav för operativ risk

Kapitalkravet för operativ risk är 1,0 md euro (0,9 md euro) och beräknas med hjälp av schablonmetoden, varvid bankens verksamhet delas in i åtta verksamhetsgrenar: företagsfinansiering, handel och finansförvaltning, privatkundsverksamhet, storföretagsverksamhet, betalning och avveckling, förmedlingsuppdrag, kapitalförvaltning och privatkundsmäkleri.

Kapitalkrav för kreditrisk 31 dec 2008

Exponeringsklass, Mn euro	Exponering	EAD	Genomsnittlig riskvikt, %	Riskvägt belopp	Kapitalkrav
IRK-metoden					
Institut	52 401	49 143	26	12 699	1 016
Företag	214 072	152 015	57	86 358	6 909
Hushåll	120 390	116 045	16	18 313	1 465
– varav hypotekslån	86 788	86 236	10	8 925	714
– varav övriga hushållskrediter	28 981	25 649	31	8 065	645
– varav små/medelstora företag	4 621	4 160	32	1 323	106
Övriga motpartslösa exponeringar	2 226	1 838	100	1 837	147
Summa IRK-metoden	389 088	319 042	37	119 208	9 537
Schablonmetoden					
Stater och centralbanker	19 752	20 959	4	840	67
Delstater och lokala myndigheter	9 126	7 425	1	100	8
Institut	4 310	4 624	20	903	72
Företag	30 402	20 960	99	20 719	1 658
Hushåll	13 864	9 739	77	7 469	598
Exponeringar med fastighet som underliggande säkerhet	564	558	73	406	33
Övriga ¹⁾	2 327	2 210	50	1 099	88
Summa schablonmetoden	80 346	66 476	47	31 538	2 523
Summa	469 434	385 517	39	150 746	12 060

¹⁾ Administrativa organ och icke-kommersiella företag, multilaterala utvecklingsbanker, förfallna poster, kortfristiga fordringar, säkerställda obligationer och övriga poster. Intresseföretag inkluderas ej i exponeringen.

Kapitalkrav för marknadsrisk, 31 dec 2008

Mn euro	Handelslager, VaR		Handelslager, ej VaR		Övrig verksamhet, ej VaR		Summa	
	Riskvägt belopp	Kapitalkrav	Riskvägt belopp	Kapitalkrav	Riskvägt belopp	Kapitalkrav	Riskvägt belopp	Kapitalkrav
Ränterisk	2 068	164	2 654	213	0	0	4 722	377
Aktierisk	171	14	668	53	0	0	839	67
Valutarisk	520	42	0	0	843	67	1 363	109
Råvarurisk	0	0	50	4	0	0	50	4
Diversifieringseffekt	-1 044	-83	0	0	0	0	-1 044	-83
Summa	1 715	137	3 372	270	843	67	5 930	474

Kapitalkravet för den samlade operativa risken beräknas som summan av kapitalkraven för de enskilda verksamhetsgrenarna inom varje koncern och bolag.

Risken inom varje verksamhetsgren motsvarar en procentsats gånger bruttointäkterna.

Procentsatsen är olika för de olika verksamhetsgrenarna och ligger på mellan 12 och 18 procent.

Kapitalkrav – pelare 2

Nordea baserar de interna kapitalkraven enligt IKU på koncernens system för economic capital.

Economic capital (EC) beräknades per den 31 december 2008 till 12,8 md euro (10,9 md euro). Cirkeldiagrammet visar economic capital fördelat per kundområde och typ av risk. Huvuddelen av Nordeas risk är hänförlig till exponeringar mot nordiska företags- och privatkunder inom Nordic Banking.

Nordea har beräknat interna kapitalkrav med hjälp av EC-modeller sedan 2001. Pelare 1 i kapitalkrävningsdirektivet medför i praktiken att skillnaderna mellan de externa

kapitalkraven och economic capital försvinner tack vare ökad riskkänslighet i de externa kapitaltäckningsmåten.

Nordea beräknar economic capital för följande typer av huvudsakliga risker: kreditrisk, marknadsrisk, operativ risk, affärsrisk och livförsäkringsrisk. Vid beräkningen tar EC-modellerna dessutom direkt hänsyn till ränterisk i övrig verksamhet, marknadsrisk i placeringsportföljerna, risk i Nordeas interna förmånsbestämda pensionsplaner, fastighetsrisk och koncentrationsrisk.

Kvantitativa modeller används för att beräkna oväntade förluster för alla typer av risk som ingår i economic capital. Kreditrisk beräknas med hjälp av en uppsättning kapitalfaktorer. Kapitalfaktorerna har utvecklats för olika produkter, kundsegment och kategorier av kreditkvalitet. De faktorer som används för segmenten företag och institut har räknats fram med hjälp av en portföljmodell, där sannolikheten för fallissemang, förlusten vid fallissemang och exponeringen vid fallissemang ingår. Faktorerna granskas och uppdateras årligen. Den här modellen används också för att mäta portföljkoncentrationen och motpartsrisken i

Nordeas handelslager. De parametrar som används för economic capital utgör grunden i de IRK-modeller som Nordea har för att mäta kreditrisken enligt Basel II.

Mätningen av marknadsrisk för bankverksamheten görs med hjälp av scenariosimulering och VaR-modeller anpassade efter den tidshorizont och det konfidensintervall som används för economic capital. Nordea använder dessutom VaR- och/eller simuleringsmodeller för att beräkna economic capital för ränterisk i övrig verksamhet, marknadsrisk i placeringsportföljerna, risk i Nordeas förmånsbestämda pensionsplaner och för fastighetsrisk. För livförsäkringsverksamheten används en ALM-modell (Asset and Liability Management) som bygger på scenarier genererade med hjälp av Monte Carlo-simulering för att ta hänsyn till optionselementet i produkter med garanterad avkastning.

Operativ risk är risken för direkt eller indirekt förlust eller skada till följd av brister eller fel hänförliga till interna processer.

Den beräknas enligt schablonmetoden i Basel II.

Affärsrisk förekommer i all fri och konkurrensutsatt affärsverksamhet. Det går inte att med säkerhet förutspå hur stora intäkterna och kostnaderna blir och därmed blir resultatet volatilt.

De främsta riskerna är risk för skada på anseendet, strategisk risk, likviditetsrisk och indirekt risk, som den strukturella räntenettorisken. Affärsrisk beräknas utifrån observerad resultatvolatilitet i historiska tidsserier, efter justering för marknadsrisk, operativ risk och kreditrisk.

Livförsäkringsrisk är risken för förlust till följd av aktuariatella antaganden för dödlighet och sjuklighet som används vid prissättning av livförsäkringar. Den beräknas som andelar av EU:s minimisolvenskrav (mortalitets- och invaliditetsrisk) och försäkringstekniska avsättningar (risk för variationer i förväntad livslängd).

För att riskmätningen ska bli konsekvent i hela Nordea har mätperioden fastställts till ett år och konfidensnivån till 99,97 procent för alla risktyper. Nordeas economic capital är det belopp som krävs för att täcka oväntade förluster under ett år i 99,97 procent av fallen.

Nordeas mångskiftande verksamhet ger upphov till avsevärda diversifieringseffekter. Men i EC-beräkningarna per riskslag antas att alla oväntade förluster inträffar samtidigt.

Nordea använder därför en konservativ korrelationsmatris för att beräkna diversifieringseffekterna som finns i verksamheten. Kreditrisk och marknadsrisk, till exempel, följer båda den generella konjunkturutvecklingen och är sålunda starkt korrelerade, medan livförsäkringsrisker och operativa risker inte är korrelerade alls. Diversifieringseffekterna gör i slutändan att Nordeas samlade economic capital blir mindre än summan av economic capital för varje enskilt riskslag.

Utöver EC-beräkningar genomför Nordea omfattande stresstester på kapitaltäckningen för att analysera effekterna av en rad globala och lokala krisscenarier. Resultaten från stresstesterna ligger, tillsammans med eventuella ledningsbeslut, till grund för Nordeas interna kapitalkrav.

Economic profit

Nordea använder economic profit (EP) som ett av sina främsta finansiella prestationsmått. EP utgörs av riskjusterat resultat minus kapitalkostnad.

Riskjusterat resultat och EP är mått på värdeskapande ur ett aktieägarperspektiv.

EP används som beslutsunderlag generellt och i kundrelationerna för att säkerställa att banken agerar på rätt sätt med ett samlat fokus på intäkter, kostnader och risk. EP-modellen mäter både tillväxt och avkastning. I EP-måttet ingår economic capital och förväntade kreditförluster.

Förväntade kreditförluster

Förväntade kreditförluster avspeglar normaliserade förlustnivåer över en konjunkturcykel både på portföljnivå och för enskilda kreditengagemang.

Den kvot som används för att beräkna genomsnittlig förväntad kreditförlust inom economic capital-systemet var 17 punkter den 31 december 2008 (16 punkter den 31 december 2007), exklusive exponeringsklasserna stater och institut. Kreditförlustrelationen beräknas som förväntad kreditförlust (EL) dividerat med exponeringen vid fallissemang (EAD). Nordeas ambition är att använda samma parametrar i bankens interna beräkningar av economic capital och förväntad kreditförlust som i beräkningarna av det externa kapitalkravet. Kvoten som används för att beräkna genomsnittlig förväntad kreditförlust har därför justerats efter godkännandet av IRK-modellen för kreditportföljen i Retail och uppgår per den 31 december 2008 till 22 punkter, baserat på ovan nämnda antaganden. Den nya modellen kommer att påverka beräkningen av riskjusterat resultat för 2009 och framåt, samt även för 2008.

Observera att kvoten för att beräkna förväntade kreditförluster är stabilare än de faktiska kreditförlusterna, men måttet följer konjunkturcykeln för att ta hänsyn till förändrad återbetalningsförmåga (PD-dimensionen) och säkerhetstäckning (LGD-dimensionen).

Kapitalbas

Med kapitalbas avses summan av primärkapital och supplemertärt kapital, efter avdrag.

Primärkapital definieras som det kapital som i det närmaste motsvarar inbetalt kapital, vissa reserver och en begränsad andel hybridkapitallån (eviga förlagslån), högst 30 procent av primärkapitalet. Resultatet får endast medräknas efter avdrag för föreslagen utdelning. Goodwill och uppskjutna skattefordringar ingår inte i primärkapitalet.

Supplementärt kapital delas in i eviga och daterade lån. Supplementärt kapital får inte överstiga primärkapitalet. Av

Definition av förväntad kreditförlust (EL):

EL är normaliserade förluster baserat på den befintliga portföljen. EL mäts med hjälp av formeln: $EL = PD \times LGD \times EAD$, där

- PD är ett mått på sannolikheten för fallissemang hos motparten.
- LGD är ett mått på hur stor förlusten bedöms bli i händelse av fallissemang.
- EAD är ett mått på förväntad exponering i händelse av fallissemang.

supplementärt kapital får de daterade lånen högst motsvara hälften av primärt kapital. Gränsvärdena har satts efter avdrag för investeringar i försäkringsbolag och andra finansföretag.

Enligt kapitaltäckningsdirektivet ska hälften av avdraget för investeringar i försäkringsbolag göras från primärkapitalet och återstoden från summan av primärkapital och supplementärt kapital. Men enligt en övergångsregel som gäller fram till utgången av 2012 kan investerat kapital i Nordea Life & Pensions dras av från summan av primärkapital och supplementärt kapital.

Kapitalbasen justeras med skillnaden mellan förväntade kreditförluster (EL) och reserveringar för aktuella exponeringar. En negativ skillnad (EL är större än reserveringen) betraktas som "underskott".

Enligt kapitaltäckningsdirektivet ska detta underskott dras av från kapitalbasen. Enligt övergångsreglerna för Basel II minskas också riskvägt belopp med underskottet för att resultatet ska bli neutralt ur ett Basel I-perspektiv.

Väletablerade interna processer för kapitalöverföring inom Nordea finns på plats och omfattar utdelning och koncernbidrag, efterställda lån och eviga skuldinstrument samt kapitaltillskott och emission av aktier.

I de fall där kapitalbasen måste utökas i ett dotterföretag är huvudalternativet interna förlagslån eller kapitaltillskott från moderbolaget för att stärka primärkapitalet.

Nordea har också definierats som ett finansiellt konglomerat, vilket innebär att tecken för bankverksamhet (kapitaltäckningsregler) och försäkringsverksamhet (solvensregler) läggs samman för att säkerställa att det finansiella konglomeratet har tillräckligt med kapital. Bestämmelserna för finansiella konglomerat har inte medfört några omfattande begränsningar för Nordeas del.

De kapitalkrav som gäller finansiella konglomerat anges i Lag (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, som trädde i kraft den 1 juli 2006. Detaljerade instruktioner och krav finns i FFFS 2006:6.

Institut och försäkringsbolag som har definierats som finansiella konglomerat måste ha en kapitalbas som vid varje tillfälle är lika med eller överstiger de konsoliderade kapitalkraven för finansiella konglomerat. Konglomeratets kapitalbas har i Nordea beräknats med hjälp av en kombination av sammanläggnings- och avräkningsmetoden och konsolideringsmetoden. Detta innebär att konglomeratets kapitalbas utgörs av kapitalbasen för gruppen av institut och Nordea Life Holding AB. Kapitalkravet beräknas

genom att summera kapitalkraven i gruppen av institut och solvenskravet för försäkringsverksamheten i de bolag som ingår i Nordea Life Holding AB.

Upplysningskrav enligt pelare 3, kapitaltäckning och riskhantering

Upplysningar i enlighet med pelare 3 i Basel II finns på www.nordea.com.

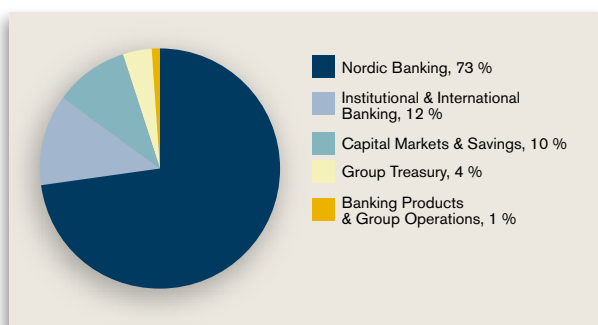
Sammanfattning av poster som ingår i kapitalbasen

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007
Beräkning av kapitalbas		
Aktier	17 803	17 160
Föreslagen/verkställd utdelning	-519	-1 300
Hybridkapitallån	1 447	1 409
Uppskjutna skattefordringar	-58	-185
Immateriella tillgångar	-2 193	-2 374
IRK-reserveringar över-/underskott	-269	-30
Avdrag för investeringar i kreditinstitut (50 %)	-87	-80
Övriga poster, netto	-364	-370
Primärkapital (netto efter avdrag)	15 760	14 230
- varav hybridkapital	1 447	1 409
Primärkapital	6 097	6 075
- varav eviga förlagslån	690	664
IRK-reserveringar över-/underskott	-269	-30
Avdrag för investeringar i kreditinstitut (50 %)	-87	-80
Övriga avdrag	-1 175	-1 535
Summa kapitalbas	20 326	18 660

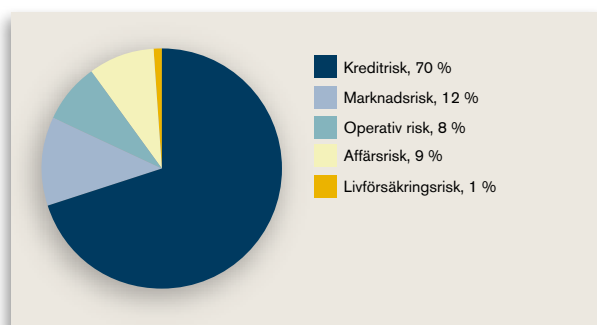
Kapitalsituation för det finansiella konglomeratet

Mn euro	2008	2007
Kapitalbas (netto efter avdrag och justeringar)	21 540	20 252
Kapitalkrav	18 148	18 343
Överskottskapital	3 392	1 909

Economic capital per område, 31 dec 2008

Economic capital per typ av risk, 31 dec 2008

Corporate Governance

Stark bolagsstyrning handlar om enkla och systematiska beslutsprocesser, som följaktligen leder till tydlighet avseende ansvarsområden och undvikande av intressekonflikter. Processerna bör också vara transparenta så att aktieägarna kan ta ansvar och påverka bolagen. God bolagsstyrning främjar goda affärer, ger en konkurrensfördel och stärker förtroendet för kapitalmarknaden.

Corporate governance i Nordea följer allmänt vedertagna principer för bolagsstyrning, inklusive regler och principer i Svensk kod för bolagsstyrning (Koden).

Nordea har betydande erfarenhet av att arbeta över gränserna i de nordiska länderna och tar aktiv del i debatten om hur bolagsstyrning i Norden ska utvecklas. I linje härmed deltog Nordea i Nasdaq OMX arbete avseende harmoniseringen av reglerna för offentliggörande av information på de nordiska börserna som resulterade i ett nytt Regelverk för emittenter som trädde i kraft den 1 juli 2008.

Makt- och ansvarsfördelning

I enlighet med reglerna i aktiebolagslagen och lagen om bank- och finansieringsrörelse samt bolagsordningen och de interna instruktioner som fastställts av styrelsen, fördelas styrning och kontroll av Nordea mellan aktieägarna (på bolagsstämman), styrelsen och verkställande direktören tillika koncernchefen.

Enligt aktiebolagslagen är bolagsstämman bolagets högsta beslutande organ på vilken aktieägarna utövar sin rösträtt. På bolagsstämman fattas beslut avseende årsredovisningen, utdelning, val av styrelseledamöter och revisorer, ersättning till styrelseledamöter och revisorer samt andra frågor i enlighet med tillämplig svensk lag, bolagsordningen och Koden.

Bolagsstämmor hålls i Stockholm. Liksom förra året kommer Nordea att hålla lokala informationsmöten för aktieägarna i Köpenhamn och Helsingfors före årsstämman 2009. Detta kommer att ge aktieägarna i Danmark och Finland möjlighet att träffa företrädare för styrelsen och koncernledningen personligen och erbjuder ett tillfälle till en närmare dialog.

Protokollet från årsstämman den 3 april 2008 återfinns på www.nordea.com.

Rösträtt

Enligt bolagsordningen kan aktier utges i två aktieslag, stamaktier och C-aktier. Samtliga aktier i Nordea har rösträtt, och varje stamaktie har en röst och varje C-aktie en tiondels röst vid bolagsstämman. Vid stämman får varje aktieägare rösta för det fulla antalet aktier som han eller hon äger eller företräder. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier på bolagsstämmor. C-aktier berättigar inte till vinstutdelning.

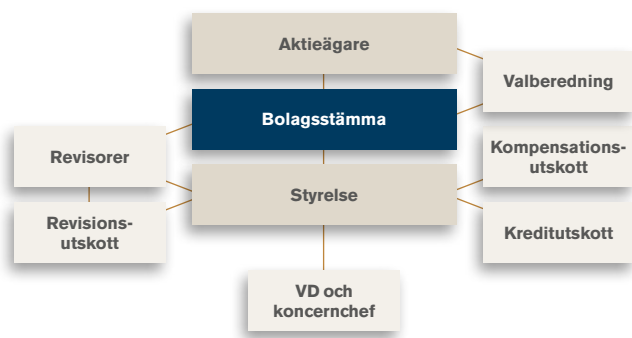
Bolagsordningen återfinns på www.nordea.com. Ändringar av bolagsordningen beslutas av bolagsstämman i enlighet med svensk lag.

Nomineringsprocess

Årsstämman 2008 beslutade att inrätta en valberedning med uppgift att inför årsstämman 2009 lägga fram förslag till beslut om val av styrelseledamöter och styrelseordförande liksom ersättning till styrelseledamöter och revisorer.

Valberedningen, konstituerad i enlighet med årsstämmans beslut, består av Hans Dalborg (styrelsens ordförande) samt de fyra röstmässigt största aktieägarna per den 31 augusti 2008, som önskade delta i valberedningen, Viktoria Aastrup (svenska staten), Kari Stadigh (Sampo

Corporate Governance

Abp), Mogens Hugo (Nordea fonden) och Christer Elmehagen (AMF Pension). Viktoria Aastrup är valberedningens ordförande. Valberedningens sammansättning offentliggjordes den 22 september 2008.

Den 12 december offentliggjordes att AMF Pension hade utsett den nyttillträdda verkställande direktören Ingrid Bonde till ny ledamot av Nordeas valberedning och Christer Elmehagen lämnade valberedningen.

Valberedningens förslag kommer att presenteras för aktieägarna i kallelsen till årsstämman 2009. En redogörelse för valberedningens arbete, inklusive motivering till förslagen, kommer att finnas tillgänglig på www.nordea.com.

Nordeas styrelse

Styrelsens sammansättning

Enligt bolagsordningen skall styrelsen bestå av minst sex och högst femton ledamöter valda av aktieägarna på bolagsstämman. Mandatperioden för styrelseledamöter är ett år. Nordea har ingen fastställd pensionsålder för styrelseledamöter och inte heller någon tidsgräns för hur länge en styrelseledamot kan sitta i styrelsen.

Vidare skall enligt bolagsordningen vid val av styrelse eftersträvas att styrelsen som helhet besitter för styrelsearbetet erforderligt kunnande om och erfarenhet av de samhälls-, affärs- och kulturförhållanden som råder i de regioner och på de marknader där koncernen bedriver sin huvudsakliga verksamhet.

Styrelsen består för närvarande av elva ledamöter som valts av bolagsstämman. Därutöver är tre ledamöter och en suppleant utsedda av de anställda. Anställda har en rätt enligt svensk lag att vara representerade i styrelsen. Nordeas koncernchef är inte medlem av styrelsen. Styrelsens sammansättning framgår av tabellen på sidan 73 och ytterligare information om styrelsens ledamöter valda vid årsstämman 2008 finns i avsnittet "Styrelse" på sidan 148.

Styrelsens oberoende

Nordea följer tillämpliga regler avseende styrelsens oberoende. Valberedningen konstaterar att samtliga styrelseledamöter valda av aktieägarna är oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare, med undantag för Björn Wahlroos. Björn Wahlroos är verkställande direktör och koncernchef i Sampo Abp, som tillsammans med dotterbolaget Försäkringsaktiebolaget Sampo Liv äger mer än tio procent av samtliga aktier och röster i Nordea Bank AB (publ).

Alla styrelseledamöter valda av aktieägarna är oberoende i förhållande till bolaget och dess ledning, med undantag för Lars G Nordström och Stine Bosse. Lars G Nordström var anställd som verkställande direktör och koncernchef fram till 13 april 2007. Stine Bosse är verkställande direktör och koncernchef i Tryg Vesta A/S med vars dotterbolag Tryg Vesta Forsikring A/S bolag inom Nordeakoncernen har ingått avtal om förmedling av skadeförsäkringar och försäljning av liv- och pensionsprodukter. Majoriteten av de föreslagna styrelseledamöterna är således oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Ingen stämموvald styrelseledamot är anställd av eller arbetar i en operativ funktion i bolaget.

Styrelseledamöterna och styrelsesuppleanten som har utsetts av arbetstagarna är anställda i koncernen och därmed inte oberoende i förhållande till bolaget.

Styrelsens arbete

Styrelsens arbete följer en årlig plan, vilken även inkluderar planeringen för ledningens rapportering till styrelsen. Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2008 utsågs vice ordföranden liksom ledamöterna i styrelsens utskott. Styrelsen har fastställt en arbetsordning för styrelsen, vilken bland annat omfattar regler avseende styrelsens och ordförandens ansvarsområden, antalet styrelsemöten, dokumentation av möten samt regler beträffande intressekonflikter. Styrelsen har vidare antagit en instruktion för koncernchefen, som anger dennes ansvarsområden, samt ytterligare policier, instruktioner och anvisningar för koncernens verksamhet.

Styrelsen ansvarar för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter samt den övergripande förvaltningen av Nordeakoncernens angelägenheter i enlighet med tillämpliga regler och bestämmelser, Kodex, bolagsordningen och styrelsens arbetsordning. Styrelsen ska tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen är ytterst ansvarig för att säkerställa att ett fullgott och effektivt system för intern kontroll upprättas och underhålls. Varje år avger Group Internal Audit (GIA) till styrelsen en övergripande förklaring avseende tillförlitligheten i Nordeas processer för riskhantering, styrning och kontroll. Förklaringen för 2008 fastslår att det interna kontrollsystemet är lämpligt och effektivt. Mer information om intern kontroll inom Nordea finns under rubriken "Intern kontroll" nedan. Styrelsen träffar minst en gång per år bolagets externa revisorer utan närvaro av koncernchefen eller annan person från bolagsledningen.

Under 2008 hölls 15 styrelsemöten, varav 13 i Stockholm, ett i Köpenhamn och ett i Riga. Därutöver hölls tre möten per capsulam. Under året följer styrelsen regelbundet upp strategin, den finansiella ställningen och utvecklingen samt riskerna. De finansiella målen och strategin revideras årligen. Därtill ägnade styrelsen särskild uppmärksamhet åt till exempel rapporter om och frågor avseende den finansiella marknadsturbulensen och finansiella stabilitetsprogram, Intern kapitalutvärdering (IKU), ändrad övergripande koncernorganisation och förändringsprocessen i Nordeas högsta ledning, ersättningsfrågor, utvärdering av koncernchefen samt väsentliga transaktioner.

Styrelsens sekreterare är Lena Eriksson, chef för Group Legal, sedan maj 2008, då hon efterträdde Kari Suominen som sekreterare.

Ordföranden

Styrelseordföranden väljs av aktieägarna på årsstämman. Enligt arbetsordningen för Nordeas styrelse ska ordföranden tillse att styrelsearbetet utförs på ett effektivt sätt och att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska bland annat organisera och leda styrelsearbetet, ha regelbunden

kontakt med koncernchefen, tillse att styrelsen erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag och svara för att styrelsen årligen genomför en utvärdering av det egna arbetet.

Utvärdering av styrelsen

Styrelsen genomför årligen en utvärdering av det egna arbetet, där man noga utvärderar och diskuterar styrelsens arbete och den egna arbetsprestationen. Utvärderingen baserar sig på en metodologi som innefattar frågeformulär som utvärderar styrelsen som helhet och enskilda styrelseledamöter samt personliga diskussioner mellan varje styrelseledamot och ordföranden. Utvärderingsprocessen genomförs med stöd av en extern rådgivningsfirma.

Styrelsens utskott

En vedertagen princip inom Nordea är att de styrelseledamöter som väljs av aktieägarna, utöver arbete i samband med styrelsemöten, även ska fullgöra sina uppgifter i särskilda arbetsutskott. Styrelseutskottens arbetsuppgifter och arbetsordning fastläggs av styrelsen i särskilda instruktioner. Varje utskott ska regelbundet rapportera sitt arbete till styrelsen. Protokollen delges styrelsen.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottet biträder styrelsen i dess tillsynsarbete genom att granska Nordeakoncernens finansiella kvartalsrapportering, de externa revisorernas iakttagelser och slutsatser avseende koncernens halvårs- och årsbokslut och den externa revisionsplanen liksom systemen för intern kontroll – vilka fastställts av styrelsen, koncernchefen och GEM – och revisionsarbetet mellan Group Internal Audit (GIA) och de externa revisorerna. Vidare ansvarar utskottet för handledning och utvärdering av GIA.

Ledamöter i revisionsutskottet under 2008

Svein Jacobsen (ordförande från årsstämman 2008)
Harald Arnkværn (ordförande till årsstämman 2008)
Marie Ehrling (från årsstämman 2008)
Birgitta Kantola (till årsstämman 2008)
Claus Høeg Madsen (till årsstämman 2008)
Timo Peltola (från årsstämman 2008)
Ursula Ranin

Ledamöterna i revisionsutskottet är oberoende i förhållande till bolaget och dess ledning liksom i förhållande till bolagets större aktieägare.

Koncernchefen och koncernrevisionschefen, är närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut.

Kreditutskottet

Kreditutskottet reviderar och kontrollerar kontinuerligt att den fastställda kreditpolicy och strategin liksom kreditinstruktionen för Nordeakoncernen följs och utvärderar den övergripande kvaliteten i kreditportföljen.

Ledamöter i kreditutskottet under 2008

Hans Dalborg (ordförande)
Harald Arnkværn (till årsstämman 2008)
Stine Bosse (från årsstämman 2008)
Marie Ehrling (till årsstämman 2008)
Lars G Nordström (från årsstämman 2008)
Heidi M. Petersen (från årsstämman 2008)
Tom Knutzen (till årsstämman 2008)
Timo Peltola (till årsstämman 2008)
Björn Wahlroos (från årsstämman 2008), och
Christian Clausen, koncernchef

Chefen för Group Credit and Risk Control är närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut.

Kompensationsutskottet

Kompensationsutskottet ansvarar för att bereda och presentera förslag angående ersättningsfrågor för styrelsen. Detta inkluderar förslag avseende riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare, anställningsvillkor för koncernchefen och koncernrevisionschefen och ändringar i anställningsvillkoren för GEM som helhet. På begäran av styrelsen förbereder utskottet även principfrågor för behandling av styrelsen. Koncernchefen samråder också med utskottet innan anställningsvillkoren för de individuella medlemmarna i GEM fastställs.

Ledamöter i kompensationsutskottet under 2008

Hans Dalborg (ordförande)
Kjell Aamot (till årsstämman 2008)
Tom Knutzen (från årsstämman 2008)
Timo Peltola
Björn Savén

Ledamöterna i kompensationsutskottet är oberoende i förhållande till bolaget och dess ledning liksom i förhållande till bolagets större aktieägare.

Koncernchefen deltar i möten utan rätt att rösta. Koncernchefen deltar emellertid inte vid överläggningar rörande hans egna anställningsvillkor.

Möten och närvaro

Tabellen visa antalet sammanträden som hölls av styrelsen och dess utskott liksom de enskilda ledamöternas närvaro.

	Styrelse	Revisions- utskott	Kredit- utskott	Kompen- sations- utskott
Antal sammanträden (varav per capsulam)	18 (3)	7 (-)	5 (-)	6 (-)
Närvaro vid sammanträden Valda vid årsstämman				
Hans Dalborg	18		5	6
Timo Peltola	18	5 ¹⁾	2 ²⁾	6
Kjell Aamot ³⁾	5			3
Harald Arnkværn ³⁾	4	2	2	
Stine Bosse ⁴⁾	12		3	
Marie Ehrling	18	5 ¹⁾	2 ²⁾	
Svein Jacobsen ⁴⁾	11	5		
Birgitta Kantola ³⁾	5	1		
Tom Knutzen ²⁾	16		2 ²⁾	3 ¹⁾
Claus Høeg Madsen ³⁾	5	2		
Lars G Nordström	18		3 ¹⁾	
Heidi M. Petersen ⁴⁾	13		3	
Ursula Ranin	17	6		
Björn Savén	18			6
Björn Wahlroos ⁴⁾	13		2	
Christian Clausen, koncernchef ⁵⁾	15		4	
Utsedda av arbetstagarna				
Kari Ahola (suppleant 1 nov 08–30 apr 09) ⁸⁾	16			
Bertel Finskas ⁶⁾ (suppleant 1 nov 07–30 apr 08)	18			
Nils Q. Kruse (suppleant 1 maj 08–31 okt 08) ⁸⁾	16			
Steinar Nickelsen				
Lars Oddestad ⁷⁾	17			

¹⁾ Utskottsledamot från årsstämman 2008.

²⁾ Utskottsledamot till årsstämman 2008.

³⁾ Styrelse- och utskottsledamot till årsstämman 2008.

⁴⁾ Styrelse- och utskottsledamot från årsstämman 2008.

⁵⁾ Koncernchefen är inte styrelseledamot, men ledamot av kreditutskottet.

⁶⁾ Styrelseledamot till 31 december 2008.

⁷⁾ Styrelseledamot från 1 januari 2009, ersätter Bertel Finskas som gått i pension.

⁸⁾ Ändrad ställning per 1 november 2008 med verkan efter årsredovisningens avgivande.

Koncernchefen och koncernledningen

Nordeas VD och koncernchef, Christian Clausen, har i uppdrag att sköta den löpande förvaltningen av Nordea Bank och Nordeakoncernens angelägenheter i enlighet med lagar och förordningar, Koden samt de instruktioner som lämnas av styrelsen. Instruktionerna reglerar ansvarsfördelningen och samspelet mellan koncernchefen och styrelsen. Koncernchefen har ett nära samarbete med styrelsens ordförande, bland annat avseende planering av styrelsemöten.

Koncernchefen ansvarar inför styrelsen för ledningen av Nordeakoncernens verksamhet. Han ansvarar också för att utveckla och underhålla effektiva system för intern kontroll inom koncernen. Koncernchefen arbetar tillsammans med vissa ledande befattningshavare inom koncernen i kon-

cernledningen (GEM). För närvarande består GEM av sju medlemmar och koncernchefen. GEM har veckovisa protokollförda möten. Dessa möten leds av koncernchefen, som fattar beslut efter samråd med övriga medlemmar av GEM. Ytterligare information om koncernchefen och GEM finns i avsnittet "Koncernledning" på sidan 150.

Ersättning till koncernchefen och koncernledningen, inklusive incitamentsprogram

Godkända riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare för 2008

Årsstämman 2008 godkände följande riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

Nordea skall ha de ersättningsnivåer och anställningsvillkor som erfordras för att rekrytera och behålla ledande befattningshavare med kompetens och kapacitet att nå uppställda koncernmål. Marknadsmässighet skall således vara den övergripande principen för lön och annan ersättning till ledande befattningshavare inom Nordea. Med ledande befattningshavare förstås i detta sammanhang VD i Nordea Bank AB (publ) och de till denne rapporterade chefer som också ingår i koncernledningen (GEM).

Fast lön betalas för ett fullgott arbete. Därutöver skall rörliga ersättningar som belönar överenskomna tydligt målrelaterade prestationer också kunna erbjudas. Rörlig ersättning skall generellt inte överstiga 35 procent av fast lön, och bestäms av i vilken utsträckning i förväg överenskomna personliga mål uppfyllts respektive nivån på uppnådd avkastning på eget kapital eller andra finansiella mål.

Årsstämman 2007 beslöt att införa ett aktie- och prestationsbaserat långsiktigt incitamentsprogram, vilket förutsätter en initial investering i Nordeaaktien av deltagarna. Ersättning enligt programmet föreslås utgå i form av en rätt att förvärva Nordeaaktier och kräver, för fullt utfall, att vissa i förväg bestämda finansiella mål uppnås. Programmet har ett tak. De grundläggande principerna för ersättning i enlighet med det långsiktiga incitamentsprogrammet är att ersättningen skall vara avhängig skapandet av ett långsiktigt värde för aktieägarna samt uppfyllelse av Nordeas finansiella mål, vilka baseras på principerna om riskjusterat resultat och totalavkastning. Styrelsen kommer årligen att utvärdera om ett motsvarande incitamentsprogram skall föreslås årsstämman. Koncernledningen kommer att erbjudas att delta i det föreslagna långsiktiga incitamentsprogrammet. Om ett långsiktigt incitamentsprogram inte godkänns av årsstämman, så skall rörlig ersättning kunna ökas och skall generellt inte överstiga 50 procent av fast lön.

Icke-monetära förmåner skall underlätta GEM-medlemmarnas arbetsutförande och motsvara vad som kan anses rimligt i förhållande till praxis på marknaden. GEM-medlemmarna skall erbjudas pensionsvillkor som skall vara marknadsmässiga i förhållande till situationen i det land där GEM-medlemmen stadigvarande är bosatt. Uppsägninglönen och avgångsvederlag för koncernledningsmedlemmar skall sammantaget inte överstiga 24 månadslöner, förutom för VD som under de två första åren av sin anställning har ytterligare sex månadslöner.

Styrelsen får frågå ovanstående riktlinjer, om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl för det.

Ytterligare information om ersättningar finns i not 8 på sidan 101.

Förslag till riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare för 2009

Styrelsen kommer att föreslå att årsstämman 2009, i enlighet med aktiebolagslagen, godkänner motsvarande riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare för 2009 som beslutades föregående år och som beskrivs ovan, med följande tre ändringar. För det första, för att bättre återspegla Nordeas strategiska utmaningar och långsiktiga finansiella mål kommer de gemensamma kriterierna för bestämmandet av rörlig ersättning att ändras. Hädanefter skall rörlig ersättning generellt inte överstiga 35 procent av fast lön, och bestäms av i vilken utsträckning i förväg bestämda finansiella, kundrelaterade och personliga mål uppfyllts. För det andra, fastställs det att eventuellt åtagande eller annan lämnad förbindelse av Nordea gentemot stat eller annan myndighet i garantiavtal eller liknande avtal som påverkar ersättningen till medlemmar i Group Executive Management kommer att beaktas. För det tredje, vid årsstämman 2009 har koncernchefen varit anställd i två år och kommer därmed inte längre att ha rätt till ytterligare sex månadslöner i avgångsvederlag.

Information som fogas till styrelsens förslag till riktlinjer

Tidigare icke förfallna åtaganden:

I enlighet med de av årsstämman 2008 godkända riktlinjerna består ersättningen till koncernchefen och övriga GEM-medlemmar av en fast och en rörlig lönedel. Koncernchefen och de fyra GEM-medlemmar som är landschefer har på frivillig basis beslutat att avstå från ökning av den fasta lönedelen under 2009 och från den rörliga lönedelen för perioden januari-april 2009.

Avvikelser från godkända riktlinjer 2008:

Inga avvikelser har gjorts under 2008.

Beräknad kostnad för rörliga ersättningar under 2009:

Det uppskattas att den sammanlagda kostnaden för rörlig lön, exklusive långsiktiga incitamentsprogram (LTIP), till GEM kan uppgå till maximalt ca 1,4 mn euro.

Den maximala kostnaden för det godkända långsiktiga incitamentsprogrammet för 2007, som kommer att bokföras över 24 månader under 2007–2009, avseende GEM-medlemmar kommer för 2009 uppgå till ca 0,3 mn euro, förutsatt maximal investering av alla GEM-medlemmar och att samtliga uppställda mål har till fullo uppnåtts. Emellertid uppgår den beräknande kostnaden vid 50-procentig uppfyllelse av prestationsvillkoren för detta program till ca 0,2 mn euro. Den beräknande kostnaden för hela programmet för GEM är ca 1,4 mn euro.

Den maximala kostnaden för det föreslagna långsiktiga incitamentsprogrammet för 2008, som kommer att bokföras

över 24 månader under 2008–2010, avseende GEM-medlemmar kommer för 2009 uppgå till ca 0,8 mn euro, förutsatt maximal investering av alla GEM-medlemmar och att samtliga uppställda mål har till fullo uppnåtts. Emellertid uppgår den beräknande kostnaden vid 50-procentig uppfyllelse av prestationsvillkoren för detta program till ca 0,3 mn euro. Den beräknande kostnaden för hela programmet för GEM är ca 0,6 mn euro.

Den maximala kostnaden för det föreslagna långsiktiga incitamentsprogrammet för 2009, som kommer att bokföras över 24 månader under 2009–2011, avseende GEM-medlemmar kommer för 2009 uppgå till ca 0,6 mn euro, förutsatt maximal investering av alla GEM-medlemmar och att samtliga uppställda mål har till fullo uppnåtts. Emellertid uppgår den beräknande kostnaden vid 50-procentig uppfyllelse av prestationsvillkoren för detta program till ca 0,3 mn euro. Den beräknande kostnaden för hela programmet för GEM är ca 1,0 mn euro.

Incitamentssystem

Långsiktiga incitamentsprogram

Nordeas långsiktiga incitamentsprogram (LTIP 2007) infördes i maj 2007, omfattande upp till 400 ledande befattningshavare och andra nyckelpersoner inom Nordeakoncernen, vilka bedömdes vara av väsentlig betydelse för koncernens framtida utveckling. LTIP 2007 ersatte ett incitamentsprogram för chefer som dessförinnan tillämpats sedan 2003.

En förutsättning för att ha rätt att utnyttja A-D-Rättigheterna som tilldelats under LTIP 2007 var att deltagaren, med vissa undantag, fortsatte att vara anställd inom Nordeakoncernen under den initiala tvååriga kvalifikationsperioden samt att deltagaren, under denna period, behöll alla de Nordea-aktier som bundits upp inom ramen för LTIP 2007. Utnyttjandet av A-Rättigheter för förvärv av Matchningsaktier var, utöver de krav som nämnts, inte avhängigt några prestationskrav.

Utnyttjandet av B-D-Rättigheter för förvärv av Prestationsaktier var, utöver de krav som nämnts, avhängigt uppfyllelse av särskilda prestationskrav. För B-Rättigheterna var prestationskraven relaterade till riskjusterat resultat per aktie ("RAPPS") för 2007 jämfört med 2006. Minimnivån för utnyttjande var 2 procent och maximnivån 15 procent. Tillväxten i RAPPS var 14,71 procent och deltagarna kommer därmed, under de givna förutsättningarna, ha rätt att utnyttja 97,77 procent av sina B-Rättigheter. För C-Rättigheterna var prestationskraven också relaterade till tillväxten på RAPPS men för 2008 jämfört med 2007. Minimnivån för utnyttjande var 2 procent och maximnivån 12 procent. Tillväxten i RAPPS var 1,739 procent och därmed under minimnivån, varpå deltagarna inte kommer ha rätt att utnyttja några av C-Rättigheterna. För D-Rättigheterna var prestationskravet relaterat till Nordeas totalavkastning ("TSR") under både 2007 och 2008, i jämförelse med TSR hos en grupp av nordiska och europeiska finansiella företag ("Peer Group"). Maximnivån var att Nordeas TSR skulle vara minst 10 procentenheter bättre än TSR för Peer Group.

Nordeas TSR för 2007–2008 var 20 procentenheter bättre än för Peer Group. Deltagarna kommer därmed, under de givna förutsättningarna, ha rätt att utnyttja 100 procent av sina D-Rättigheter. LTIP 2007 erhöll en deltagandegrad om 98 procent bland inbjudna ledande befattningshavare och chefer och deltagarna band upp 99 procent av det tillåtna högsta antalet aktier.

Årsstämman 2008 godkände ett motsvarande långsiktigt incitamentsprogram (LTIP 2008). Minimnivån för utnyttjande var 4 procent tillväxt i RAPPS både för B- och C-Rättigheterna och maximnivån 12 procent också för både B- och C-Rättigheterna. För D-Rättigheterna var prestationskraven relaterade till Nordeas ranking vid en jämförelse mellan Nordeas TSR under 2008 och 2009, och TSR i Peer Group. Tillväxten i RAPPS 2008 var 1,739 procent och därmed under minimnivån, varpå deltagarna inte kommer ha rätt att utnyttja några av B-Rättigheterna. LTIP 2008 erhöll en deltagandegrad om 94 procent bland inbjudna ledande befattningshavare och chefer. 85 procent av deltagarna band upp 100 procent av det tillåtna högsta antalet aktier och de resterande 15 procenten band i genomsnitt upp 71 procent av det tillåtna högsta antalet aktier.

Styrelsen har beslutat att föreslå ett motsvarande långsiktigt incitamentsprogram (LTIP 2009) till årsstämman 2009.

Styrelsens huvudsakliga mål med programmen är att stärka Nordeas förmåga att behålla och rekrytera de bästa talangerna för centrala ledarskapspositioner. Målet är vidare att de ledande befattningshavare och nyckelpersoner vilkas insatser har en direkt inverkan på Nordeas resultat, lönsamhet och värdetillväxt, skall stimuleras till ökade insatser genom att sammanlänka deras intressen och perspektiv med aktieägarnas. Förslaget till långsiktigt incitamentsprogram 2009 kommer att presenteras för aktieägarna i kallelsen till årsstämman 2009. Ytterligare information om LTIP 2007 och LTIP 2008 presenteras i not 8.

Vinstandelsprogram

Vinstandelsprogrammet har ett tak och bygger inte på Nordeas aktiekurs. Under 2008 avsattes totalt 73 mn euro till Nordeas ordinarie vinstandelsprogram för alla anställda. För 2008 kan anställda få maximalt 3 200 euro, varav 2 000 euro som beror av förutbestämd nivå på riskjusterat resultat, ytterligare 600 euro som beror av kundnöjdhet och ytterligare 600 euro som beror av Nordeas relativa prestation jämfört med nordiska jämförbara företag i fråga om avkastning på eget kapital.

Vinstandelsprogrammet för 2009 har ändrats för att bättre återspegla Nordeas målsättning att stärka kundrelationen. Nivån på kundnöjdhet kommer att ändras till relativ kundnöjdhet. Det möjliga maximala utfallet för de tre parameterna är oförändrat. Om alla prestationskraven uppnås blir kostnaden för programmet maximalt cirka 100 mn euro.

Intern kontroll

Intern kontroll är en process utförd av styrelsen, ledningen och annan personal inom Nordea utformad att ge rimlig säkerhet avseende uppnåendet av mål i följande kategorier:

- yttre och inre effektivitet i verksamheten,
- tillförlitlighet i verksamhetsrapportering och finansiell rapportering,
- efterlevnad av externa och interna bestämmelser och
- skyddande av tillgångar, inklusive tillfredsställande hantering av verksamhetens risker.

Intern kontroll baseras på en kontrollmiljö som omfattar följande element: värderingar och ledningskultur, målorientering och uppföljning, en tydlig och transparent organisationsstruktur, uppdelning av arbetsuppgifter, dualitetsprincipen, kvalitet och effektivitet i intern kommunikation samt en oberoende utvärderingsprocess.

Ramverket för intern kontroll strävar efter att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att hela organisationen ska kunna bidra till den interna kontrollens effektivitet och höga kvalitet.

Ramverket bygger på tydliga definitioner, fördelning av roller och ansvarsområden, gemensamma verktyg och rutiner, och uttrycks med ett gemensamt språk. Huvudkomponenterna i systemet är:

- riskhantering,
- mätsystem och rapporteringsrutiner,
- kontrollaktiviteter samt
- ledningens uppföljning.

Rapport om de viktigaste inslagen i system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen i enlighet med Kodens

Styrelsens rapport om de viktigaste inslagen i system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen för räkenskapsåret 2008 avges som ett särskilt avsnitt i bolagsstyrningsrapporten 2008, vilken är fogad till denna årsredovisning.

Internrevision

Group Internal Audit (GIA) är en oberoende funktion som arbetar på uppdrag av styrelsen. Revisionsutskottet ansvarar för anvisningar för och utvärdering av GIA inom Nordea-koncernen. Koncernrevisionschefen har det övergripande ansvaret för GIA. Koncernrevisionschefen rapporterar funktionellt till styrelsen och revisionsutskottet. Administrativt rapporterar koncernrevisionschefen till koncernchefen. Styrelsen godkänner utnämning och uppsägning av koncernrevisionschefen.

GIA bedriver inte rådgivningsverksamhet utan att först ha erhållit specifika uppdrag av revisionsutskottet. Syftet med GIA:s säkringsverksamhet är att skapa värde för organisationen genom att kvalitetssäkra riskhanterings-, styrnings- och kontrollprocessen samt att stödja kontinuerlig förbättring.

All verksamhet, inklusive utlagd verksamhet och alla enheter inom koncernen, faller inom GIA:s verksamhetsområde.

GIA fastställer självständigt internrevisionens omfattning, utförandet av revisionsarbetet och presentationen av sina resultat. GIA har behörighet att genomföra alla typer av undersökningar och erhålla all information som behövs

för utförandet av sina uppgifter. GIA:s arbete ska utföras i enlighet med Standards for the Professional Practice of Internal Auditing, som ges ut av Institute of Internal Auditors, och Standards for Information Systems Auditing, som ges ut av Information Systems Audit and Control Association. De årliga revisionsplanerna baseras på en omfattande riskbedömning.

Externrevision

Enligt bolagsordningen skall en eller två revisorer väljas av bolagsstämman för en period om fyra år. Vid omval av revisor får bolagsstämman bestämma att uppdraget skall gälla ytterligare en period om tre år. Vid bolagsstämman 2003 omval-

des KPMG Bohlins AB till revisor för perioden fram till och med ordinarie bolagsstämman 2007. Efter ett anbudsfarande återvaldes KPMG Bohlins AB till revisor för perioden fram till och med årsstämman 2011. Carl Lindgren har utnämnts till ny huvudansvarig revisor. Den 25 september 2008 ändrades firmans namn till KPMG AB.

Bolagsstyrningsrapport

Nordeas bolagsstyrningsrapport 2008 är fogad till denna årsredovisning. Rapporten, inklusive Rapporten om de viktigaste inslagen i system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen har inte granskats av revisorerna.

Finansiella rapporter

Innehåll

Femårsöversikt	78
Kvartalsvis utveckling	81
Resultaträkning	82
Balansräkning	83
Redogörelse över redovisade intäkter och kostnader	84
Kassaflödesanalys	85

Noter till finansiella rapporter

1 Redovisningsprinciper	87
2 Segmentrapportering	99

Noter till resultaträkningen

3 Räntenetto	100
4 Avgifts- och provisionsnetto	100
5 Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	101
6 Utdelningar	101
7 Övriga rörelseintäkter	101
8 Personalkostnader	101
9 Övriga administrationskostnader	105
10 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	105
11 Kreditförluster	106
12 Bokslutsdispositioner	106
13 Skatter	106
14 Resultat per aktie	108

Noter till balansräkningen och poster inom linjen

15 Statsskuldförbindelser	108
16 Utlåning och osäkra lånefordringar	109
17 Räntebärande värdepapper	111
18 Pantsatta finansiella instrument	111
19 Aktier och andelar	111
20 Derivatinstrument och säkringsredovisning	112
21 Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	115
22 Aktier och andelar i koncernföretag	115
23 Aktier och andelar i intresseföretag	117
24 Immateriella tillgångar	118
25 Materiella tillgångar	119
26 Leasing	120
27 Förvaltningsfastigheter	121
28 Övriga tillgångar	121
29 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	121
30 Skulder till kreditinstitut	122
31 In- och upplåning från allmänheten	122
32 Skulder till försäkringstagare	122
33 Emitterade värdepapper	124
34 Övriga skulder	124
35 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	124
36 Avsättningar	124
37 Pensionsförpliktelser	125
38 Efterställda skulder	127
39 Obeskattade reserver	128
40 Eget kapital	128
41 För egna skulder ställda säkerheter	130
42 Övriga ställda säkerheter	130
43 Ansvarsförbindelser	130
44 Åtaganden	131

Övriga Noter

45 Försäkringsverksamhet	131
46 Kapitaltäckning	131
47 Klassificering av finansiella instrument	132
48 Tillgångar och skulder till verkligt värde	136
49 Tillgångar och skulder i utländsk valuta	140
50 Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	142
51 Investeringar för vilka kunden bär risken	142
52 Löptidsanalys för tillgångar och skulder	142
53 Transaktioner med närstående	143
54 Förvärv	144

Femårsöversikt – Koncernen

Resultaträkning

Mn euro	2008	2007	2006	2005	2004
Räntenetto	5 093	4 282	3 869	3 663	3 495
Avgifts- och provisionsnetto	1 883	2 140	2 074	1 935	1 794
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	1 028	1 209	1 042	776	685
Andelar i intresseföretags resultat	24	41	68	67	55
Övriga rörelseintäkter	172	214	312	132	98
Summa rörelseintäkter	8 200	7 886	7 365	6 573	6 127
Allmänna administrationskostnader:					
Personalkostnader	-2 568	-2 388	-2 251	-2 082	-2 021
Övriga administrationskostnader	-1 646	-1 575	-1 485	-1 455	-1 466
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-124	-103	-86	-131	-168
Summa rörelsekostnader	-4 338	-4 066	-3 822	-3 668	-3 655
Kreditförluster	-466	60	257	137	-27
Nettoresultat vid försäljning av materiella och immateriella tillgångar	0	3	8	6	300
Rörelseresultat	3 396	3 883	3 808	3 048	2 745
Skatt	-724	-753	-655	-779	-667
Årets resultat	2 672	3 130	3 153	2 269	2 078

Balansräkning

Mn euro	2008	2007	2006	2005	2004 ¹⁾
Statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper	51 375	43 975	35 744	31 727	38 371
Utlåning till kreditinstitut	23 903	24 262	26 792	31 578	24 774
Utlåning till allmänheten	265 100	244 682	213 985	188 460	161 060
Derivatinstrument	86 838	31 498	24 207	28 876	26 366
Övriga tillgångar	46 858	44 637	46 162	44 908	29 503
Tillgångar	474 074	389 054	346 890	325 549	280 074
Skulder till kreditinstitut	51 932	30 077	32 288	29 790	30 156
In- och upplåning från allmänheten	148 591	142 329	126 452	115 550	104 704
Skulder till försäkringstagare	29 238	32 280	31 041	26 830	23 480
Emitterade värdepapper	108 989	99 792	83 417	82 609	59 579
Derivatinstrument	85 538	33 023	24 939	28 602	26 675
Efterställda skulder	8 209	7 556	8 177	7 822	5 818
Övriga skulder	23 774	26 837	25 254	21 386	16 986
Eget kapital	17 803	17 160	15 322	12 960	12 676
Skulder och eget kapital	474 074	389 054	346 890	325 549	280 074

¹⁾ Omklassificeringen till "Pantsatta finansiella tillgångar" (vilka ingår i "Övriga tillgångar" i tabellen ovan) från "Statsskuldförbindelser" och "Räntebärande värdepapper" har inte gjorts för 2004.

Nyckeltal

	2008	2007	2006	2005	2004
Resultat per aktie före utspädning, euro	1,03	1,20	1,21	0,86	0,74
Resultat per aktie efter utspädning, euro	1,03	1,20	1,21	0,86	0,74
Aktiekurs, euro	5,00	11,42	11,67	8,79	7,43
Totalavkastning, %	-46,9	6,4	32,3	27,5	29,8
Föreslagen/verkställd utdelning per aktie, euro	0,20	0,50	0,49	0,35	0,28
Eget kapital per aktie, euro	6,84	6,58	5,89	4,98	4,63
Utestående aktier, miljoner	2 590	2 593	2 591	2 592	2 735
Utestående aktier efter utspädning, miljoner	2 592	2 594	2 591	2 592	2 735
Avkastning på eget kapital, %	15,3	19,7	22,9	18,0	16,9
Kapital under förvaltning, md euro	125,6	157,1	158,1	147,6	126,1
K/I-tal, %	53	52	52	56	60
Primärkapitalrelation, före övergångsregler, %	9,3	8,3			
Kapitaltäckningsgrad, före övergångsregler, %	12,1	10,9			
Primärkapitalrelation, %	7,4	7,0	7,1	6,8	7,3
Kapitaltäckningsgrad, %	9,5	9,1	9,8	9,2	9,5
Primärkapital, mn euro	15 760	14 230	13 147	11 438	10 596
Riskvägda tillgångar ¹⁾ , md euro	213	205	185	169	145
Antal anställda (omräknat till heltidstjänster)	34 008	31 721	29 248	28 925	28 929
Riskjusterat resultat, mn euro	2 459	2 417	2 107	1 783	
Economic profit, mn euro	1 432	1 585	1 412	1 127	
Economic capital, md euro	11,8	10,2	9,3	8,7	
EPS, riskjusterad, euro	0,95	0,93	0,81	0,67	
Riskjusterad avkastning på Economic capital (RAROCAR), %	20,8	23,6	22,7	20,6	
MCEV, mn euro	2 624	3 189	2 873	2 283	

¹⁾ Riskvägda tillgångar för åren 2004–2006 i enlighet Basel I.

Femårsöversikt – Moderbolaget

Resultaträkning

Mn euro	2008	2007	2006	2005	2004
Räntenetto	523	360	365	444	470
Avgifts- och provisionsnetto	468	463	481	432	435
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	-13	194	186	-38	75
Utdelningar	2 063	1 323	4 739	1 023	1 422
Övriga rörelseintäkter	190	127	130	122	155
Summa rörelseintäkter	3 231	2 467	5 901	1 983	2 557
Allmänna administrationskostnader:					
Personalkostnader	-632	-596	-568	-500	-499
Övriga administrationskostnader	-473	-514	-501	-536	-544
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-103	-101	-99	-99	-103
Summa rörelsekostnader	-1 208	-1 211	-1 168	-1 135	-1 146
Kreditförluster	-80	25	18	13	-33
Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar	-26	-	-	-309	-111
Nettoresultat vid försäljning av materiella och immateriella tillgångar	0	0	-	-1	-
Rörelseresultat	1 917	1 281	4 751	551	1 267
Bokslutsdispositioner	-40	-44	-33	595	26
Skatt	11	-34	-76	-229	-37
Årets resultat	1 888	1 203	4 642	917	1 256

Balansräkning

Mn euro	2008	2007	2006	2005	2004 ¹⁾
Statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper	12 178	5 783	5 426	5 379	6 265
Utlåning till kreditinstitut	43 855	36 824	36 970	26 638	23 749
Utlåning till allmänheten	29 240	26 640	21 501	19 069	17 492
Aktier och andelar i koncernföretag	15 866	15 488	16 561	16 551	16 741
Övriga tillgångar	11 895	9 743	8 979	7 094	3 601
Tillgångar	113 034	94 478	89 437	74 731	67 848
Skulder till kreditinstitut	34 713	24 275	23 971	20 784	22 885
In- och upplåning från allmänheten	33 457	32 296	30 482	26 579	25 669
Emitterade värdepapper	17 949	13 839	12 638	10 248	3 532
Efterställda skulder	6 829	6 151	6 397	5 540	3 526
Övriga skulder/obeskattade reserver	7 615	6 007	3 940	3 296	3 035
Eget kapital	12 471	11 910	12 009	8 284	9 201
Skulder och eget kapital	113 034	94 478	89 437	74 731	67 848

¹⁾ Omklassificeringen till "Pantsatta finansiella tillgångar" (vilka ingår i "Övriga tillgångar" i tabellen ovan) från "Statsskuldförbindelser" och "Räntebärande värdepapper" har inte gjorts för 2004.

Kvartalsvis utveckling

Koncernen	Kv 4	Kv 3	Kv 2	Kv 1	Kv 4	Kv 3	Kv 2	Kv 1	2008	2007
Mn euro	2008	2008	2008	2008	2007	2007	2007	2007	2008	2007
Räntenetto	1 386	1 296	1 230	1 181	1 143	1 092	1 043	1 004	5 093	4 282
Avgifts- och provisionsnetto (spec. 1)	390	480	518	495	526	531	548	535	1 883	2 140
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	325	221	198	284	316	264	338	291	1 028	1 209
Andelar i intresseföretags resultat	45	-25	22	-18	12	10	9	10	24	41
Övriga rörelseintäkter	105	24	24	19	145	17	19	33	172	214
Summa rörelseintäkter	2 251	1 996	1 992	1 961	2 142	1 914	1 957	1 873	8 200	7 886
Allmänna administrationskostnader (spec. 2):										
Personalkostnader	-655	-635	-634	-644	-615	-596	-592	-585	-2 568	-2 388
Övriga administrationskostnader	-461	-395	-406	-384	-429	-372	-391	-383	-1 646	-1 575
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-34	-30	-33	-27	-29	-25	-25	-24	-124	-103
Summa rörelsekostnader	-1 150	-1 060	-1 073	-1 055	-1 073	-993	-1 008	-992	-4 338	-4 066
Resultat före kreditförluster	1 101	936	919	906	1 069	921	949	881	3 862	3 820
Kreditförluster	-320	-89	-36	-21	6	13	28	13	-466	60
Nettoresultat vid försäljning av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0	0	3	-2	1	1	0	3
Rörelseresultat	781	847	883	885	1 078	932	978	895	3 396	3 883
Skatt	-144	-192	-190	-198	-226	-171	-162	-194	-724	-753
Periodens resultat	637	655	693	687	852	761	816	701	2 672	3 130
Vinst per aktie (EPS)	0,25	0,25	0,27	0,26	0,33	0,29	0,31	0,27	1,03	1,20
EPS, rullande 12 månader till periodens slut	1,03	1,11	1,15	1,19	1,20	1,21	1,26	1,23	1,03	1,20
Spec. 1	Kv 4	Kv 3	Kv 2	Kv 1	Kv 4	Kv 3	Kv 2	Kv 1	2008	2007
Avgifts- och provisionsnetto, Mn euro	2008	2008	2008	2008	2007	2007	2007	2007	2008	2007
Provisioner från kapitalförvaltning	115	130	141	146	192	182	196	192	532	762
Livförsäkring	71	62	70	67	74	63	67	66	270	270
Courtage	53	47	63	54	59	65	68	68	217	260
Depåttjänster	20	22	18	24	19	19	20	21	84	79
Inlåning	11	12	10	12	10	9	9	9	45	37
Summa sparrelaterade provisioner	270	273	302	303	354	338	360	356	1 148	1 408
Betalningar	105	107	106	104	111	108	107	108	422	434
Kort	80	91	86	87	89	92	88	73	344	342
Summa betalningsprovisioner	185	198	192	191	200	200	195	181	766	776
Utlåning	63	83	85	68	49	70	71	68	299	258
Garantier och dokumentbetalningar	39	35	35	34	34	35	35	32	143	136
Summa låneprovisioner	102	118	120	102	83	105	106	100	442	394
Övriga provisionsintäkter	33	42	53	48	40	40	39	37	176	156
Avgifts- och provisionsintäkter	590	631	667	644	677	683	700	674	2 532	2 734
Livförsäkring	-12	-18	-17	-20	-17	-15	-15	-21	-67	-68
Betalningar	-73	-74	-73	-67	-81	-69	-65	-55	-287	-270
Statliga garantiprogram	-50	-	-	-	-	-	-	-	-50	-
Other commission expenses	-65	-59	-59	-62	-53	-68	-72	-63	-245	-256
Avgifts- och provisionskostnader	-200	-151	-149	-149	-151	-152	-152	-139	-649	-594
Avgifts- och provisionsnetto	390	480	518	495	526	531	548	535	1 883	2 140
Spec. 2	Kv 4	Kv 3	Kv 2	Kv 1	Kv 4	Kv 3	Kv 2	Kv 1	2008	2007
Allmänna administrationskostnader, Mn euro	2008	2008	2008	2008	2007	2007	2007	2007	2008	2007
Personal	-655	-635	-634	-644	-615	-596	-592	-585	-2 568	-2 388
– varav rörliga lönekostnader	-61	-49	-53	-64	-63	-44	-55	-57	-227	-219
Informationsteknologi ¹⁾	-167	-144	-135	-130	-150	-138	-126	-124	-576	-538
Marknadsföring	-28	-19	-30	-25	-35	-17	-29	-23	-102	-104
Porto-, telefon- och kontorskostnader	-51	-49	-50	-53	-52	-41	-51	-53	-203	-197
Hyses-, lokal- och fastighetskostnader	-94	-92	-94	-89	-96	-86	-84	-85	-369	-351
Övrigt	-121	-91	-97	-87	-96	-90	-101	-98	-396	-385
Summa	-1 116	-1 030	-1 040	-1 028	-1 044	-968	-983	-968	-4 214	-3 963

¹⁾ Avser IT-drift, kostnader för tjänster samt konsultarvoden. De totala IT-relaterade kostnaderna, inklusive personal etc, men exklusive IT-kostnader i försäkringsverksamheten, uppgick 2008 till -666 mn euro (2007: -654 mn euro).

Resultaträkning

Mn euro	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2008	2007	2008	2007
Rörelseintäkter					
Ränteintäkter		16 753	12 909	3 646	2 741
Räntekostnader		-11 660	-8 627	-3 123	-2 381
Räntenetto	3	5 093	4 282	523	360
Avgifts- och provisionsintäkter		2 532	2 734	622	618
Avgifts- och provisionskostnader		-649	-594	-154	-155
Avgifts- och provisionsnetto	4	1 883	2 140	468	463
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	5	1 028	1 209	-13	194
Andelar i intresseföretags resultat	23	24	41	-	-
Utdelningar	6	-	-	2 063	1 323
Övriga rörelseintäkter	7	172	214	190	127
Summa rörelseintäkter		8 200	7 886	3 231	2 467
Rörelsekostnader					
Allmänna administrationskostnader:					
Personalkostnader	8	-2 568	-2 388	-632	-596
Övriga administrationskostnader	9	-1 646	-1 575	-473	-514
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	10, 25, 26	-124	-103	-103	-101
Summa rörelsekostnader		-4 338	-4 066	-1 208	-1 211
Kreditförluster	11	-466	60	-80	25
Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar	22	-	-	-26	-
Nettoresultat vid försäljning av materiella och immateriella tillgångar		0	3	0	0
Rörelseresultat		3 396	3 883	1 917	1 281
Bokslutsdispositioner	12	-	-	-40	-44
Skatt	13	-724	-753	11	-34
Årets resultat		2 672	3 130	1 888	1 203
Hänförligt till:					
Aktieägare i Nordea Bank AB (publ)		2 671	3 121	1 888	1 203
Minoriteten		1	9	-	-
Summa		2 672	3 130	1 888	1 203
Resultat per aktie före utspädning, euro	14	1,03	1,20		
Resultat per aktie efter utspädning, euro	14	1,03	1,20		

Balansräkning

Mn euro	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Tillgångar					
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		3 157	5 020	276	296
Statsskuldförbindelser	15	6 545	5 193	2 098	567
Utlåning till kreditinstitut	16	23 903	24 262	43 855	36 824
Utlåning till allmänheten	16	265 100	244 682	29 240	26 640
Räntebärande värdepapper	17	44 830	38 782	10 080	5 216
Pantsatta finansiella instrument	18	7 937	4 790	3 097	2 806
Aktier och andelar	19	10 669	17 644	1 107	2 034
Derivatinstrument	20	86 838	31 498	3 562	1 281
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	21	413	-105	27	-4
Aktier och andelar i koncernföretag	22	-	-	15 866	15 488
Aktier och andelar i intresseföretag	23	431	366	2	30
Immateriella tillgångar	24	2 535	2 725	757	819
Materiella tillgångar	25, 26	375	342	81	53
Förvaltningsfastigheter	27	3 334	3 492	-	-
Uppskjutna skattefordringar	13	64	191	28	34
Skattefordringar	13	344	142	76	52
Överskott förmånsbestämda pensioner	37	168	123	-	-
Övriga tillgångar	28	14 604	7 724	2 099	1 940
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	29	2 827	2 183	783	402
Summa tillgångar		474 074	389 054	113 034	94 478
Skulder					
Skulder till kreditinstitut	30	51 932	30 077	34 713	24 275
In- och upplåning från allmänheten	31	148 591	142 329	33 457	32 296
Skulder till försäkringstagare	32	29 238	32 280	-	-
Emitterade värdepapper	33	108 989	99 792	17 949	13 839
Derivatinstrument	20	85 538	33 023	2 756	1 581
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	21	532	-323	42	-69
Skatteskulder	13	458	300	0	0
Övriga skulder	34	17 970	22 860	4 229	4 014
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	35	3 278	2 762	465	341
Uppskjutna skatteskulder	13	1 053	703	0	2
Avsättningar	36	143	73	3	2
Pensionsförpliktelser	37	340	462	118	129
Efterställda skulder	38	8 209	7 556	6 829	6 151
Summa skulder		456 271	371 894	100 561	82 561
Obeskattade reserver	39	-	-	2	7
Eget kapital	40				
Minoritetsintressen		78	78	-	-
Aktiekapital		2 600	2 597	2 600	2 597
Övriga reserver		-888	-160	-5	5
Balanserade vinstmedel		16 013	14 645	9 876	9 308
Summa eget kapital		17 803	17 160	12 471	11 910
Summa skulder och eget kapital		474 074	389 054	113 034	94 478
För egna skulder ställda säkerheter	41	95 507	79 708	3 360	3 054
Övriga ställda säkerheter	42	10 807	6 304	9 504	7 270
Ansvarsförbindelser	43	26 287	24 254	21 947	14 066
Åtaganden exklusive derivat	44	88 434	87 006	24 139	29 474
Derivat åtaganden	20, 44	3 802 101	3 405 332	104 378	299 852

Redogörelse över redovisade intäkter och kostnader

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Årets valutakursdifferenser	-1 233	-26	-	-
Valutasäkringar av nettotillgångar i utländska koncernföretag	691	-24	-	-
Placeringar tillgängliga för försäljning:				
Värdoförändringar som redovisats mot eget kapital	-	1	-	7
Redovisade i resultaträkningen vid avyttring under året	-6	-	-7	-
Kassaflödessäkringar:				
Redovisade mot eget kapital	-7	-	-7	-
Koncernbidrag	-	-	-19	-55
Skatt på poster som förts direkt mot eget kapital	-173	0	9	13
Nettointäkt redovisad direkt mot eget kapital	-728	-49	-24	-35
Årets resultat	2 672	3 130	1 888	1 203
Summa årets redovisade intäkter och kostnader	1 944	3 081	1 864	1 168
Hänförligt till:				
Aktieägare i Nordea Bank AB (publ)	1 943	3 072	1 864	1 168
Minoriteten	1	9	-	-
Summa	1 944	3 081	1 864	1 168

Kassaflödesanalys

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Den löpande verksamheten				
Rörelseresultat	3 396	3 883	1 917	1 281
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	-594	-292	-1 912	-1 443
Betalda inkomstskatter	-534	-591	-8	-76
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	2 268	3 000	-3	-238
Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar				
Förändring av statsskuldförbindelser	1 020	-1 601	-1 455	996
Förändring av utlåning till kreditinstitut	-1 526	2 091	-3 723	-4 372
Förändring av utlåning till allmänheten	-41 085	-30 365	-2 700	-5 140
Förändring av räntebärande värdepapper	704	-6 109	-2 346	-1 342
Förändring av pantsatta finansiella instrument	-3 148	5 706	-291	-2 208
Förändring av aktier och andelar	6 323	-3 141	950	-1 287
Förändring av derivatinstrument, netto	-792	924	-975	37
Förändring av förvaltningsfastigheter	137	-262	-	-
Förändring av övriga tillgångar	-6 903	3 085	1 617	4 703
Förändring av den löpande verksamhetens skulder				
Förändring av skulder till kreditinstitut	24 670	-2 438	10 437	304
Förändring av in- och upplåning från allmänheten	16 558	15 484	1 161	1 814
Förändring av skulder till försäkringstagare	-687	1 238	-	-
Förändring av emitterade värdepapper	15 137	16 349	4 110	1 200
Förändring av övriga skulder	-1 837	458	207	1 412
Kassaflöde från den löpande verksamheten	10 839	4 419	6 989	-4 121
Investeringsverksamheten				
Förvärv av rörelser	-81	-28	-412	-350
Avyttring av rörelser	-	42	2	1 572
Förvärv av intresseföretag	-41	-9	-	0
Avyttring av intresseföretag	135	61	110	11
Förvärv av materiella tillgångar	-162	-157	-45	-23
Avyttring av materiella tillgångar	12	18	1	1
Förvärv av immateriella tillgångar	-132	-119	-29	-37
Avyttring av immateriella tillgångar	6	-	-	-
Investeringar i värdepapper, som hålls till förfall	-10 938	-149	-2 518	-
Förvärv / avyttring av övriga finansiella tillgångar	17	-10	-	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-11 184	-351	-2 891	1 174
Finansieringsverksamheten				
Emission av efterställda skulder	500	-	500	-
Amortering av efterställda skulder	-	-315	-	-281
Nyemission	3	3	3	3
Återköp av egna aktier, inkl. förändringar i tradingportföljen	-10	8	-16	-3
Utbetald utdelning	-1 297	-1 271	-1 297	-1 271
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-804	-1 575	-810	-1 552
Årets kassaflöde	-1 149	2 493	3 288	-4 499
Likvida medel vid årets början	7 097	4 650	1 609	6 108
Kursdifferens	-1 254	-46	0	0
Likvida medel vid årets slut	4 694	7 097	4 897	1 609
Förändring	-1 149	2 493	3 288	-4 499

Kommentarer till kassaflödesanalysen

Kassaflödesanalysen har upprättats i enlighet med IAS 7. Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar av likvida medel under året. Nordeas kassaflödesanalys har upprättats enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet har justerats för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar, som t ex avskrivningar och kreditförluster. Redovisning av kassaflöden indelas i kategorierna löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Den löpande verksamheten

Den löpande verksamheten utgörs av den huvudsakliga intäktbringande verksamheten och kassaflödet härrör huvudsakligen från rörelseresultatet, justerat för poster som inte ingår i kassaflödet samt för betalda inkomstskatter. Justering för icke kassaflödespåverkande poster innefattar:

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Avskrivningar	114	103	101	101
Nedskrivningar	10	0	28	0
Kreditförluster	530	24	101	1
Orealiserade värdeförändringar	-973	-264	-243	-139
Realisationsvinster/-förluster, netto	-83	-43	-88	-11
Förändring av upplupna kostnader/intäkter och avsättningar	173	85	-269	-99
Anticiperade utdelningar	-	-	-1 593	-1 072
Koncernbidrag	-	-	-177	-248
Omräkningsdifferenser	1 216	-307	-142	2
Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring	-2 033	-42	-	-
Övrigt	452	152	370	22
Summa	-594	-292	-1 912	-1 443

Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder innefattar tillgångar och skulder som ingår i den normala affärsverksamheten, som t ex utlåning, inlåning och emitterade värdepapper. Förändringar i derivatinstrument redovisas netto.

I kassaflödet från löpande verksamhet ingår erhållen ränta och betald ränta med följande belopp:

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Erhållen ränta	16 230	12 579	3 504	2 602
Betald ränta	11 429	8 131	3 020	2 334

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten omfattar förvärv och avyttring av anläggningstillgångar, finansiella såväl som materiella och immateriella. Totalt kassaflöde hänförligt till förvärv och avyttring av rörelser redovisas separat och utgörs av:

Mn euro	Koncernen	
	2008	2007
Förvärv av rörelser		
Likvida medel	4	218
Utlåning till kreditinstitut	-	31
Utlåning till allmänheten	394	445
Räntebärande värdepapper	-	148
Aktier och andelar	-	1
Materiella och immateriella tillgångar	32	330
Övriga tillgångar	5	1
Summa tillgångar	435	1 174
Skulder till kreditinstitut	-	-286
In- och upplåning från allmänheten	-340	-393
Emitterade värdepapper	-	-25
Övriga skulder och avsättningar	-10	-224
Summa skulder	-350	-928
Erlagd köpeskilling¹⁾	-85	-246
Likvida medel i förvärvade rörelser	4	218
Nettoeffekt på kassaflödet	-81	-28

¹⁾ Inklusive omräkningsdifferenser. Se även not 54 Förvärv.

Mn euro	Koncernen	
	2008	2007
Avyttring av rörelser		
Likvida medel	-	7
Utlåning till allmänheten	-	89
Materiella och immateriella tillgångar	-	4
Övriga tillgångar	-	1
Summa tillgångar	-	101
Skulder till kreditinstitut	-	-59
Övriga skulder och avsättningar	-	-2
Summa skulder	-	-61
Realisationsvinst/-förlust på avyttrade rörelser	-	9
Erhållen köpeskilling	-	49
Likvida medel i avyttrade rörelser	-	-7
Nettoeffekt på kassaflödet	-	42

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten utgörs av den verksamhet som medför förändringar i eget kapital och efterställda skulder, som t ex nyemission av aktier, utdelningar och emission/amortering av efterställda skulder.

Likvida medel

Följande poster ingår i likvida medel:

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	3 157	5 020	276	296
Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran	1 537	2 077	4 621	1 313
	4 694	7 097	4 897	1 609

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran, utgörs av likvida tillgångar som inte representeras av obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Noter till redovisningen

Not 1 Redovisningsprinciper

Innehållsförteckning

1. Grunder för presentationen	87
2. Jämförelsetal	87
3. Förändrade redovisningsprinciper och presentation	87
4. Kritiska bedömningar och viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar	88
5. Principer för konsolidering	88
6. Redovisning av rörelseintäkter	89
7. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen	90
8. Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta	90
9. Säkringsredovisning	90
10. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument	91
11. Likvida medel	91
12. Finansiella instrument	91
13. Utlåning	93
14. Leasing	94
15. Immateriella tillgångar	94
16. Materiella tillgångar	95
17. Förvaltningsfastigheter	95
18. Skulder till försäkringstagare	95
19. Skatter	96
20. Vinst per aktie	96
21. Pensioner till anställda	96
22. Eget kapital	97
23. Aktierelaterade ersättningar	97
24. Transaktioner med närstående	97
25. Segmentrapportering	97
26. Moderbolaget	98
27. Valutakurser	98

1. Grunder för presentationen

Nordeas concernredovisning har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS), med tillhörande tolkningar från International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC), godkända av EU-kommissionen. Vidare har vissa kompletterande regler i enlighet med Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL), rekommendation RFR 1.1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner, uttalanden från Rådet för finansiell rapportering (UFR) och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:25) tillämpats.

De tilläggsupplysningar som krävs enligt ovan nämnda standarder och lagstiftning har inkluderats i noterna, i kapitlet Risk-, likviditets- och kapitalhantering eller i andra delar av den "Finansiella rapporten".

Den 17 februari 2009 godkände styrelsen årsredovisningen som slutligt ska godkännas av årsstämman den 2 april 2009.

2. Jämförelsetal

I jämförelsetalen för 2007 ingår effekterna av de förändringar i presentationen som beskrivs i avsnitt 3 nedan, "Förändrade redovisningsprinciper och presentation".

3. Förändrade redovisningsprinciper och presentation

I allt väsentligt är redovisningsprinciperna, beräkningsgrunderna och presentationen oförändrade jämfört med årsredovisningen 2007, med undantag för erhållna utdelningar samt belåningsbara statsskuldförbindelser och andra belåningsbara värdepapper som presenteras separat nedan.

Vidare har ett tillägg gjorts till redovisningsprinciperna i enlighet med de ändringar i IAS 39 och IFRS 7 som publicerades i oktober och trädde i kraft retroaktivt från den 1 juli 2008. Ändringarna innebär att finansiella tillgångar i sällsynta fall eller när tillgångarna uppfyller definitionen för lånefordringar kan omklassificeras från värdering till verkligt värde via resultaträkningen om tillgångarna inte längre innehas i syfte att säljas eller återköpas under den närmaste tiden. Nordea har inte gjort några omklassificeringar till följd av dessa ändringar.

Presentation av erhållna utdelningar

Erhållna utdelningar redovisas under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde". Tabellen nedan visar hur resultaträkningen för 2008 liksom jämförelsetalen har påverkats.

Mn euro	2008		2007	
	Om-räknat	Före förändringen	Om-räknat	Före förändringen
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	1 028	1 016	1 209	1 187
Utdelningar	-	12	-	22

Presentation av belåningsbara statsskuldförbindelser

Balansposten "Belåningsbara statsskuldförbindelser m m" har ändrats till "Statsskuldförbindelser". Statsskuldväxlar och komuncertifikat klassificeras som "Statsskuldförbindelser", medan övriga räntebärande värdepapper återfinns under "Räntebärande värdepapper". Tabellen nedan visar hur dessa balansposter har påverkats av ändringen.

Mn euro	31 dec 2008		31 dec 2007	
	Om-räknat	Före förändringen	Om-räknat	Före förändringen
Statsskuldförbindelser	6 545	11 550	5 193	8 503
Räntebärande värdepapper	44 830	39 825	38 782	35 472

Kommande ändringar i IFRS

IASB har omarbetat IFRS 3 "Rörelseförvärv", IAS 1 "Utformning av finansiella rapporter", IAS 23 "Lånekostnader", och ändrat IAS 27 "Koncernredovisning och separata finansiella rapporter", IAS 32 "Finansiella instrument: Klassificering", IAS 39 "Finansiella instrument: Redovisning och värdering", IFRS 2 "Aktierelaterade ersättningar" samt publicerat den nya standarden IFRS 8 "Rörelsesegment" och "Förbättringar i IFRS". Dessa nya eller ändrade standarder träder i kraft den 1 januari 2009, förutom IFRS 3, delar av IAS 27 och IAS 39 som träder i kraft den 1 juli 2009, tillämpliga i Nordea från 2010. Standarderna kan på frivillig basis tillämpas redan 2008. Nordea har emellertid valt att inte tidigarelägga införandet.

En tidigarelagd tillämpning av IAS 23 skulle ha haft en begränsad effekt på värderingen av egenutvecklade immateriella och materiella tillgångar, och IFRS 8 skulle ha påverkat presentationen av rörelsesegment.

Utöver ändringarna i dessa standarder har nya tolkningar som är relevanta för Nordea (IFRIC 13, 14, 16) publicerats. Tolkningarna är inte obligatoriska för 2008, men kan tillämpas på frivillig basis. Bedömningen är att en tidigarelagd tillämpning av dessa tolkningar inte skulle ha haft någon större inverkan på Nordea.

De nya, omarbetade och ändrade standarderna och tolkningarna ovan skulle, om de hade tillämpats för 2008, endast ha påverkat Nordeas kapitaltäckning i obetydlig omfattning.

4. Kritiska bedömningar och viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

För att upprätta årsredovisning i enlighet med god redovisnings- sed måste ledningen i vissa fall använda sig av uppskattningar och antaganden. Uppskattningarna baseras på tidigare erfarenheter och antaganden som ledningen anser vara rättvisande och rimliga. Dessa uppskattningar och bakomliggande bedömningar påverkar redovisade belopp för tillgångar, skulder och åtaganden utanför balansräkningen liksom för intäkter och kostnader i den årsredovisning som presenteras. Det faktiska utfallet kan senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts.

Vissa redovisningsprinciper anses vara av särskild betydelse för Nordeas finansiella ställning, eftersom de bygger på svåra, komplexa och subjektiva bedömningar och uppskattningar från ledningens sida, varav de flesta avser förhållanden som i sig är osäkra. Dessa kritiska bedömningar och uppskattningar är främst hänförliga till:

- värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument
- prövning av nedskrivningsbehov på:
 - goodwill och
 - utlåning
- aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser
- aktuariella beräkningar av skulder till försäkringstagare
- krav i civilrättsliga processer.

Värdering till verkligt värde

Fastställande av verkligt värde för OTC-derivat och andra finansiella instrument som saknar noterade priser eller nyligen observerade marknadspriser omfattar följande kritiska bedömningar:

- Val av värderingstekniker
- Bedömning av när noterade priser inte motsvarar verkligt värde
- Fastställande av anpassning till verkligt värde för att beakta relevanta riskfaktorer såsom kreditrisk, modellrisk och likviditetsrisk
- Bedömning av vilka marknadsparametrar som är observerbara.

I samtliga fall grundas besluten på en professionell bedömning i enlighet med Nordeas redovisnings- och värderingspolicier.

Se även avsnitt 10 "Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument" och not 48 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

Prövning av nedskrivningsbehov

Goodwill

Goodwill prövas årligen för eventuellt nedskrivningsbehov, eller oftare om händelser eller ändrade förutsättningar tyder på att nedskrivningsbehov finns. Prövningen baseras på en analys för att bedöma om redovisat värde för goodwill är fullt återvinningsbart. Vid fastställande av återvinningsbart belopp fastställs nyttjandevärdet, mätt som nuvärdet av förväntade kassaflöden från de kassagenererande enheter till vilka goodwill har allokerats

Prognoserna avseende framtida kassaflöden baseras på Nordeas bästa uppskattningar av framtida intäkter och kostnader för de kassagenererande enheter till vilka goodwill har allokerats. Ett antal antaganden och uppskattningar har betydande effekt på dessa beräkningar, bl a parametrar såsom makroekonomiska antaganden, marknadsstillväxt, affärsvolym, marginaler och kostnadseffektivitet. En förändring i någon av dessa parametrar, till följd av förändringar i marknadsvillkor, konkurrens, strategi eller liknande, påverkar prognostiserade kassaflöden och kan medföra nedskrivning av goodwill.

Se även avsnitt 15 "Immateriella tillgångar" och not 24 "Immateriella tillgångar".

Utlåning

Vid prövning av nedskrivningsbehov för individuella lånefordringar är den mest kritiska bedömningen, som också inrymmer störst osäkerhet, att uppskatta det mest sannolika framtida kassaflödet som kunden kan generera.

Vid gemensam prövning av nedskrivningsbehov för en grupp av lånefordringar är den viktigaste aspekten att identifiera de

händelser och/eller observerbara data som har gett upphov till kreditförluster inom gruppen av lånefordringar. Bedömningen av nuvärdet av de kassaflöden som kunderna i gruppen genererar är förenad med hög grad av osäkerhet, eftersom den baseras på historiska uppgifter och erfarenhetsmässig justering av dessa till den aktuella situationen.

Se även avsnitt 13 "Utlåning" och not 16 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

Aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser för anställda

Beräknade förpliktelser för förmånsbestämda pensioner framräknas för de större pensionsplanerna av externa aktuarier med hjälp av demografiska antaganden baserade på aktuella befolkningsdata. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella parametrar. Den viktigaste finansiella parametern är diskontoreringsräntan. Andra parametrar, såsom antaganden avseende löneökningar och inflation, fastställs baserat på den förväntade långsiktiga utvecklingen för dessa parametrar. De parametrar som fastställdes vid årsskiftet redovisas i not 37 "Pensionsförpliktelser".

Huvuddelen av de tillgångar som täcker pensionsåtagandena investeras i likvida tillgångar och värderas till marknadsvärde vid årsskiftet. Förväntad avkastning på förvaltningstillgångarna har fastställts under beaktande av tillgångarnas sammansättning och baserat på långsiktiga förväntningar om avkastning på de olika tillgångsslagen. Den förväntade avkastningen framgår också av not 37 "Pensionsförpliktelser".

Se även avsnitt 21 "Pensioner till anställda" och not 32 "Skulder till försäkringstagare".

Aktuariella beräkningar för skulder till försäkringstagare

Skulderna till försäkringstagare utgörs av långfristiga åtaganden där vissa försäkringsavtal har långa durationer. Vid värderingen av dessa skulder används både finansiella och aktuariella uppskattningar och antaganden. Ett viktigt finansiellt antagande är den ränta som används för att diskontera framtida kassaflöden. Viktiga aktuariella antaganden är de om mortalitet och invaliditet, som påverkar storleken på och tidpunkten för de framtida kassaflödena. De finansiella och aktuariella antagandena är till stor del föreskrivna i ländernas lagstiftning och är alltså inte upp till Nordea att bestämma. Även antaganden om framtida förvaltnings- och skattekostnader påverkar beräkningen av skulder till försäkringstagare.

Se även avsnitt 18 "Skulder till försäkringstagare" och not 43 "Ansvarsförbindelser".

Krav i civilrättsliga processer

Nordea är inom ramen för den normala affärsverksamheten föremål för ett antal krav i stämningar och andra tvister, varav de flesta rör förhållandevis små belopp. Nordeas bedömning är att ingen av dessa tvister kommer att medföra någon väsentlig negativ effekt på koncernens resultat eller dess finansiella ställning.

5. Principer för konsolidering

Konsoliderade bolag

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget Nordea Bank AB (publ) samt de bolag som uppfyller definitionen av ett dotterföretag enligt IAS 27. Definitionen uppfylls i regel om moderbolaget, direkt eller indirekt genom koncernföretag, innehar mer än 50 procent av aktiernas röstvärde eller på annat sätt kan utöva kontroll över bolagets finansiella och operativa policier.

Alla koncernföretag konsolideras i enlighet med förvärvsmetoden, förutom vid bildandet av Nordea 1997–98, då innehavet i Nordea Bank Finland Abp konsoliderades med poolingmetoden. Enligt förvärvsmetoden betraktas köpet som en transaktion där moderbolaget indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder och ansvarsförbindelser. Koncernens anskaffningsvärde för förvärvet beräknas med hjälp av en förvärvsanalys. Vid analysen fastställs anskaffningsvärdet till det verkliga värdet för redovisade, identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. Anskaffningsvärdet utgör summan på överlåtelsedagen av verkligt värde på erhållna tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder samt egetkapitalinstrument som förvärvaren har emitterat i utbyte mot erhållna nettotillgångar,

plus kostnader som är direkt hänförliga till rörelseförvärvet. Den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga nettovärdet på identifierbara tillgångar, skulder och skuldförbindelser redovisas som goodwill. Om skillnaden är negativ redovisas den direkt i resultaträkningen.

Koncernföretagen ingår i koncernredovisningen från den dag kontrollen över bolaget övergår till Nordea. Konsolideringen upphör när kontroll inte längre existerar.

Eget kapital och resultat hänförliga till minoritetsintressen redovisas på separata rader i balans- och resultaträkningen.

I samband med konsolideringen anpassas dotterföretagens redovisning för att uppnå överensstämmelse med de IFRS-principer som Nordea tillämpar.

Aktier i intresseföretag

Kapitalandelsmetoden tillämpas för intresseföretag, där rösträttsandelen uppgår till mellan 20 och 50 procent och/eller där Nordea har betydande inflytande. Investeringar inom ramen för Nordeas investeringsverksamhet, som klassificeras som en riskkapitalorganisation inom Nordea, värderas till verkligt värde i enlighet med reglerna i IAS 28 och IAS 39.

Andelar i intresseföretags resultat redovisas i resultaträkningen efter skatt. Skattekostnad hänförlig till dessa resultatandelar ingår följaktligen inte i Nordeas redovisade skattekostnad.

Företag för särskilt ändamål (SPE)

I enlighet med IFRS konsoliderar Nordea inte tillgångar och skulder i företag för särskilt ändamål, SPE, som man inte har bestämmande inflytande över. För att avgöra om Nordea har bestämmande inflytande över ett SPE måste Nordea granska aktuella risker och förmåner samt bedöma möjligheten att fatta operativa beslut för detta SPE.

Vid bedömningen av om Nordea ska konsolidera ett SPE tas hänsyn till ett antal faktorer, bland annat om verksamheten i ett SPE i huvudsak bedrivs för Nordeas räkning eller om Nordea i allt väsentligt har beslutsrätten, om Nordea har rätten att erhålla huvuddelen av de förmåner som verksamheten ger upphov till eller om Nordea står för huvuddelen av de risker som är förknippade med ägandet. Samtliga SPE där Nordea har behållit huvuddelen av riskerna och förmånerna konsolideras. Om ett SPE inte konsolideras är skälet att Nordea inte i väsentlig grad är exponerat för risker eller har förmåner hänförliga till tillgångarna och skulderna i detta SPE.

Ett SPE som erbjuder placeringsmöjligheter för kunder är en enhet där en eller flera kunder kan investera i en tillgång eller i grupp av tillgångar (t ex aktiefonder) som förvärvats av detta SPE. Risker och förmåner avseende tillgångar som innehas av detta SPE ligger uteslutande hos kunderna. Vanligtvis erhåller Nordea service- och provisionsavgifter för bildandet av dessa SPE eller för sin roll som kapitalförvaltare, förvaringsinstitut eller annan funktion. Nordea är kapitalförvaltare och fattar efter eget gottfinnande beslut om investeringar och andra administrativa frågor, men saknar eller äger endast en obetydlig del av investerat kapital. I de flesta fall konsolideras inte ett SPE där syftet är att ge kunderna möjlighet att investera, eftersom Nordea enligt de juridiska och avtalsenliga rättigheterna och skyldigheterna saknar bestämmande inflytande över finansiella och operativa policybeslut i dessa bolag. Nordea har följaktligen inte som mål att uppnå förmåner från sitt inflytande i verksamheten. Nordea står inte heller för huvuddelen av de risker som är förknippade med ägandet.

Nordea har bildat ett tämligen begränsat antal SPE, och de som konsolideras i koncernen beskrivs närmare i not 22 "Aktier och andelar i koncernföretag".

Elimineringsprinciper

Koncerninterna transaktioner samt fordringar och skulder mellan koncernföretagen elimineras.

Valutaomräkning av utländska enheter

Koncernredovisningen upprättas i euro (EUR), rapporteringsvalutan för moderbolaget Nordea Bank AB (publ). Dagskursmetoden tillämpas vid omräkning av utländska enheters bokslut, från deras funktionella valutor till euro. De utländska enheternas tillgångar och skulder har omräknats till balansdagens kurs, medan

poster i resultaträkningarna omräknats till årets genomsnittskurs. Omräkningsdifferenser förs direkt mot eget kapital.

Goodwill och justeringar till verkligt värde som uppkommit vid förvärv av koncernföretag behandlas som tillgångar och skulder i lokal valuta och omräknas också till balansdagens kurs.

Information om de viktigaste valutakurserna finns i avsnitt 27 "Valutakurser".

Förändringar i koncernstrukturen

Inga större förändringar i koncernstrukturen har gjorts under året. Däremot genomfördes ett rörelseförvärv när Nordea av Roskilde Bank förvärvade nio kontor, som enligt IFRS utgör en rörelse. För ytterligare information, se not 54 "Förvärv".

6. Redovisning av rörelseintäkter

Räntenetto

Ränteintäkter och räntekostnader beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden eller, om så anses lämpligt, med tillämpning av en metod som resulterar i ett belopp som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter inom Markets och Life redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoreultat av finansiella poster till verkligt värde". Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till intern inlåning från och intern finansiering av Markets verksamhet ersätts av relaterade externa ränteintäkter och räntekostnader för koncernen.

Avgifts- och provisionsnetto

Nordea har provisionsintäkter från olika typer av tjänster som tillhandahålls kunder. Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut. Avgifter intäktsredovisas antingen i takt med att tjänsterna tillhandahålls eller i samband med genomförandet av en väsentlig aktivitet. Avgifter som debiteras löpande redovisas som intäkt i den period då tjänsten tillhandahålls. En syndikeringsavgift som debiteras för att arrangera ett lån, liksom andra avgifter som debiteras för väsentliga aktiviteter, intäktsredovisas när aktiviteten har genomförts, dvs när syndikeringen har slutförts.

Provisionskostnader är transaktionsbaserade och redovisas i den period då tjänsterna erhålls.

Intäkter för utställda finansiella garantier samt kostnader för köpta finansiella garantier fördelas över instrumentets löptid och klassificeras som "Avgifts- och provisionsintäkter" respektive "Avgifts- och provisionskostnader".

Nettoreultat av finansiella poster till verkligt värde

Realiserade och orealiserade vinster och förluster, inklusive räntenetto inom Markets och Life, på finansiella instrument värderade till verkligt värde redovisas under posten "Nettoreultat av finansiella poster till verkligt värde".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster härstammar från:

- Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument
- Räntebärande värdepapper och andra ränterelaterade instrument
- Övriga finansiella instrument, inklusive kreditderivat och råvaruinstrument/råvaruderivat
- Valutakursförändringar
- Förvaltningsfastigheter, livförsäkring, inklusive realiserade och orealiserade intäkter, exempelvis omvärderingsvinster/-förluster. Den här posten innehåller också realiserade resultat från avyttringar liksom avkastning från förvaltningsfastigheter hänförlig till livförsäkringsverksamhetens innehav.

Livförsäkringsverksamheten

Vinster och förluster från tillgångar inom livförsäkringsverksamheten fördelas i noten på ovan nämnda resultatposter.

Notposterna Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring respektive Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring motsvarar i huvudsak den del av det finansiella resultatet inom livförsäkring som överförs till försäkringstagarna. Nordea redovisar dessa poster separat i noten. Erhållna premier och återbetalningar till försäkringstagare hänförliga till den finansiella ris-

ken redovisas i balansräkningen som ökad respektive minskad inlåning. Mer information finns i avsnitt 18 "Skulder till försäkringsstagare".

Resultatet avseende försäkringsrisken särskiljs från resultatet avseende den finansiella risken och redovisas separat i noten. Eftersom nettointäkterna är förhållandevis små jämfört med de andra intäkt- och kostnadsposterna i resultaträkningen, redovisas de i noten som Intäkter försäkringsrisk, livförsäkring och Kostnader försäkringsrisk, livförsäkring.

Utdelningar

Erhållna utdelningar redovisas i resultaträkningen som "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde" och klassificeras i noten som "Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument". Intäkter redovisas i den period då rätten att erhålla utdelning fastställs.

Andelar i intresseföretags resultat

Andelar i intresseföretags resultat definieras som värdeförändring, efter anskaffningsdagen, av Nordeas andel av intresseföretagets nettotillgångar. Andelar i intresseföretags resultat redovisas i resultaträkningen efter skatt. Skattekostnad hänförlig till dessa resultatandelar ingår följaktligen inte i Nordeas redovisade skattekostnad.

Värdeförändringen i Nordeas andel av nettotillgångarna baseras på intresseföretagets externredovisning och påverkar Nordeas redovisning i den period då informationen blir tillgänglig.

Övriga rörelseintäkter

Nettoresultat från avyttring av aktier liksom övriga rörelseintäkter, ej hänförliga till övriga intäktsrader, redovisas normalt när transaktionerna har slutförts.

7. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen

Affärsdagsredovisning tillämpas vid redovisning och bortbokning av derivatinstrument, börsnoterade värdepapper och avista-transaktioner i utländsk valuta. Övriga finansiella instrument redovisas i balansräkningen på likviddagen.

Finansiella tillgångar, andra än de för vilka affärsdagsredovisning tillämpas, bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från den finansiella tillgången upphör att gälla eller överförs till annan part. Rätten till kassaflödet upphör att gälla eller överförs vanligen när motparten har uppfyllt sin del av avtalet genom att t ex betala tillbaka ett lån till Nordea, d v s på likviddagen.

I vissa fall genomförs transaktioner där Nordea överför tillgångar som redovisas i balansräkningen, men samtidigt behåller antingen hela eller delar av riskerna och rättigheterna förknippade med de överförda tillgångarna. Om alla eller i stort sett alla risker och rättigheter behålls, omklassificeras de överförda tillgångarna i balansräkningen till "Pantsatta finansiella instrument". Överföring av tillgångar med bibehållande av alla eller i stort sett alla risker och rättigheter omfattar bl a avtal om värdepapperslån och återköpsavtal.

Finansiella skulder, andra än de för vilka affärsdagsredovisning tillämpas, bokas bort från balansräkningen när de upphör. Normalt sker detta när Nordea fullgör sin del av avtalet, till exempel när Nordea återbetalar inlåning till motparten, d v s på likviddagen.

För ytterligare information, se avsnitt 12 "Finansiella instrument" (Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper samt Återköpsavtal och omvända återköpsavtal) och not 50 "Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt".

8. Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta

En enhets funktionella valuta fastställs utifrån den primära ekonomiska miljö i vilken enheten bedriver sin verksamhet. Moderbolaget Nordea Bank AB (publ) använder sig av två funktionella valutor för rapportering i koncernredovisningen, beroende på vilken underliggande affärsverksamhet som avses.

Utländsk valuta definieras som annan valuta än enhetens funktionella valuta. Transaktioner i utländsk valuta redovisas till transaktionsdagens kurs. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till balansdagens kurs.

Valutakursdifferenser som uppkommer vid reglering av transaktioner till kurser som avviker från dem på transaktionsdagen, liksom orealiserade omräkningsdifferenser på ej reglerade monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta, redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Omräkningsdifferenser på finansiella instrument som används som säkringsinstrument i en säkring av nettoinvestering i ett koncernföretag redovisas, i den mån säkringen är effektiv, mot eget kapital. Detta för att neutralisera de omräkningsdifferenser som påverkar eget kapital när koncernföretagen konsolideras. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

9. Säkringsredovisning

IAS 39 omfattar principer och regler för redovisning av säkringsinstrument och underliggande säkrad post, så kallad säkringsredovisning. Alla derivatinstrument värderas till verkligt värde. Nordea tillämpar EU:s "carve out"-version av IAS 39 för portföljsäkringar av både tillgångar och skulder.

Koncernens säkringsredovisningspolicy har utformats för att uppfylla de krav som anges i IAS 39. Nordea tillämpar säkringsredovisning för att uppnå en symmetrisk behandling av förändringarna i verkligt värde för den säkrade posten och förändringarna i verkligt värde för säkringsinstrumentet, samt för att risksäkra exponeringen för variationer i kassaflöden och nettoinvesteringar i utlandsverksamheten. Det övergripande syftet är att i redovisningen ge en korrekt och rättvisande bild av Nordeas ekonomiska säkringar. Group Treasury har det övergripande operativa ansvaret för säkring och säkringsredovisning.

Enligt IAS 39 finns det tre typer av säkringsredovisning:

- Säkring av verkligt värde.
- Kassaflödessäkring.
- Säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet.

Säkring av verkligt värde

Säkring av verkligt värde tillämpas när derivat används för att risksäkra förändringar i verkligt värde på en redovisad tillgång eller skuld hänförlig till en specifik risk. Risken för förändringar i verkligt värde på tillgångar och skulder i Nordeas redovisning härrör huvudsakligen från lån, värdepapper och inlåning med fast ränta, vilket ger upphov till ränterisk. Förändringar i verkligt värde på derivat liksom förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till de risker som säkras, redovisas separat i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde". Om säkringen är effektiv tar de båda förändringarna i verkligt värde i stort ut varandra, vilket innebär att nettoresultatet i det närmaste blir noll. Förändringarna i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till riskerna säkrade med derivatinstrumentet, avspeglas i en justering av den säkrade postens bokförda värde som också redovisas i resultaträkningen. Förändringen i verkligt värde på den räntesäkrade posten i en säkringsportfölj redovisas separat från portföljen under "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer" i enlighet med IAS 39.

I Nordea tillämpas säkring av verkligt värde huvudsakligen på portföljbasis. Följaktligen mäts och värderas effektiviteten i säkringsförhållandet på ett sådant sätt att eventuell ineffektiv del påverkar resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Kassaflödessäkring

Kassaflödessäkring tillämpas för säkring av exponering för variationer i framtida räntebetalningar på tillgångar eller skulder med rörlig ränta. Den del av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet som bestämts vara en effektiv säkring redovisas direkt mot eget kapital. Den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Vinster eller förluster för säkringsinstrument som redovisats direkt mot eget kapital redovisas i resultaträkningen i samma period som räntetäkten eller räntekostnaden för den säkrade fordringen eller skulden.

Säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet

Se avsnitt 8 "Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta".

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen ränteswappar. Valutaränteswappar (CIRS) och upplåning i utländsk valuta används endast i ett fåtal transaktioner. Upplåning i utländsk valuta används endast som säkringsinstrument vid säkring av valutarisk.

Säkrade poster

Enligt IAS 39 kan en säkrad post vara en enskild tillgång eller skuld liksom en grupp av tillgångar eller skulder med likartade riskegenskaper. Säkrade poster utgörs i Nordea av både enskilda tillgångar och skulder och portföljer av tillgångar och skulder.

Säkringens effektivitet

För att få tillämpa säkringsredovisning krävs att säkringen har en hög effektivitet. En säkring anses ha detta om det vid ingäendet och under säkringens hela löptid kan förväntas att förändringar i verkligt värde på den säkrade posten väsentligen neutraliseras av förändringar i verkligt värde på säkringsinstrumentet. Utfallet ska ligga inom intervallet 80–125 procent.

Vid bedömning i efterhand av säkringens effektivitet värderar Nordea säkringsinstrumentet till verkligt värde och jämför förändringen av detta värde med förändringen av verkligt värde på den säkrade posten. Mätning av effektiviteten görs på kumulativ basis.

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven upphör säkringsredovisningen. Förändringen i det orealiserade värdet på derivaten redovisas till verkligt värde i resultaträkningen från och med det senaste tillfället då säkringen bedömdes vara effektiv. För säkringar av verkligt värde resultatförs förändringar av det verkliga värdet på den säkrade posten, fram till den tidpunkt då säkringsförhållandet avslutas, linjärt över den säkrade postens återstående löptid. För kassaflödessäkringar omklassificeras den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som har redovisats under Övrigt totalresultat (Other comprehensive income) sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv, från eget kapital till "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde" i resultaträkningen.

10. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

Finansiella tillgångar och skulder som klassificeras som finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen och derivatinstrument redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Förändringarna i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Verkligt värde definieras i IAS 32 och IAS 39 som det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs.

Det bästa beviset på verkligt värde är förekomsten av publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad och när sådana förekommer används de vid värderingen av finansiella tillgångar och finansiella skulder. Nordea använder till övervägande del publicerade prisnoteringar för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Statsskuldförbindelser.
- Räntebärande värdepapper.
- Aktier och andelar.
- Derivatinstrument (noterade).
- Emitterade värdepapper (emitterade bostadsobligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab).

Om noterade priser för ett finansiellt instrument inte representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner eller om noterade priser inte finns tillgängliga, fastställs det verkliga värdet med hjälp av lämplig värderingsteknik. Värderingsteknikerna kan variera från enkel analys av diskonterade kassaflöden till komplexa optionsvärderingsmodeller. Värderingsmodellerna har utformats så att observerbara marknadspriser och kurser används som indata i förekommande fall, men även ej observerbara modellparametrar kan användas. Nordea använder till övervägande del värderingstekniker för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

ser och kurser används som indata i förekommande fall, men även ej observerbara modellparametrar kan användas. Nordea använder till övervägande del värderingstekniker för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Statsskuldförbindelser (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas).
- Utlåning till allmänheten (hypotekslån i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab).
- Räntebärande värdepapper (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas).
- Aktier och andelar (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas).
- Derivatinstrument (OTC-derivat).

Verkligt värde beräknas som det teoretiska nuvärdet av de enskilda kontrakten, baserat på marknadsparametrar från fristående källor och under antagandet att inga risker och ingen osäkerhet föreligger. Denna beräkning kompletteras med en justering på portföljnivå. Justeringen på portföljnivå avser osäkerhet hänförlig till värderingstekniker, modellernas antaganden och ej observerbara parametrar, liksom motpartsrisk och likviditetsrisk hänförlig till portföljen. Justeringen på portföljnivå för modellrisk består av två delar:

- Jämförelse av modellens utdata (marknadsvärden) med marknadsinformation eller med resultat från alternativa modeller, om sådana finns.
- Känslighetsberäkningar där ej observerbara parametrar byts ut mot andra rimliga värden.

För finansiella instrument där verkligt värde uppskattas med hjälp av en värderingsteknik undersöks om de variabler som använts i värderingsmodellen uteslutande har baserats på data från observerbara marknader. Med data från observerbara marknader avser Nordea data som kan inhämtas från allmänt tillgängliga externa källor och som bedöms utgöra realistiska marknadspriser. Vid användning av ej observerbara data kan instrumentet vid första redovisningstillfället inte redovisas till det verkliga värdet som beräknats via värderingstekniken, och eventuella initiala vinster periodiseras därför i resultaträkningen över avtalets löptid.

Värderingsmodellerna som Nordea använder överensstämmer med accepterade ekonomiska metoder för prissättning av finansiella instrument och tar hänsyn till alla faktorer som marknadsaktörer skulle beakta vid prissättning.

Varje ny värderingsmodell godkänns av Group Credit & Risk Control och samtliga modeller granskas regelbundet.

Mer information finns i not 48 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

11. Likvida medel

Likvida medel utgörs av kassa och tillgodohavanden hos centralbanker, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- Centralbanken är hemmahörande i ett land där Nordea har banklicens.
- Tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

Likvida medel är finansiella instrument som klassificerats som tillhörande kategorin Utlåning, se avsnitt 12 "Finansiella instrument".

Även utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran, redovisas i kassaflödesanalysen som "Likvida medel".

12. Finansiella instrument**Klassificering av finansiella instrument**

Varje finansiellt instrument inom ramen för IAS 39 har klassificerats i en av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Tradingportföljer.
 - Finansiella tillgångar som redan från början bestäms tillhör denna kategori (verkligt värde-optionen).

- Utlåning.
- Investeringar som hålles till förfall.
- Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning.

Finansiella skulder:

- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Tradingportföljer.
 - Finansiella skulder som redan från början bestäms tillhöra denna kategori (verkligt värde-optionen).
- Övriga finansiella skulder.

Alla finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde vid första redovisningstillfället. Klassificeringen av finansiella instrument i olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiellt instrument värderas i balansräkningen och hur förändringar i dess värde bokförs. I not 47 "Klassificering av finansiella instrument" presenteras klassificeringen av finansiella instrument i Nordeas balansräkning.

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen värderas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Alla värdeförändringar i dessa poster redovisas direkt i resultaträkningen under "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Kategorin består av två underkategorier: Tradingportföljer och Finansiella tillgångar/skulder som redan från början bestäms tillhöra denna kategori (verkligt värde-optionen).

Underkategorin Tradingportföljer omfattar främst derivatinstrument som innehas i handelsyfte, räntebärande värdepapper och aktier inom Markets och Treasury. Den omfattar också tradingrelaterade skulder såsom blankningspositioner.

Huvuddelen av underkategorierna Finansiella tillgångar respektive skulder som redan från början bestäms tillhöra denna kategori utgörs av hypotekslån och tillhörande emitterade obligationer i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab samt räntebärande värdepapper, aktier och finansiella avtal inom Life. Tillgångar och skulder i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab värderas redan från början till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen. Räntebärande värdepapper, aktier och finansiella avtal inom Life tillhör samma kategori, och även dessa tillgångar och skulder värderas därför till verkligt värde.

Nordea tillämpar också verkligt värde-optionen på vissa finansiella tillgångar och skulder hänförliga till Markets. Klassificeringen grundar sig på att Markets förvaltar och värderar alla sina finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde. Följaktligen klassificeras alla finansiella tillgångar och skulder inom Markets som Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Utlåning

Låne- och kundfordringar utgör finansiella tillgångar som inte är derivat, med fasta eller bestämda betalningar, och som inte noteras på en aktiv marknad. Dessa tillgångar jämte osäkra lånefordringar beskrivs närmare i avsnitt 13 "Utlåning".

Investeringar som hålles till förfall

Investeringar som hålles till förfall redovisas initialt i balansräkningen till anskaffningsvärdet, inklusive transaktionskostnader. Efter första redovisningstillfället värderas instrument i denna kategori till upplupet anskaffningsvärde. Vid värdering till upplupet anskaffningsvärde resultatförs skillnaden mellan anskaffningsvärdet och inlösenvärdet linjärt över den kvarstående löptiden med hjälp av effektivräntemetoden.

Nordea bedömer vid varje rapporteringstillfälle om det finns objektiva belägg för en eventuell nedskrivning av tillgången. Om sådana belägg finns görs nedskrivningen som motsvarar skillnaden mellan redovisat värde och nuvärdet av beräknade framtida kassaflöden och redovisas under "Kreditförluster" i resultaträkningen. Mer information om identifiering och bedömning av

objektiva belägg för nedskrivningsbehov finns i avsnitt 13 "Utlåning".

Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning

Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning värderas till verkligt värde. Förändringar i verkligt värde, bortsett från räntor, valutakurseffekter och nedskrivningar, redovisas direkt mot omvärderingsreserver under eget kapital. Ränta redovisas som ränteintäkter i resultaträkningen. Valutakurseffekter och nedskrivningar avseende dessa tillgångar redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

När en finansiell tillgång tillgänglig för försäljning säljs, flyttas ackumulerade förändringar i verkligt värde, som tidigare har redovisats under eget kapital, från eget kapital till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Övriga finansiella skulder

Övriga finansiella skulder, som inte har klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen, värderas till upplupet anskaffningsvärde. Räntor från Övriga finansiella skulder redovisas i resultaträkningen under posten "Räntekostnader".

Sammansatta finansiella instrument

Sammansatta finansiella instrument är avtal som omfattar ett värdavtal och ett inbäddat derivat. Sådana kombinationer uppstår huvudsakligen i samband med emission av strukturerade skuldinstrument, såsom emitterade indexobligationer.

Indexobligationer som har emitterats av Group Treasury anses utgöra en del av finansieringsverksamheten. Nollkupongsobligationer värderas till upplupet anskaffningsvärde. Inbäddade derivat i sådana instrument särskiljs från värdavtalet och redovisas separat som derivat till verkligt värde om de ekonomiska egenskaperna och riskerna inte är nära förknippade med värdavtalets ekonomiska egenskaper och risker samt om det inbäddade derivatet verkligen uppfyller definitionen på ett derivat. Förändringar i verkligt värde på inbäddade derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Indexobligationer som har emitterats av Markets som en del av tradingportföljen klassificeras som Tradingportföljer, och hela det sammansatta instrumentet, värdavtalet och det inbäddade derivatet, värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper

Transaktioner avseende in- och utlåning av värdepapper innebär i allmänhet ställande av säkerhet. Om inte riskerna och rättigheterna förknippade med ägandet överförs, beaktas inte överföringen av värdepapper i balansräkningen. Om motparten har rätt att sälja vidare eller pantsätta värdepappren på nytt, redovisas dessa i balansräkningen som "Pantsatta finansiella instrument".

Lånade värdepapper redovisas utanför balansräkningen under posten "För egna skulder ställda säkerheter".

Säkerheter i form av likvida medel som har lämnats till motparter redovisas i balansräkningen som "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten". Säkerheter i form av likvida medel som har erhållits från motparter redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten".

Ränteintäkter och räntekostnader som uppkommit genom dessa transaktioner redovisas under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Återköpsavtal och omvända återköpsavtal

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal och värdepapper som mottagits enligt omvända återköpsavtal bokas inte bort från respektive redovisas inte i balansräkningen. Om motparten har rätt att sälja vidare eller pantsätta värdepappren på nytt, redovisas dessa i balansräkningen som "Pantsatta finansiella instrument".

Värdepapper som har mottagits enligt omvända återköpsavtal redovisas utanför balansräkningen under posten "För egna skulder ställda säkerheter".

Likvida medel som har erhållits enligt återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten". Likvida medel som har erlagts enligt omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten".

Vidare innebär försäljning av värdepapper som mottagits i omvända återköpsavtal redovisning av en tradingrelaterad skuld (blankning).

Derivatinstrument

Samtliga derivat redovisas i balansräkningen och värderas till verkligt värde. Derivat med positiva verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas som tillgångar under posten "Derivatinstrument". Derivat med negativa verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas som skulder under posten "Derivatinstrument".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde".

Finansiella garantiavtal

Erhållna premier i emitterade finansiella garantiavtal redovisas vid första redovisningstillfället som upplupna intäkter i balansräkningen. Därefter värderas garantierna, och redovisas i balansräkningen, till det högre av erhållen garantiavgift minus avskrivning och en avsättning beräknad som den diskonterade bästa uppskattningen av det belopp som behövs för att reglera aktuellt åtagande. Avsättningar och förändringar i avsättningar redovisas i resultaträkningen under posten "Kreditförluster".

Avtalsbeloppen enligt finansiella garantier redovisas utanför balansräkningen under posten "Ansvarsförbindelser".

13. Utlåning

Utlåning som inte värderas till verkligt värde värderas till upplupet anskaffningsvärde (se även avsnitt 7 "Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen" samt not 47 "Klassificering av finansiella instrument").

Nordea bevakar utlåningen på det sätt som beskrivs i kapitlet Risk-, likviditets- och kapitalhantering. Lån hänförliga till enskilda kunder eller grupper av kunder identifieras som osäkra om objektiva belegg vid en prövning av nedskrivningsbehovet tyder på förlust.

Prövning av nedskrivningsbehov för lån hänförliga till enskilda kunder

För lånefordringar med betydande värde prövar Nordea nedskrivningsbehovet individuellt. Syftet med dessa prövningar är att ta reda på om det finns ett nedskrivningsbehov. Som ett första steg kontrollerar Nordea om det finns indikationer på nedskrivningsbehov (förlusthändelse) och om dessa i så fall kan betraktas som objektiva belegg för nedskrivningsbehov. Mer information om identifiering av förlusthändelser finns i avsnittet "Risk-, likviditets- och kapitalhantering", underavsnittet "Kreditrisk".

Vid prövningen av huruvida det finns objektiva belegg för en nedskrivning görs en bedömning av hur stora kassaflöden kunden väntas generera i framtiden. Dessa kassaflöden diskonteras sedan med den effektiva räntan och mynnar ut i ett nuvärde. Säkerheter som mottagits för att begränsa kreditrisken värderas till verkligt värde. Om redovisat värde på lånet är högre än nuvärdet av beräknade framtida kassaflöden, inklusive verkligt värde för säkerheter, bedöms lånefordran som osäker.

Lånefordringar som individuellt inte bedöms vara osäkra överförs till en grupp av lånefordringar med likartade riskegenskaper för en kollektiv prövning av nedskrivningsbehovet.

Prövning av nedskrivningsbehov för lån hänförliga till grupper av kunder

För samtliga lån ej nedskrivna på individuell nivå görs en kollektiv bedömning av nedskrivningsbehovet. Dessa lån grupperas baserat på liknande riskkaraktäristika som är indikativa för låntagarnas förmåga att återbetala utestående fordringar i enlighet med kontraktsvillkoren. Nordea bevakar kreditportföljen via ratingändringar, kreditprocessen och årsfördragning samt

genom kvartalsvisa riskgranskningar. Genom dessa processer identifierar Nordea förlusthändelser som kan ha gett upphov till kreditförluster inom gruppen av lånefordringar.

Endast förlusthändelser som inträffat fram till rapporteringsdagen ingår i bedömningen av nedskrivningsbehovet för gruppen av lånefordringar.

Målet med den gruppvisa bedömningen är att pröva om en avsättning måste göras till följd av en inträffad förlusthändelse som ännu inte identifierats på individuell nivå. Perioden mellan dagen för förlusthändelsen och dagen då den identifieras individuellt kallas för uppkomstperiod (Emergence period). Nedskrivningsbehovet är kopplat till gruppen av lånefordringar tills kreditförlusterna har identifierats individuellt. Identifieringen sker genom att kunden faktisk fallerat eller genom andra indikatorer.

För företagskunder och banker använder Nordea det befintliga ratingsystemet som grund för bedömning av kreditrisk. Risken för att kunder ska falla i en ratingklass beräknas med hjälp av historiska data för denna sannolikhet. Dessa lånefordringar bedöms och grupperas huvudsakligen utifrån typ av bransch och/eller känslighet för vissa makroekonomiska parametrar, t ex oljeprisberoende. Individer och mindre företag följs upp genom att använda scoring modeller. Dessa baseras primärt på historiska data, såsom falleringsnivåer och förluster i samband med att en kund fallerar, samt ledningens erfarenhet. Rating och scoring modeller beskrivs i mer detalj i det separata avsnittet Risk-, likviditets- och kapitalhantering.

Den gruppvisa nedskrivningsbedömningen görs genom en så kallad nettningsprincip. Om t ex en kund med rating uppgraderas på grund av en förväntad ökning i framtida kassaflöde, så nettoredovisas denna förbättring mot en motsvarande försämring genom en nedjustering i rating av en annan kund på grund av en förväntad minskning i framtida kassaflöde. Nettoredovisning av dessa förändringar genomförs endast inom grupper av lån med liknande riskkaraktäristika där Nordea gör bedömningen att gruppen framtida kassaflöde ej är tillräckligt för att kunna fullgöra sina åtaganden mot Nordea.

För grupper av lånefordringar med begränsat värde baseras metoderna i huvudsak på historiska data, såsom sannolikhet för att kunder ska falla och kreditförluster när detta sker, och ledningens erfarenhetsmässiga bedömningar.

Kreditförluster

Om redovisat värde på lånet är högre än summan av nuvärdet av beräknade kassaflöden, inklusive verkligt värde för säkerheter och andra kreditförstärkningar, utgör skillnaden ett nedskrivningsbehov.

Om nedskrivningen inte anses vara definitiv bokförs den på ett reserveringskonto som visar de ackumulerade nedskrivningarna. Förändringar i kreditrisken och de ackumulerade nedskrivningarna redovisas som förändringar på reserveringskontot och som "Kreditförluster" i resultaträkningen.

Om nedskrivningen anses vara definitiv redovisas den som en konstaterad kreditförlust, och värdet på lånet jämte tillhörande reservering för kreditförluster tas bort från balansräkningen samtidigt som motsvarande vinst eller förlust redovisas på raden "Kreditförluster" i resultaträkningen. En nedskrivning anses vara definitiv när konkursansökan inges mot låntagaren och konkursförvaltaren har presenterat den ekonomiska utgången av konkursförandet, eller när Nordea efterskänker sina fordringar genom rekonstruktion på antingen rättslig eller frivillig grund eller när Nordea av andra skäl bedömer återvinning av fordran som osannolik.

Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan som används för värdering av osäkra lånefordringar motsvarar den ursprungliga effektiva räntan för lån hänförliga till en enskild kund och, i förekommande fall, till en grupp av lånefordringar.

Omstrukturerade lånefordringar

Med en omstrukturerad lånefordran avses i detta sammanhang en lånefordran där långivaren har beviljat låntagaren eftergifter till följd av dennes försämrade finansiella situation och där dessa eftergifter har gett upphov till en nedskrivningskostnad för lån-

givaren. Efter en omstrukturering betraktas lånefordran vanligen inte längre som osäker om åtagandena fullföljs i enlighet med de nya villkoren. Eftergifter som har beviljats i samband med omstruktureringen betraktas som en konstaterad förlust såvida inte Nordea har behållit rätten att återvinna det som tidigare utgjort en konstaterad förlust. Detta redovisas då som inbetalt på konstaterade kreditförluster.

Egendom övertagen för skyddande av fordran

I en finansiell omstrukturering kan långivaren komma att avstå från lånefordringar till förmån för låntagaren och i utbyte mot denna eftergift ta över egendom som lämnats som säkerhet för lånen, aktier som emitterats av låntagaren eller andra tillgångar. Övertagna finansiella tillgångar klassificeras som Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning (se avsnitt 12 "Finansiella instrument"), och andra övertagna tillgångar redovisas under samma balanspost som liknande tillgångar som redan innehas av Nordea. En övertagen fastighet som inte innehas för eget utnyttjande redovisas till exempel tillsammans med andra förvaltningsfastigheter. Alla tillgångar som övertagits för skyddande av fordran redovisas vid första redovisningstillfället till verkligt värde. Det verkliga värdet på redovisningsdagen blir tillgångens anskaffningsvärde eller upplupna anskaffningsvärde, beroende på vad som är tillämpligt. Under efterföljande perioder värderas tillgångar som övertagits för skyddande av fordran i enlighet med gällande värderingsprinciper för tillgångsslaget.

Eventuella värdeförändringar, efter den övertagna egendomens första redovisningstillfälle, redovisas i resultaträkningen i enlighet med koncernens principer för presentation av tillgångsslaget. Posten kreditförluster påverkas följaktligen inte av nya värderingar av den övertagna egendomen efter första redovisningstillfället.

14. Leasing

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordeas leasingverksamhet omfattar huvudsakligen finansiell leasing. Ett finansiellt leasingavtal redovisas som fordran på leasetagaren under balansposten "Utlåning till allmänheten" till ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingbetalningen, exklusive kostnad för service, redovisas som återbetalning av fordran och som ränteutäkt. Intäkten fördelar sig så att en jämn förräntning erhålls på under varje period redovisad nettoinvestering.

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing fördelas i balansräkningen på slag av tillgång, vanligen materiella tillgångar. Leasingintäkter intäktsredovisas linjärt under leasingavtalets löptid. Avskrivning på leasingobjekt beräknas enligt de principer för avskrivning som Nordea använder för liknande tillgångar och redovisas i resultaträkningen som avskrivning av materiella tillgångar.

Nordea som leasetagare

Finansiell leasing

Finansiell leasing redovisas i koncernredovisningen som tillgångar och skulder i balansräkningen till ett belopp motsvarande de leaseade tillgångarnas verkliga värde eller, om detta belopp är lägre, nuvärdet av framtida minimileaseavgifter vid leasingavtalets början. Tillgångarna fördelas på olika tillgångsslag i redovisningen. Leasingbetalningarna fördelas mellan ränta och amortering av utestående skuld. Räntan fördelas över leasingperioden så att varje redovisningsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive period redovisade skulden. Finansiell leasing ger också upphov till en avskrivningskostnad för den leaseade tillgången. Principen för avskrivning är densamma som för motsvarande egna tillgångar. Prövning av nedskrivningsbehov på leaseade tillgångar görs enligt samma regler som för egna tillgångar.

Operationell leasing

Vid operationell leasing redovisas leasingavgifterna som kostnader i resultaträkningen linjärt fördelade över leasingperioden, såvida inte något annat systematiskt sätt bättre återspeglar använ-

darens ekonomiska nytta över tiden. Leasingperioderna är på mellan 3 och 25 år.

Operationell leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning.

De centralt belägna fastigheterna i Finland, Norge och Sverige som Nordea har avyttrat återförhyrs. Leasingavtalen tecknades på 3–25 år, med option på förlängning. Leasingavtalen omfattar inte någon övergång av äganderätten till fastigheten vid löptidens slut och innehåller inte heller några ekonomiska fördelar avseende värdestegring på den leaseade fastigheten. Dessutom omfattar inte leasingperioden större delen av fastigheternas ekonomiska livslängd. Avtalen klassificeras därför som operationell leasing. Hyreskostnaden för dessa fastigheter redovisas så att den speglar Nordeas ekonomiska nytta över tiden, vilket inte är en linjär fördelning, utan istället något som mer liknar ett traditionellt hyresavtal.

Avtal som innehåller leasingavtal

Avtal kan omfatta rätten att använda en tillgång i utbyte mot en eller flera betalningar, även om avtalet inte har leasingavtalets juridiska form. I förekommande fall separeras dessa tillgångar från avtalet och redovisas som leaseade tillgångar.

15. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara, icke-monetära tillgångar som saknar fysisk beskaffenhet. Tillgångarna står under Nordeas kontroll, vilket innebär att Nordea har möjlighet och rätt att erhålla de framtida ekonomiska fördelarna hänförliga till den underliggande tillgången. Nordeas immateriella tillgångar utgörs främst av goodwill, programvaror och kundrelaterade immateriella tillgångar.

Goodwill

Goodwill utgör skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på Nordeas andel av identifierbara nettotillgångar i förvärvade koncernföretag/intressesföretag vid förvärvstidpunkten. Goodwill som uppkommit vid förvärv av koncernföretag redovisas som "Immateriella tillgångar". Goodwill som uppkommit vid förvärv av intressesföretag redovisas som "Aktier och andelar i intressesföretag". Goodwill prövas årligen för eventuellt nedskrivningsbehov, eller oftare om händelser eller ändrade förutsättningar tyder på att nedskrivningsbehov finns. Goodwill redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade nedskrivningar.

Som ett led i övergången till IFRS har Nordea valt att endast räkna om de företagsförvärv som genomförts den 1 januari 2004 eller senare. Goodwill som avser förvärv genomförda före detta datum redovisas enligt Nordeas tidigare redovisningsregler (svensk redovisningsstandard) minskat med eventuella nedskrivningar.

Programvaror

Kostnader hänförliga till underhåll av programvaror kostnadsförs löpande. Utgifter direkt hänförliga till större investeringar i utveckling av programvara redovisas som immateriella tillgångar om nyttjandeperioden för dessa överstiger tre år och de förväntas generera framtida ekonomiska fördelar. Dessa utgifter omfattar personalkostnader för programutveckling och indirekta kostnader för att färdigställa tillgången för avsedd användning. Programkostnader omfattar också förvärvade programlicenser som inte är hänförliga till funktionen hos en materiell tillgång.

Avskrivningen beräknas linjärt över programvarans nyttjandeperiod, som vanligen är 3 till 10 år.

Kundrelaterade immateriella tillgångar

Vid förvärv av kundkontrakt redovisas det verkliga värdet för dessa kontrakt som kundrelaterade immateriella tillgångar. Avskrivning redovisas under kontraktens förväntade löptid.

Övriga immateriella tillgångar

Utgifter för förvärvade patent, varumärken och licenser redovisas i balansräkningen och skrivs av linjärt över den beräknade nyttjandeperioden, vanligen 5 år.

Nedskrivning

Goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämd nyttjandeperiod skrivs inte av, utan prövas årligen med avseende på eventuell nedskrivningsbehov. Prövning görs oavsett om det finns indikationer på nedskrivningsbehov eller ej, och den görs även mer regelbundet om så erfordras på grund av indikationer på nedskrivningsbehov. Nedskrivningskostnaden beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och återvinningsvärde.

Alla övriga immateriella tillgångar med begränsad nyttjandeperiod prövas per varje balansdag med avseende på indikationer på nedskrivningsbehov. Om sådana indikationer finns görs en analys för att bedöma huruvida de immateriella tillgångarnas bokförda värde är fullt återvinningsbart.

Återvinningsvärdet är det högre av verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten. Kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som genererar löpande inbetalningar hänförliga till tillgången. I samband med goodwill motsvaras de kassagenererande enheterna av de segment (per geografiskt område) som presenteras i avsnitt 25 "Segmentrapportering" per förvärvat bolag. Nyttjandevärdet är nuvärdet av de kassaflöden som tillgången eller den kassagenererande enheten förväntas ge upphov till. Kassaflödet bedöms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enhetens nuvarande skick och diskonteras med en diskonteringsränta motsvarande kapitalkostnaden, beräknad enligt gängse principer för beräkning av kapitalkostnad. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde görs en nedskrivning.

16. Materiella tillgångar

Materiella tillgångar omfattar fastigheter för egen användning, förbättringsutgifter på annans fastighet, IT-utrustning, möbler och annan utrustning. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade av- och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet för en materiell tillgång utgörs av dess inköpspris samt eventuella kostnader direkt hänförliga till att sätta tillgången i brukbart skick för avsedd användning. Om olika delar av samma materiella tillgång har olika nyttjandeperioder redovisas de som separata poster.

Avskrivningar beräknas linjärt enligt följande:

Byggnader	30–75 år.
Inventarier	3–5 år.
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Förändringar inom byggnader: det kortare av 10 år och återstående hyresperiod. Ny byggnad: det kortare av redovisningsprinciperna för ägda byggnader och återstående hyresperiod. Fast inredning i leasefastigheter: det kortare av 10–20 år och återstående hyresperiod.

Varje balansdag prövar Nordea om det finns indikationer på nedskrivningsbehov för en materiell tillgång. Om sådana tecken finns görs en bedömning av tillgångens återvinningsvärde, och eventuell nedskrivning görs.

17. Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är huvudsakligen fastigheter som innehas i syfte att generera hyresinkomster och värdestegring. Huvuddelen av Nordeas förvaltningsfastigheter är hänförliga till Life. Förvaltningsfastigheter värderas till verkligt värde. Bästa beviset på verkligt värde är normalt aktuella priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter med samma läge och i samma skick. Om aktuella priser på en aktiv marknad saknas, används diskonterade kassaflödesprognoser som baseras på tillförlitliga uppskattningar av framtida kassaflöden.

Driftsnetto, reavinster och reaförluster liksom justeringar till verkligt värde redovisas direkt i resultaträkningen som "Nettoreultat av finansiella poster till verkligt värde".

18. Skulder till försäkringstagare

Skulder till försäkringstagare omfattar åtaganden enligt försäkringsavtal och finansiella avtal med försäkringstagare.

Ett försäkringsavtal definieras som "ett avtal enligt vilket en part (försäkringsgivaren) accepterar en betydande försäkringsrisk

från en annan part (försäkringstagaren) genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren om en angiven oviss framtida händelse (den försäkrade händelsen) har en negativ inverkan på försäkringstagaren".

Finansiella avtal är avtal med försäkringstagare som har försäkringsavtalets juridiska form, men för vilka försäkringsrisken bedöms vara obetydlig.

Försäkringsrisken beräknas vanligen som risksumman i procent av den reserv som täcker avtalet vid avtalsperiodens början. Enligt Nordeas bedömning utgör en riskprocent på fem eller högre en betydande försäkringsrisk.

Avtalen kan delas in i följande klasser:

- Försäkringsavtal:
 - Traditionella livförsäkringsavtal med eller utan diskretionär del.
 - Fondförsäkringsavtal med betydande försäkringsrisk.
 - Sjuk- och olycksfallsförsäkringar.
- Finansiella avtal:
 - Finansiella avtal med diskretionär del.
 - Finansiella avtal utan diskretionär del.

Försäkringsavtal

Värderingsprinciperna enligt nationell redovisningsstandard har bibehållits, vilket följaktligen resulterar i icke enhetliga redovisningsprinciper vid konsolidering.

Försäkringstekniska avsättningar för traditionell livförsäkring omfattar konsoliderade avsättningar för samtliga bolag i Nordea Life & Pensions, inklusive bolag i Sverige, Norge, Finland, Danmark, Polen, Luxemburg, Isle of Man, Estland och Litauen.

I Danmark, Sverige och Finland fastställs värderingen genom beräkning av nuvärdet av de framtida förmåner som försäkringstagarna har rätt till. Beräkningen baseras på antaganden om marknadsmässiga diskonteringsräntor liksom om kostnader och livförsäkringsrisk. Diskonteringsräntan är baserad på skuldernas aktuella löptid. I Danmark omfattar avsättningen dessutom återbäringsmedel på betalda försäkringar och framtida premier.

Värderingen av försäkringsavtal i Finland ändrades under 2008. Den tidigare retroaktiva metoden har nu ersatts av en marknadsmässig prospektiv metod, som liknar den som används i Sverige och Danmark. Skillnaden mellan det retroaktiva värdet och det prospektiva marknadsvärdet på dagen för övergången till den nya värderingsmetoden redovisas under "Fond för kollektivt utfördelad bonus" och påverkar alltså inte resultat- eller balansräkningen.

I Norge beräknas avsättningarna i huvudsak enligt en prospektiv metod. Den diskonteringsränta som används motsvarar den ursprungliga räntan justerad med hänsyn till antaganden om kostnader och risk.

Redovisningsprinciperna för varje bolag grundar sig på den lokala verksamhetens struktur och är nära sammanhängande med solvensregler och nationella bestämmelser avseende vinstdelning och andra krav avseende fond för kollektivt utfördelad bonus.

Fondförsäkringsavtal omfattar försäkringstekniska avsättningar hänförliga till fondförsäkringar som har tecknats antingen med eller utan utdelningsgaranti. Fondförsäkringsavtal som klassificeras som försäkringsavtal innehåller samma försäkringsrelaterade riskelement som traditionella försäkringsavtal. Dessa avtal redovisas och värderas huvudsakligen till verkligt värde baserat på:

- det verkliga värdet på tillgångar hänförliga till fondförsäkringsavtalen och
- det beräknade nuvärdet för försäkringsrisken, som framräknas på samma sätt som för traditionella försäkringsavtal med beaktande av effekten på varje riskelement som ingår i kassaflödet.

Avsättningar avseende sjuk- och olycksfallsförsäkringar omfattar premiereserver och utestående ersättningskrav. Denna post redovisas och värderas på samma sätt som upplupna skadeförsäkringsavtal.

Finansiella avtal

Finansiella avtal är avtal med försäkringstagare som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal.

Finansiella avtal med diskretionär del redovisas emellertid, i enlighet med IFRS 4, som försäkringsavtal med tillämpning av nationella redovisningsprinciper. Nordea Life & Pensions har endast ett fåtal sådana avtal.

Finansiella avtal utan diskretionär del redovisas och värderas till verkligt värde i enlighet med IAS 39, Finansiella instrument, och motsvaras av verkligt värde på tillgångarna hänförliga till dessa avtal. Dessa tillgångar värderas redan från början till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen.

Avtal med diskretionär del (DPF)

Enligt vissa traditionella livförsäkringsavtal och finansiella avtal har försäkringstagaren rätt till betydande förmåner utöver de garanterade. Det är Nordea som avgör om dessa ytterligare förmåner ska utbetalas som bonus på riskresultat, kostnadsresultat eller ränta. De diskretionära delarna (Fond för kollektivt utfördelad bonus) klassificeras som skulder i balansräkningen.

Fond för kollektivt utfördelad bonus omfattar belopp som allokerats till men inte gottskrivits försäkringstagaren. I Finland omfattar fonden försäkringstagarens andel av samtliga orealiserade vinster på placeringstillgångar och återbäringsmedel på betalda försäkringar och framtida premier (skillnaden mellan retroaktiva och marknadsmässiga prospektiva värderingsprinciper för försäkringsavtal). I Norge omfattar den försäkringstagarens andel av både samtliga orealiserade vinster på placeringstillgångar och ytterligare reserver. I Sverige och Danmark är huvudprincipen för värdering verkligt värde (försäkringsavtal). Försäkringstagarens andel av både realiserade och orealiserade vinster upptas därför i balansräkningen som antingen Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring och/eller Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring, beroende på om placeringsresultatet allokteras eller inte. Båda dessa ingår i balansposten "Skulder till försäkringstagare".

Prövning av försäkringsskuld

Vid varje rapporteringsdatum görs en prövning för att kontrollera att försäkringsavsättningarna är tillräckliga. Vid prövningen säkerställs att skuldernas bokförda värde är högre än den bästa uppskattningen av framtida kassaflöde diskonterat med aktuellt ränta. Vid behov görs ytterligare avsättningar som redovisas i resultaträkningen.

19. Skatter

Inkomstskatt omfattar aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatten redovisas i resultaträkningen, såvida den inte avser poster som förs direkt mot eget kapital. I dessa fall redovisas även skatten direkt mot eget kapital.

Aktuell skatt är den förväntade skattekostnaden på årets beskattningsbara inkomst, beräknad enligt beslutade eller i praktiken beslutade skattesatser per balansdagen, jämte justering av aktuell skatt från tidigare år.

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder redovisas, i enlighet med balansräkningsmetoden, för temporära skillnader mellan bokförda respektive skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Uppskjutna skattefordringar redovisas för outnyttjade skattemässiga förluster och skatteavdrag. Uppskjuten skatt redovisas inte för temporära skillnader som uppstår vid första redovisningen av tillgångar eller skulder i en transaktion som inte är ett företagsförvärv och varken påverkar bokföringsmässigt eller beskattningsbart resultat. Uppskjuten skatt redovisas inte heller för skillnader hänförliga till aktier och andelar i dotterföretag och intresseföretag, i den mån det är sannolikt att en reglering eller realisering inte kommer att ske inom överskådlig tid. Inte heller redovisas uppskjuten skatt för skattepliktiga temporära skillnader som härrör från den första redovisningen av goodwill.

Uppskjuten skatt beräknas enligt de skattesatser som väntas gälla för de temporära skillnaderna när de återförs, med utgångspunkt från antagna eller i praktiken antagna lagar per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder diskonteras inte. Uppskjutna skattefordringar redovisas i den utsträckning det är sannolikt att framtida beskattningsbar vinst kommer att finnas tillgänglig, mot vilken temporära skillnader, balanserade skattemässiga underskott och outnyttjade skatteavdrag kan utnyttjas.

Uppskjutna skattefordringar granskas varje balansdag, och minskas i den mån det inte längre är sannolikt att avdragsrätten kan utnyttjas.

Aktuella skattefordringar och skatteskulder kvittas när lagstadgad rätt till kvittning föreligger. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kvittas i den mån detta är tillåtet för aktuella skattefordringar och skatteskulder.

20. Vinst per aktie

Vinst per aktie före utspädning beräknas som årets resultat hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier under perioden (inklusive intjänade rättigheter enligt de långsiktiga incitamentsprogrammen). Vinst per aktie efter utspädning fastställs genom att justera det vägda genomsnittliga antalet utestående stamaktier med den potentiella utspädningseffekt som rätten till prestationsaktier enligt de långsiktiga incitamentsprogrammen innebär. Rätten till prestationsaktier anses medföra utspädning i den mån prestationskriterierna har uppfyllts på rapporteringsdagen.

21. Pensioner till anställda

Pensionsplaner

Företagen inom Nordea har olika pensionsplaner, både förmånsbestämda och avgiftsbestämda, i enlighet med nationell praxis och de villkor som gäller i de länder där företagen verkar. Förmånsbestämda pensionsplaner används huvudsakligen i Sverige, Norge och Finland. De större förmånsbestämda planerna är finansierade pensionsplaner som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser. Om verkligt värde på förvaltningstillgångar hänförliga till en specifik pensionsplan är lägre än nuvärdet, brutto, av den förmånsbestämda förpliktelsen, redovisas nettobeloppet som en skuld (pensionsförpliktelse). I det omvända fallet redovisas nettobeloppet som en tillgång (pensionstillgång). Icke-finansierade pensionsplaner redovisas som pensionsförpliktelser.

De flesta pensioner i Danmark, och även vissa pensioner i Finland, baseras på avgiftsbestämda pensionsplaner som inte medför något pensionsåtagande för Nordea. Nordea bidrar också till offentliga pensionssystem.

Pensionskostnader

Pensionsberäkningarna görs per land och per pensionsplan i enlighet med IAS 19.

Förpliktelser enligt avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i den takt de intjänas genom att de anställda utför tjänster åt företaget och avgifterna för dessa tjänster förfaller till betalning. Nordeas nettoförpliktelse för förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av det ersättningsbelopp som de anställda har intjänat under innevarande period och tidigare perioder i utbyte mot sina tjänster. Ersättningsbeloppet diskonteras för att fastställa dess nuvärde. Avdrag görs för eventuella kostnader för tjänstgöring under tidigare perioder som ännu inte redovisats och för det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar. Varje år görs aktuariella beräkningar för att fastställa nuvärdet av förmånsbestämda förpliktelser och kostnader hänförliga till dessa. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella antaganden (se not 37 "Pensionsförpliktelser").

Vid beräkningen av förpliktelsens nuvärde och eventuella förvaltningstillgångars verkliga värde kan, till följd av ändrade aktuariella antaganden och erfarenhetsmässiga avvikelser (verkligt utfall jämfört med antaganden), aktuariella vinster och förluster uppstå. Aktuariella vinster och förluster redovisas inte omedelbart i resultaträkningen. Endast om nettobeloppet av den ackumulerade oredovisade aktuariella vinsten eller förlusten överstiger en korridor, motsvarande 10 procent av det högre av pensionsförpliktelsernas nuvärde och förvaltningstillgångarnas verkliga värde, periodiseras överskottet i resultaträkningen över den genomsnittliga återstående tjänstgöringstiden för de anställda som omfattas av planen. I övrigt redovisas inte aktuariella vinster och förluster.

När beräkningen resulterar i ett överskott för Nordea, begränsas det redovisade värdet på tillgången till nettot av oredovisade aktuariella förluster, oredovisade kostnader för tjänstgöring

under tidigare perioder och nuvärdet av framtida återbetalningar från eller minskade inbetalningar till planen.

Socialförsäkringsavgifter beräknas och redovisas baserat på bokfört nettoöverskott eller nettounderskott per plan.

22. Eget kapital

Minoritetsintresse

Minoritetsintressen omfattar den del av koncernföretags nettotillgångar som inte ägs direkt eller indirekt av Nordea Bank AB (publ).

Övriga reserver

Övriga reserver utgörs av intäkter och kostnader, netto efter skatteeffekter, som redovisas under eget kapital i enlighet med IFRS. Dessa reserver omfattar omvärderingsreserver i enlighet med IAS 39 (fond för verkligt värde och kassaflödessäkringar) liksom omräkningsdifferenser i enlighet med IAS 21.

Balanserade vinstmedel

Med undantag för ej utdelade vinstmedel från tidigare år, omfattar balanserade vinstmedel egetkapitaldelen av obeskattade reserver.

Obeskattade reserver enligt nationella bestämmelser, redovisas som eget kapital efter beaktande av uppskjuten skatt enligt gällande skattesatser i respektive land.

Även Nordeas andel av ej utdelade vinstmedel från intresseföretag, intjänade efter förvärvsdagen, ingår i balanserade vinstmedel.

Egna aktier

Egna aktier redovisas inte som tillgångar. Förvärv av egna aktier redovisas som en minskning av balanserade vinstmedel. Även egna aktier i tradingportföljer klassificeras som egna aktier.

Kontrakt på Nordeaaktier som kan kontantavräknas är en finansiell tillgång eller finansiell skuld.

23. Aktierelaterade ersättningar

Nordea införde långsiktiga incitamentsprogram 2007 och 2008. Anställda som deltar i programmen tilldelas aktierelaterade rättigheter som regleras med egetkapitalinstrument, d v s rättigheter att förvärva aktier i Nordea till en väsentligt lägre kurs än den vid tilldelningstidpunkten. Enligt IFRS 2 ska värdet av sådana rättigheter kostnadsföras. Kostnaden baseras på det beräknade verkliga värdet för varje rättighet vid tilldelningstidpunkten. Det sammanlagda verkliga värdet för dessa rättigheter fastställs utifrån koncernens uppskattning av antalet rättigheter som slutligen intjänas, vilket omvärderas per varje balansdag, och kostnadsförs linjärt under intjänandeperioden. Intjänandeperioden är den period som de anställda måste förbli i tjänst hos Nordea för att kunna utnyttja sina rättigheter. Marknadsrelaterade villkor i D-rättigheter reflekteras som en justering baserad på förväntningar vid den initiala beräkningen av verkligt värde vid utgivning. Ingen justering görs (true-up) för skillnader mellan förväntad och faktisk intjänning.

Sociala avgifter periodiseras också över intjänandeperioden, i enlighet med UFR 7 från Rådet för finansiell rapportering: "IFRS 2 och sociala avgifter för noterade företag". Avsättningen för sociala avgifter omvärderas vid varje rapporteringstillfälle för att säkerställa att den baseras på rättigheternas verkliga värde på balansdagen.

För ytterligare information, se not 8 "Personalkostnader".

24. Transaktioner med närstående

Nordea definierar närstående parter enligt följande:

- Aktieägare med betydande inflytande.
- Koncernföretag.
- Intresseföretag.
- Nyckelpersoner i ledande positioner.
- Övriga närstående parter.

Aktieägare med betydande inflytande

Aktieägare med betydande inflytande är aktieägare som på något sätt har ett betydande inflytande i Nordea. För närvarande anses inte någon aktieägare i Nordea ha betydande inflytande.

Koncernföretag

En definition av begreppet koncernföretag finns i avsnitt 5 "Principer för konsolidering". Ytterligare information om företag som ingår i Nordeakoncernen finns i not 22 "Aktier och andelar i koncernföretag".

Koncerninterna transaktioner mellan juridiska enheter sker baserat på armslängdsprincipen i enlighet med OECD:s krav avseende internprissättning. Dessa transaktioner elimineras i koncernredovisningen.

Intresseföretag

En definition av begreppet intresseföretag finns i avsnitt 5 "Principer för konsolidering".

Ytterligare information om intresseföretag som ingår i Nordeakoncernen finns i not 23 "Aktier och andelar i intresseföretag".

Nyckelpersoner i ledande positioner

Nyckelpersoner i ledande positioner omfattar följande:

- Styrelsen.
- Koncernchefen.
- Koncernledningen.

För information om ersättningar och pensioner till dessa befattningshavare, se not 8 "Personalkostnader". Information om övriga transaktioner mellan Nordea och nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not 53 "Transaktioner med närstående".

Övriga närstående parter

Övriga närstående parter utgörs av företag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen liksom företag som står under betydande inflytande av nära anhöriga till dessa befattningshavare. Övriga närstående parter omfattar också Nordeas pensionsstiftelser.

Information om transaktioner mellan Nordea och övriga närstående parter återfinns i not 53 "Transaktioner med närstående".

25. Segmentrapportering

Rapporteringsstruktur

Finansiellt resultat presenteras för de två huvudsakliga kundområdena: Nordic Banking och Institutional & International Banking. Den kundverksamhet som inte ingår i något av dessa områden rapporteras under Övrig kundverksamhet, tillsammans med resultat som inte allokeras till fullo till något av kundområdena. Hit hör International Private Banking & Funds, kundverksamheten inom Life, samt Övrigt.

I produktdimensionen, som beskrivs i Förvaltningsberättelsen, redovisas Savings Products & Asset Management, Life & Pensions och Capital Markets Products var för sig.

I Group Corporate Centre, vars resultat rapporteras separat, ingår koncernens finans-, redovisnings-, planerings- och kontrollverksamhet. Vidare ingår koncernens kapitalförvaltning och Group Treasury. Det senare omfattar koncernens upplåning, förvaltning av tillgångar och skulder samt koncernens egna positioner på finansmarknaden.

Inom Nordea är kundansvar ett centralt begrepp. Nordeas affärsrelationer med kunder redovisas i resultat- och balansräkningar för respektive kundansvarig enhet.

Economic capital

Kapitalet allokeras utifrån interna beräkningar av economic capital, som avspeglar varje affärsenhets faktiska riskexponering, med hänsyn till kredit- och marknadsrisk, försäkringsrisk, samt operativ risk och affärsrisk. Därigenom optimeras fördelningen och utnyttjandet av kapitalet i affärsområdena. Vid beräkningen av den riskjusterade avkastningen på economic capital (RaRoCar) tillämpas schablonskatt.

Economic capital allokeras till affärsområdena i enlighet med de risker som tagits. Som en del av räntenetto erhåller affärsenheterna en avkastning som motsvarar den förväntade genomsnittliga riskfria avkastningen på medellång sikt. Den kostnad som överstiger Libor från emitterade förlagslån ingår också i kundområdenas räntenetto på basen av respektive affärsområdes användning av economic capital.

Economic profit är den interna grunden för prioritering mellan strategiska alternativ liksom för utvärdering av finansiella resultat.

Allokeringsprinciper

Kostnaderna allokeras från koncernfunktioner och produktområden till kundområdena i enlighet med interna avtal. Intäkterna allokeras utifrån de underliggande affärstransaktionerna i kombination med identifiering av den kundansvariga enheten.

Även tillgångar, skulder och economic capital allokeras till kundområdena. Koncernfunktioner och eliminerings består av sådana poster i resultat- och balansräkningen som hänför sig till ej allokerade poster/enheter.

Internprissättning

Internräntesättningen grundar sig på aktuell marknadsränta och tillämpas på alla tillgångar och skulder som allokeras till eller redovisas under kundområdena eller koncernfunktionerna.

Koncerninterna transaktioner mellan juridiska enheter sker baserat på armslängdsprincipen i enlighet med OECD:s krav. Det finansiella resultatet av sådana transaktioner redovisas under det berörda kundområdet på basen av respektive kundområdes produkt- och kundansvar. Dock ingår det totala resultatet hänförligt till fonder i Nordic Banking, liksom försäljningsprovisioner och marginaler från livförsäkringsverksamheten.

Koncernfunktioner och eliminerings

Koncernfunktioner och eliminerings innefattar de ej allokerade resultaten för de fyra koncernfunktionerna: Group Operations, Group Credit & Risk Control, People & Identity och Group Legal.

Kostnader inom koncernfunktionerna som ej definierats som tjänster till kundområden och resultatandelar redovisas enligt kapitalandelsmetoden som inte ingår i de kundansvariga enheterna redovisas under denna rubrik.

26. Moderbolaget

Årsredovisningen för moderbolaget, Nordea Bank AB (publ), upprättas i enlighet med Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och IFRS, med de tillägg och undantag som följer av rekommendation RFR 2.1 "Redovisning för juridiska personer", utfärdad av Rådet för finansiell rapportering, och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:25). Enligt RFR 2.1 ska moderbolaget tillämpa alla standarder och tolkningar som utfärdats av IASB och IFRIC i den mån detta är möjligt inom ramen för svensk redovisningslagstiftning, och därvid beakta den nära kopplingen mellan finansiell rapportering och beskattning. Rekommendationen fastställer vilka undantag och tillägg till IFRS som ska göras.

Förändrade redovisningsprinciper och presentation

I allt väsentligt är redovisningsprinciperna, beräkningsgrunderna och presentationen oförändrade jämfört med årsredovisningen 2007, med undantag för presentationen av utdelningar beskriven ovan i avsnitt 3 "Förändrade redovisningsprinciper och presentation". Tabellen nedan visar hur resultaträkningen för 2008 liksom jämförelsetalen har påverkats.

Mn euro	2008		2007	
	Om-räknat	Före förändringen	Om-räknat	Före förändringen
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	-13	-13	194	192
Utdelningar	2 063	2 063	1 323	1 325

Precis som för koncernen har ett tillägg gjorts till redovisningsprinciperna i enlighet med de ändringar i IAS 39 och IFRS 7 som publicerades i oktober och trädde i kraft retroaktivt från den 1 juli 2008. Ytterligare information finns i avsnitt 3 "Förändrade redovisningsprinciper och presentation". Nordea har inte gjort några omklassificeringar till följd av dessa ändringar.

Redovisningsprinciper applicerbara endast för moderbolaget

Aktier och andelar i koncernföretag och intresseföretag

Moderbolagets aktier och andelar i dotterföretag och intresseföretag redovisas till anskaffningsvärde.

Utdelningar

Utdelningar till aktieägarna i Nordea Bank AB (publ) redovisas som en skuld efter godkännande av ordinarie årsstämma.

Utdelningar som lämnas av koncernföretag till moderbolaget anteciperas om moderbolaget självt kan bestämma utdelningens storlek och om formellt beslut har fattats innan årsredovisningen publiceras. Utdelningar från koncernföretag redovisas under intäktsposten "Utdelningar".

Skillnader i jämförelse med IFRS

Tillämpade redovisningsprinciper avviker huvudsakligen från IFRS i följande avseenden:

Goodwillavskrivning

Enligt IAS 38 ska goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämd nyttjandeperiod inte skrivas av i koncernredovisningen. I moderbolagets redovisning skrivs goodwill av på samma sätt som övriga immateriella tillgångar i enlighet med bestämmelserna i Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, d v s vanligtvis under en period av fem år såvida inte, i undantagsfall, en längre avskrivningsperiod är befogad.

Funktionell valuta

Euro är funktionell valuta och rapporteringsvaluta för Nordea Bank AB (publ). Alla transaktioner i andra valutor omräknas till euro i enlighet med riktlinjerna i avsnitt 8 "Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta".

Pensioner

I Sverige garanteras kalkylmässiga pensionsförpliktelser genom en pensionsstiftelse eller redovisas som en skuld. I enlighet med Finansinspektionens anvisningar utgörs pensionskostnaderna i Sverige endast av förändringar i redovisade pensionsavsättningar (inklusive särskild löneskatt) för aktiva anställda och redovisas under posten "Personalkostnader". Utbetalda pensioner, avsättningar till/gottgörelse från pensionsstiftelse och tillhörande särskild löneskatt redovisas i resultaträkningen under posten "Bokslutsdispositioner".

Koncernbidrag

Erhållna och lämnade koncernbidrag mellan svenska företag, i syfte att optimera Nordeas skattekostnad, redovisas i bolagen som en minskning/ökning av fritt eget kapital (efter justering för skatt) i enlighet med UFR 2 "Koncernbidrag och aktieägartillskott", utfärdad av Rådet för finansiell rapportering. Koncernbidrag som kan betraktas som substitut för utdelning redovisas som intäkt i det mottagande bolaget.

Obeskattade reserver

Moderbolaget redovisar obeskattade reserver, som utgörs av överavskrivningar enligt gällande skattelagstiftning, inklusive uppskjuten skatt. I koncernredovisningen redovisas obeskattade reserver uppdelade på eget kapital (balanserade vinstmedel) och uppskjutna skatteskulder.

27. Valutakurser

	Jan-dec 2008	Jan-dec 2007
1 euro = svenska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	9.6043	9.2498
Balansräkning (vid periodens slut)	10.9361	9.4572
1 euro = danska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	7.4560	7.4505
Balansräkning (vid periodens slut)	7.4532	7.4588
1 euro = norska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	8.2088	8.0147
Balansräkning (vid periodens slut)	9.8512	7.9738
1 euro = polska zloty		
Resultaträkning (genomsnitt)	3.5020	3.7790
Balansräkning (vid periodens slut)	4.1483	3.6022

Not 2	Segmentrapportering
--------------	----------------------------

Koncernen Kundområden	Nordic Banking		Inst. & International Banking		Övrig kund- verksamhet		Kund- områden summa		Group Corporate Centre		Koncern- funktioner och elimineringar		Summa	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Resultaträkning, Mn euro														
Räntenetto	4 206	3 666	656	424	60	65	4 922	4 155	160	107	11	20	5 093	4 282
Avgifts- och provisionsnetto	1 530	1 772	287	257	101	176	1 918	2 205	-3	-9	-32	-56	1 883	2 140
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	517	460	271	178	255	410	1 043	1 048	50	156	-65	5	1 028	1 209
Andelar i intresseföretags resultat	11	25	-12	1	0	0	-1	26	0	5	25	10	24	41
Övriga intäkter	25	40	15	8	9	9	49	57	87	24	36	133	172	214
Summa rörelseintäkter	6 289	5 963	1 217	868	425	660	7 931	7 491	294	283	-25	112	8 200	7 886
Personalkostnader	-1 160	-1 140	-192	-143	-474	-434	-1 826	-1 717	-41	-39	-701	-632	-2 568	-2 388
Övriga administrationskostnader	-1 901	-1 836	-275	-243	-10	-11	-2 186	-2 090	-99	-110	639	625	-1 646	-1 575
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-46	-26	-10	-8	-9	-10	-65	-44	0	0	-59	-59	-124	-103
Summa rörelsekostnader	-3 107	-3 002	-477	-394	-493	-455	-4 077	-3 851	-140	-149	-121	-66	-4 338	-4 066
Kreditförluster	-402	55	-115	5	0	0	-517	60	0	0	51	0	-466	60
Avyttringar av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	0	3
Rörelseresultat	2 780	3 016	625	479	-68	206	3 337	3 701	154	134	-95	48	3 396	3 883
Balansräkning, md euro														
Utlåning till allmänheten	214	208	33	25	15	10	262	243	0	0	3	2	265	245
Övriga tillgångar	33	25	9	9	35	37	77	71	19	15	113	58	209	144
Summa tillgångar	247	233	42	34	50	47	339	314	19	15	116	60	474	389
In- och upplåning från allmänheten	117	110	26	31	8	8	151	149	0	0	-2	-7	149	142
Övriga skulder	122	116	15	2	41	38	178	156	19	15	110	59	307	230
Summa skulder	239	226	41	33	49	46	329	305	19	15	108	52	456	372
Eget kapital	8	7	1	0	0	0	9	7	0	0	9	10	18	17
Summa skulder och eget kapital	247	233	42	33	49	46	338	312	19	15	117	62	474	389
Economic capital	8	7	1	1	1	1	10	9	0	0	2	1	12	10
RAROCAR, %	25	26	42	39									21	24
Övriga uppgifter per segment, mn euro														
Investeringar	18	24	2	9	4	6	24	39	0	0	270	236	294	275
Investeringar genom företagsförvärv	32	6		324			32	330					32	330

Koncernen Geografiska segment	Sverige		Finland		Norge		Danmark		Baltikum		Polen		Ryssland		Elimineringar och övrigt		Summa	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Mn euro																		
Räntenetto	853	657	1 714	1 463	1 024	768	1 331	1 131	99	69	86	47	140	55	-154	92	5 093	4 282
Avgifts- och provisionsnetto	670	746	262	376	236	258	507	476	41	36	35	31	4	6	128	211	1 883	2 140
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	-17	195	807	623	19	92	-25	269	14	5	35	23	6	-1	189	3	1 028	1 209
Andelar i intresseföretags resultat	3	6	-4	2	103	2	19	31	0	-	-	-	-	-97	-	-	24	41
Övriga intäkter	218	158	28	189	33	7	78	64	1	1	3	4	2	1	-191	-210	172	214
Summa rörelseintäkter	1 727	1 762	2 807	2 653	1 415	1 127	1 910	1 971	155	111	159	105	152	61	-125	96	8 200	7 886
Summa tillgångar, md euro	153	138	220	149	60	61	138	129	9	7	4	3	4	2	-114	-100	474	389
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar, mn euro	84	68	88	102	27	25	57	48	0	0	32	9	2	7	4	16	294	275
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar genom företagsförvärv, mn euro							6	32									324	32

Nordeas huvudsakliga geografiska marknad utgörs av de nordiska länderna, Baltikum, Polen och Ryssland. Indelningen i geografiska segment baseras på företagens hemvist i dessa länder.

Not 2

Segmentrapportering, forts.

Moderbolaget Kundområden	Nordic Banking		Inst. & International Banking		Övrig kund- verksamhet		Group Corporate Centre		Koncern- funktioner och elimineringar		Summa	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Resultaträkning, Mn euro												
Räntenetto	1 035	824	47	23	-16	0	-332	-342	-211	-145	523	360
Avgifts- och provisionsnetto	529	590	46	19	43	26	0	-3	-150	-169	468	463
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	119	113	-24	54	-117	-47	73	77	-64	-3	-13	194
Övriga intäkter	4	15	-1	0	0	8	2 153	1 324	97	103	2 253	1 450
Summa rörelseintäkter	1 687	1 542	68	96	-90	-13	1 894	1 056	-328	-214	3 231	2 467

Moderbolaget Geografiska segment	Sverige		Finland		Norge		Danmark		Övriga		Summa	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Mn euro												
Räntenetto	523	360	-	-	-	-	-	-	-	-	523	360
Avgifts- och provisionsnetto	468	465	-	-	-	-	-	-2	-	-	468	463
Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	-13	194	-	-	-	-	-	-	-	-	-13	194
Övriga intäkter	385	466	1 301	556	305	5	207	301	55	122	2 253	1 450
Summa rörelseintäkter	1 363	1 485	1 301	556	305	5	207	299	55	122	3 231	2 467

Not 3

Räntenetto

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Ränteintäkter				
Utlåning till kreditinstitut	1 121	685	1 739	1 434
Utlåning till allmänheten	13 862	11 175	1 594	1 144
Räntebärande värdepapper	1 571	1 049	308	153
Övriga ränteintäkter	199	0	5	10
Summa ränteintäkter	16 753	12 909	3 646	2 741
Räntekostnader				
Skulder till kreditinstitut	-1 595	-1 033	-897	-748
In- och upplåning från allmänheten	-4 398	-3 946	-892	-631
Emitterade värdepapper	-4 587	-3 218	-820	-604
Efterställda skulder	-393	-399	-303	-296
Övriga räntekostnader	-687	-31	-211	-102
Summa räntekostnader	-11 660	-8 627	-3 123	-2 381
Räntenetto	5 093	4 282	523	360

Ränteintäkter från finansiella instrument som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen uppgår till 14 183 mn euro (9 791 mn euro) för koncernen och 3 086 mn euro (2 507 mn euro) för moderbolaget. Räntekostnader från finansiella instrument som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen uppgår till -10 521 mn euro (-4 575 mn euro) för koncernen och -2 873 mn euro (-2 287 mn euro) för moderbolaget. Räntenettet från derivat-instrument, som värderas till verkligt värde och är kopplade till Nordea's upplåning, minskar de totala räntekostnaderna. För mer information se not 1.

Räntenetto

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Ränteintäkter	16 361	12 607	3 646	2 741
Leasingintäkter, netto	392	302	-	-
Räntekostnader	-11 660	-8 627	-3 123	-2 381
Summa	5 093	4 282	523	360

Not 4

Avgifts- och provisionsnetto

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Provisioner från kapital- förvaltning	532	762	67	90
Livförsäkring	270	270	7	6
Courtage	217	260	61	63
Depåttjänster	84	79	11	11
Inlåning	45	37	28	21
Summa sparrelaterade provisioner	1 148	1 408	174	191
Betalningar	422	434	139	156
Kort	344	342	173	170
Summa betalningsprovisioner	766	776	312	326
Utlåning	299	258	76	58
Garantier och dokument- betalningar	143	136	20	11
Summa låneprovisioner	442	394	96	69
Övriga provisionsintäkter	176	156	40	32
Avgifts- och provisions- intäkter	2 532	2 734	622	618
Livförsäkring	-67	-68	-	0
Betalningar	-287	-270	-130	-124
Statliga garantiprogram	-50	-	-	-
Övriga provisionskostnader	-245	-256	-24	-31
Avgifts- och provisions- kostnader	-649	-594	-154	-155
Avgifts- och provisionsnetto	1 883	2 140	468	463

Avgifts- och provisionsintäkter från finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 329 mn euro (277 mn euro) för koncernen och 104 mn euro (79 mn euro) för moderbolaget.

Avgifts- och provisionsintäkter från förvaltningsverksamhet som resulterar i innehav eller placering i tillgångar för kunders räkning och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 1 019 mn euro (1 292 mn euro) för koncernen och 135 mn euro (158 mn euro) för moderbolaget. Motsvarande belopp för avgifts- och provisionskostnader är -67 mn euro (-68 mn euro) för koncernen.

Not 5 Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Aktier och andelar samt andra aktierrelaterade instrument	-3 125	827	40	224
Räntebärande värdepapper och andra ränterelaterade instrument	830	63	-104	-23
Övriga finansiella instrument	90	103	-73	1
Valutakursförändringar	670	568	124	-8
Förvaltningsfastigheter	167	432	-	-
Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring ¹⁾	320	-866	-	-
Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring	2 025	41	-	-
Intäkter försäkringsrisk, livförsäkring	282	256	-	-
Kostnader försäkringsrisk, livförsäkring	-231	-215	-	-
Summa	1 028	1 209	-13	194

Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument²⁾

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning, realiserade	5	2	-	-
Finansiella instrument redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	29	28	0	2
Finansiella instrument – Tradingportföljer ³⁾	982	903	13	204
Finansiella instrument med säkringsredovisning	-58	-11	-26	-12
– varav nettoförluster på säkringsinstrument	714	185	396	51
– varav nettovinster på säkrade poster	-772	-196	-422	-63
Övrigt	4	4	-	-
Intäkter finansiell risk, netto livförsäkring ¹⁾	16	242	-	-
Intäkter försäkringsrisk, netto livförsäkring	50	41	-	-
Summa	1 028	1 209	-13	194

¹⁾ Premieintäkter uppgår till 2 077 mn euro (2 274 mn euro).

²⁾ Beloppen för Life (intäkter finansiell risk och intäkter försäkringsrisk) redovisas brutto, d v s före eliminerings- och interna transaktioner.

³⁾ Varav periodiserade day one profits uppgår till 63 mn euro (35 mn euro) för koncernen och 9 mn euro (1 mn euro) för moderbolaget.

Not 6 Utdelningar

Mn euro	Moderbolaget	
	2008	2007
Aktier och andelar i koncernföretag	2 063	1 323
Summa	2 063	1 323

Not 7 Övriga rörelseintäkter

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Avyttring av aktier och andelar	82	34	88	11
Intäkter från fastigheter	7	11	0	2
Återbetalning från det finska insättningsgarantisystemet	-	120	-	-
Övrigt	83	49	102	114
Summa	172	214	190	127

Not 8 Personalkostnader

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Löner och arvoden (specifikation nedan)	-1 934	-1 762	-394	-363
Pensionskostnader (specifikation nedan)	-217	-221	-60	-61
Sociala kostnader	-307	-275	-143	-129
Avsättning till vinstandelsstiftelse	-47	-73	-7	-17
Övriga personalkostnader	-63	-57	-28	-26
Summa	-2 568	-2 388	-632	-596

Löner och arvoden:

Till ledande befattningshavare ¹⁾				
– Fast ersättning och förmåner	-18	-20	-5	-7
– Rörlig ersättning	-7	-8	-1	-2
Summa	-25	-28	-6	-9
Till övriga anställda	-1 909	-1 734	-388	-354
Summa	-1 934	-1 762	-394	-363

¹⁾ Ledande befattningshavare inkluderar styrelse (inklusive suppleanter), koncernchef, vice koncernchef, vice verkställande direktörer och koncernledning i moderbolaget, samt styrelsen (inklusive suppleanter), verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer i rörelse drivande dotterbolag. Tidigare styrelseledamöter (inklusive suppleanter), koncernchefer, vice koncernchefer, verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer, i moderbolaget och i rörelse drivande dotterbolag, är inkluderade. Ledande befattningshavare uppgår till 251 (275) individer i koncernen och till 31 (29) individer i moderbolaget.

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Pensionskostnader:				
Förmånsbestämda pensioner (not 37)	-69	-83	-	-
Kalkylmässiga pensionskostnader (endast moderbolaget)	-	-	-26	-26
Avgiftsbestämda pensionsplaner	-148	-138	-34	-35
Summa	-217	-221	-60	-61

Löner och övriga ersättningar till styrelse, koncernchef och koncernledning

Ersättningar till styrelsen som fastställdes av årsstämman 2008 uppgick till: ordföranden 252 000 euro, vice ordföranden 97 650 euro och övriga ledamöter 75 600 euro. Därutöver var arvoden för extra styrelsemöten 1 840 euro per möte. Arvodena för utskottsmöten uppgick till 2 370 euro för utskottets ordförande och 1 840 euro för övriga ledamöter per möte. Styrelseledamöter som är anställda i Nordea erhåller inte särskild ersättning för sitt arbete i styrelsen. Det föreligger inga åtaganden om avgångsvederlag, pensioner eller dylikt till styrelsens ledamöter, med undantag för pensionsförpliktelser till en styrelseledamot som tidigare varit anställd i Nordea.

Hans Dalborg, styrelsens ordförande och tidigare koncernchef för Nordea, erhåller en pension motsvarande högst 65 procent av 180 prisbasbelopp i Sverige 2001, uppgående till 36 900 kronor och 32,5 procent av den återstående delen av den pensionsgrundande lönen. Pensionen efter 65 års ålder täcks av ett externt försäkringsbolag till vilket inbetalningar har gjorts löpande. Dessa är fullt betalda av Nordea och Nordea har således ingen pensionsförpliktelse gentemot Hans Dahlborg.

Koncernchefens grundlön, rörliga lönedel och anställningsvillkor i övrigt föreslås av styrelsens kompensationsutskott och fastställs av styrelsen. Den rörliga lönedelen, som baseras på särskilt fastställda mål, kan uppgå till högst 35 procent av grundlönen. Värdet på den rörliga lönedelen för 2008, som uppgick till 187 452 euro, fastställs slutligt under första kvartalet 2009. Koncernchefen deltar också i de långsiktiga incitamentsprogrammen som beskrivs närmare i avsnittet Corporate governance och nedan. De förmåner koncernchefen uppbär utgörs främst av bil- och bostadsförmån.

Not 8

Personalkostnader, forts.

Pensionsåldern för koncernchefen är 60 år, och hans pension uppgår till 50 procent av pensionsgrundande lön livsvarigt. Den pensionsgrundande lönen kan högst motsvara 190 inkomstbasbelopp i Sverige. Den pension som har intjänats per 31 december 2008 är fonderad och täcks av förvaltningstillgångar. För koncernchefen utgörs pensionsgrundande lön av den fasta och rörliga ersättningen.

Styrelsens kompensationsutskott förbereder också ändringar i ersättningsnivåerna för koncernledningen som helhet, liksom ändringar i pensionsförmåner och anställningsvillkor, för beslut av styrelsen. Lönevillkoren för koncernledningen i övrigt fastställs av koncernchefen, efter samråd med styrelsens kompensationsutskott. Den rörliga lönedelen, som baseras på särskilt fastställda mål, kan uppgå till högst 35 procent av grundlönen. Värdet på den rörliga lönedelen för 2008, som uppgick till 903 461 euro, fastställs slutligt under första kvartalet 2009. I likhet med koncernchefen deltar övriga koncernledningen i de långsiktiga incitamentsprogrammen. Till de förmåner som uppbärs hör främst bil- och/eller bostadsförmåner.

Pensionsåldern för koncernledningen är 60 eller 62 år. Pensionsplanerna är antingen avgiftsbestämda eller förmånsbestämda. För en dansk medlem av koncernledningen utgör pensionen 50 procent av pensionsgrundande lön livsvarigt, med en årlig justering

baserad på den allmänna löneökningssnivån i Nordea Bank Danmark. Den andra danska medlemmen av koncernledningen har en avgiftsbestämd pensionsplan. De finska medlemmarna av koncernledningen erhåller en pension uppgående till 50 eller 60 procent av pensionsgrundande lön livsvarigt, med en årlig justering baserad på APL-index i Finland. Den norska medlemmen av koncernledningen erhåller 70 procent av pensionsgrundande lön livsvarigt, med en årlig justering. De svenska medlemmarna av koncernledningen har avgiftsbestämda pensionsplaner. Den fasta ersättningen utgör pensionsgrundande lön för alla medlemmar av koncernledningen. För finska och svenska medlemmar av koncernledningen ingår även den rörliga lönedelen.

Enligt anställningsavtalen är finska, norska och svenska medlemmar av koncernledningen under uppsägningstid berättigade att erhålla 6 månadslöner, och ifråga om avgångsvederlag 18 månadslöner. Den senare ersättningen minskas med eventuellt erhållen lön från annan anställning under de 18 månaderna. Danska medlemmar av koncernledningen är berättigade till 12 månadslöner under uppsägningstiden. En dansk medlem av koncernledningen är berättigad till 12 månadslöner i avgångsvederlag. Denna ersättning minskas med eventuellt erhållen lön från annan anställning under de 12 månaderna.

Euro	Fast ersättning/ Styrelsearvode ¹⁾		Rörlig ersättning		Långsiktiga incitaments- program ³⁾		Förmåner		Summa	
	2008	2007	2008	2007 ²⁾	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Styrelseordförande:										
Hans Dalborg	283 212	268 157	–	–	–	–	–	–	283 212	268 157
Vice styrelseordförande:										
Timo Peltola	124 577	113 715	–	–	–	–	–	–	124 577	113 715
Övriga styrelseledamöter:⁴⁾										
Marie Ehrling	89 087	60 068	–	–	–	–	–	–	89 087	60 068
Tom Knutzen	87 440	60 068	–	–	–	–	–	–	87 440	60 068
Lars G Nordström ⁵⁾	82 175	352 019	–	–	–	–	–	11 163	82 175	363 182
Ursula Ranin	86 973	60 026	–	–	–	–	–	–	86 973	60 026
Björn Savén	87 440	85 360	–	–	–	–	–	–	87 440	85 360
Heidi M. Petersen ⁶⁾	64 357	–	–	–	–	–	–	–	64 357	–
Svein Jacobsen ⁶⁾	68 175	–	–	–	–	–	–	–	68 175	–
Stine Bosse ⁶⁾	64 357	–	–	–	–	–	–	–	64 357	–
Björn Wahlroos ⁶⁾	62 312	–	–	–	–	–	–	–	62 312	–
Kjell Aamo ⁷⁾	23 084	85 360	–	–	–	–	–	–	23 084	85 360
Harald Arnkværn ⁷⁾	29 765	95 927	–	–	–	–	–	–	29 765	95 927
Gunnel Duveblad ⁷⁾	–	23 484	–	–	–	–	–	–	–	23 484
Claus Høeg Madsen ⁷⁾	23 014	85 299	–	–	–	–	–	–	23 014	85 299
Birgitta Kantola ⁷⁾	21 282	81 747	–	–	–	–	–	–	21 282	81 747
Anne Birgitte Lundholt ⁷⁾	–	19 932	–	–	–	–	–	–	–	19 932
Maija Torkko ⁷⁾	–	23 484	–	–	–	–	–	–	–	23 484
Koncernchef:										
Christian Clausen ⁸⁾	832 960	956 646	187 452	269 671	81 624	65 136	41 087	19 463	1 143 123	1 310 916
Koncernledning:										
7 (8) personer exklusive koncernchefen ⁹⁾	4 024 791	3 994 632	903 461	1 535 443	498 570	315 809	141 051	132 521	5 567 873	5 978 405
Summa	6 055 001	6 365 924	1 090 913	1 805 114	580 194	380 945	182 138	163 147	7 908 246	8 715 130

¹⁾ Styrelsearvodet omfattar fast ersättning och mötesarvodet. Dessa utbetalas i svenska kronor och omräknas till euro till årets genomsnittskurs.

²⁾ Omfattar även incitamentsprogrammet för högre chefer. Omräknad från rörlig ersättning utbetald under 2007 till rörlig ersättning intjänad under 2007.

³⁾ Koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen innehar 34 002 A-rättigheter, 33 244 B-rättigheter och 34 002 D-rättigheter i LTIP 2007 (inga C-rättigheter kan lösas in då prestationskraven inte uppfylldes) samt 31 250 A-rättigheter, 31 250 C-rättigheter och 31 250 D-rättigheter i LTIP 2008 (inga B-rättigheter kan lösas in då prestationskraven inte uppfylldes, och C-D-rättigheterna är villkorade). Mer information om värderingen av de långsiktiga incitamentsprogrammen finns nedan. Ovanstående kostnader är beräknade i enlighet med IFRS 2, "Aktierelaterade ersättningar".

⁴⁾ Omfattar inte arbetstagarrepresentanter.

⁵⁾ Ersättning som koncernchef erhållen fram till hans pensionering och styrelsearvode erhållet efter hans pensionering.

⁶⁾ Ny styrelseledamot från och med årsstämman 2008.

⁷⁾ Avgick som styrelseledamot under 2008 eller 2007.

⁸⁾ Lägre fast ersättning under 2008 till följd av erhållen semesterlön i samband med flytten från Danmark 2007, i enlighet med dansk lagstiftning.

⁹⁾ Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de innehaft sin befattning.

Not 8

Personalkostnader, forts.

Pensionskostnader och pensionsförpliktelser avseende styrelse, koncernchef och koncernledning

Euro	2008		2007	
	Pensionskostnader ⁴⁾	Pensionsförpliktelser ⁵⁾	Pensionskostnader ⁴⁾	Pensionsförpliktelser ⁵⁾
Styrelseledamöter¹⁾:				
Lars G Nordström	–	385 547	75 432	387 517
Koncernchef:				
Christian Clausen ²⁾	477 408	5 891 708	476 315	4 586 607
Koncernledning:				
7 (8) personer exklusive koncernchefen ³⁾	917 999	10 444 859	3 236 142	19 927 951
Tidigare styrelseordförande och koncernchefer:				
Vesa Vainio and Thorleif Krarup ⁶⁾	–	18 691 275	–	17 928 135
Summa	1 395 407	35 413 389	3 787 889	42 830 210

¹⁾ Omfattar inte arbetstagarrepresentanter.

²⁾ Koncernchefens pensionsavtal är oförändrat. De ökade pensionsförpliktelserna beror huvudsakligen på sänkt diskonteringsränta, som gett upphov till omfattande aktuariella förluster, räntekostnad (diskonteringseffekt) och intjänad pension under 2008.

³⁾ Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de innehaft sin befattning. Redovisade pensionsförpliktelser är förpliktelser gentemot medlemmarna av koncernledningen den 31 december. Den kraftiga minskningen i pensionsförpliktelser beror på förändringar i koncernledningens sammansättning mellan åren.

⁴⁾ Pensionskostnader för ledningen består av under året betalda pensionspremier i avgiftsbestämda pensionsplaner och av intjänade pensionsrätter i förmånsbestämda pensionsplaner under året (Kostnader avseende tjänstgöring innevarande år, Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt Reduceringar och regleringar, definierade i IAS19). Jämförelsetalen har räknats om på motsvarande sätt.

⁵⁾ Pensionsförpliktelser beräknade i enlighet med IAS 19. Dessa förpliktelser påverkas av förändringar i aktuariella antaganden, och skillnaden mellan åren kan vara betydande. IAS 19 innehåller ett antagande om framtida löneökningar, vilket innebär att redovisade pensionsförpliktelser motsvarar intjänade pensionsrätter beräknade med hjälp av förväntade lönenivåer vid pensionering (vid 60 eller 62 års ålder, beroende på avtal). Ledningens pensionsplaner är finansierade pensionsplaner, vilket innebär att dessa förpliktelser täcks av förvaltningstillgångar vars verkliga värde i huvudsak motsvarar värdet av förpliktelserna.

⁶⁾ Pensionsförpliktelsen gentemot Vesa Vainio och Thorleif Krarup beror främst på pensionsrätter intjänade i, och finansierade av, de banker som bildat Nordea.

Pensionskostnaderna avseende samtliga ledande befattningshavare uppgick till 4 mn euro (8 mn euro) och pensionsförpliktelserna uppgick till 53 mn euro (55 mn euro). Ledande befattningshavare omfattar styrelse (inkl suppleanter), koncernchef, vice koncernchef, vice verkställande direktörer och koncernledning i moderbolaget liksom styrelse (inkl suppleanter), verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i rörelse drivande dotterföretag. Här ingår även tidigare styrelseledamöter (inkl suppleanter), koncernchefer, vice koncernchefer, verkställande direktörer och vice verkställande direktörer i moderbolaget och rörelse drivande dotterföretag.

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner uppgår till 3 mn euro (2 mn euro) i koncernen och till 1 mn euro (0 mn euro) i moderbolaget. Ränteintäkter på dessa lån uppgår till 0 mn euro (0 mn euro) i koncernen och till 0 mn euro (0 mn euro) i moderbolaget.

Nyckelpersoner i ledande positioner som är anställda av Nordea erhåller samma kreditvillkor som övriga anställda, förutom nyckelpersoner i ledande positioner i Danmark vars kreditvillkor är desamma som för externa kunder. I Norge är personalräntan för lån 1 procentenhet lägre än motsvarande ränta för externa kunder, med en begränsning på lånebeloppet om 3 norska inkomstbasbelopp 55 med ett tillägg om 100 000 NOK. I Finland motsvarar personalräntan på lån upp till 400 000 euro Nordeas inlåningskostnad med en marginal på 0,1 procentenheter. På lån överstigande 400 000 euro har man en marginal på 0,3 procentenheter. I Sverige är personalräntan på lån med fast ränta 3 procentenheter lägre än motsvarande ränta för externa kunder, med en lägre gräns på 1,5 procentenheter. Ränterabatten på lån med rörlig ränta är något lägre än den på lån med fast ränta och varierar över tiden. Per idag finns en begränsning på lånebelopp om 57 svenska prisbasbelopp, både för lån med fast ränta och för lån med rörlig ränta. Lån överstigande de fastslagna begränsningarna ges till marknadsvillkor. Lån till familjemedlemmar till nyckelpersoner i ledande positioner och till nyckelpersoner i ledande positioner som ej är anställda av Nordea ges till normala marknadsvillkor.

Aktierelaterade ersättningar

Villkorade rättigheter LTIP 2008	2008			2007		
	A-rättigheter	B-C-rättigheter	D-rättigheter	A-rättigheter	B-C-rättigheter	D-rättigheter
Tilldelade	502 943	1 005 886	502 943	–	–	–
Förverkade	–1 172	–504 115	–1 172	477 428	954 856	477 428
Utestående vid årets slut	501 771	501 771	501 771	474 557	938 531	474 557
– varav inlösningsbara	–	–	–	–	–	–
Utestående vid årets början						
Tilldelade	–	–	–	–	–	–
Förverkade	–22 311	–496 868	–22 311	–2 871	–16 325	–2 871
Utestående vid årets slut	452 246	441 663	452 246	474 557	938 531	474 557
– varav inlösningsbara	–	–	–	–	–	–

Not 8

Personalkostnader, forts.

Långsiktigt incitamentsprogram

Deltagandet i det "Långsiktiga incitamentsprogrammet" (LTIP) kräver att deltagarna tar direkt ägarskap genom att investera i Nordea-aktier. För varje stamaktie som deltagaren köpte och band upp i LTIP 2007 och i LTIP 2008 tilldelas deltagaren en villkorad A-rättighet att förvärva en stamaktie ("Matchningsaktie") baserat på fortsatt anställning samt villkorade B-D-rättigheter att förvärva tre ytterligare stamaktier, under förutsättning att vissa prestationskrav uppfylls ("Prestationsaktier"). Prestationskraven omfattar ett tillväxtmål i riskjusterat resultat per aktie (RAPPS) under 2007 (B-rättigheter) och under 2008 (C-rättigheter) för LTIP 2007 och under 2008 (B-rättigheter) och under 2009 (C-rättigheter) för LTIP 2008. Skulle vinst per aktie för 2007 (B-rättigheter i LTIP 2007) och för 2008 (C-rättigheter i LTIP 2007 och B-rättigheter i LTIP 2008) samt för 2009 (C-rättigheter i LTIP 2008) understiga en förbestämd nivå har deltagaren ingen rätt att förvärva B-respektive C-rättigheter. Vidare är prestationskraven för D-rättigheter ett tillväxtmål i totalavkastning (TSR) i jämförelse med en fastställd jämförelsegrupps TSR mellan 2007 och 2008 för LTIP 2007 och mellan 2008 och 2009 för LTIP 2008.

Full utdelning i LTIP 2007 erhöles om RAPPS ökade med 15 procentenheter eller mer under 2007 och med 12 procentenheter eller mer under 2008 samt om TSR översteg jämförelsegruppens index med 10 procentenheter. Vidare krävdes för utdelning i LTIP 2007 att vinst per aktie för 2007 och för 2008 var lika med eller översteg 0,80. Full utdelning i LTIP 2008 erhöles om RAPPS ökar med 12 procentenheter eller mer under 2008, och med 12 procentenheter eller mer under 2009 samt om TSR rankas som nummer ett i jämförelsegruppen. För utdelning i LTIP 2008 krävs även att vinst per aktie för 2008 och 2009 ej understiger 0,80.

	LTIP 2008			LTIP 2007		
	A-rättigheter	B-C-rättigheter	D-rättigheter	A-rättigheter	B-C-rättigheter	D-rättigheter
Stamaktier per rättighet	1	1	1	1	1	1
Lösenpris	3,0 euro	2,0 euro	2,0 euro	4,0 euro	2,0 euro	2,0 euro
Utgivningsdatum	13 maj 2008	13 maj 2008	13 maj 2008	17 maj 2007	17 maj 2007	17 maj 2007
Intjänandeperiod	24 månader	24 månader	24 månader	24 månader	24 månader	24 månader
Avtalad löptid	48 månader	48 månader	48 månader	48 månader	48 månader	48 månader
Första inlösendag	april 2010	april 2010	april 2010	30 april 2009	30 april 2009	30 april 2009
Verkligt värde vid utgivning ¹⁾	7,53 euro	8,45 euro	4,14 euro	8,76 euro	10,49 euro	7,76 euro

¹⁾ Det verkliga värdet har beräknats genom användandet av generell antagna värderingsmodeller. Som beräkningsunderlag används aktiekursen på dagen för beviljande, 12,33 euro för LTIP 2007 och 11,08 euro för LTIP 2008, förväntade utdelningar är avdragna, och en förväntad löptid på 3 år för LTIP 2007 och 2,5 år för LTIP 2008. Riskfri ränta uppgick till 4,2 procent för LTIP 2007 och 3,83 procent för LTIP 2008 och förväntad personalomsättning inom programmen uppgick till 3 procent per år för LTIP 2007 och 4 procent per år för LTIP 2008. Förväntad volatilitet uppgick till 20 procent för LTIP 2007 och 21 procent för LTIP 2008 baserat på historiska data. Då rättigheterna har ett lösenpris som är betydligt lägre än aktiepriset vid utgivningen, har modellen en begränsad känslighet för förväntad volatilitet och riskfri ränta. Värdet på D-Rättigheterna är baserat på principen för marknadsrelaterade villkor.

Den förväntade kostnaden för LTIP 2007, 17 mn euro, och för LTIP 2008, 8 mn euro, kostnadsförs över 24 månader. Maximal kostnad uppskattas till 21 mn euro för LTIP 2007 och 20 mn euro för LTIP 2008. För 2008 uppgick kostnaderna för LTIP 2007 till 5 mn euro (5 mn euro) och för LTIP 2008 till 2 mn euro. Kostnaderna inkluderar sociala avgifter.

För moderbolaget uppgår den förväntade kostnaden för LTIP 2007 till 5 mn euro, och för LTIP 2008 till 3 mn euro, som kostnadsförs över 24 månader. Maximal kostnad uppskattas till 6 mn euro för LTIP 2007 och 6 mn euro för LTIP 2008. För 2008 uppgick kostnaderna för LTIP 2007 till 1 mn euro (2 mn euro) och för LTIP 2008 till 1 mn euro. Kostnaderna inkluderar sociala avgifter.

Medelantal anställda

Koncernen	Summa		Män		Kvinnor	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Omräknat till heltidstjänster						
Sverige	8 454	8 072	3 643	3 467	4 811	4 605
Danmark	8 427	8 152	3 887	3 784	4 540	4 368
Finland	8 311	8 162	1 742	1 618	6 569	6 544
Norge	3 561	3 416	1 845	1 777	1 716	1 639
Polen	1 679	1 247	518	388	1 161	859
Ryssland	1 603	1 177	582	454	1 021	723
Lettland	513	427	138	112	375	315
Luxemburg	409	393	249	244	160	149
Estland	416	356	86	55	330	301
Litauen	355	259	78	49	277	210
USA	70	67	37	36	33	31
Storbritannien	58	57	36	32	22	25
Singapore	52	49	15	14	37	35
Tyskland	36	33	18	16	18	17
Summa genomsnitt	33 944	31 867	12 874	12 046	21 070	19 821
Totalt antal anställda (omräknat till heltidstjänster), vid årets slut	34 008	31 721				
Moderbolaget						
Omräknat till heltidstjänster						
Sverige	8 233	7 534	3 490	3 195	4 743	4 339
Övriga länder	59	57	40	39	19	18
Summa genomsnitt	8 292	7 591	3 530	3 234	4 762	4 357

Not 8

Personalkostnader, forts.

Löner och arvoden per land

Koncernen	2008		2007	
	Ledande befattningshavare	Övriga anställda	Ledande befattningshavare	Övriga anställda
Mn euro				
Sverige	-5	-431	-7	-378
Danmark	-4	-641	-5	-593
Finland	-2	-398	-2	-369
Norge	-2	-276	-4	-264
Polen	-2	-31	-2	-25
Ryssland	-5	-39	-4	-18
Lettland	-	-9	-	-7
Luxemburg	-3	-44	-3	-48
Estland	-	-8	-	-6
Litauen	-	-6	0	-4
USA	-2	-14	-1	-11
Storbritannien	-	-5	-	-5
Singapore	-	-4	-	-3
Tyskland	-	-3	-	-3
Summa	-25	-1 909	-28	-1 734

Moderbolaget	2008		2007	
	Ledande befattningshavare	Övriga anställda	Ledande befattningshavare	Övriga anställda
Mn euro				
Sverige	-4	-377	-6	-348
Övriga länder	-2	-11	-3	-6
Summa	-6	-388	-9	-354

Fördelning efter kön

Procent	31 dec 2008	31 dec 2007
	Nordea Bank AB (publ)	
Styrelse		
- Män	73	79
- Kvinnor	27	21
Övriga ledande befattningshavare		
- Män	80	82
- Kvinnor	20	18

I styrelserna för Nordeakoncernens bolag var 90 procent män (90 procent) och 10 procent kvinnor (10 procent). Motsvarande siffror för Övriga ledande befattningshavare var 84 procent män (85 procent) och 16 procent kvinnor (15 procent). Interna styrelser utgörs främst av ledningen inom Nordea.

Sjukfrånvaro¹⁾

Moderbolaget	Sjukfrånvaro som andel av normal arbetstid, %		Andel långtids-sjukskrivning, %	
	2008	2007	2008	2007
Summa	4,4	4,4	45	57
Män	2,3	2,2	27	43
Kvinnor	5,6	5,9	47	61
18-29	3,1	2,4		
30-49	3,6	3,9		
50-65	5,3	5,7		

¹⁾ Med normal arbetstid avses arbetstid enligt anställningsavtal, exklusive övertid. Med långtidsjukskrivning avses sammanhängande frånvaroperiod om 60 dagar eller mer. Sjukfrånvaron för varje kategori anges i procent av den normala arbetstiden inom kategorin.

Not 9
Övriga administrationskostnader

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Informationsteknologi ¹⁾	-576	-538	-172	-185
Marknadsföring	-102	-104	-26	-30
Porto-, telefon- och kontorskostnader	-203	-197	-69	-69
Hyses-, lokal- och fastighetskostnader	-369	-351	-96	-103
Avyttring av aktier och andelar	-	-3	-	0
Övrigt ²⁾	-396	-382	-110	-127
Summa	-1 646	-1 575	-473	-514

¹⁾ Avser koncernens IT-drift, kostnader för tjänster samt konsultarvoden. De totala IT-relaterade kostnaderna, inklusive personal etc, men exklusive IT-kostnader i försäkringsverksamheten, uppgick till -666 mn euro (-654 mn euro).

²⁾ Inkluderar arvoden och ersättning till revisorer enligt nedanstående fördelning.

Revisionsarvoden

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
KPMG				
Revisionsuppdrag	-5	-4	-1	-1
Övriga uppdrag, inkl revisionsrelaterade tjänster	-2	-2	-1	-1
Ernst & Young				
Övriga uppdrag, inkl revisionsrelaterade tjänster	-1	-1	-1	-1
Deloitte				
Revisionsuppdrag	0	0	-	0
Övriga uppdrag, inkl revisionsrelaterade tjänster	-1	0	0	0
PriceWaterhouseCoopers				
Revisionsuppdrag	-1	0	0	0
Övriga uppdrag, inkl revisionsrelaterade tjänster	0	-1	0	-1
Övrigt	0	-1	0	0
Summa	-10	-9	-3	-4

Not 10
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Avskrivningar				
Materiella tillgångar (not 25)				
Inventarier	-81	-72	-17	-17
Byggnader	-1	-2	0	0
Immateriella tillgångar (not 24)				
Goodwill	-	-	-72	-72
Internt utvecklad programvara	-18	-17	-7	-6
Övriga immateriella tillgångar	-14	-12	-5	-6
Summa	-114	-103	-101	-101
Nedskrivningar/Återförda nedskrivningar				
Materiella tillgångar (not 25)				
Inventarier	-3	-	-	-
Immateriella tillgångar (not 24)				
Goodwill	-1	-	-	-
Internt utvecklad programvara	-6	-	-2	-
Summa	-10	-	-2	-
Summa	-124	-103	-103	-101

Not 11	Kreditförluster			
	Koncernen		Moderbolaget	
Mn euro	2008	2007	2008	2007
Kreditförluster fördelade per kategori, netto				
Utlåning till kreditinstitut	-14	9	0	8
- varav nedskrivningar och reserveringar	-16	-1	-2	0
- varav återvinningar och återföringar	2	10	2	8
Utlåning till allmänheten	-401	-2	-78	-3
- varav nedskrivningar och reserveringar	-815	-451	-144	-86
- varav återvinningar och återföringar	414	449	66	83
Poster utanför balansräkningen ¹⁾	-51	53	-2	20
- varav nedskrivningar och reserveringar	-58	-22	-3	-
- varav återvinningar och återföringar	7	75	1	20
Summa	-466	60	-80	25
Specifikation av kreditförluster				
Förändringar av reserveringar i balansräkningen	-442	30	-55	31
- varav Utlåning ²⁾	-391	-23	-53	11
- varav Poster utanför balansräkningen ¹⁾	-51	53	-2	20
Förändringar redovisade direkt i resultaträkningen	-24	30	-25	-6
- varav konstaterade kreditförluster	-89	-55	-45	-32
- varav realiserade återvinningar	65	85	20	26
Summa	-466	60	-80	25

¹⁾ Ingår i not 36 Avsättningar.

²⁾ Ingår i not 16 Utlåning och osäkra lånefordringar.

Not 12	Bokslutsdispositioner	
	Moderbolaget	
Mn euro	2008	2007
Pensionsavräkning		
Återförda kalkylmässiga pensionskostnader	24	25
Utbetalda pensioner	-55	-55
Avsättning/gottgörelse	-	0
Särskild löneskatt/avkastningsskatt	-13	-12
Summa	-44	-42
Förändring av avskrivningar utöver plan, inventarier	4	-2
Summa	4	-2
Summa	-40	-44

Not 13	Skatter			
	Koncernen		Moderbolaget	
Mn euro	2008	2007	2008	2007
Skattekostnad				
Aktuell skatt ¹⁾	-430	-473	17	-33
Uppskjuten skatt	-294	-280	-6	-1
Summa	-724	-753	11	-34
¹⁾ Varav skatt hänförlig till tidigare år (se nedan)	9	-8	13	12
Skatten på koncernens rörelseresultat skiljer sig på följande sätt från det teoretiska belopp som kan beräknas med hjälp av skattesatsen i Sverige:				
Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Resultat före skatt	3 396	3 883	1 877	1 237
Skatt beräknad med en skattesats om 28 procent	-951	-1 087	-526	-346
Effekt av andra skattesatser i övriga länder	66	64	-	-
Skattekostnad ej hänförlig till resultat	-33	-52	-	1
Resultat från intresseföretag	6	11	-	-
Övriga direkta skatter	0	1	0	-
Ej skattepliktiga intäkter	29	83	554	328
Ej skattemässigt avdragsgilla kostnader	-68	-17	-30	-29
Justeringar avseende tidigare år	9	-8	13	12
Inkomstskatt till följd av tidigare ej redovisade skattefordringar	212	236	-	-
Ändrad skattesats	16	17	-	-
Ej avräkningsbara utländska skatter	-10	-1	-	-
Skattekostnad	-724	-753	11	-34
Genomsnittlig effektiv skattesats	21 %	19 %	-1 %	3 %

Not 13

Skatter, forts.

Uppskjuten skatt

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Uppskjuten skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)				
Uppskjuten skatt till följd av temporära skillnader, inklusive skattemässiga underskott	-522	-469	-6	-1
Uppskjuten skatt till följd av ändrad skattesats	16	17	-	-
Uppskjuten skatt till följd av tidigare ej redovisade skattefordringar	212	172	-	-
Skattekostnad, netto	-294	-280	-6	-1
Uppskjutna skattefordringar				
Uppskjutna skattefordringar till följd av skattemässiga underskott	100	10	-	-
Uppskjutna skattefordringar till följd av temporära skillnader	80	181	28	34
Kvittning mot skatteskulder	-116	-	-	-
Summa	64	191	28	34
- varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	53		16	
Uppskjutna skatteskulder				
Uppskjutna skatteskulder till följd av obeskattade reserver	105	72	-	-
Uppskjutna skatteskulder till följd av temporära skillnader	1 064	631	0	2
Kvittning mot skattefordringar	-116	-	-	-
Summa	1 053	703	0	2
- varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	759		0	
Uppskjutna skattefordringar (+)/skatteskulder (-), netto				
Uppskjutna skattefordringar till följd av skattemässiga underskott	100	10	-	-
Uppskjutna skatteskulder till följd av obeskattade reserver	-105	-72	-	-
Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder på utlåning till allmänheten	-300	-320	-	-
Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder på derivatinstrument	-193	69	0	-4
Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder på immateriella tillgångar	-43	-18	-	-
Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder på materiella tillgångar	1	6	-	-
Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder på förvaltningsfastigheter	-50	-58	-	-
Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder på pensionsförpliktelser	11	54	-	-
Uppskjuten skatteskuld relaterad till säkring av nettotillgångar i utländska koncernföretag	-175	-	-	-
Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder på skulder/avsättningar	-235	-183	28	36
Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder, netto	-989	-512	28	32
Förändringar i uppskjutna skattefordringar/skatteskulder, netto, utgörs av:				
Uppskjuten skatt hänförlig till poster som förts direkt mot eget kapital	-173	0	2	-2
Omklassificering	-	-	-	-1
Omräkningsdifferenser	-10	8	-	-
Förvärv m m	0	-14	-	-
Uppskjuten skatt i resultaträkningen	-294	-280	-6	-1
Vid årets slut	-477	-286	-4	-4
Aktuell och uppskjuten skatt redovisad direkt i eget kapital				
Uppskjuten skatteskuld relaterad till säkring av nettotillgångar i utländska koncernföretag	-175	-	-	-
Uppskjuten skatt hänförlig till placeringar tillgängliga för försäljning	0	0	0	-2
Uppskjuten skatt hänförlig till kassaflödessäkringar	2	-	2	-
Summa	-173	0	2	-2
Aktuella skattefordringar	344	142	76	52
- varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	-		-	
Aktuella skatteskulder	458	300	0	0
- varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	55		-	
Ej redovisade uppskjutna skattefordringar				
Outnyttjade skattemässiga underskott	3	9	-	-
Outnyttjade skattemässiga avdrag	50	167	-	-
Övriga avdragsgilla temporära skillnader	-	21	-	-
Summa	53	197	-	-

Not 13 Skatter, forts.

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Förfaller år 2009	1	3	-	-
Förfaller år 2010	0	10	-	-
Förfaller år 2011	1	28	-	-
Förfaller år 2012	1	4	-	-
Förfaller år 2013	28	40	-	-
Förfaller år 2014	19	88	-	-
Förfaller senare år	3	24	-	-
Summa	53	197	-	-

Not 14 Resultat per aktie

Koncernen	31 dec 2008	31 dec 2007
Resultat hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB (publ) (mn euro)	2 671	3 121
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier före utspädning (miljoner)	2 593	2 591
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning (miljoner)	2 594	2 592
Resultat per aktie före utspädning, euro	1,03	1,20
Resultat per aktie efter utspädning, euro	1,03	1,20
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier före utspädning (miljoner):		
Antal utestående aktier vid årets början	2 597	2 594
Justering för genomsnittligt antal egna aktier avseende återköp av egna aktier i Nordea Bank AB (publ)	3	2
Justering för genomsnittligt antal egna aktier i tradingportfölj	-7	-5
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier före utspädning	2 593	2 591
Justering för vägt genomsnittligt antal ytterligare utestående stamaktier efter utspädning (avseende de långsiktiga incitamentsprogrammen) ¹⁾	1	1
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning	2 594	2 592

¹⁾ Villkorade aktier som kan komma att utfärdas men som ej medtagits, vilka potentiellt kan utspäda vinst per aktie före utspädning, finns i de långsiktiga incitamentsprogrammen.

Not 15 Statsskuldförbindelser

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget ¹⁾	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Stater	6 377	5 263	2 230	1 435
Kommuner och andra myndigheter	168	100	-	-
Summa	6 545	5 363	2 230	1 435

¹⁾ Varav 183 mn euro (0 mn euro) redovisade till upplupet anskaffningsvärde med ett nominellt värde av 183 mn euro (0 mn euro).

Samtliga skuldförbindelser är föremål för rörlig ränterisk.

Löptidsinformation

Återstående löptid (redovisat värde)	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Högst 1 år	1 989	1 274	1 431	401
Mer än 1 år	4 556	4 089	799	1 034
Summa	6 545	5 363	2 230	1 435
- varav Pantsatta finansiella instrument (not 18)	-	170	132	868
Summa	6 545	5 193	2 098	567

Not 16 **Utlåning och osäkra lånefordringar**

Koncernen	Kreditinstitut		Allmänheten ¹⁾		Summa	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro						
Lånefordringar som inte är osäkra	23 893	24 264	264 056	244 205	287 949	268 469
Osäkra lånefordringar	33	8	2 191	1 424	2 224	1 432
– Reglerade	32	7	1 357	917	1 389	924
– Oreglerade	1	1	834	507	835	508
Lånefordringar före reserver	23 926	24 272	266 247	245 629	290 173	269 901
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar	-20	-8	-742	-595	-762	-603
– Reglerade	-19	-7	-437	-300	-456	-307
– Oreglerade	-1	-1	-305	-295	-306	-296
Reserver för gruppvis värderade osäkra lånefordringar	-3	-2	-405	-352	-408	-354
Reserver	-23	-10	-1 147	-947	-1 170	-957
Lånefordringar, redovisat värde	23 903	24 262	265 100	244 682	289 003	268 944

Löptidsinformation**Återstående löptid (redovisat värde)**

Betalbara vid anfordran	1 537	2 077	34 872	31 223	36 409	33 300
Högst 3 månader	20 528	21 115	66 239	56 953	86 767	78 068
3–12 månader	820	670	18 091	18 867	18 911	19 537
1–5 år	670	284	53 621	49 391	54 291	49 675
Mer än 5 år	348	116	92 277	88 248	92 625	88 364
Summa	23 903	24 262	265 100	244 682	289 003	268 944

Moderbolaget	Kreditinstitut		Allmänheten ¹⁾		Summa	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro						
Lånefordringar som inte är osäkra	43 857	36 824	29 061	26 577	72 918	63 401
Osäkra lånefordringar	6	8	297	175	303	183
– Reglerade	5	6	265	106	270	112
– Oreglerade	1	2	32	69	33	71
Lånefordringar före reserver	43 863	36 832	29 358	26 752	73 221	63 584
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar	-6	-8	-77	-89	-83	-97
– Reglerade	-5	-6	-53	-34	-58	-40
– Oreglerade	-1	-2	-24	-55	-25	-57
Reserver för gruppvis värderade osäkra lånefordringar	-2	0	-41	-23	-43	-23
Reserver	-8	-8	-118	-112	-126	-120
Lånefordringar, redovisat värde	43 855	36 824	29 240	26 640	73 095	63 464

Löptidsinformation**Återstående löptid (redovisat värde)**

Betalbara vid anfordran	4 621	1 313	4 527	4 351	9 147	5 664
Högst 3 månader	26 606	26 845	8 604	10 872	35 211	37 717
3–12 månader	11 280	8 135	3 101	1 759	14 381	9 894
1–5 år	1 050	507	12 421	8 907	13 471	9 414
Mer än 5 år	298	24	587	751	885	775
Summa	43 855	36 824	29 240	26 640	73 095	63 464

¹⁾ Finansiell leasing där Nordea är leasegivare ingår i Utlåning till allmänheten. Se not 26 Leasing.

Not 16

Utlåning och osäkra lånefordringar, forts.

Avstämning av reserver för osäkra lånefordringar¹⁾

Koncernen	Kreditinstitut			Allmänheten ¹⁾			Totalt		
	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Totalt	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Totalt	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Totalt
Mn euro									
Ingående balans per 1 jan 2008	-8	-2	-10	-595	-352	-947	-603	-354	-957
Avsättningar	-14	-3	-17	-541	-185	-726	-555	-188	-743
Återföringar	1	2	3	228	121	349	229	123	352
Förändringar redovisade i resultaträkningen	-13	-1	-14	-313	-64	-377	-326	-65	-391
Reserver som tagits i anspråk för nedskrivningar	0	0	0	129	0	129	129	0	129
Omklassificeringar	-	-	-	4	-	4	4	-	4
Valutakursdifferenser	1	0	1	33	11	44	34	11	45
Utgående balans per 31 dec 2008	-20	-3	-23	-742	-405	-1 147	-762	-408	-1 170
Ingående balans per 1 jan 2007	-7	-13	-20	-757	-341	-1 098	-764	-354	-1 118
Avsättningar	0	-1	-1	-230	-166	-396	-230	-167	-397
Återföringar	0	10	10	238	126	364	238	136	374
Förändringar redovisade i resultaträkningen	0	9	9	8	-40	-32	8	-31	-23
Reserver som tagits i anspråk för nedskrivningar	0	0	0	150	0	150	150	0	150
Omklassificeringar	-	-1	-1	-	33	33	-	32	32
Valutakursdifferenser	-1	3	2	4	-4	0	3	-1	2
Utgående balans per 31 dec 2007	-8	-2	-10	-595	-352	-947	-603	-354	-957

Moderbolaget

Mn euro	Kreditinstitut			Allmänheten ¹⁾			Totalt		
	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Totalt	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Totalt	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Totalt
Ingående balans per 1 jan 2008	-7	-1	-8	-89	-23	-112	-96	-24	-120
Avsättningar	-	-2	-2	-68	-30	-98	-68	-32	-100
Återföringar	1	1	2	40	6	46	41	7	48
Förändringar redovisade i resultaträkningen	1	-1	0	-28	-24	-52	-27	-25	-52
Reserver som tagits i anspråk för nedskrivningar	-	-	-	34	-	34	34	-	34
Valutakursdifferenser	0	0	0	7	5	12	7	5	12
Utgående balans per 31 dec 2008	-6	-2	-8	-76	-42	-118	-82	-44	-126
Ingående balans per 1 jan 2007	-7	-12	-19	-91	-39	-130	-98	-51	-149
Avsättningar	0	-	0	-43	-10	-53	-43	-10	-53
Återföringar	-	8	8	26	30	56	26	38	64
Förändringar redovisade i resultaträkningen	0	8	8	-17	20	3	-17	28	11
Reserver som tagits i anspråk för nedskrivningar	-	-	-	15	0	15	15	0	15
Valutakursdifferenser	0	3	3	4	-4	0	4	-1	3
Utgående balans per 31 dec 2007	-7	-1	-8	-89	-23	-112	-96	-24	-120

¹⁾ Se not 11 Kreditförluster.

Reserver och avsättningar

Koncernen	Kreditinstitut		Allmänheten		Summa	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro						
Reserver för poster i balansräkningen	-23	-10	-1 147	-947	-1 170	-957
Avsättningar för poster utanför balansräkningen	-54	-36	-46	-19	-100	-55
Summa reserver och avsättningar	-77	-46	-1 193	-966	-1 270	-1 012
Moderbolaget						
Reserver för poster i balansräkningen	-8	-8	-118	-112	-126	-120
Avsättningar för poster utanför balansräkningen	-1	-2	-2	0	-3	-2
Summa reserver och avsättningar	-9	-10	-120	-112	-129	-122

Not 16

Utlåning och osäkra lånefordringar, forts.

Nyckeltal	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Andel osäkra lånefordringar, brutto ¹⁾ , %	0,8	0,5	0,4	0,3
Andel osäkra lånefordringar, netto ²⁾ , %	0,5	0,3	0,3	0,1
Total reserveringsgrad ³⁾ , %	0,4	0,4	0,2	0,2
Reserveringsgrad, osäkra lånefordringar ⁴⁾ , %	34,3	42,1	27,2	53,0
Oreglerade lånefordringar som inte är osäkra ⁵⁾ , mn euro	142	98	-	-

¹⁾ Individuellt värderade osäkra lånefordringar före reserver dividerade med totala lånefordringar före reserver, %.

²⁾ Individuellt värderade osäkra lånefordringar efter reserver dividerade med totala lånefordringar före reserver, %.

³⁾ Totala reserver dividerade med totala lånefordringar före reserver, %.

⁴⁾ Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar dividerade med individuellt värderade osäkra lånefordringar före reserver, %.

⁵⁾ Förfallna lånefordringar som inte är osäkra med hänsyn till framtida kassaflöden (ingår i Lånefordringar som inte är osäkra).

Not 17

Räntebärande värdepapper

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget ¹⁾	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Emitterade av offentliga organ	3 120	2 945	-	-
Emitterade av andra låntagare	49 626	40 354	13 045	7 154
Summa	52 746	43 299	13 045	7 154
Noterade värdepapper	48 829	35 125	9 516	5 239
Onoterade värdepapper	3 917	8 174	3 529	1 915
Summa	52 746	43 299	13 045	7 154

¹⁾ Varav 2 335 mn euro (0 mn euro) redovisade till upplupet anskaffningsvärde med ett nominellt värde av 2 327 mn euro (0 mn euro).

Löptidsinformation
Återstående löptid (redovisat värde)

Högst 1 år	16 509	13 036	5 161	2 173
Mer än 1 år	36 237	30 263	7 884	4 981
Summa, inkl kunders investeringsportföljer	52 746	43 299	13 045	7 154
- varav Pantsatta finansiella instrument (not 18)	7 916	4 517	2 965	1 938
Total	44 830	38 782	10 080	5 216

Not 18

Pantsatta finansiella instrument

Pantsatta finansiella instrument

Vid återköpstransaktioner och värdepapperslån överförs icke-kontanta tillgångar som säkerhet. Om den mottagande parten har rätt att sälja eller i sin tur pantsätta tillgången omklassificeras den i balansräkningen till posten Pantsatta finansiella instrument.

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Återköpsavtal	7 917	4 688	3 097	2 806
Avtal om värdepapperslån	20	102	-	-
Summa	7 937	4 790	3 097	2 806

Överförda tillgångar som kvarstår i balansräkningen samt därmed förbundna skulder

Tabellerna nedan visar de olika typerna av överförda tillgångar samt de skulder som är förbundna med dessa. Tillgångarna kvarstår i balansräkningen eftersom Nordea fortfarande är exponerat för förändringar i tillgångarnas verkliga värde. Dessa tillgångar samt därmed förbundna skulder inkluderas därför i nedanstående tabell.

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Återköpsavtal				
Statsskuldförbindelser	-	170	132	868
Räntebärande värdepapper	7 916	4 517	2 965	1 938
Aktier och andelar	1	1	-	-
Avtal om värdepapperslån				
Aktier och andelar	20	102	-	-
Summa	7 937	4 790	3 097	2 806

Skulder hänförliga till tillgångarna

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Återköpsavtal				
Skulder till kreditinstitut	6 578	3 776	3 104	2 826
In- och upplåning från allmänheten	1 370	862	-	-
Övriga	4	139	-	-
Summa	7 952	4 777	3 104	2 826

Not 19

Aktier och andelar

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Aktier i tradingportfölj	3 766	5 655	1 063	1 828
Aktier värderade till verkligt värde via resultaträkningen	6 917	12 076	44	199
- varav övertagna för skyddande av fordran	13	0	13	-
Aktier tillgängliga för försäljning	7	16	0	7
Summa	10 690	17 747	1 107	2 034
Noterade aktier	7 742	15 766	638	2 003
Onoterade aktier	2 948	1 981	469	31
Summa	10 690	17 747	1 107	2 034
- varav Pantsatta finansiella instrument (not 18)	21	103	-	-
Total	10 669	17 644	1 107	2 034
- varav förväntas att avyttras efter mer än 1 år	313	262	44	34

Not 20 Derivatinstrument och säkringsredovisning

31 dec 2008, Mn euro	Koncernen			Moderbolaget		
	Verkligt värde		Summa nom. belopp	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt		Positivt	Negativt	
Derivatinstrument för trading						
Ränterelaterade kontrakt						
Ränteswappar	43 992	43 264	1 899 652	692	756	47 756
FRA	2 159	2 066	802 160	46	54	15 728
Ränteterminer	13	395	65 345	1	2	20
Optioner	6 258	6 375	171 877	42	39	3 128
Övriga	3	0	25	–	–	–
Summa	52 425	52 100	2 939 059	781	851	66 632
Aktierelaterade kontrakt						
Aktieswappar	85	64	718	202	53	785
Terminskontrakt	322	60	12 632	108	18	425
Optioner	516	581	14 035	91	24	564
Summa	923	705	27 385	401	95	1 774
Valutarelaterade kontrakt						
Ränte- och valutaswappar	8 002	6 542	192 133	1 626	1 385	16 566
Valutaterminer	18 123	17 195	453 227	357	147	11 380
Optioner	908	866	33 622	–	–	–
Övriga	4	2	7 907	–	–	–
Summa	27 037	24 605	686 889	1 983	1 532	27 946
Kreditrelaterade kontrakt						
Credit Default Swaps (CDS)	4 631	4 584	99 208	–	10	400
Summa	4 631	4 584	99 208	–	10	400
Övriga kontrakt						
Swappar	1 125	1 033	10 007	–	–	–
Terminskontrakt	294	100	4 463	–	–	–
Optioner	85	87	1 450	–	–	–
Övriga	–	63	1 626	–	63	1 626
Summa	1 504	1 283	17 546	–	63	1 626
Summa derivatinstrument för trading	86 520	83 277	3 770 087	3 165	2 551	98 378
Derivatinstrument för säkringsredovisning						
Ränterelaterade kontrakt						
Ränteswappar	280	202	13 940	253	32	4 229
Summa	280	202	13 940	253	32	4 229
Aktierelaterade kontrakt						
Optioner	1	7	69	7	7	107
Summa	1	7	69	7	7	107
Valutarelaterade kontrakt						
Ränte- och valutaswappar	37	2 052	18 005	102	164	1 413
Valutaterminer	–	–	–	35	2	251
Summa	37	2 052	18 005	137	166	1 664
Summa derivatinstrument för säkringsredovisning						
– varav säkring av verkligt värde	288	2 114	30 403	265	58	3 991
– varav kassaflödessäkring	30	147	1 611	132	147	2 009
Samtliga kontrakt	86 838	85 538	3 802 101	3 562	2 756	104 378

Not 20

Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Perioder under vilka de säkrade kassaflödena väntas uppkomma och när de väntas påverka resultaträkningen**Koncernen**

Mn euro	<1 år	1–3 år	3–5 år	5–10 år	över 10 år
Kassainflöde (tillgångar)	436	936	164	35	235
Kassautflöde (skulder)	-432	-857	-82	-24	-240
Netto kassaflöde	4	79	82	11	-5

Moderbolaget

Mn euro	<1 år	1–3 år	3–5 år	5–10 år	över 10 år
Kassainflöde (tillgångar)	736	981	195	35	235
Kassautflöde (skulder)	-757	-1 077	-271	-248	-240
Netto kassaflöde	-21	-96	-76	-213	-5

31 dec 2007, Mn euro	Koncernen			Moderbolaget		
	Verkligt värde		Summa nom. belopp	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt		Positivt	Negativt	
Derivatinstrument för trading						
Ränterelaterade kontrakt						
Ränteswappar	16 391	16 889	1 387 471	720	771	100 317
FRA	196	190	642 258	14	12	122 946
Ränteterminer	337	405	167 641	2	0	222
Optioner	2 913	2 963	370 078	7	7	48 240
Övriga	23	15	3 908	27	28	4 533
Summa	19 860	20 462	2 571 356	770	818	276 258
Aktierelaterade kontrakt						
Aktieswappar	57	119	1 379	44	77	111
Terminskontrakt	75	137	9 427	1	5	40
Optioner	1 178	1 584	16 528	36	49	1 481
Summa	1 310	1 840	27 334	81	131	1 632
Valutarelaterade kontrakt						
Ränte- och valutaswappar	2 257	2 305	170 131	211	307	12 039
Valuteterminer	4 826	5 012	465 014	5	54	4 624
Optioner	282	282	32 834	-	-	-
Summa	7 365	7 599	667 979	216	361	16 663
Kreditrelaterade kontrakt						
Credit Default Swaps (CDS)	1 163	1 115	90 476	-	-	250
Total rate of return swaps (TRS)	-	-	-	1	-	-
Summa	1 163	1 115	90 476	1	-	250
Övriga kontrakt						
Swappar	1 183	1 142	9 169	-	-	-
Terminskontrakt	103	48	769	-	-	-
Optioner	99	118	697	-	-	-
Summa	1 385	1 308	10 635	-	-	-
Summa derivatinstrument för trading	31 083	32 324	3 367 780	1 068	1 310	294 803

Not 20

Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

31 dec 2007, Mn euro	Koncernen			Moderbolaget		
	Verkligt värde		Summa nom. belopp	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt		Positivt	Negativt	
Derivatinstrument för säkringsredovisning						
Ränterelaterade kontrakt						
Ränteswappar	252	124	32 918	48	29	3 256
Summa	252	124	32 918	48	29	3 256
Aktierelaterade kontrakt						
Optioner	55	73	253	73	73	342
Summa	55	73	253	73	73	342
Valutarelaterade kontrakt						
Ränte- och valutaswappar	97	502	4 381	92	168	1 433
Valutaterminer	11	–	–	–	1	18
Summa	108	502	4 381	92	169	1 451
Summa derivatinstrument för säkringsredovisning	415	699	37 552	213	271	5 049
– varav säkring av verkligt värde	415	699	37 552	213	271	5 049
Samtliga kontrakt	31 498	33 023	3 405 332	1 281	1 581	299 852

31 dec 2008, Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	Positivt	Negativt	Positivt	Negativt
Löptidsinformation				
Återstående löptid (redovisat värde)				
Högst 3 månader	13 844	14 584	826	323
3–12 månader	11 079	11 017	269	341
1–5 år	27 686	26 607	1 817	1 603
Mer än 5 år	34 229	33 330	650	489
Summa	86 838	85 538	3 562	2 756

31 dec 2007, Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	Positivt	Negativt	Positivt	Negativt
Löptidsinformation				
Återstående löptid (redovisat värde)				
Högst 3 månader	4 587	5 185	165	183
3–12 månader	2 978	3 426	105	137
1–5 år	9 770	9 907	590	658
Mer än 5 år	14 163	14 505	421	603
Summa	31 498	33 023	1 281	1 581

Not 21 Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer

Assets	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Redovisat värde vid årets början	-105	-37	-4	1
Förändringar under året				
Omvärdering av säkrad post ¹⁾	547	-71	31	-5
Omräkningsdifferenser	-29	3	-	-
Redovisat värde vid årets slut	413	-105	27	-4
Varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	329		23	

¹⁾ Delar av säkringsförhållandet hävdades under 2007. Periodiseringen av det bokförda värdet relaterat till det avbrutna säkringsförhållandet redovisas i denna post. Periodiseringen baseras på förväntad relevant räntejusteringsperiod.

Skulder	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Redovisat värde vid årets början	-323	-401	-69	-96
Förändringar under året				
Omvärdering av säkrad post ¹⁾	919	71	111	27
Omräkningsdifferenser	-64	7	-	-
Redovisat värde vid årets slut	532	-323	42	-69
Varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	461		23	

¹⁾ Delar av säkringsförhållandet hävdades under 2007. Periodiseringen av det redovisade värdet relaterat till det avbrutna säkringsförhållandet redovisas i denna post. Periodiseringen baseras på relevant räntejusteringsperiod.

Redovisat värde vid årets slut avser ackumulerade förändringar i verkligt värde för de räntejusteringsperioder i vilka den säkrade posten är en tillgång respektive en skuld. När den hedgade posten är en tillgång, redovisas förändringen i verkligt värde inom tillgångar och när den hedgade posten är en skuld, redovisas förändringen i verkligt värde inom skulder.

Not 22 Aktier och andelar i koncernföretag

Moderbolaget	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro		
Anskaffningsvärde vid årets början	15 953	17 615
Årets inköp	402	560
Årets försäljningar	-	-2 084
Omklassificeringar	-	-141
IFRS 2 kostnader ¹⁾	5	3
Anskaffningsvärde vid årets slut	16 360	15 953
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-465	-1 054
Återförda nedskrivningar under året	-	448
Nedskrivningar under året	-26	-
Omklassificeringar	-	141
Omräkningsdifferenser	-3	-
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-494	-465
Redovisat värde	15 866	15 488
Varav noterade aktier	-	-

¹⁾ Allokering av IFRS 2 kostnader för LTIP 2007/2008 avseende dotterbolagen. För mer information, se not 8.

Tillgångarna förväntas att avyttras efter mer än 1 år.

Not 22

Aktier och andelar i koncernföretag, forts.

Specifikation

Denna specifikation omfattar alla direktägda koncernföretag samt större dotterföretag till dessa. Fullständig specifikation och lagstadgad information kan erhållas från Nordea Investor Relations.

Moderbolaget	Antal aktier	Redovisat värde 2008, Mn euro	Redovisat värde 2007, Mn euro	Röstandel %	Säte	Organisationsnummer
31 dec 2008						
Nordea Bank Finland Plc	1 030 800 000	5 948	5 947	100,0	Helsingfors	1680235-8
Nordea Finance Finland Ltd				100,0	Esbo	0112305-3
Nordea Bank Danmark A/S	50 000 000	3 503	3 501	100,0	Köpenhamn	13522197
Nordea Finans Danmark A/S				100,0	Köpenhamn	89805910
Nordea Kredit Realkreditaktieselskab				100,0	Köpenhamn	15134275
Nordea Bank Norge ASA	551 358 576	2 402	2 401	100,0	Oslo	911044110
Norgeskreditt AS ¹⁾				100,0	Oslo	971227222
Nordea Finans Norge AS				100,0	Oslo	924507500
Christiania Forsikring AS				100,0	Oslo	941219349
PRIVATmegleren AS				67,0	Oslo	986386661
Nordea Bank Polska S.A.	45 070 392	262	262	99,0	Gdynia	KRS0000021828
OOO Promyshlennaya Companiya Vestkon	749 991 704 ²⁾	649	451	100,0	Moskva	1027700034185
JSB Orgresbank				91,1	Moskva	1027739436955
Nordea Life Holding AB	1 000	201	0	100,0	Stockholm	556742-3305
Nordea Liv & Pension Livförsikringsselskab A/S				100,0	Ballerup	24260577
Nordea Liv Holding Norge AS				100,0	Bergen	984739303
Livförsikringsselskapet Nordea Liv Norge AS				100,0	Bergen	959922659
Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ)				100,0	Stockholm	516401-8508
Nordea Life Holding Finland Ltd				100,0	Esbo	1737788-3
Nordea Life Assurance Finland Ltd				100,0	Esbo	0927072-8
Nordea Hypotek AB (publ)	100 000	1 714	1 714	100,0	Stockholm	556091-5448
Nordea Fonder AB	15 000	679	679	100,0	Stockholm	556020-4694
Nordea Bank S.A.	999 999	323	323	100,0	Luxemburg	B14157
Nordea Finans Sverige AB (publ)	1 000 000	77	77	100,0	Stockholm	556021-1475
Nordea Fondene Norge AS	1 200	29	29	100,0	Oslo	930954616
Nordea Investment Management AB	12 600	64	64	100,0	Stockholm	556060-2301
Nordea Investment Fund Company Finland Ltd	3 350	4	4	100,0	Helsingfors	1737785-9
Nordea Ejendomsinvestering A/S	1 000	1	1	100,0	Köpenhamn	26640172
Nordea Investment Funds I Company SA	38 996	0	0	100,0	Luxemburg	B30550
PK Properties Int'l Corp	100 000	0	0	100,0	Atlanta, USA	91-1682291
Nordea Bemanning AB	510	0	0	51,0	Stockholm	556222-4336
Nordea Hästen Fastighetsförvaltning AB	1 000	0	0	100,0	Stockholm	556653-6800
Nordea Putten Fastighetsförvaltning AB	1 000	0	0	100,0	Stockholm	556653-5257
Nordea North America Inc.	1 000	0	0	100,0	Delaware, USA	51-0276195
Nordea Do Brasil Representações LTDA	300	0	0	99,0	Sao Paulo, Brasilien	51-696.268/0001-40
Nordic Baltic Holding (NBH) AB ³⁾	1 000	9	34	100,0	Stockholm	556592-7950
Nordea Fastigheter AB ³⁾	3 380 000	1	1	100,0	Stockholm	556021-4917
Summa		15 866	15 488			

¹⁾ Nytt namn är Nordea Eiendomskreditt AS från den 5 januari 2009.

²⁾ Nominellt värde uttryckt i rubel, vilket representerar Nordeas andel in Vestkon.

³⁾ Vilande.

Not 22

Aktier och andelar i koncernföretag, forts.

Företag för särskilt ändamål (SPE) – Konsoliderade

Mn euro	Syfte	Löptid	Nordeas andel av investeringen	Summa emitterat
Viking ABCP Conduit ¹⁾	Factoring	<1 år	733	801
CMO Denmark A/S ²⁾	Säkerställd hypoteksobligation	>5 år	12	33
Kalmar Structured Finance A/S ³⁾	Kreditlänkad obligation	>5 år	25	142
Kirkas Northern Lights Ltd ⁴⁾	Säkerställd hypoteksobligation	>5 år	8 096	8 096
Summa			8 866	9 072

- ¹⁾ Viking ABCP Conduit (Viking) har etablerats med syfte att värdepapperisera kundfordringar och leverantörsskulder till nordiska kärnkunder. Viking förvärvar kundfordringar från fastställda säljare. Förvärven finansieras antingen genom emittering av företagscertifikat via det instiftade programmet för värdepapper med bakomliggande tillgångar som säkerhet, Asset Backed Commercial Papers (ABCP), eller genom att utnyttja tillgängliga likviditetsfaciliteter. Nordea är likviditetsfacilitator för maximalt 1 122 mn euro och vid årsskiftet 2008 var 733 mn euro av dessa utnyttjade. Vid årsskiftet 2008 fanns det inga utestående emitterade företagscertifikat. Dessa SPEs konsolideras då det är nära förknippat med Nordeas verksamhet samt då Nordea är exponerat för kreditrisker genom likviditetsfaciliteten.
- ²⁾ Collateralised Mortgage Obligations Denmark A/S (CMO Denmark A/S) etablerades med syfte att emittera säkerställda hypoteksobligationer för att kunna tillgodose specifika kundpreferenser avseende kreditrisk, ränterisk, risk för försöksbetalningar, löptid etc. CMO Denmark A/S förvärvade bostadsobligationer och fördelade riskerna genom att emittera en liknande obligation (säkerställd hypoteksobligation). Vid årsskiftet 2008 uppgick det totala nominella värdet på utestående obligationer tillgängliga för investerare till 33 mn euro. Nordea innehar obligationer emitterade av detta SPE som ett led i att etablera en andrahandsmarknad för obligationerna. Vid årsskiftet 2008 uppgick investeringen till 12 mn euro.
- ³⁾ Kalmar Structured Finance A/S etablerades för att kunna erbjuda kunder investeringsmöjligheter i strukturerade produkter på den globala kreditmarknaden. Detta SPE köper Credit Default Swaps (CDS) och förvärvar därmed en kreditrisk i en underliggande portfölj bestående av namn (såsom bolagsnamn). Samtidigt emitterar Kalmar Structured Finance A/S kreditlänkade obligationer med en liknande risk som reflekterar villkoren i CDS:erna. Nordea är motpart i derivattransaktionerna. Vid årsskiftet 2008 uppgick totalt nominellt belopp på utestående kreditlänkade obligationer till 142 mn euro. Nordea innehar kreditlänkade obligationer emitterade av Kalmar Structured Finance A/S som ett led i att erbjuda en andrahandsmarknad för obligationerna. Vid årsskiftet 2008 uppgick investeringen till 25 mn euro.
- ⁴⁾ Kirkas Northern Lights Ltd (Kirkas) etablerades under 2008. Nordea har sålt tillgångar från sin ordinarie låneportfölj till Kirkas som sedan har Kirkas använt som säkerhet vid emittering av obligationer. Vid årsskiftet 2008 uppgick totalt nominellt värde på obligationer och förlagslån till 8 096 mn euro. Dessa innehas till fullo av Nordea. Nordea står för huvuddelen av de risker som är förknippade med ägandet av Kirkas, varför detta SPE konsolideras.

Not 23

Aktier och andelar i intresseföretag

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Anskaffningsvärde vid årets början	376	411	30	29
Årets inköp	41	9	–	1
Årets försäljningar	–53	–33	–28	–
Årets resultatandelar ¹⁾	112	58	–	–
Erhållen utdelning	–14	–48	–	–
Omklassificeringar	17	–23	–	–
Omräkningsdifferenser	–38	2	–	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	441	376	2	30
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	–10	–13	–	–
Ackumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts under året	–	3	–	–
Nedskrivningar under året	–	0	–	–
Omräkningsdifferenser	–	0	–	–
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	–10	–10	–	–
Redovisat värde	431	366	2	30
Varav noterade aktier	–	–	–	–

¹⁾ Årets resultatandelar

Mn euro	2008	2007
Andelar i intresseföretags resultat	24	41
Portföljhedge, Eksportfinans ASA	53	–
Intresseföretag inom livförsäkringsverksamheten, redovisade som Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	35	17
Årets resultatandelar	112	58

Tillgångarna förväntas att avyttras efter mer än 1 år.

Intresseföretagens aggregerade balans- och resultaträkningar uppgår till:

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007
Summa tillgångar	8 499	7 603
Summa skulder	7 994	7 182
Rörelseintäkter	195	211
Rörelseresultat	148	43

Nordeas andel av ansvarsförbindelser till förmån för intresseföretag uppgår till 249 mn euro (368 mn euro), och för intresseföretags räkning 0 mn euro (0 mn euro).

Not 23

Aktier och andelar i intresseföretag, forts.

Koncernen 31 dec 2008	Organisations- nummer	Säte	Redovisat värde, Mn euro	Röstandel %
Eksportfinans ASA	816521432	Oslo	112	23
Ejendomspartnerskabet af 1/7 2003	27134971	Ballerup	166	49
Luottokunta	0201646-0	Helsingfors	41	24
LR Realkredit A/S	26045304	Köpenhamn	1	39
Oy Realinvest Ab	0680035-9	Helsingfors	3	49
Nymøllevvej I/S	24247961	Ballerup	24	50
E-nettet Holding A/S	21270776	Köpenhamn	2	20
Hovedbanens Forretningscenter K/S	16301671	Ballerup	14	50
Ejendomsselskabet Axelborg I/S	79334413	Köpenhamn	9	33
Axel IKU Invest A/S	24981800	Billund	1	33
Automatia Pankkiautomaatit Oy	0974651-1	Helsingfors	7	33
KIFU-AX II A/S	25893662	Frederiksberg	2	26
KFU-AX II A/S	25894286	Frederiksberg	2	34
Multidata Holding A/S	27226027	Ballerup	12	28
Lautruphøj 1-3 A/S	26640172	Ballerup	6	50
PBS Holding A/S	67007719	Ballerup	7	28
Visa Sweden	801020-5097	Stockholm	17	23
Övriga			5	
Summa			431	

Fullständig specifikation och lagstadgad information kan erhållas från Nordea Investor Relations.

Moderbolaget 31 dec 2008	Organisations- nummer	Säte	Redovisat värde, Mn euro	Röstandel %
BPB Bankernas Depå AB	556695-3567	Stockholm	1	20
Bankpension Sverige AB	556695-8194	Stockholm	1	40
Visa Sweden	801020-5097	Stockholm	0	23
Övriga			0	
Summa			2	

Not 24

Immateriella tillgångar

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget		Koncernen		Moderbolaget		
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007	
Goodwill¹⁾									
Nordea Bank Danmark A/S	439	439	-	-					
Nordea Bank Norge ASA	847	1 034	-	-					
Nordea Bank Sverige AB (publ)	150	173	665	736					
Nordea Bank Polska S.A.	65	74	-	-					
JSB Orgresbank	243	290	-	-					
Livförsäkringsbolag	309	321	-	-					
Övrig goodwill	90	77	-	-					
Summa goodwill	2 143	2 408	665	736					
Internt utvecklad programvara	303	236	80	63					
Övriga immateriella tillgångar	89	81	12	20					
Summa	2 535	2 725	757	819					
					Mn euro				
					Goodwill				
					Anskaffningsvärde vid				
					årets början	2 408	2 083	1 058	1 058
					Årets inköp	12 ¹⁾	303	-	-
					Årets försäljningar / utrangeringar	0	-	-	-
					Omräkningsdifferenser	-276	22	1	-
					Anskaffningsvärde vid				
					årets slut	2 144	2 408	1 059	1 058
					Ackumulerade avskrivningar				
					vid årets början	-	-	-322	-250
					Årets avskrivningar enligt plan	-	-	-72	-72
					Ackumulerade avskrivningar				
					vid årets slut	-	-	-394	-322
					Ackumulerade nedskrivningar				
					vid årets början	-	-	-	-
					Nedskrivningar under året	-1	-	-	-
					Omräkningsdifferenser	0	-	-	-
					Ackumulerade nedskrivningar				
					vid årets slut	-1	-	-	-
					Redovisat värde	2 143	2 408	665	736

¹⁾ Exklusive goodwill i intresseföretag.

¹⁾ Av vilka 18 mn euro relaterade till förvärvet av nio filialer från Roskilde Bank. Motverkande minskning är relaterad till en uppdatering av förvärvsanalysen avseende Vestkon upprättad (preliminärt) under fjärde kvartalet 2007.

Not 24

Immateriella tillgångar, forts.

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Internt utvecklad programvara				
Anskaffningsvärde vid årets början	296	146	76	35
Årets inköp	127	88	26	25
Årets försäljningar/ utrangeringar	-2	-10	-	-
Omklassificeringar	-26	71	-	16
Omräkningsdifferenser	-16	1	-	-
Anskaffningsvärde vid årets slut	379	296	102	76
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-59	-16	-13	-
Årets avskrivningar enligt plan	-18	-17	-7	-6
Ackumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/ utranterats under året	1	10	-	-
Omklassificeringar	6	-34	-	-7
Omräkningsdifferenser	-1	-2	-	-
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-71	-59	-20	-13
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-1	-1	-	-
Nedskrivningar under året	-6	-	-2	-
Omräkningsdifferenser	2	-	-	-
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-5	-1	-2	-
Redovisat värde	303	236	80	63

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Övriga immateriella tillgångar				
Anskaffningsvärde vid årets början	147	88	48	37
Årets inköp ¹⁾	25	56	-	11
Årets försäljningar/ utrangeringar	-4	0	-	-
Omklassificeringar	-2	2	-3	-
Omräkningsdifferenser	-9	1	-	-
Anskaffningsvärde vid årets slut	157	147	45	48
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-66	-53	-28	-22
Årets avskrivningar enligt plan	-14	-12	-5	-6
Ackumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/ utranterats under året	0	0	-	-
Omklassificeringar	8	0	-	-
Omräkningsdifferenser	4	-1	-	-
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-68	-66	-33	-28
Redovisat värde	89	81	12	20

¹⁾ Varav inköp genom företagsförvärv 13 mn euro (21 mn euro).

Tillgångarna förväntas att avyttras efter mer än 1 år.

Prövning av nedskrivningsbehov

En kassagenererande enhet, definierat som segment per förvärvad legal enhet, utgör grunden för prövningen av nedskrivningsbehov avseende goodwill.

Kassaflöden i en nära framtid (upp till två år) baseras på finansiella prognoser, utifrån prognostiserade marginaler, volymer, försäljning och kostnadsutveckling. Kassaflöden på längre sikt (mer än två år) baseras på uppskattningar av sektorbaserade tillväxttal. För marknaden i Norden har en tillväxttakt på 4 procent använts, medan en tillväxttakt på 5 procent har använts för Polen och de baltiska länderna. För Orgresbank har en tillväxttakt på 6 procent använts. Tillväxttaket är baserat på historiska data, vilka uppdaterats för att återspegla den aktuella situationen.

Kassaflöden riskjusteras med hjälp av normaliserade kreditförluster.

Framräknade kassaflöden diskonteras med koncernens fastställda genomsnittliga kapitalkostnad efter skatt uppgående till 8,5 procent (motsvarande den som används för intern resultatstyrning). Undantag görs för verksamheter i Polen och Baltikum där en extra riskpremie på 150 punkter tillämpas.

De prövningar av nedskrivningsbehovet som gjordes 2008 utvisade inte något behov av en väsentlig nedskrivning av goodwill.

Not 25

Materiella tillgångar

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Materiella tillgångar	375	342	81	53
- varav egenutnyttjade fastigheter	20	36	0	0
Summa	375	342	81	53

Inventarier

Anskaffningsvärde vid årets början	770	1,031	164	167
Årets inköp ¹⁾	161	149	45	22
Årets försäljningar/ utrangeringar	-24	-312	-3	-9
Omklassificeringar	-5	-95	0	-16
Omräkningsdifferenser	-36	-3	-	-
Anskaffningsvärde vid årets slut	866	770	206	164
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-453	-746	-111	-110
Ackumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/ utranterats under året	13	303	2	9
Omklassificeringar	5	63	0	7
Årets avskrivningar enligt plan	-81	-72	-16	-17
Omräkningsdifferenser	18	-1	-	-
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-498	-453	-125	-111
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-11	-12	-	-
Ackumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/ utranterats under året	0	0	-	-
Återförda nedskrivningar under året	0	0	-	-
Nedskrivningar under året	-3	-	-	-
Omräkningsdifferenser	1	1	-	-
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-13	-11	-	-
Redovisat värde	355	306	81	53

¹⁾ Varav inköp genom företagsförvärv 1 mn (3 mn) euro.

Not 25

Materiella tillgångar, forts.

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mark och byggnader				
Anskaffningsvärde vid årets början	45	47	0	0
Årets inköp	1	10	-	-
Årets försäljningar/utrangeringar	-	-8	-	-
Omklassificeringar	-17	-5	-	-
Omräkningsdifferenser	-2	1	-	0
Anskaffningsvärde vid årets slut	27	45	0	0
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-9	-13	0	0
Ackumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	-	2	-	-
Omklassificeringar	2	4	-	-
Årets avskrivningar enligt plan	-1	-2	0	0
Omräkningsdifferenser	1	0	-	-
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-7	-9	0	0
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	0	0	-	-
Omklassificeringar	0	-	-	-
Omräkningsdifferenser	0	0	-	-
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	0	0	-	-
Redovisat värde	20	36	0	0

Tillgångarna förväntas att avyttras efter mer än 1 år.

Moderbolaget

Moderbolaget äger två fastigheter utanför Stockholm och två hyresrätter i Stockholm med ett sammanlagt redovisat värde uppgående till 0,5 mn euro (0,5 mn euro). Taxeringsvärdet uppgår till 0,6 mn euro (0,4 mn euro) och marknadsvärdet bedöms uppgå till 0,7 mn euro (0,6 mn euro).

Not 26

Leasing

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordea äger tillgångar som leasas ut till kunder genom finansiella leasingavtal. Finansiella leasingavtal redovisas som en fordran på leasetagaren och ingår i "Utlåning till allmänheten" (se not 16) med ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingobjekten utgörs främst av fordon, maskiner och annan utrustning.

Avstämning mellan bruttoinvestering och nuvärdet av fordran avseende framtida minimileaseavgifter:

Mn euro	Koncernen	
	31 dec 2008	31 dec 2007
Bruttoinvestering	6 465	5 974
Avgår ej intjänade finansiella intäkter	-594	-454
Nettoinvestering i finansiella leasingavtal	5 871	5 520
Avgår ej garanterade restvärden som tillfaller leasegivaren	-75	-49
Nuvärde av fordran avseende framtida minimileaseavgifter	5 796	5 471
Reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter	3	6

Per 31 december 2008 var bruttoinvesteringen, fördelad efter återstående löptid, följande:

Mn euro	Koncernen
	31 dec 2008
2009	1 384
2010	1 272
2011	1 113
2012	759
2013	675
Senare år	1 262
Summa bruttoinvestering	6 465
Avgår ej intjänade framtida finansiella intäkter enligt finansiella leasingavtal	-594
Nettoinvestering i finansiella leasingavtal	5 871

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing utgörs främst av fordon, flygplan och annan utrustning. Dessa tillgångar redovisas i balansräkningen som materiella tillgångar.

	Koncernen	
	31 dec 2008	31 dec 2007
Redovisat värde avseende leasingobjekt, Mn euro		
Anskaffningsvärde	178	155
Ackumulerade avskrivningar	-54	-43
Ackumulerade nedskrivningar	-13	-10
Redovisat värde vid årets slut	111	102
- varav återtagen leasingegendom, redovisat värde	1	1

	Koncernen	
	31 dec 2008	31 dec 2007
Redovisat värde fördelat på grupper av tillgångar, Mn euro		
Inventarier	111	102
Mark och byggnader	-	-
Redovisat värde vid årets slut	111	102

Avskrivningarna uppgick under 2008 till 17 mn euro (13 mn euro).

Not 26 Leasing, forts.

För icke uppsägningsbara operationella leasingavtal var fördelningen av framtida minimileaseavgifter följande:

Mn euro	Koncernen	
	31 dec 2008	
2009	19	
2010	14	
2011	9	
2012	4	
2013	1	
Senare år	1	
Summa	48	

Nordea som leasetagare**Finansiell leasing**

Nordea har endast i begränsad utsträckning ingått i avtal om finansiell leasing. Det bokförda värdet för tillgångar som omfattas av finansiella leasingavtal uppgår till 1 mn euro (1 mn euro).

Operationell leasing

Nordea har ingått i avtal om operationell leasing avseende lokaler och kontorsutrustning.

Årets leasingkostnader, Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Årets leasingkostnader	253	243	84	84
– varav minimileaseavgifter	250	241	84	84
– varav variabla avgifter	3	2	–	–

Årets leasingintäkter avseende leasingobjekt som vidareuthyrs	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
	7	6	38	18

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara operationella leasingavtal uppgår till och fördelas enligt följande:

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008		31 dec 2008	
2009	304		178	
2010	230		166	
2011	251		219	
2012	100		19	
2013	84		18	
Senare år	466		184	
Summa	1 435		784	

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara avtal avseende objekt som vidareuthyrs uppgår till 20 mn euro för koncernen och 336 mn euro för moderbolaget. För moderbolaget avser 316 mn euro vidareuthyrning till koncernföretag.

Not 27 Förvaltningsfastigheter**Koncernen****Förändringar i balansräkningen**

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007
	Redovisat värde vid årets början	3 492
Årets inköp	109	253
Aktiverade utgifter efter förvärvet	–	1
Årets försäljningar	–19	–114
Nettoresultat från justeringar till verkligt värde	18	209
Årets överföringar/omklassificeringar	0	–96
Omräkningsdifferenser	–266	9
Redovisat värde vid årets slut	3 334	3 492

Tillgångarna förväntas att avyttras efter mer än 1 år.

Belopp redovisade i resultaträkningen¹⁾

Mn euro	2008	2007
Hysesintäkter	233	234
Direkta rörelsekostnader som genererat hyresintäkter	–86	–62
Direkta rörelsekostnader som inte genererat hyresintäkter	–1	–9

¹⁾ Tillsammans med verkligt värde justeringar ingår det i Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde.

Not 28 Övriga tillgångar

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Fondlikvidfordringar	4 063	5 293	61	181
Fordran återförsäkring	9	4	0	–
Övriga	10 532	2 427	2 038	1 759
Summa	14 604	7 724	2 099	1 940
Varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	31		–	

Not 29 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Upplupna ränteintäkter	1 964	1 563	492	350
Övriga upplupna intäkter	425	360	11	9
Förutbetalda kostnader	438	260	280	43
Summa	2 827	2 183	783	402
Varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	360		222	

Not 30	Skulder till kreditinstitut			
	Koncernen		Moderbolaget	
Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Centralbanker	26 341	5 882	8 806	2 746
Övriga banker	22 544	21 789	25 497	21 250
Övriga kreditinstitut	3 047	2 406	410	279
Summa	51 932	30 077	34 713	24 275

Löptidsinformation**Återstående löptid (redovisat värde)**

	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Betalbara vid anfordran	14 133	6 315	7 822	7 103
Högst 3 månader	35 208	19 026	21 838	12 227
3–12 månader	1 847	3 751	3 595	3 059
1–5 år	448	639	1 366	1 810
Mer än 5 år	296	346	92	76
Summa	51 932	30 077	34 713	24 275

Not 31 In- och upplåning från allmänheten

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Inlåning från allmänheten	145 131	138 273	33 447	32 047
Upplåning från allmänheten	3 460	4 056	10	249
Summa	148 591	142 329	33 457	32 296

Med inlåning från allmänheten avses medel på inlåningsräkningar som omfattas av den statliga insättningsgarantin men utan hänsyn till individuella beloppsbegränsningar. Även individuellt pensionssparande (IPS) ingår. Inlåningen omfattar även kunders investeringsportföljer i Nordea Bank Danmark A/S på 3 070 mn euro (3 981 mn euro).

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Löptidsinformation, inlåning				
Återstående löptid (redovisat värde)				
Betalbara vid anfordran	101 880	107 415	26 266	28 325
Högst 3 månader	30 764	20 438	7 181	3 722
3–12 månader	6 510	3 706	–	–
1–5 år	436	599	–	–
Mer än 5 år	5 541	6 115	–	–
Summa	145 131	138 273	33 447	32 047

Löptidsinformation, upplåning**Återstående löptid (redovisat värde)**

	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Betalbara vid anfordran	12	243	10	249
Högst 3 månader	3 273	3 700	0	0
3–12 månader	121	34	–	–
1–5 år	41	64	–	–
Mer än 5 år	13	15	–	–
Summa	3 460	4 056	10	249

Not 32 Skulder till försäkringstagare**Koncernen**

Skulder till försäkringstagare är förpliktade och relateras till försäkringsavtal. Dessa avtal har delats upp på avtal med försäkringsrisk och avtal utan försäkringsrisk. Den sistnämnda är ett rent finansiellt avtal.

Försäkringsavtal omfattar avsättningar avseende livförsäkringsverksamheten liksom andra försäkringsrelaterade poster.

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007
Försäkringstekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	20 286	20 515
Försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	3 611	4 796
Avsättningar för ersättningskrav	363	353
Avsättningar för sjuk- och olycksfallsförsäkring	173	161
Summa försäkringsavtal	24 433	25 825
Finansiella avtal	4 022	4 224
Fond för kollektivt utfördelad bonus	783	2 231
Summa	29 238	32 280
– varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	28 802	

Livförsäkringsavtal värderas och redovisas i enlighet med IFRS 4, vilket innebär att värderings- och redovisningsprinciperna under tidigare GAAP har fortsatt gälla resulterande i icke enhetliga redovisningsprinciper på konsoliderad nivå. Varje dotterföretag, verksamt på nordisk och europeisk marknad, värderar och redovisar sina försäkringsavtal enligt lokala redovisningsprinciper.

Not 32

Skulder till försäkringstagare, forts.

31 dec 2008, Mn euro	Försäkrings- tekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	Försäkrings- tekniska av- sättningar, fond- försäkring	Avsätt- ningar för ersätt- ningskrav	Avsätt- ningar för sjuk- och olycksfalls- försäkring	Finansiella avtal	Fond för kollektivt utfördelad bonus	Summa
Avsättningar/ utfördelad bonus vid årets början	20 515	4 796	353	161	4 224	2 231	32 280
Ackumulerade värdejusteringar vid årets början	-	-	1	0	-	617	618
Retroaktiva avsättningar/ utfördelad bonus vid årets början	20 515	4 796	354	161	4 224	2 848	32 898
Bruttopremieinkomst	1 790	586	-	5	1 315	-	3 696
Överföringar	-336	-530	-	-	-299	-	-1 165
Tillägg för ränta/ kapitalavkastning	1 007	-1 037	-	-	-560	-	-590
Försäkringsersättningar	-1 166	-191	20	8	-318	-	-1 647
Intäktsförd ersättning, inkl tillägg för bonus	-124	-45	-	-	-37	-	-206
Förändring för avsättning/ kollektivt utfördelad bonus	-	-	-	-	-	-1 983	-1 983
Övrigt	-641	119	-11	-1	91	-82	-525
Omräkningsdifferenser	-759	-87	0	0	-394	0	-1 240
Avsättningar/ utfördelad bonus vid årets slut	20 286	3 611	363	173	4 022	783	29 238
Ackumulerade värdejusteringar vid årets slut	-	-	-	-	-	-	-
Summa	20 286	3 611	363	173	4 022	783	29 238
Avsättningar hänförliga till bonussystem:	98 %				41 %		

31 dec 2007, Mn euro	Försäkrings- tekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	Försäkrings- tekniska av- sättningar, fond- försäkring	Avsätt- ningar för ersätt- ningskrav	Avsätt- ningar för sjuk- och olycksfalls- försäkring	Finansiella avtal	Fond för kollektivt utfördelad bonus	Summa
Retroaktiva avsättningar/ utfördelad bonus vid årets början	21 517	4 571	303	153	2 220	2 277	31 041
Bruttopremieintäkter	1 866	763	-	-	874	-	3 503
Överföringar	-1 733	-60	-	-	1 793	-	0
Tillägg för ränta/ kapitalavkastning	947	82	-	-	75	-	1 104
Försäkringsersättningar	-1 734	-524	-	-	-585	-	-2 843
Intäktsförd ersättning, inkl tillägg för bonus	-137	-44	-	-	-37	-	-218
Förändring för avsättning/ kollektivt utfördelad bonus	-	-	49	8	-93	-44	-80
Övrigt	117	8	1	0	-23	-2	101
Avsättningar/ utfördelad bonus vid årets slut	20 843	4 796	353	161	4 224	2 231	32 608
Ackumulerade värdejusteringar vid årets slut	-328	-	-	-	-	-	-328
Summa	20 515	4 796	353	161	4 224	2 231	32 280
Avsättningar hänförliga till bonussystem:	95 %				40 %		

Not 33	Emitterade värdepapper			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Bankcertifikat	33 667	31 926	7 750	7 162
Företagscertifikat	10 440	5 865	0	–
Obligationslån	64 753	61 780	10 074	6 474
Övriga	129	221	125	203
Summa	108 989	99 792	17 949	13 839

Löptidsinformation, Emitterade värdepapper

Återstående löptid (redovisat värde)	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Högst 1 år	56 158	48 875	11 171	11 206
Mer än 1 år	52 702	50 696	6 653	2 430
Summa	108 860	99 571	17 824	13 636

Löptidsinformation, Övriga

Återstående löptid (redovisat värde)	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Betalbara vid anfordran	126	221	125	203
Högst 3 månader	3	–	–	–
Summa	129	221	125	203

Not 34	Övriga skulder			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Fondlikvidskulder	6 110	4 970	1 785	601
Sålda ej innehavda värdepapper	4 057	9 650	681	1 572
Leverantörsskulder	217	217	29	37
Övriga	7 586	8 023	1 734	1 804
Summa	17 970	22 860	4 229	4 014
– varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	107	–	–	–

Not 35	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Upplupna kostnadsräntor	2 174	1 941	289	185
Övriga upplupna kostnader	901	787	115	81
Förutbetalda intäkter	203	34	61	75
Summa	3 278	2 762	465	341
– varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	12	–	–	–

Not 36	Avsättningar			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Avsättning för omstruktureringskostnader	28	0	0	0
Transfereringsrisker, garantier	55	37	2	2
Individuellt värderade, åtaganden utanför balansräkningen	45	18	1	–
Övriga	15	18	–	–
Summa	143	73	3	2

Förändringar i balansräkningen

Koncernen	Omstruktureringskostnader	Transfereringsrisker	Åtaganden utanför balansräkningen	Övriga	Summa
Vid årets början	0	37	18	18	73
Nya avsättningar	29	22	36	2	89
Utnyttjat	–1	–	–	–4	–5
Återfört	–	–3	–4	0	–7
Omklassificeringar	–	–	–4	–1	–5
Diskonterings-effekt	–	–	–	0	0
Omräkningsdifferenser	0	–1	–1	0	–2
Vid årets slut	28	55	45	15	143

– varav förväntas att regleras efter mer än 1 år

–	55	38	10	103
---	----	----	----	-----

Omstruktureringsaktiviteter, vilka ska öka effektiviteten under kommande år, har initierats. Dessa är främst relaterade till Roskilde Bank, men även till andra områden, och har resulterat i omstruktureringskostnader på 29 mn euro.

Reserven för transfereringsrisker är hänförlig till poster utanför balansräkningen. Transfereringsriskreserv hänförlig till lånefordringar ingår i posten Reserver för gruppvis värderade osäkra lånefordringar i not 16. Storleken på transfereringsriskreserven är beroende av affärsvolymen med olika länder.

Nedskrivningar av individuellt värderade åtaganden utanför balansräkningen (avser garantier och rembuser) uppgick till 45 mn.

Övriga avsättningar avser följande: avgångsvederlag 1 mn euro (varav 1 mn euro väntas regleras under 2009), tvister och pågående processer 4 mn euro (varav 2 mn euro väntas regleras under 2009), avsättningar för hyror 2 mn euro (varav 1 mn euro väntas regleras under 2009), avsättning för miljö- och fastighetsrelaterade åtaganden 5 mn euro (väntas inte regleras under 2009) och andra mindre avsättningar uppgående till 3 mn euro (varav 1 mn euro väntas regleras under 2009).

Belopp av varje förväntad gottgörelse för varje slag av avsättning men uppgift om belopp för varje tillgång som redovisas för gottgörelsen.

Moderbolaget	Omstruktureringskostnader	Transfereringsrisker	Åtaganden utanför balansräkningen	Summa
Vid årets början	0	2	–	2
Nya avsättningar	1	1	1	3
Utnyttjat	–1	–	–	–1
Återfört	–	–1	–	–1
Omräkningsdifferenser	0	0	–	0
Vid årets slut	0	2	1	3
– varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	0	2	1	3

Reserven för transfereringsrisker är hänförlig till poster utanför balansräkningen. Transfereringsriskreserv hänförlig till lånefordringar ingår i posten Reserver för gruppvis värderade osäkra lånefordringar i not 16. Storleken på transfereringsriskreserven är beroende av affärsvolymen med olika länder.

Not 37

Pensionsförpliktelser

Koncernen	31 dec	31 dec
Mn euro	2008	2007
Förmånsbestämda planer, netto	172	339
Summa	172	339

Nordea har pensionsförpliktelser enligt förmånsbestämda pensionsplaner i alla de nordiska länderna, med den övervägande andelen i Sverige, Norge och Finland. De förmånsbestämda planerna i Finland är stängda och nya medarbetare omfattas istället av ett system med avgiftsbestämda pensioner, vilket också är fallet i Danmark. Avgiftsbestämda pensioner avspeglas inte i balansräkningen. Nordea bidrar också till offentliga pensionssystem.

IAS 19 säkerställer att det marknadsbaserade värdet på pensionsförpliktelser, exklusive förvaltningstillgångar som täcker dessa förpliktelser, återspeglas i koncernens balansräkning. De större planerna i varje land är fonderade pensionsplaner som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser.

Fonderade planer	Sve	Nor	Fin	Dan
2008				
Deltagare	21 545	6 061	19 873	60
Genomsnittlig ålder	54	55	59	71
2007				
Deltagare	20 980	5 857	20 124	62
Genomsnittlig ålder	54	55	58	71

Tillgångsfördelning

Under 2008 blev avkastningen på tillgångarna sammantaget – 3,9 procent (3,1 procent), vilket främst avspeglar turbulensen på finansmarknaden under året. Vid slutet av 2008 uppgick aktieexponeringen i pensionskassor/pensionsstiftelser till 13 procent (21 procent) av tillgångsmassan.

Tillgångsfördelning i fonderade planer	Sverige 2008	Norge 2008	Finland 2008	Danmark 2008	Summa 2008	Summa 2007
Aktier	15 %	10 %	14 %	6 %	13 %	21 %
Obligationer	84 %	70 %	77 %	70 %	78 %	71 %
Fastigheter	–	20 %	6 %	–	6 %	6 %
Övriga förvaltningstillgångar	1 %	–	3 %	24 %	3 %	2 %
– varav Nordea aktier	–	–	–	–	–	–
– varav Nordeas fastigheter	–	–	–	–	–	1 %

Belopp redovisade i balansräkningen

Mn euro	Sverige 2008	Norge 2008	Finland 2008	Danmark 2008	Summa 2008	Summa 2007
Pensionsförpliktelser	1 253	691	777	109	2 830	2 775
Förvaltningstillgångar	816	402	770	111	2 099	2 407
Finansiellt överskott/underskott (-)	-437	-289	-7	2	-731	-368
– varav oredovisade aktuariella vinster/förluster (-)	-390	-101	-59	-9	-559	-29
Varav redovisat i balansräkningen	-47	-188	52	11	-172	-339
Varav:						
– pensionstillgångar	67	–	83	18	168	123
– pensionsförpliktelser	114	188	31	7	340	462
– hänförligt till icke-fonderade planer (pensionsförpliktelser)	110	133	23	7	273	302

Sammanställning av överskott eller underskott i pensionsplanerna

Mn euro	Summa 2008	Summa 2007	Summa 2006	Summa 2005	Summa 2004
Pensionsförpliktelser	2 830	2 775	3 004	2 910	2 675
Förvaltningstillgångar	2 099	2 407	2 367	2 256	2 065
Överskott/underskott(-)	-731	-368	-637	-654	-610

Pensionsberäkningar och antaganden enligt IAS 19

Beräkningar för större pensionsplaner utförs av externa aktuarier och baseras på aktuariella antaganden som fastställs för koncernens olika pensionsplaner.

Antaganden	Sve	Nor	Fin	Dan
2008				
Diskonteringsränta	4,0 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %
Löneökning	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %
Inflation	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Förväntad kapitalavkastning före skatt	5,0 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %
2007				
Diskonteringsränta	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %
Löneökning	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %
Inflation	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Förväntad kapitalavkastning före skatt	6,0 %	6,0 %	6,0 %	6,0 %

Förväntad kapitalavkastning baseras på långsiktiga förväntningar om avkastning för de olika tillgångsslagen. För obligationer görs en knytning till diskonteringsräntan medan en riskpremie läggs till för aktier och fastigheter.

Diskonteringsräntan har den mest väsentliga påverkan på pensionsförpliktelser och pensionkostnaden. Om diskonteringsräntan sänks kommer pensionsförpliktelser att öka, och vice versa. En höjning av diskonteringsräntan om 1 procentenhet skulle leda till att pensionsförpliktelser minskar med 14 procentenhet och kostnad avseende tjänstgöring innevarande år minskar med 20 procentenhet. En minskning av diskonteringsräntan om 1 procentenhet skulle leda till att pensionsförpliktelser ökar med 17 procentenhet och kostnad avseende tjänstgöring innevarande år ökar med 27 procentenhet.

Not 37

Pensionsförpliktelser, forts.

Förändringar avseende pensionsförpliktelser

Mn euro	Sverige 2008	Norge 2008	Finland 2008	Danmark 2008	Summa 2008	Summa 2007
Pensionsförpliktelser per 1 jan	1 152	759	762	102	2 775	3 004
Kostnader avseende tjänstgöring innevarande år	28	28	3	2	61	58
Räntekostnader	55	34	37	4	130	115
Utbetalda pensioner	-50	-41	-41	-8	-140	-137
Reduceringar och regleringar	-	2	-	-	2	2
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år	-	-	0	-	0	-1
Aktuariella vinster (-)/förluster	266	74	32	8	380	-223
Valutakurseffekter	-193	-153	-16	1	-361	-36
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹⁾	-5	-12	-	0	-17	-7
Pensionsförpliktelser per 31 dec	1 253	691	777	109	2 830	2 775

¹⁾ Avser avsättning för särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge och Danmark på grund av skillnader jämfört med nationella principer.

Förändringar i verkligt värde för förvaltningstillgångar

Mn euro	Sverige 2008	Norge 2008	Finland 2008	Danmark 2008	Summa 2008	Summa 2007
Tillgångar per 1 jan	968	473	856	110	2 407	2 367
Förväntad kapitalavkastning	51	28	48	5	132	108
Utbetalda pensioner	4	-25	-40	-6	-67	-63
Avsättningar	-3	61	27	1	86	60
Aktuariella vinster/förluster (-)	-76	-41	-109	1	-225	-34
Valutakurseffekter	-128	-94	-12	0	-234	-31
Förvaltningstillgångar per 31 dec	816	402	770	111	2 099	2 407
Faktisk avkastning på förvaltningstillgångar	-25	-13	-61	6	-93	74

Översikt över aktuariella vinster/förluster¹⁾

Mn euro	Summa 2008	Summa 2007	Summa 2006
Effekter till följd av ändrade aktuariella antaganden	-337	230	-15
Erfarenhetsbaserade justeringar	-268	-41	10
- varav avseende förvaltningstillgångar	-225	-34	9
- varav avseende pensionsskulder	-43	-7	1
Aktuariella vinster/förluster	-605	189	-5

¹⁾ Informationen utökas efter hand för att så småningom omfatta de senaste fem åren.

Kostnader för förmånsbestämda pensionsplaner

Årets pensionskostnad, netto, hänförlig till förmånsbestämda pensionsplaner, uppgick i koncernens resultaträkning (inkluderad i personalkostnader) till 69 mn euro (83 mn euro). Totala pensionskostnader utgörs av kostnader för förmånsbestämda pensioner liksom kostnader hänförliga till avgiftsbestämda pensioner. (Se specifikation i not 8.)

Redovisad nettokostnad för förmånsbestämda pensioner, Mn euro	Sverige 2008	Norge 2008	Finland 2008	Danmark 2008	Summa 2008	Summa 2007
Kostnader avseende tjänstgöring innevarande år	28	28	3	2	61	58
Räntekostnader	55	34	37	4	130	115
Förväntad kapitalavkastning	-51	-28	-48	-5	-132	-108
Reduceringar och regleringar	-	2	-	-	2	2
Redovisade kostnader avseende tjänstgöring tidigare år	-	-	0	-	0	-1
Redovisade aktuariella vinster (-)/förluster	0	-	-1	0	-1	3
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹⁾	8	1	-	0	9	14
Pensionskostnad för förmånsbestämda pensionsplaner	40	37	-9	1	69	83

¹⁾ Kostnad avseende särskild löneskatt i Sverige samt socialförsäkringsavgifter.

Pensionskostnaderna är lägre än vad som beräknades vid årets början, främst på grund av valutakursförändringar. Nettokostnaden för förmånsbestämda pensionsplaner förväntas öka under 2009, främst som en konsekvens av högre redovisade aktuariella förluster, lägre diskonteringsränta samt lägre förväntad kapitalavkastning.

Koncernen väntas avsätta 48 mn euro till förmånsbestämda pensionsplaner under 2009.

Not 37

Pensionsförpliktelser, forts.

Nyckelpersoner i ledande positioner

Koncernens samlade pensionsförpliktelser avseende nyckelpersoner i ledande positioner uppgick vid årets slut till 35 mn euro (43 mn euro). Dessa åtaganden täcks till stor del av förvaltnings-tillgångar. Kostnaderna för förmånsbestämda pensioner avseende nyckelpersoner i ledande positioner uppgick 2008 till 1 mn euro (3 mn euro). Utförlig information om nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not 8.

Pensionsavsättningar**Moderbolaget**

Pensionsskulderna i Nordea Bank AB (publ) täcks huvudsakligen av avsättningar till pensionsstiftelsen. 99 mn euro (116 mn euro) av avsättningarna omfattas av Tryggandelagen.

Avsättningarna i balansräkningen är nästan uteslutande hänförliga till tidigare anställda i Postgirot Bank.

En liten andel av pensionsförpliktelserna täcks av försäkringar.

Siffrorna nedan baseras på beräkningar i enlighet med svenska bestämmelser.

Mn euro	Stiftelse-tillgångar		Pensions-förpliktelser	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Nordea Bank ABs Pensionsstiftelse	828	962	750	892
- varav hänförlig till moderbolaget	789	916	712	848

Pensionsavsättningar

Mn euro	2008	2007
Ingående balans	129	135
Nya avsättningar	5	2
Utnyttjat	-	-2
Övriga förändringar	-16	-6
Utgående balans	118	129

Kapitalvärdet av pensionsförpliktelser i egen regi

Mn euro	2008	2007
Ingående balans	977	999
Omräkningsdifferenser	-131	-43
Kostnad exkl ränta som belastat resultatet	5	2
Räntekostnad	25	25
Utbetalda pensioner	-55	-57
Förvärv/avyttring av verksamheter	-	0
Annan ökning av kapitalvärdet	9	51
Utgående balans	830	977

Verkligt värde avseende särskilt avskilda tillgångar¹⁾

	2008	2007
Ingående balans	916	951
Omräkningsdifferenser	-124	-42
Avkastning	-3	7
Förvärv/avyttring av verksamheter	-	0
Utgående balans	789	916
Rapporterat pensionsåtagande, netto	41	61

¹⁾ För ytterligare information se not 1, avsnitt 24, Transaktioner med närstående.

Kostnader avseende pensioner

Mn euro	2008	2007
Pensioner i egen regi:		
Kostnad exkl räntekostnad	26	26
Avkastning på särskilt avskilda tillgångar	3	-7
Resultateffekt av inlösen av förpliktelser	-	0
Kostnad för pensionering i egen regi	29	19
Pensioner genom försäkring:		
Försäkringspremier	34	35
Delsumma	63	54
Avkastning på pensionsmedel	5	5
Särskild löneskatt på pensionskostnader	11	7
Årets pensionskostnad	79	66
-/+Kostnad som täcks av överskott i avskilda tillgångar/ökning av överskott i avskilda tillgångar	0	2
Redovisad nettokostnad hänförlig till pensioner	79	68

Verkligt värde av pensionsstiftelser innehav

Mn euro	2008	2007
Aktier	118	272
Räntebärande värdepapper	641	601
Övriga tillgångar	30	43
Summa	789	916
Procentuell avkastning på särskilt avskilda tillgångar	-0,3 %	0,8 %
Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser:		
Diskonteringsränta	3,0 %	3,0 %
Beräkningen bygger på löne- och pensionsnivå på balansdagen	Ja	Ja
Livslängd för kvinnor, år ¹⁾		82
Livslängd för män, år ¹⁾		79
Genomsnittlig pensionsålder, år	64	64

¹⁾ Från 2008 är den förväntade livslängden baserad på DUS 2006.

Not 38

Efterställda skulder

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Daterade förlagslån	6 267	5 626	5 423	4 825
Odaterade förlagslån	536	604	-	-
Hybridkapitallån	1 406	1 326	1 406	1 326
Summa	8 209	7 556	6 829	6 151
- varav förväntas att regleras efter mer än 1 år	7 339		6 804	

Förlagslån är efterställda i förhållande till övriga skulder. Daterade förlagslån berättigar innehavaren till betalning före innehavare av odaterade förlagslån och hybridkapitallån. Inom respektive grupp gäller lånen med lika rätt.

Not 38

Efterställda skulder, forts.

Koncernen

Per 31 december fanns inget enskilt lån som översteg 10 procent av total utestående volym.

Moderbolaget

Per 31 december var det ett lån – med nedan angivna villkor – som översteg 10 procent av total utestående volym.

Emissionsår/förfalloår	Nominellt värde	Redovisat värde	Ränta (kupong)
Nordea Bank AB (publ) ¹⁾	MSEK 6 904	750	FRN

¹⁾ Möjlig förtidsinlösen 20 maj 2010.

Not 39

Obeskattade reserver

Mn euro	Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007
Akkumulerade överavskrivningar		
Inventarier	2	7
Summa	2	7

Not 40

Eget kapital

Koncernen

Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB (publ)³⁾

Övriga reserver:

Mn euro	Aktiekapital ¹⁾	Placeringar tillgängliga för försäljning				Kassaflödes-säkringar	Valutakurs-differenser	Balanserade vinst-medel	Summa	Minoritets-intressen	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 december 2008	2 597	6	–	–166	14 645	17 082	78	17 160			
Placeringar tillgängliga för försäljning:											
– Överföringar till resultaträkningen		–6				–6		–6		–6	
– Skatt på överföringar till resultaträkningen		0				0		0		0	
Kassaflödessäkringar:											
– Vinster vid förändring i verkligt värde			–7			–7		–7		–7	
– Skatt på vinster vid förändring i verkligt värde			2			2		2		2	
Valutakursdifferenser				–717		–717		–717		–717	
Nettointäkt redovisad direkt mot eget kapital		–6	–5	–717		–728		–728		–728	
Årets resultat					2 671	2 671	1	2 672		2 672	
Summa redovisade intäkter och kostnader		–6	–5	–717	2 671	1 943	1	1 944		1 944	
Emitterade C-aktier ⁴⁾	3					3		3		3	
Återköp av C-aktier ⁴⁾						–3		–3		–3	
Aktierelaterade ersättningar ⁴⁾						7		7		7	
Utdelning för 2007					–1 297	–1 297		–1 297		–1 297	
Köp av egna aktier ²⁾					–10	–10		–10		–10	
Övriga förändringar						0	–1	–1		–1	
Utgående balans per 31 december 2008	2 600	0	–5	–883	16 013	17 725	78	17 803			
Ingående balans per 1 januari 2007	2 594	5	–	–116	12 793	15 276	46	15 322			
Placeringar tillgängliga för försäljning:											
– Vinster vid förändring i verkligt värde		1				1		1		1	
– Skatt på vinster vid förändring i verkligt värde		0				0		0		0	
Valutakursdifferenser				–50		–50		–50		–50	
Nettointäkt redovisad direkt mot eget kapital		1	–	–50		–49		–49		–49	
Årets resultat					3 121	3 121	9	3 130		3 130	
Summa redovisade intäkter och kostnader		1	–	–50	3 121	3 072	9	3 081		3 081	
Emitterade C-aktier ⁵⁾	3					3		3		3	
Återköp av C-aktier ⁵⁾						–3		–3		–3	
Aktierelaterade ersättningar ⁵⁾						4		4		4	
Utdelning för 2006					–1 271	–1 271		–1 271		–1 271	
Försäljning av egna aktier ²⁾					11	11		11		11	
Övriga förändringar					–10	–10	23	13		13	
Utgående balans per 31 december 2007	2 597	6	–	–166	14 645	17 082	78	17 160			

¹⁾ Totalt antal registrerade aktier var 2 600 miljoner (31 dec 2007: 2 597 miljoner).

²⁾ Hänförligt till förändring i tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier i tradingportföljen och i kundernas investeringsportföljer per den 31 dec 2008 var 3,8 miljoner (31 dec 2007: 1,6 miljoner).

³⁾ Bundet eget kapital var per 31 dec 2008 till 2 600 mn euro (31 dec 2007: 2 603 mn euro). Fritt eget kapital var per 31 dec 2008 till 15 125 mn euro (31 dec 2007: 14 479 mn euro).

⁴⁾ Avser det långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP 2008). Programmet risksäkrades genom emission av 2 880 000 C-aktier. Aktierna har återköpts och konverterats till stamaktier.

⁵⁾ Avser det långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP 2007). Programmet risksäkrades genom emission av 3 120 000 C-aktier. Aktierna har återköpts och konverterats till stamaktier.

Not 40

Eget kapital, forts.

Moderbolaget	Bundet eget kapital	Fritt eget kapital ²⁾			Summa eget kapital
		Aktiekapital	Övriga reserver:		
			Placeringar tillgängliga för försäljning	Kassaflödes-säkringar	
Mn euro					
Ingående balans per 1 januari 2008	2 597	5	–	9 308	11 910
Placeringar tillgängliga för försäljning:					0
– Vinster vid förändring i verkligt värde		–7	–7		–14
– Skatt på vinster vid förändring i verkligt värde		2	2		4
Koncernbidrag, netto ¹⁾				–14	–14
Nettointäkt redovisad direkt mot eget kapital		–5	–5	–14	–24
Årets resultat				1 888	1 888
Summa redovisade intäkter och kostnader		–5	–5	1 874	1 864
Emitterade C-aktier ³⁾	3				3
Återköp av C-aktier ³⁾				–3	–3
Aktierelaterade ersättningar ³⁾				7	7
Utdelning för 2007				–1 297	–1 297
Köp av egna aktier				–13	–13
Utgående balans per 31 december 2008	2 600	0	–5	9 876	12 471
Ingående balans per 1 januari 2007	2 594	–	–	9 415	12 009
Placeringar tillgängliga för försäljning:					7
– Vinster vid förändring i verkligt värde		7			7
– Skatt på vinster vid förändring i verkligt värde		–2			–2
Koncernbidrag, netto ¹⁾				–40	–40
Nettointäkt redovisad direkt mot eget kapital		5	–	–40	–35
Årets resultat				1 203	1 203
Summa redovisade intäkter och kostnader		5	–	1 163	1 168
Emitterade C-aktier ⁴⁾	3				3
Återköp av C-aktier ⁴⁾				–3	–3
Aktierelaterade ersättningar ⁴⁾				4	4
Utdelning för 2006				–1 271	–1 271
Utgående balans per 31 december 2007	2 597	5	–	9 308	11 910

¹⁾ Efter beaktande av skatt.

²⁾ Fritt eget kapital består förutom av balanserade vinstmedel utav en fri fond uppgående till 2 762 mn euro.

³⁾ Avser det långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP 2008). Programmet risksäkrades genom emission av 2 880 000 C-aktier. Aktierna har återköpts och konverterats till stamaktier.

⁴⁾ Avser det långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP 2007). Programmet risksäkrades genom emission av 3 120 000 C-aktier. Aktierna har återköpts och konverterats till stamaktier.

En beskrivning av posterna i eget kapital återfinns i not 1, Redovisningsprinciper.

Aktiekapital

	Kvotvärde per aktie, euro	Totalt antal aktier	Aktiekapital, euro
Utgående balans per 31 december 2006	1,00	2 594 108 227	2 594 108 227,00
Nyemission ¹⁾		3 120 000	3 120 000,00
Utgående balans per 31 december 2007	1,00	2 597 228 227	2 597 228 227,00
Nyemission ¹⁾		2 880 000	2 880 000,00
Utgående balans per 31 december 2008	1,00	2 600 108 227	2 600 108 227,00

¹⁾ Avser de långsiktiga incitamentsprogrammen (LTIP).

Utdelning per aktie

Slutgiltiga utdelningar redovisas inte förrän dessa har fastställts vid ordinarie bolagsstämma. Vid stämman den 2 april 2009 föreslås en utdelning för 2008 om 0,20 euro per aktie (verkställd utdelning för 2007 uppgick till 0,50 euro per aktie), vilket motsvarar totalt 518 821 646 euro (verkställd 2007: 1 297 054 114 euro). Årsredovisningen för räkenskapsåret 2008 avspeglar inte detta beslut, som under räkenskapsåret 2009 kommer att redovisas under eget kapital som en disposition av balanserade vinstmedel.

Not 41	För egna skulder ställda säkerheter			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
För egna skulder ställda säkerheter				
Leasingavtal ¹⁾	120	158	-	-
Värdepapper m m	32 228	12 284	3 360	3 054
Utlåning till allmänheten	60 809	61 867	-	-
Övriga ställda säkerheter	2 350	5 399	-	-
Summa	95 507	79 708	3 360	3 054

Not 42	Övriga ställda säkerheter			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Övriga ställda säkerheter¹⁾				
Leasingavtal	1	0	-	-
Värdepapper m m	10 686	6 293	9 504	7 270
Övriga ställda säkerheter	120	11	-	-
Summa	10 807	6 304	9 504	7 270

¹⁾ Avtalen är finansiell leasing där Nordea är leasgivare. Tillgångarna finns under Utlåning till allmänheten.

För egna skulder ställda säkerheter omfattar värdepapper som har pantsatts i samband med återköpsavtal och värdepapperslån. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Motparter i dessa transaktioner är kreditinstitut och allmänheten. Transaktionerna är huvudsakligen kortfristiga med en löptid på mindre än tre månader. Utlåning till allmänheten har ställts som säkerhet för emitterade säkerställda obligationer och bostadsobligationer. I händelse av bolagets obestånd har innehavarna av obligationerna förmånsrätt i de tillgångar som är registrerade som säkerhetsmassa. Resterande del avser ett bankcertifikat som pantsatts av Nordea i enlighet med myndighetskrav samt tillgångar som finansierats genom finansiella leasingavtal.

Not 43	Ansvarsförbindelser			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Övanstående säkerheter avser följande skulder och åtaganden				
Skulder till kreditinstitut	10 625	8 042	3 220	3 148
In- och upplåning från allmänheten	6 590	4 141	140	122
Emitterade värdepapper	51 987	50 506	-	-
Övriga skulder och åtaganden	16 027	4 830	-	-
Summa	85 229	67 519	3 360	3 270

¹⁾ Som övriga ställda säkerheter redovisas pantsatt egendom avseende andra poster än egna skulder, t ex avseende tredje part eller egna ansvarsförbindelser.

²⁾ Till förmån för koncernföretag eller tredje part.

Värdepapper m m omfattar även räntebärande värdepapper som pantsatts i samband med betalningsavräkning med Sveriges Riksbank. Enligt villkoren krävs säkerhet avseende likviditet till nästkommande dag. Resterande pantsatta tillgångar avser pantsatt inlåning.

Not 43	Ansvarsförbindelser			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Garantier				
Kreditgarantier	6 920	4 965	4 742	3 639
Övriga garantier	15 805	16 021	17 200	10 385
Remburser	3 203	3 052	-	7
Övriga ansvarsförbindelser	359	216	5	35
Summa	26 287	24 254	21 947	14 066

Inom ramen för den normala affärsverksamheten utfärdar Nordea olika former av garantier till förmån för bankens kunder. Kreditgarantier ges till kunder för att garantera åtaganden i andra kredit- och pensionsinstitut. Övriga garantier utgörs främst av kommersiella garantier såsom anbudsgarantier, garantier avseende förskottsbetalningar, garantier under ansvarstiden och exportrelaterade garantier. Ansvarsförbindelser omfattar också outnyttjade oåterkalleliga importremburser och bekräftade exportremburser. Dessa transaktioner ingår i bankens tjänster och är till stöd för bankens kunder. Garantier och remburser betraktas som poster utanför balansräkningen, såvida det inte föreligger behov av reservering för att täcka en sannolik kreditförlust som uppstår på grund av att bedömningen är att gottgörelse ej kommer att erhållas.

Nordea Bank AB (publ) har utfärdat en garanti som täcker samtliga åtaganden i Nordea Investment Management AB, org.nr 556060-2301, i enlighet med Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL), 7 kap. 5 §.

I början av oktober 2008 inrättade Danmarks riksdag tillsammans med landets banker ett garantiprogram som ska gälla fram till den 30 september 2010. Garantiprogrammet skyddar oprioriterade fordringsägare mot förluster i de deltagande bankerna och täcker allt utom säkerställda obligationer och förlagslån.

Nordea beslutade av kommersiella skäl att Nordea Bank Danmark A/S ska delta i programmet. Nordea har förbundit sig att betala sin andel av garantiprogrammet som uppgår till 10 md danska kronor. Nordea ska också betala sin andel av en årlig garantiavgift som uppgår till 7,5 md danska kronor under två år. Om förlusterna överskrider dessa belopp ska förluster på högst 10 md danska kronor täckas av ytterligare garantiavgifter. Den övre gränsen för den danska banksektorns inbetalningar till garantiprogrammet uppgår därmed till 35 md danska kronor.

Nordeas andel av garantiprogrammet väntas uppgå till cirka 20 procent. De garantier på högst cirka 500 mn euro som därutöver eventuellt måste infrias har redovisats som en ansvarsförbindelse.

Nordea Bank AB (publ) har gentemot vissa personer åtagit sig att under vissa förutsättningar svara för eventuell betalningsskyldighet som har uppkommit mot dem i deras egenskap av verkställande direktör eller styrelseledamot i dotterbolag till Nordea Bank AB (publ).

Det svenska skatteverket har meddelat Nordea att den beskattningsbara inkomsten för Nordeas helägda dotterbolag Nordea Fastigheter AB kommer att höjas med 225 mn kronor och 2 711 mn kronor för åren 2003 respektive 2004. Totalt uppgår den potentiella skatteskulden, inklusive skattetillägg, till cirka 100 mn euro och rör den realisationsvinst som Nordea erhöll vid försäljningen av egna bankfastigheter i Sverige.

Nordea anser att alla försäljningstransaktioner har skett enligt gällande skatteregler och att den tidigare redovisade realisationsvinsten behandlats korrekt ur skattesynpunkt. Denna försäljningsstruktur var väletablerad bland många fastighetsbolag som sålde sina fastighetsportföljer och Nordea bestrider därför starkt både skattefordran och skattetillägget och har överklagat beslutet till svensk domstol.

En begränsad andel av de anställda har rätt till avgångsverderlag om de avskedas före deras normala pensionsålder. För ytterligare upplysningar, se not 8.

Tvister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är koncernen föremål för krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt små belopp. Nordeas bedömning är att dessa tvister inte kommer att medföra någon väsentlig negativ effekt på koncernen eller dess finansiella ställning.

Den 31 januari 2006 har Nordea Bank Danmark A/S delgivits en stämning baserat på ett återvinningskrav om 61,2 mn US dollar plus ränta framställt av SAirGroup in Nachlassliquidation ingiven till handelsdomstolen i Zürich. I april 2008 avslog handelsdomstolen återvinningskravet. Konkursboet har överklagat beslutet till högsta domstolen i Schweiz. Nordea bestrider kravet och har inte gjort några reserveringar.

Mn euro	Not 44 Åtaganden			
	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Åtaganden om framtida betalningar	1 313	2 867	-	-
Kreditlöften ¹⁾	85 416	81 607	22 831	27 696
Övriga åtaganden	1 705	2 532	1 308	1 778
Åtaganden exklusive derivatinstrument	88 434	87 006	24 139	29 474
Derivatinstrument	3 802 101	3 405 332	104 378	299 852
Summa	3 890 535	3 492 338	128 517	329 326

¹⁾ Inklusive outnyttjad del av beviljad räkningskredit.

Mn euro	Not 45 Försäkringsverksamhet¹⁾	
	2008	2007
Rörelseresultat, försäkringsverksamhet		
Avgifts- och provisionsintäkter	294	291
Avgifts- och provisionskostnader	-118	-130
Premieinkomst, livförsäkring ²⁾	2 359	2 530
Placeringar, livförsäkring ²⁾	-2 338	1 059
Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring ²⁾	541	-1 002
Utbetalda försäkringsersättningar, livförsäkring ²⁾	-2 529	-2 354
Förändring av fond för kollektivt utfördelad bonus, livförsäkring ²⁾	2 034	42
Rörelseintäkter	243	436
Rörelsekostnader		
Personalkostnader	-111	-98
Övriga administrationskostnader	-78	-71
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-4	-5
Summa rörelsekostnader	-193	-174
Rörelseresultat, försäkringsverksamhet	50	262

¹⁾ Före allokeringar och elimineringar av interna transaktioner.

²⁾ Ingår i "Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde" i koncernens resultaträkning.

Balansräkning

Mn euro	31 dec 2008	31 dec 2007
Tillgångar		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	5	0
Statsskuldförbindelser	3 224	2 143
Utlåning till allmänheten	1 824	857
Räntebärande värdepapper	17 964	16 842
Aktier och andelar	6 794	11 794
Derivatinstrument	256	36
Aktier och andelar i intresseföretag	211	153
Immateriella tillgångar	342	351
Materiella tillgångar	14	16
Förvaltningsfastigheter	3 327	3 478
Uppskjutna skattefordringar	6	6
Skattefordringar	64	3
Övriga tillgångar	495	454
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	411	357
Summa tillgångar	34 937	36 490
- varav fordringar på koncernföretag	-3 157	-1 814
Skulder		
In- och upplåning från allmänheten	3 341	2 645
Skulder till försäkringstagare, livförsäkring	29 238	32 280
Derivatinstrument	91	10
Skatteskulder	46	20
Övriga skulder	318	781
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	220	224
Uppskjutna skatteskulder	255	110
Pensionsförpliktelser	4	6
Efterställda skulder	859	-
Summa skulder	34 372	36 076
Eget kapital	565	414
Summa skulder och eget kapital	34 937	36 490
- varav skulder till koncernföretag	-4 077	-2 757

Not 46 Kapitaltäckning

Information om kapitaltäckningen för Nordea koncernen återfinns i avsnittet Risk-, likviditets- och kapitalhantering på sid 44.

Not 47 Klassificering av finansiella instrument

Koncernen	Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen							Summa
	Lånefordringar och kundfordringar	Investeringar som hålles till förfall	Tradingportföljer	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivatinstrument för säkring	Tillgängligt för försäljning	Icke finansiella tillgångar	
31 dec 2008, Mn euro								
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	3 157							3 157
Statsskuldförbindelser	9	183	6 353					6 545
Utlåning till kreditinstitut	18 731		5 172					23 903
Utlåning till allmänheten	217 833		11 074	36 193				265 100
Räntebärande värdepapper		12 045	17 559	15 177		49		44 830
Pantsatta finansiella instrument			7 937					7 937
Aktier och andelar			3 745	6 917		7		10 669
Derivatinstrument			86 520		318			86 838
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	413							413
Aktier och andelar i intresseföretag							431	431
Immateriella tillgångar							2 535	2 535
Materiella tillgångar							375	375
Förvaltningsfastigheter							3 334	3 334
Uppskjutna skattefordringar							64	64
Skattefordringar							344	344
Överskott förmånsbestämda pensioner							168	168
Övriga tillgångar	5 738			8 829			37	14 604
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 090		312				425	2 827
Summa	247 971	12 228	138 672	67 116	318	56	7 713	474 074

Koncernen	Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					Summa
	Tradingportföljer	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivatinstrument för säkring	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	
31 dec 2008, Mn euro						
Skulder						
Skulder till kreditinstitut		8 133	23 202		20 597	51 932
In- och upplåning från allmänheten		2 999	4 914		140 678	148 591
Skulder till försäkringstagare		4 021				25 217
Emitterade värdepapper		5 242	27 153		76 594	108 989
Derivatinstrument		83 277		2 261		85 538
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer					532	532
Skatteskulder						458
Övriga skulder		4 056	2 641		10 780	17 970
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		614			1 763	3 278
Uppskjutna skatteskulder						1 053
Avsättningar						143
Pensionsförpliktelser						340
Efterställda skulder			1		8 208	8 209
Summa		108 343	57 910	2 261	259 152	28 605

Not 47

Klassificering av finansiella instrument, forts.

Koncernen	Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen							Summa
	Lånefordringar och kund- fordringar	Investe- ringar som hålles till förfall	Trading- port- följer	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat- instrument för säkring	Tillgängligt för för- säljning	Icke finansiella tillgångar	
31 dec 2007, Mn euro								
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	5 020							5 020
Statsskuldförbindelser	10		5 183					5 193
Utlåning till kreditinstitut	14 841		9 421					24 262
Utlåning till allmänheten	205 054		7 424	32 204				244 682
Räntebärande värdepapper		1 632	20 674	16 426		50		38 782
Pantsatta finansiella instrument			4 790					4 790
Aktier och andelar			5 552	12 076		16		17 644
Derivatinstrument			31 083		415			31 498
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	-105							-105
Aktier och andelar i intresseföretag							366	366
Immateriella tillgångar							2 725	2 725
Materiella tillgångar							342	342
Förvaltningsfastigheter							3 492	3 492
Uppskjutna skattefordringar							191	191
Skattefordringar							142	142
Överskott förmånsbestämda pensioner							123	123
Övriga tillgångar	5 345			2 342			37	7 724
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 443		375	5			360	2 183
Summa	231 608	1 632	84 502	63 053	415	66	7 778	389 054

Koncernen	Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Summa
	Trading- portföljer	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat- instrument för säkring	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder		
31 dec 2007, Mn euro							
Skulder							
Skulder till kreditinstitut		4 029		26 048		30 077	
In- och upplåning från allmänheten		2 272	130	139 927		142 329	
Skulder till försäkringstagare		4 224			28 056	32 280	
Emitterade värdepapper		5 072	33 648	61 072		99 792	
Derivatinstrument		32 324		699		33 023	
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer					-323	-323	
Skatteskulder					300	300	
Övriga skulder		9 650	3 330	9 563	317	22 860	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		53	5	1 917	787	2 762	
Uppskjutna skatteskulder					703	703	
Avsättningar					73	73	
Pensionsförpliktelser					462	462	
Efterställda skulder					7 556	7 556	
Summa	57 624	37 113	699	245 760	30 698	371 894	

Not 47

Klassificering av finansiella instrument, forts.

Moderbolaget

31 dec 2008, Mn euro	Lånefordringar och kundfordringar		Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat-instrument för säkring	Tillgängligt för försäljning	Icke finansiella tillgångar	Summa
	Investeringar som hålles till förfall	Tradingportföljer	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	276							276
Statsskuldförbindelser		183	1 915					2 098
Utlåning till kreditinstitut	36 361		7 494					43 855
Utlåning till allmänheten	29 240							29 240
Räntebärande värdepapper		2 335	7 745					10 080
Pantsatta finansiella instrument			3 097					3 097
Aktier och andelar			1 063	44		0		1 107
Derivatinstrument			3 165		397			3 562
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	27							27
Aktier och andelar i koncernföretag							15 866	15 866
Aktier och andelar i intresseföretag							2	2
Immateriella tillgångar							757	757
Materiella tillgångar							81	81
Uppskjutna skattefordringar							28	28
Skattefordringar							76	76
Övriga tillgångar	2 025			74			0	2 099
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	771		1				11	783
Summa	68 700	2 518	24 480	118	397	0	16 821	113 034

Moderbolaget

31 dec 2008, Mn euro	Lånefordringar och kundfordringar		Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat-instrument för säkring	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	Summa
	Investeringar som hålles till förfall	Tradingportföljer	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Skulder								
Skulder till kreditinstitut			3 104	7 867		23 742		34 713
In- och upplåning från allmänheten						33 457		33 457
Emitterade värdepapper						17 949		17 949
Derivatinstrument			2 551		205			2 756
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer						42		42
Skatteskulder							0	0
Övriga skulder			680			3 449	100	4 229
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			4			346	115	465
Uppskjutna skatteskulder							0	0
Avsättningar							3	3
Pensionsförpliktelser							118	118
Efterställda skulder			1			6 828		6 829
Summa			6 340	7 867	205	85 813	336	100 561

Not 47

Klassificering av finansiella instrument, forts.

Moderbolaget

31 dec 2007, Mn euro	Lånefordringar och kund- fordringar	Investe- ringar som hålles till förfall	Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat- instrument för säkring	Tillgängligt för för- säljning	Icke finansiella tillgångar	Summa
			Trading- port- följer	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	296							296
Statsskuldförbindelser			567					567
Utlåning till kreditinstitut	29 812		6 743	269				36 824
Utlåning till allmänheten	26 640							26 640
Räntebärande värdepapper			4 378	838				5 216
Pantsatta finansiella instrument			2 806					2 806
Aktier och andelar			1 828	199		7		2 034
Derivatinstrument			1 069		212			1 281
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	-4							-4
Aktier och andelar i koncernföretag							15 488	15 488
Aktier och andelar i intresseföretag							30	30
Immateriella tillgångar							819	819
Materiella tillgångar							53	53
Uppskjutna skattefordringar							34	34
Skattefordringar							52	52
Övriga tillgångar	1 600			340			0	1 940
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	375		13	5			9	402
Summa	58 719		17 404	1 651	212	7	16 485	94 478

Moderbolaget

31 dec 2007, Mn euro	Trading- portföljer	Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat- instrument för säkring	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	Summa
		Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen					
Skulder							
Skulder till kreditinstitut		2 826	3 386		18 063		24 275
In- och upplåning från allmänheten					32 296		32 296
Emitterade värdepapper					13 839		13 839
Derivatinstrument		1 310		271			1 581
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer						-69	-69
Skatteskulder					0		0
Övriga skulder		1 572	320		2 044	78	4 014
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			4		256	81	341
Uppskjutna skatteskulder						2	2
Avsättningar						2	2
Pensionsförpliktelser						129	129
Efterställda skulder						6 151	6 151
Summa		5 708	3 710	271	72 580	292	82 561

Not 47

Klassificering av finansiella instrument, forts.

Lånefordringar och kundfordringar redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Redovisat värde	36 193	32 204	-	269
Maximal exponering för kreditrisk	36 193	32 204	-	269
Redovisat värde på kreditderivat som används för att begränsa kreditrisken	-	-	-	-

Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen**Förändringar av verkligt värde hänförliga till förändrad kreditrisk**

Emitterade bostadsobligationer i det helägda dotterbolaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab värderas till verkligt värde. Markets utlåning, liksom finansieringen av Markets verksamhet, värderas till verkligt värde och har klassificerats till kategorin "Verkligt värde via resultaträkningen".

Förändringen i verkligt värde, hänförlig till kreditriskförändringar för skulden, uppgår för 2008 till -51,2 mn euro (0,0 mn euro). Den ackumulerade förändringen sedan klassificeringen skedde är -51,2 mn euro (0,0 mn euro). Metoden som tillämpats för att beräkna förändringen i verkligt värde tar hänsyn till förändringar i verkligt värde som är hänförliga till förändringar i marknadsvillkoren utifrån relevanta jämförelseräntor, vilket är den genomsnittliga avkastningen på danska bostadsobligationer.

Förändringen i verkligt värde på lån, hänförlig till förändringar i kreditrisken, uppgår för 2008 till -9,5 mn euro (-0,1 mn euro). Den ackumulerade förändringen sedan klassificeringen skedde är -8,6 mn euro (0,9 mn euro).

Jämförelse av redovisat värde och avtalsenligt belopp att betala vid förfall

2008, Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	Redovisat värde	Belopp att betala vid förfall	Redovisat värde	Belopp att betala vid förfall
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	57 910	61 777	7 867	7 867

2007, Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	Redovisat värde	Belopp att betala vid förfall	Redovisat värde	Belopp att betala vid förfall
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	37 113	39 587	3 710	3 710

Not 48

Tillgångar och skulder till verkligt värde

Koncernen	31 dec 2008		31 dec 2007	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Mn euro				
Tillgångar				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	3 157	3 157	5 020	5 020
Statsskuldförbindelser	6 545	6 545	5 193	5 189
Utlåning till kreditinstitut	23 903	23 952	24 262	24 263
Utlåning till allmänheten	265 100	265 846	244 682	244 503
Räntebärande värdepapper	44 830	44 853	38 782	38 749
Pantsatta finansiella instrument	7 937	7 937	4 790	4 790
Aktier och andelar	10 669	10 669	17 644	17 644
Derivatinstrument	86 838	86 838	31 498	31 498
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	413	413	-105	-105
Aktier och andelar i intresseföretag	431	431	366	366
Immateriella tillgångar	2 535	2 535	2 725	2 725
Materiella tillgångar	375	375	342	342
Förvaltningsfastigheter	3 334	3 334	3 492	3 492
Uppskjutna skattefordringar	64	64	191	191
Skattefordringar	344	344	142	142
Överskott förmånsbestämda pensioner	168	168	123	123
Övriga tillgångar	14 604	14 604	7 724	7 724
Förtutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 827	2 827	2 183	2 183
Summa tillgångar	474 074	474 892	389 054	388 839
Skulder				
Skulder till kreditinstitut	51 932	51 918	30 077	30 083
In- och upplåning från allmänheten	148 591	148 615	142 329	142 215
Skulder till försäkringsstagare	29 238	29 238	32 280	32 280
Emitterade värdepapper	108 989	109 477	99 792	99 625
Derivatinstrument	85 538	85 538	33 023	33 023
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	532	532	-323	-323
Skatteskulder	458	458	300	300
Övriga skulder	17 970	17 970	22 860	22 860
Upplupna kostnader och förtutbetalda intäkter	3 278	3 278	2 762	2 762
Uppskjutna skatteskulder	1 053	1 053	703	703
Avsättningar	143	143	73	73
Pensionsförpliktelser	340	340	462	462
Efterställda skulder	8 209	8 249	7 556	7 556
Summa skulder	456 271	456 809	371 894	371 619

Not 48

Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Moderbolaget	31 dec 2008		31 dec 2007	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Mn euro				
Tillgångar				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	276	276	296	296
Statsskuldförbindelser	2 098	2 098	567	567
Utlåning till kreditinstitut	43 855	43 894	36 824	36 823
Utlåning till allmänheten	29 240	29 280	26 640	26 643
Räntebärande värdepapper	10 080	10 114	5 216	5 217
Pantsatta finansiella instrument	3 097	3 097	2 806	2 806
Aktier och andelar	1 107	1 107	2 034	2 034
Derivatinstrument	3 562	3 562	1 281	1 281
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	27	27	-4	-4
Aktier och andelar i koncernföretag	15 866	15 866	15 488	15 488
Aktier och andelar i intresseföretag	2	2	30	30
Immateriella tillgångar	757	757	819	819
Materiella tillgångar	81	81	53	53
Uppskjutna skattefordringar	28	28	34	34
Skattefordringar	76	76	52	52
Övriga tillgångar	2 099	2 099	1 940	1 940
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	783	783	402	402
Summa tillgångar	113 034	113 147	94 478	94 481
Skulder				
Skulder till kreditinstitut	34 713	34 696	24 275	24 283
In- och upplåning från allmänheten	33 457	33 416	32 296	32 299
Emitterade värdepapper	17 949	17 915	13 839	13 839
Derivatinstrument	2 756	2 756	1 581	1 581
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	42	42	-69	-69
Skatteskulder	0	0	0	0
Övriga skulder	4 229	4 229	4 014	4 014
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	465	465	341	341
Uppskjutna skatteskulder	0	0	2	2
Avsättningar	3	3	2	2
Pensionsförpliktelser	118	118	129	129
Efterställda skulder	6 829	6 828	6 151	6 152
Summa skulder	100 561	100 468	82 561	82 573

Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

Finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen värderas till verkligt värde, med undantag av utlåning, in- och upplåning samt emitterade värdepapper.

Vid fastställandet av de verkliga värden som presenteras i tabellerna ovan har de redovisade värdena på utlåning, in- och upplåning, samt emitterade värdepapper justerats för värdet av räntebindningsvillkoren. Värdet av räntebindningsvillkoren påverkas av förändringar i de aktuella marknadsräntorna. De diskonteringsräntor som används baseras på aktuell marknadsränta för respektive löptid.

För kortfristiga finansiella tillgångar och skulder bedöms verkligt värde motsvara det redovisade värdet. Det redovisade värdet är en rimlig uppskattning av det verkliga värdet med hänsyn till den begränsade kreditrisken och den korta löptiden.

De finansiella tillgångar och skulder för vilka verkligt värde inte har varit möjligt att bedöma värderas till redovisat värde i tabellerna ovan. Detta gäller för posterna aktier och andelar i intresseföretag, aktier och andelar i koncernföretag, immateriella tillgångar, materiella tillgångar och avsättningar.

Mer information om värdering av poster som normalt värderas till verkligt värde finns i not 1.

Finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde

Den samlade resultateffekten från finansiella tillgångar och skulder, värderade med hjälp av värderingstekniker som bygger på antaganden vilka inte helt kan bekräftas av observerbara marknadsdata, uppgick i Nordea till 117 mn euro (35 mn euro). Effekten i moderbolaget var -9 mn euro (1 mn euro).

Skillnad mellan transaktionspris och verkligt värde - enligt använda värderingstekniker - som ännu inte redovisats i resultaträkningen

I enlighet med koncernens redovisningsprinciper som beskrivs i not 1, så kan, vid användning av ej observerbara data, instrumentet vid första redovisningstillfället inte redovisas till det verkliga värde som beräknats via värderingstekniken, och eventuella initiala vinster periodiseras därför i resultaträkningen över avtalets löptid. Tabellen nedan visar den totala skillnaden som kvarstår att periodisera i resultaträkningen vid periodens början och slut, samt en avstämning av förändringar i den balanserade posten.

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Belopp vid årets början	105	58	17	0
Vinst/förlust som ännu ej redovisats i resultaträkningen på transaktioner under året	62	82	1	18
Redovisat i resultaträkningen under året	-63	-35	-9	-1
Belopp vid årets slut	104	105	9	17

Not 48

Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Fastställande av verkligt värde genom publicerade prisnoteringar eller värderingsteknikerFöljande tabell presenterar använda värderingsmetoder för att fastställa verkligt värde på finansiella instrument bokförda till verkligt värde¹⁾.

Koncernen	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (Nivå 1) ³⁾		Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata (Nivå 2) ⁴⁾		Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (Nivå 3) ⁵⁾		Summa
	– varav Life	– varav Life	– varav Life	– varav Life	– varav Life	– varav Life	
31 dec 2008, Mn euro							
Tillgångar							
Räntebärande värdepapper och Statsskuldförbindelser ²⁾	32 362	16 360	6 760	2 011	16	9	39 138
– varav stater	4 943	3 189	1 251	35	–	–	6 194
– varav kommuner och andra myndigheter	7 454	1 653	155	100	–	–	7 609
– varav hypoteksinstitut	10 883	6 897	608	156	–	–	11 491
– varav övriga kreditinstitut	4 879	821	2 192	291	–	–	7 071
– varav företag	1 845	1 500	1 258	296	9	9	3 112
– varav företag med lägre kreditbetyg	142	142	711	706	–	–	853
– varav övriga	2 216	2 158	585	427	7	–	2 808
Pantsatta finansiella instrument	7 937	–	–	–	–	–	7 937
Aktier och andelar	7 682	4 707	848	702	2 139	1 385	10 669
Derivatinstrument	572	–	83 318	95	2 630	–	86 520
Skulder							
Emitterade värdepapper	27 153	–	5 242	–	–	–	32 395
Derivatinstrument	728	25	79 778	59	2 771	–	83 277

¹⁾ Förutom huvudsakligen bostadslån i det danska dotterbolaget Nordea Kredit Realkreditselskab vilka redan från början är värderade till verkligt värde via resultaträkningen, finansieringen från kreditinstitut för Markets verksamhet samt derivatinstrument för säkring.

²⁾ Varav 6 353 mn euro Statsskuldförbindelser och 32 785 mn euro Räntebärande värdepapper (andelen till verkligt värde i not 47).

³⁾ Nivå 1 består av finansiella tillgångar och skulder värderade med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad för identiska tillgångar och skulder. Kategorin inkluderar noterade obligationer och andra värdepapper, noterade aktier, derivat som handlas över börs, liksom emitterade värdepapper som är noterade.

⁴⁾ Nivå 2 består av finansiella tillgångar och skulder vilka inte har publicerade prisnoteringar direkt tillgängliga från en aktiv marknad, och där det verkliga värdet fastställs med hjälp av lämplig värderingsteknik, där om möjligt observerbara marknadspriser och kurser som existerar på balansdagen används som indata. Majoriteten av Nordeas innehav i OTC derivat samt flertalet andra instrument som inte handlas på en aktiv marknad tillhör den här kategorin.

⁵⁾ Nivå 3 består av de finansiella instrument där det verkliga värdet inte kan fastställas med publicerade prisnoteringar eller genom en värderingsteknik baserad på observerbara marknadsdata. Detta inkluderar oftast privata aktieinstrument och privata aktiefonder liksom vissa komplexa och strukturerade finansiella instrument. Ökningen av instrument i kategori nivå 3 under 2008 hänförs till största delen till aktier som innehas av Nordea Life & Pension. Ej observerbara modellparametrar har i stort varit oförändrade då likviditeten varit bibehållen på majoriteten av marknaderna.

Koncernen	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (Nivå 1) ³⁾		Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata (Nivå 2) ⁴⁾		Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (Nivå 3) ⁵⁾		Summa
	– varav Life	– varav Life	– varav Life	– varav Life	– varav Life	– varav Life	
31 dec 2007, Mn euro							
Tillgångar							
Räntebärande värdepapper och Statsskuld- förbindelser ¹⁾	33 285	13 120	8 977	2 489	71	64	42 333
– varav stater	5 075	3 003	8	8	–	–	5 083
– varav kommuner och andra myndigheter	3 836	1 042	209	107	–	–	4 045
– varav hypoteksinstitut	13 888	5 619	192	144	–	–	14 080
– varav övriga kreditinstitut	6 763	493	2 546	241	–	–	9 309
– varav företag	1 931	1 193	2 266	258	–	–	4 197
– varav företag med lägre kreditbetyg	1 094	1 094	20	–	–	–	1 114
– varav övriga	698	676	3 736	1 731	71	64	4 505
Pantsatta finansiella instrument	4 790	–	–	–	–	–	4 790
Aktier och andelar	15 142	10 487	1 366	1 232	1 136	75	17 644
Derivatinstrument	671	4	28 320	16	2 092	–	31 083
Skulder							
Emitterade värdepapper	26 616	–	12 104	–	–	–	38 720
Derivatinstrument	546	–	29 519	–	2 259	–	32 324

¹⁾ Varav 5 183 mn euro Statsskuldförbindelser och 37 150 mn euro Räntebärande värdepapper (andelen till verkligt värde i not 47).

Not 48

Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Moderbolaget	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (Nivå 1)	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata (Nivå 2)	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (Nivå 3)	Summa
31 dec 2008, Mn euro				
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper och Statsskuldförbindelser ¹⁾	3 988	5 672	–	9 660
– varav stater	699	1 216	–	1 915
– varav hypoteksinstitut	1 075	72	–	1 147
– varav övriga kreditinstitut	2 214	3 478	–	5 692
– varav företag	–	906	–	906
Pantsatta finansiella instrument	2 731	366	–	3 097
Aktier och andelar	649	–	458	1 107
Derivatinstrument	74	2 889	202	3 165
Skulder				
Derivatinstrument	114	2 384	53	2 551

¹⁾ Varav 1 915 mn euro Statsskuldförbindelser och 7 745 mn euro Räntebärande värdepapper (andelen till verkligt värde i not 47).

Moderbolaget	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (Nivå 1)	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata (Nivå 2)	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (Nivå 3)	Summa
31 dec 2007, Mn euro				
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper och Statsskuldförbindelser ¹⁾	3 391	2 392	–	5 783
– varav stater	567	–	–	567
– varav Hypoteksinstitut	2 735	414	–	3 149
– varav övriga kreditinstitut	27	1 811	–	1 838
– varav företag	62	167	–	229
Pantsatta finansiella instrument	2 806	–	–	2 806
Aktier och andelar	1 177	38	819	2 034
Derivatinstrument	62	972	34	1 068
Skulder				
Derivatinstrument	118	1 167	25	1 310

¹⁾ Varav 567 mn euro Statsskuldförbindelser och 5 216 mn euro Räntebärande värdepapper (andelen till verkligt värde i not 47).

Collateralised Debt Obligations (CDO) – Exponering⁴⁾

Koncernen	31 dec 2008		31 dec 2007	
	Köpt skydd	Sålt skydd	Köpt skydd	Sålt skydd
Nominellt, Mn euro				
CDO, brutto	4 390	4 484	4 078	4 355
Säkrad exponering	2 883	2 883	2 588	2 588
CDO, netto ¹⁾	1 507 ²⁾	1 601 ³⁾	1 490 ²⁾	1 767 ³⁾
– varav Equity	277	360	218	376
– varav Mezzanine	337	245	373	414
– varav Senior	893	996	899	977

¹⁾ Nettoexponeringen exkluderar exponeringar där köpta och sålda andelar är helt identiska avseende på säkerhetsstruktur, löptid och valuta.

²⁾ Varav investment grade 1 503 mn euro (1 486 mn euro) och sub investment grade 4 mn euro (4 mn euro).

³⁾ Varav investment grade 1 401 mn euro (1 455 mn euro) och sub investment grade 48 mn euro (73 mn euro) och utan rating 152 mn euro (239 mn euro).

⁴⁾ Dessa instrument är klassificerade som värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Not 48*Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.*

När Nordea säljer skydd i en CDO transaktion bär Nordea risken för förluster i referensportföljen vid en eventuell förlusthändelse. När Nordea köper skydd i en CDO transaktion, bär säljaren av skydd risken för förluster i referensportföljen, i vilken Nordea inte nödvändigtvis investerat, vid en eventuell förlusthändelse.

Risken i CDO:er säkras med en CDS-porfölj. Riskpositionerna är beroende av olika typer av marknadsrisklimiter, inklusive VaR, och värderingarna av CDO:er inkluderar justeringar för verkligt värde avseende modellrisk. Dessa justeringar för verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Credit Default Swaps (CDS) – Exponering

CDS:er används för att säkra exponering i CDO:er och kreditobligationer. Nettopositionen från köpt skydd uppgår till 1 333 mn euro och nettopositionen från sålt skydd uppgår till 2 144 mn euro.

Not 49**Tillgångar och skulder i utländsk valuta**

Koncernen							
31 dec 2008, Md euro	EUR	SEK	DKK	NOK	USD	Övriga	Summa
Tillgångar							
Statsskuldförbindelser	3,3	2,7	0,0	0,4	0,1	0,0	6,5
Utlåning till kreditinstitut	5,8	7,8	5,8	0,9	3,1	0,5	23,9
Utlåning till allmänheten	77,5	59,2	61,8	33,2	22,6	10,8	265,1
Räntebärande värdepapper	14,1	6,6	16,8	3,7	3,0	0,6	44,8
Övriga tillgångar	83,0	16,8	9,4	9,9	9,0	5,7	133,8
Summa tillgångar	183,7	93,1	93,8	48,1	37,8	17,6	474,1
Skulder och eget kapital							
Skulder till kreditinstitut	17,8	4,7	5,6	1,7	19,5	2,6	51,9
In- och upplåning från allmänheten	47,8	32,5	34,3	19,8	9,1	5,1	148,6
Emitterade värdepapper	30,2	17,8	25,2	1,5	27,4	6,9	109,0
Avsättningar	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Efterställda skulder	4,0	0,9	0,0	0,0	2,1	1,2	8,2
Övriga skulder och eget kapital	88,7	16,4	27,2	10,7	8,9	4,4	156,3
Summa skulder och eget kapital	188,6	72,3	92,3	33,7	67,0	20,2	474,1
Positioner som ej upptagits i balansräkningen	6,3	-20,4	-1,8	-14,0	28,9	2,2	1,2
Nettoposition, utländsk valuta	1,4	0,4	-0,3	0,4	-0,3	-0,4	1,2
Koncernen							
31 dec 2007, Md euro	EUR	SEK	DKK	NOK	USD	Övriga	Summa
Tillgångar							
Statsskuldförbindelser	3,5	1,3	0,2	0,2	0,0	0,0	5,2
Utlåning till kreditinstitut	6,1	6,4	7,8	1,5	1,2	1,3	24,3
Utlåning till allmänheten	65,8	61,1	56,6	37,1	14,8	9,3	244,7
Räntebärande värdepapper	9,6	4,9	16,3	5,5	2,0	0,5	38,8
Övriga tillgångar	35,3	12,3	10,5	9,8	5,5	2,7	76,1
Summa tillgångar	120,3	86,0	91,4	54,1	23,5	13,8	389,1
Skulder och eget kapital							
Skulder till kreditinstitut	7,4	3,7	2,2	2,6	9,5	4,7	30,1
In- och upplåning från allmänheten	40,5	32,6	30,6	23,2	9,9	5,5	142,3
Emitterade värdepapper	20,9	22,6	25,1	1,8	22,2	7,2	99,8
Avsättningar	0,1	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,1
Efterställda skulder	3,3	0,8	0,0	0,0	2,1	1,4	7,6
Övriga skulder och eget kapital	50,3	15,9	24,4	10,3	5,4	2,9	109,2
Summa skulder och eget kapital	122,5	75,6	82,3	37,9	49,1	21,7	389,1
Positioner som ej upptagits i balansräkningen	-2,4	-9,3	-5,4	-15,2	24,5	8,3	0,5
Nettoposition, utländsk valuta	-4,6	1,1	3,7	1,0	-1,1	0,4	0,5

Not 49

Tillgångar och skulder i utländsk valuta, forts.

Moderbolaget							
31 dec 2008, Md euro	EUR	SEK	DKK	NOK	USD	Övriga	Summa
Tillgångar							
Statsskuldförbindelser	0,4	1,6	–	–	0,0	–	2,0
Utlåning till kreditinstitut	7,7	23,6	3,3	0,6	7,2	1,5	43,9
Utlåning till allmänheten	4,7	18,3	1,1	0,5	2,9	1,7	29,2
Räntebärande värdepapper	4,8	3,5	1,0	0,1	0,7	0,0	10,1
Övriga tillgångar	17,3	5,9	1,9	2,3	0,3	0,1	27,8
Summa tillgångar	34,9	52,9	7,3	3,5	11,1	3,3	113,0
Skulder och eget kapital							
Skulder till kreditinstitut	6,8	14,5	5,0	0,3	6,8	1,3	34,7
In- och upplåning från allmänheten	2,6	29,8	0,2	0,2	0,5	0,2	33,5
Emitterade värdepapper	11,7	1,0	0,0	0,0	4,2	1,0	17,9
Avsättningar	–	0,0	–	–	–	–	0,0
Efterställda skulder	3,3	0,9	–	–	1,8	0,8	6,8
Övriga skulder och eget kapital	15,1	2,4	1,9	0,2	0,4	0,1	20,1
Summa skulder och eget kapital	39,5	48,6	7,1	0,7	13,7	3,4	113,0
Positioner som ej upptagits i balansräkningen	4,2	–4,0	0,0	–2,8	2,6	0,0	0,0
Nettoposition, utländsk valuta	–0,4	0,3	0,2	0,0	0,0	–0,1	0,0
Moderbolaget							
31 dec 2007, Md euro	EUR	SEK	DKK	NOK	USD	Övriga	Summa
Tillgångar							
Statsskuldförbindelser	0,3	0,2	0,0	–	0,1	–	0,6
Utlåning till kreditinstitut	8,0	20,4	0,3	0,2	6,5	1,4	36,8
Utlåning till allmänheten	3,4	18,4	1,9	0,4	1,9	0,6	26,6
Räntebärande värdepapper	2,5	2,3	0,1	–	0,3	–	5,2
Övriga tillgångar	16,0	6,0	0,7	2,5	0,1	0,0	25,3
Summa tillgångar	30,2	47,3	3,0	3,1	8,9	2,0	94,5
Skulder och eget kapital							
Skulder till kreditinstitut	7,9	9,0	1,9	0,6	3,8	1,1	24,3
In- och upplåning från allmänheten	1,2	30,1	0,1	0,1	0,6	0,2	32,3
Emitterade värdepapper	6,5	2,1	0,0	0,0	4,7	0,5	13,8
Avsättningar	0,0	0,0	–	–	–	–	0,0
Efterställda skulder	2,7	0,8	0,0	–	1,8	0,9	6,2
Övriga skulder och eget kapital	13,2	3,8	0,2	0,1	0,4	0,2	17,9
Summa skulder och eget kapital	31,5	45,8	2,2	0,8	11,3	2,9	94,5
Positioner som ej upptagits i balansräkningen	–3,8	0,0	2,6	–1,4	1,4	2,2	1,0
Nettoposition, utländsk valuta	–5,1	1,5	3,4	0,9	–1,0	1,3	1,0

Not 50 Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt

Nordea erhåller säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån, vilka kan säljas eller pantsättas på nytt i enlighet med avtalsvillkoren. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden.

Mn euro	Koncernen		Moderbolaget	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Omvända återköpsavtal				
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	20 118	23 485	7 524	6 593
– varav sålda eller pantsatta på nytt	3 377	9 191	799	1 412
Avtal om värdepapperslån				
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	1 192	1 539	1 308	1 778
– varav sålda eller pantsatta på nytt	1 192	1 539	1 308	1 778
Summa	21 310	25 024	8 832	8 371

Not 51 Investeringar för vilka kunden bär risken

I balansräkningen för livförsäkringsverksamheten och för Nordea Bank Danmark A/S ingår tillgångar och skulder för vilka kunderna bär risken. Eftersom tillgångarna och skulderna juridiskt sett tillhör företagen, upptas tillgångarna och skulderna i koncernens balansräkning. Nedan visas dessa fördelade per balanspost:

Mn euro	Koncernen	
	31 dec 2008	31 dec 2007
Tillgångar		
Räntebärande värdepapper	1 820	2 157
Aktier och andelar	6 730	8 975
Övriga tillgångar	165	212
Summa tillgångar	8 715	11 344
Skulder		
In- och upplåning från allmänheten	3 070	3 981
Försäkringsavtal	3 611	4 796
Finansiella avtal	2 000	2 503
Övriga skulder	34	64
Summa skulder	8 715	11 344

Not 52 Löptidsanalys för tillgångar och skulder

Koncernen	Not	Betald vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Utan fast förfall	Summa
Återstående löptid 31 dec 2008, Mn euro								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		3 157						3 157
Statsskuldförbindelser	15		102	1 887	2 610	1 946		6 545
Utlåning till kreditinstitut	16	1 537	20 528	820	670	348		23 903
Utlåning till allmänheten	16	34 872	66 239	18 091	53 621	92 277		265 100
Räntebärande värdepapper	17	204	7 630	7 108	13 537	16 351		44 830
Pantsatta finansiella instrument	18		901	666	2 900	3 470		7 937
Derivatinstrument	20		13 844	11 079	27 686	34 229		86 838
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	21		12	72	256	73		413
Totala tillgångar med fast löptid		39 770	109 256	39 723	101 280	148 694		438 723
Övriga tillgångar							35 351	35 351
Totala tillgångar		39 770	109 256	39 723	101 280	148 694	35 351	474 074
Skulder till kreditinstitut	30	14 133	35 208	1 847	448	296		51 932
In- och upplåning från allmänheten	31	101 892	34 037	6 631	477	5 554		148 591
Skulder till försäkringstagare	32	352	15	69	1 257	27 545		29 238
Emitterade värdepapper	33	128	35 541	20 618	28 777	23 925		108 989
Derivatinstrument	20		14 584	11 017	26 607	33 330		85 538
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	21			71	358	103		532
Efterställda skulder	38		665	205	3 008	4 331		8 209
Totala skulder med fast löptid		116 505	120 050	40 458	60 932	95 084		433 029
Övriga skulder							23 242	23 242
Eget kapital	40						17 803	17 803
Totala skulder och eget kapital		116 505	120 050	40 458	60 932	95 084	41 045	474 074

Not 53

Transaktioner med närstående

Informationen nedan presenteras ur Nordeas perspektiv, d v s den visar hur Nordeas siffror har påverkats av transaktioner med närstående parter.

Koncernen	Intresseföretag		Övriga närstående parter ¹⁾	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro				
Tillgångar				
Utlåning	181	159	-	-
Räntebärande värdepapper	119	-	-	-
Derivatinstrument	-	107	-	-
Aktier och andelar i intresseföretag	431	366	-	-
Summa tillgångar	731	632	-	-
Skulder				
In- och upplåning	172	106	74	56
Emitterade värdepapper	-	2	-	-
Derivatinstrument	-	99	-	-
Summa skulder	172	207	74	56
Poster utanför balansräkningen	6 113	6 042	-	-

Koncernen	Intresseföretag		Övriga närstående parter ¹⁾	
	2008	2007	2008	2007
Mn euro				
Ränteintäkter och räntekostnader				
Ränteintäkter	5	6	-	-
Räntekostnader	-1	-1	-4	0
Räntenetto	4	5	-4	0

¹⁾ Företag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen liksom företag som står under betydande inflytande av nära anhöriga till dessa befattningshavare räknas som närstående parter till Nordea. Inkluderat i denna grupp av närstående parter är Nokia Oyj, Posten AB, Sampo Abp, Danisco A/S, IK Investment Partners AB och TrygVesta A/S. Transaktioner med dessa närstående bolag görs som ett led i den normala affärsverksamheten och på samma kriterier och villkor som jämförbara transaktioner med bolag med liknande kundrelation till Nordea. Transaktionerna innebär normalt risktagande och de är därför ej inkluderade i tabellen.

Moderbolaget	Koncernföretag		Intresseföretag		Övriga närstående parter	
	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007	31 dec 2008	31 dec 2007
Mn euro						
Tillgångar						
Utlåning	37 323	35 006	38	19	-	-
Räntebärande värdepapper	3 524	1 960	-	-	-	-
Pantsatta finansiella instrument	1 573	2 637	-	-	-	-
Derivatinstrument	2 143	378	-	-	-	-
Aktier och andelar i intresseföretag	-	-	2	30	-	-
Aktier och andelar i koncernföretag	15 866	15 488	-	-	-	-
Övriga tillgångar	258	386	-	-	-	-
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	319	136	-	-	-	-
Summa tillgångar	61 006	55 991	40	49	-	-
Skulder						
In- och upplåning	22 787	17 655	1	1	21	37
Emitterade värdepapper	14	83	-	-	-	-
Derivatinstrument	1 904	465	-	-	-	-
Övriga skulder	34	44	-	-	-	-
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	56	42	-	-	-	-
Summa skulder	24 795	18 289	1	1	21	37
Poster utanför balansräkningen	79 253	66 345	-	-	-	-

Moderbolaget	Koncernföretag		Intresseföretag		Övriga närstående parter	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Mn euro						
Ränteintäkter och räntekostnader						
Ränteintäkter	1 790	1 346	-	1	-	0
Räntekostnader	-792	-668	0	-	-2	-1
Räntenetto	998	678	0	1	-2	-1

Not 53

Transaktioner med närstående, forts.

Ersättningar samt utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Information om ersättningar och utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not 8.

**Övriga transaktioner med närstående parter
Koncernen**

Från och med mars 2008 ingår Nordea i ett garantikonsortium som har bildats avseende norska Eksportfinans ASA:s värdepappersportfölj. Nordea äger 23 procent av bolaget. Övriga ägare är den norska staten samt andra nordiska banker. Nordeas andel av garantins verkliga värde per balansdagen uppgår till 61 mn euro. Avtalet löper ut samtidigt som de obligationer som är inkluderade i garantin. Sista förfallodagen är 31 december 2011.

Not 54**Förvärv**

Den 29 september 2008 tecknade Nordea Bank Danmark A/S avtal om att förvärva nio filialer från "Bankaktieselskabet af 24 august 2008" (Roskilde Bank). Transaktionen avslutades den 3 november då danska myndigheter godkände Nordea som köpare. Den 3 november utgör förvärvsdatumet och det datum från vilket de förvärvade tillgångarna och skulderna redovisas i Nordea. Förvärvade tillgångar och skulder redovisas i tabellen nedan. Förutom dessa tillgångar och skulder förvärvade Nordea garantier till ett värde av 235 mn euro.

Nordea har rätt att returnera lån och garantier, som anses vara oattraktiva, till Roskilde Bank. Nordea har returnerat lån till företagskunder om cirka 225 mn euro och garantier om cirka 60 mn euro under det fjärde kvartalet. Under det första kvartalet 2009 förväntas Nordea returnera vissa lån till privatkunder. Förvärvspriset har justerats som en konsekvens av de lån som returnerats till Roskilde Bank.

Följande förvärvsanalys har upprättats per 3 november 2008. Denna förvärvsanalys har justerats som en konsekvens av returneringen av lån och garantier och priset har justerats för att reflektera de returnerade volymerna. Förvärvsanalysen är fortfarande preliminär och kan komma att uppdateras under 2009.

Mn euro	3 nov 2008
Utlåning	476
Övriga tillgångar	9
Inlåning	-343
Övriga skulder	-10
Förvärvade nettotillgångar enligt IFRS	132
Köpeskilling, kontantreglerad	85
Köpeskilling, att kontantreglera	78
Anskaffningsvärde	163
Övervärde	31
Allokering av övervärde:	
Kundrelaterad immateriell tillgång	13
Goodwill	18

Goodwill uppstår främst på grund av de synergier Nordea förväntar sig att uppnå. Integreringen av de nio filialerna i Nordeas filialstruktur kommer att generera kostnadssynergier. Andra synergier kommer att uppstå genom att Nordeas affärsmodell implementeras i de nya filialerna.

En kundrelaterad immateriell tillgång har avskilts från goodwill. Den del som avskilts avser framtida resultat från förvärvade kunder. Detta berör dock endast den del över vilken Nordea bedöms ha tillräcklig kontroll. Avskrivningstiden är 10 år.

Effekten på Nordeas nettoresultat för året är obetydlig.

Förslag till vinstdisposition

Enligt moderbolagets balansräkning står följande vinstmedel till årsstämman till förfogande:

	Euro
Balanserade vinstmedel	5 225 679 407
Övriga fria fonder	2 762 284 828
Årets resultat	1 887 807 578
Summa	9 875 771 813

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

	Euro
Utdelning till aktieägare,	
0,20 euro per aktie	518 821 646
Till ny räkning förs	9 356 950 167
Summa	9 875 771 813

Det är styrelsens bedömning att den föreslagna utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av Bolagets och Koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att koncernredovisningen respektive årsredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder (IFRS/IAS) som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder och i enlighet med god redovisningssed. De ger en rättvisande bild av Koncernens och Bolagets ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för Koncernen respektive Bolaget ger en rättvisande översikt över utvecklingen av Koncernens och Bolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som Bolaget och de företag som ingår i Koncernen står inför.

17 februari 2009

Hans Dalborg
Ordförande

Timo Peltola
Vice Ordförande

Kari Ahola
Styrelseledamot¹⁾

Stine Bosse
Styrelseledamot

Marie Ehrling
Styrelseledamot

Svein Jacobsen
Styrelseledamot

Tom Knutzen
Styrelseledamot

Nils Q Kruse
Styrelseledamot¹⁾

Steinar Nickelsen
Styrelseledamot¹⁾

Lars G Nordström
Styrelseledamot

Lars Oddestad
Styrelseledamot¹⁾

Heidi M. Petersen
Styrelseledamot

Ursula Ranin
Styrelseledamot

Björn Savén
Styrelseledamot

Björn Wahlroos
Styrelseledamot

Christian Clausen
Verkställande direktör och koncernchef

Vår revisionsberättelse har avgivits den 18 februari 2009

KPMG AB

Carl Lindgren
Auktoriserad revisor

¹⁾ Arbetstagarrepresentant (se vidare sidan 73, fotnot 8).

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Nordea Bank AB (publ) Org nr 516406-0120

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Nordea Bank AB (publ) för år 2008. Bolagets årsredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 31–145. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen samt för att internationella redovisningsstandarder IFRS såsom de antagits av EU och lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag tillämpas vid upprättandet av koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsmed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredo-

visningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, lag om bank- och finansieringsrörelse, lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningsmed i Sverige. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS såsom de antagits av EU och lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

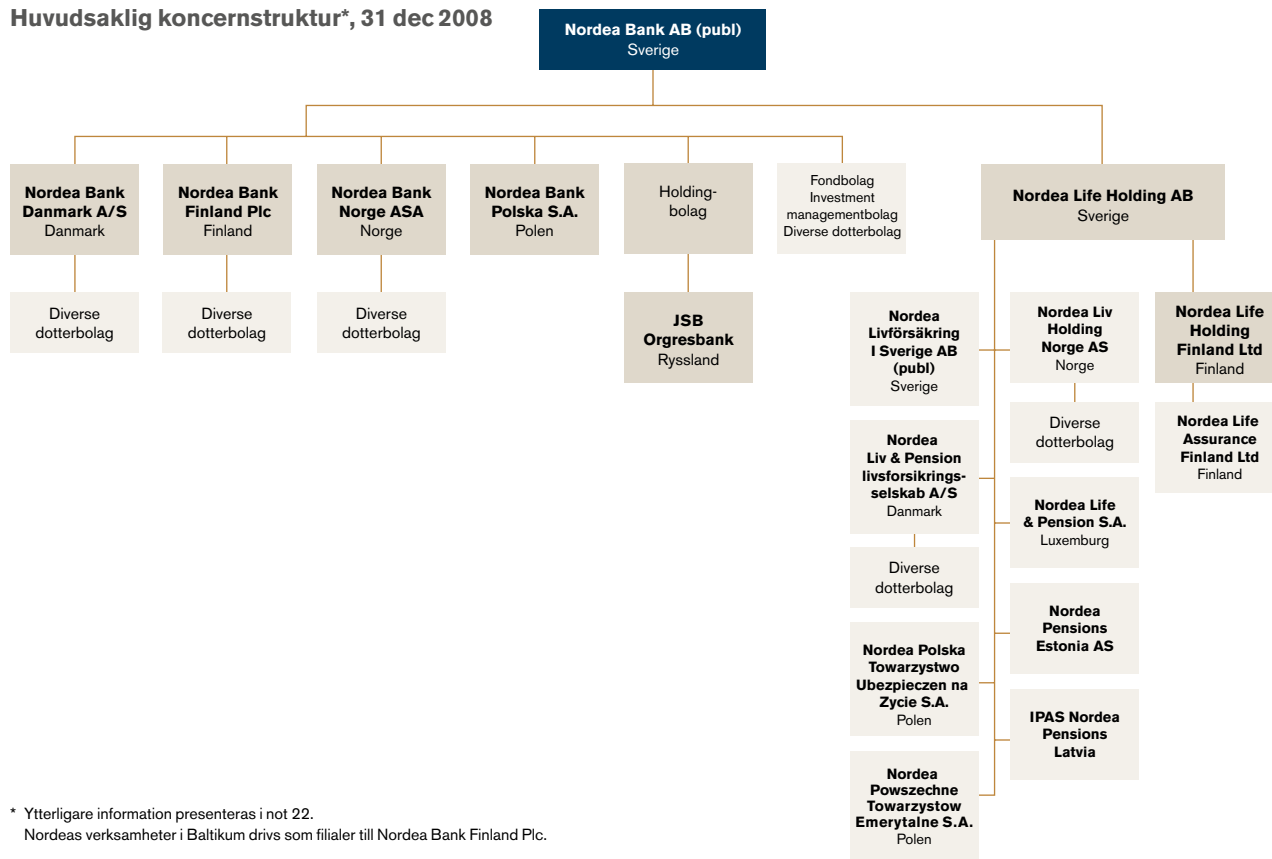
Stockholm den 18 februari 2009

KPMG AB

Carl Lindgren
Auktoriserad revisor

Koncernstruktur

Huvudsaklig koncernstruktur*, 31 dec 2008

* Ytterligare information presenteras i not 22.
Nordeas verksamheter i Baltikum drivs som filialer till Nordea Bank Finland Plc.

Styrelse

Hans Dalborg

Timo Peltola

Stine Bosse

Marie Ehrling

Svein Jacobsen

Tom Knutzen

Lars G Nordström

Heidi M. Petersen

Hans Dalborg

Ordförande

Ekon. dr. Styrelseledamot sedan 1998. Född 1941.
Styrelseordförande i Kollegiet för svensk bolagsstyrning och Uppsala universitet.

Styrelseledamot i Axel Johnson AB, Östekonomiska Institutet (SITE) och Stockholm Institute for Financial Research (SIFR).

Ledamot av European Round Table of Financial Services (EFR).

Tidigare befattningar

2005–2008 Styrelseordförande i Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)

1997–2005 Styrelseordförande i Kungliga Operan

2000 Verkställande direktör och koncernchef Nordea

1998–1999 Verkställande direktör och koncernchef MeritaNordbanken

1991–1997 Verkställande direktör och koncernchef Nordbanken

1989–1990 Vice verkställande direktör och COO Skandiakoncernen

1972–1989 Flertal befattningar inom Skandiakoncernen

Aktieinnehav i Nordea: 40,760*

Timo Peltola

Vice ordförande

Ekon. dr. (hc). Styrelseledamot sedan 1998. Född 1946.

Styrelseordförande i Neste Oil och AW-Energy Oy.

Styrelseledamot i TeliaSonera AB (publ) och SAS AB.

Ledamot i Advisory Board i CVC Capital Partners och Sveafastigheter AB.

Rådgivare till CapMan Plc Public Market Fund.

Tidigare befattningar

1971–2005 Flertal befattningar inom Huhtamäkitkoncernen,

bl a koncernchef 1988–2004

Aktieinnehav i Nordea: 5,187*

Stine Bosse

Jur. kand. Styrelseledamot sedan 2008. Född 1960.

Verkställande direktör och koncernchef TrygVesta A/S.

Styrelseordförande i Forsikring & Pension och Hjerdebarnsfonden.

Styrelseledamot i Grundfos Management A/S, Poul Due Jensens Fond.

Extern ledamot (non-executive director) i Amlin Plc.

Tidigare befattningar

2004–2006 Styrelseledamot i TDC

2002–2005 Styrelseledamot i Flügger

1987–2001 Flertal befattningar inom Tryg Forsikring A/S,

bl a Senior Vice President 1999–2002

Aktieinnehav i Nordea: 1,882*

Marie Ehrling

Civilekonom. Styrelseledamot sedan 2007. Född 1955.

Styrelseledamot i Securitas AB, Oriflame SA, Schibsted ASA, Safe Gate AB, Home Maid AB, Centre for Advanced Studies of Leadership vid Handelshögskolan i Stockholm, World Childhood Foundation och Business Executives Council IVA.

Tidigare befattningar

2003–2006 Verkställande direktör TeliaSonera Sverige AB

1982–2002 Vice koncernchef SAS, chef för SAS Airline och andra ledande befattningar inom SAS

1980–1982 Informationssekreterare vid finansdepartementet

1979–1980 Informationssekreterare vid utbildningsdepartementet

1977–1979 Finansanalytiker vid Fjärde AP-fonden

Aktieinnehav i Nordea: 1,500*

Svein Jacobsen

MBA. Auktoriserad revisor. Styrelseledamot sedan 2008. Född 1951.

Styrelseordförande i Think Global AS, Vensafe AS och Norse Cutting & Abandonment AS.

Vice styrelseordförande i Orkla ASA och Expert AS.

Ledamot i Advisory Board i CVC Capital Partners.

Tidigare befattningar

1984–1996 Flertal befattningar inom Tomra Systems,

bl a koncernchef 1988–1996

Aktieinnehav i Nordea: 0*

Tom Knutzen

Civilekonom. Styrelseledamot sedan 2007. Född 1962.

Koncernchef Danisco A/S.

Styrelseledamot i Dansk Industri og Industriens Arbejdsgivere

i Köpenhamn och i Akademiet for de Tekniske Videnskaber.

Tidigare befattningar

2006– Koncernchef Danisco A/S.

2000–2006 Verkställande direktör NKT Holding A/S

1996–2000 Finansdirektör NKT Holding A/S

1988–1996 Flertal befattningar inom Niro A/S

1985–1988 Flertal befattningar inom Fællesbanken

Aktieinnehav i Nordea: 5,000*

Lars G Nordström

Juridikstudier vid Uppsala universitet. Styrelseledamot sedan 2003.

Född 1943.

Verkställande direktör och koncernchef Posten AB.

Styrelseordförande i Kungliga Operan, Finsk-svenska handelskammaren

och European Financial Management & Marketing Association (EFMA).

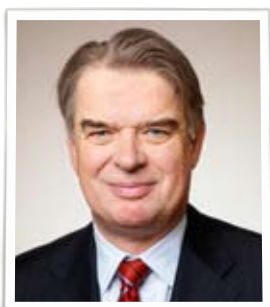
Styrelseledamot i TeliaSonera AB, Posten AB, Viking Line Abp, Svensk-

Amerikanska handelskammaren och ledamot i Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA).

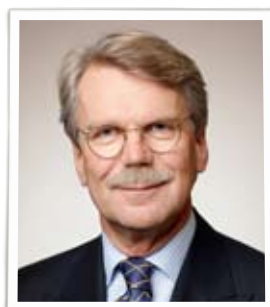
* Aktieinnehav omfattar även närståendes eventuella innehav.

Ursula Ranin

Björn Savén

Björn Wahlroos

Kari Ahola

Bertel Finskas

Nils Q Kruse

Steinar Nickelsen

Lars Oddestad

Tidigare befattningar

2002–2007 Verkställande direktör och koncernchef Nordea Bank AB
 1993– Flertal chefsbefattningar inom Nordeakoncernen
 1970–1993 Flertal befattningar inom Skandinaviska Enskilda Banken
 (vice verkställande direktör från 1989)
 Aktieinnehav i Nordea: 15,000*

Heidi M. Petersen

Magisterexamen i kemi. Styrelseledamot sedan 2008. Född 1958.
 Styrelseordförande i Sandefjord Lufthavn AS.
 Styrelseledamot i Aker Kværner ASA, Norsk Hydro ASA, Calora Subsea
 AS, Glamox ASA, Songa Floating Production ASA, Scan Geophysical ASA,
 Norwegian Energy Company ASA och Arendals Fossekompagni ASA.
 Tidigare befattningar
 2003–2007 Verkställande direktör Ramböll Future AS
 2000–2002 Verkställande direktör Future Engineering AS
 1997–2000 Vice President Kværner Oil & Gas AS Sandefjord
 1995–1997 Flertal chefsbefattningar inom Gullfaks C oljerigg
 Aktieinnehav i Nordea: 0*

Ursula Ranin

Jur. kand. och civilekonom. Styrelseledamot sedan 2007. Född 1953.
 Styrelseledamot i Finnair Abp och UPM-Kymmene Oyj.
 Tidigare befattningar
 1984–2005 Flertal befattningar inom Nokiakoncernen, bl a Vice President,
 chefsjurist från 1994 och styrelsens sekreterare från 1996
 1981–1984 Tjänstgjorde som tingsdomare
 Aktieinnehav i Nordea: 5,000*

Björn Savén

Ekon. dr. (hc), MBA och civ.ekon. Född 1950. Styrelseledamot sedan 2006.
 Ordförande i Industri Kapital sedan 1993.
 Vice ordförande i Dynea Oy och Konecranes Oyj.
 Styrelseledamot i Attendo Care AB och Minimax AG.
 Ordförande i Brittisk-Svenska Handelskammaren.
 Ledamot i Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA).
 Tidigare befattningar
 1988–1993 Verkställande direktör Enskilda Ventures (SEB), London
 1976–1988 Chefsbefattningar, bl a finanschef, inom Esseltekongcernen
 i Stockholm, London och New York
 1974–1976 MBA-studier vid Harvard Business School, Boston.
 1972–1974 Analytiker på Gulf Oil, Stockholm
 Aktieinnehav i Nordea: 400,000*

Björn Wahlroos

Ekon. dr. 1979. Styrelseledamot sedan 2008. Född 1952.
 Verkställande direktör och koncernchef Sampo Abp.
 Styrelseordförande i UPM-Kymmene Oyj.
 Styrelseledamot i ett flertal stiftelser, bl a Näringslivets Delegation
 EVA / ETLA och Mannerheim-stiftelsen.
 Tidigare befattningar
 1998–2000 Ordförande Mandatum Bank Abp
 1992–1997 Verkställande direktör Mandatum & Co Ab
 1985–1992 Flertal befattningar inom Föreningsbanken i Finland, bl a vice
 verkställande direktör och direktionsmedlem 1989–1992
 1983–1984 Biträdande professor i Managerial Economics and Decision
 Sciences vid Kellogg Graduate School of Management, North-
 western University
 1980–1981 Biträdande professor i nationalekonomi vid Brown University
 1979–1985 Professor och t.f. professor i nationalekonomi vid Svenska
 handelshögskolan
 1974–1979 T.f. lektor och biträdande professor i företagsekonomi vid
 Svenska handelshögskolan
 Aktieinnehav i Nordea: 0*

Kari Ahola

Styrelseledamot sedan 2006. Född 1960. Arbetstagarrepresentant.
 Aktieinnehav i Nordea: 0*

Bertel Finskas

Styrelseledamot från 2000 till 31 december 2008. Född 1948. Arbetstagar-
 representant.
 Aktieinnehav i Nordea: 1,400*

Nils Q Kruse

Styrelseledamot sedan 2004. Född 1950. Arbetstagarrepresentant.
 Aktieinnehav i Nordea: 1,849*

Steinar Nickelsen

Styrelseledamot sedan 2007. Född 1962. Arbetstagarrepresentant.
 Aktieinnehav i Nordea: 0*

Lars Oddestad

Styrelseledamot sedan 1 januari 2009. Född 1950. Arbetstagarrepresentant.
 Aktieinnehav i Nordea: 0*

* Aktieinnehav omfattar även närståendes eventuella innehav.

Koncernledning

Koncernledning:

Övre raden från vänster: Ari Kaperi, Gunn Wærsted, Christian Clausen, Michael Rasmussen, Frans Lindelöw. Nedre raden från vänster: Peter Schütze, Carl-Johan Granvik, Fredrik Rystedt.

Christian Clausen

Verkställande direktör och koncernchef sedan 2007.

Född 1955.

Medlem sedan 2001.

Aktieinnehav: 28 480 Nordea¹⁾

Carl-Johan Granvik²⁾

Executive Vice President, CRO, chef för Group Credit & Risk Control.

Född 1949.

Medlem sedan 2000.

Aktieinnehav: 9 000 Nordea¹⁾

Ari Kaperi

Chef för Institutional & International Banking.

Född 1960.

Medlem sedan 2008.

Aktieinnehav: 3 200 Nordea¹⁾

Frans Lindelöw²⁾

Chef för Banking Sverige.

Född 1962.

Medlem sedan 2004.

Aktieinnehav: 18 080 Nordea¹⁾

Michael Rasmussen

Chef för Banking Products & Group Operations.

Född 1964.

Medlem sedan 2008.

Aktieinnehav: 7 831 Nordea¹⁾

Fredrik Rystedt

Executive Vice President, CFO, chef för Group Corporate Centre.

Född 1963.

Medlem sedan 2008.

Aktieinnehav: 5 000 Nordea¹⁾

Peter Schütze²⁾

Executive Vice President, chef för Nordic Banking.

Född 1948.

Medlem sedan 2002.

Aktieinnehav: 13 646 Nordea¹⁾

Gunn Wærsted²⁾

Executive Vice President, chef för Capital Markets & Savings och People & Identity.

Född 1955.

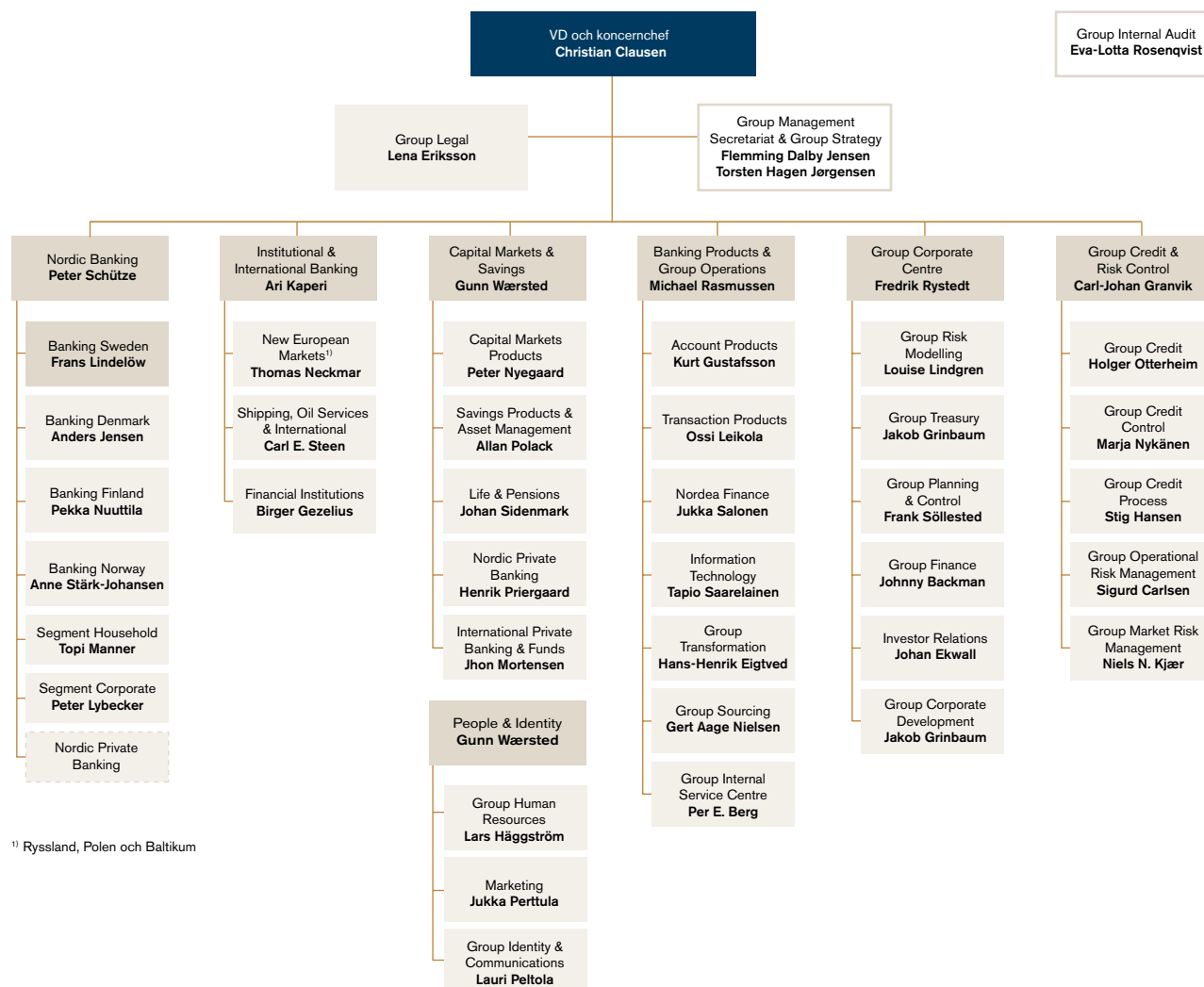
Medlem sedan 2007.

Aktieinnehav: 9 085 Nordea¹⁾

¹⁾ Aktieinnehav omfattar även närståendes eventuella innehav.

²⁾ Country Senior Executive.

Nordeas organisation

¹⁾ Ryssland, Polen och Baltikum

Kreditbetyg

	Moody's Investors Service		Standard & Poor's		Fitch		DBRS	
	Kort- fristig	Lång- fristig	Kort- fristig	Lång- fristig	Kort- fristig	Lång- fristig	Kort- fristig	Lång- fristig
Nordea Bank AB (publ)	P-1	Aa1	A-1+	AA-	F1+	AA-	R-1 (high)	AA
Nordea Bank Danmark A/S	P-1	Aa1	A-1+	AA-	F1+	AA-	R-1 (high)	AA
Nordea Bank Finland Plc	P-1	Aa1	A-1+	AA-	F1+	AA-	R-1 (high)	AA
Nordea Bank Norge ASA	P-1	Aa1	A-1+	AA-	F1+	AA-	R-1 (high)	AA
Nordea Hypotek AB (publ)		Aaa ¹⁾	A-1+	AAA ¹⁾				
Nordea Kredit Realkreditatieselskab		Aaa ¹⁾		AAA ¹⁾				
Nordea Eiendomskreditt AS	P-1	A1						

¹⁾ Kreditbetyg för säkerställda obligationer.

Definitioner och begrepp

Dessa definitioner gäller beskrivningar i årsredovisningen.

Primärkapital

Den del av kapitalbasen som innefattar konsoliderat eget kapital exklusive investeringar i försäkringsbolag, föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar, goodwill i bankverksamheten och hälften av avdraget avseende förväntat "underskott". Med tillsynsmyndighets godkännande omfattar primärkapital även kvalificerade former av förlagslån (primärkapitaltillskott och hybridkapitallån). Kärnprimärkapital beräknas exklusive dessa.

Kapitalbas

Kapitalbasen innefattar summan av primärkapital och supplementärt kapital bestående av förlagslån, efter avdrag för bokfört värde avseende aktier i helägda försäkringsbolag och avdrag för förväntat "underskott", den negativa skillnaden mellan förväntade kreditförluster och gjorda reserveringar. Försäkringsbolag har separata kapitalkrav.

Riskvägt belopp

Totala tillgångar och åtaganden utanför balansräkningen, värderade efter kredit- och marknadsrisk liksom operativ risk i koncernens dotterföretag enligt gällande kapitaltäckningsregler, exklusive tillgångar i försäkringsbolag, bokfört värde avseende sådana aktier som har dragits av från kapitalbasen samt goodwill.

Primärkapitalrelation

Primärkapital i procent av riskvägt belopp. Kärnprimärkapitalrelationen beräknas som kärnprimärkapital i procent av riskvägda tillgångar.

Kapitaltäckningsgrad

Kapitalbas i procent av riskvägt belopp.

Avkastning på eget kapital

Årets resultat exklusive minoritetsintressen och förändring i verkligt värde under perioden hänförlig till tillgångar tillgängliga för försäljning samt andra omvärderingar som redovisats direkt mot eget kapital, i procent av genomsnittligt eget kapital under perioden. I genomsnittligt eget kapital ingår årets resultat och ej utbetald utdelning. Minoritetsintressen ingår ej.

Totalavkastning (TSR)

Totalavkastning mätt som värdetillväxt i ett aktieinnehav under en viss period, under antagande om att utdelningen återinvesteras i nya aktier vid utbetalningstidpunkten.

Vinst per aktie efter full utspädning

Årets resultat dividerat med genomsnittligt antal utestående aktier efter full utspädning. Minoritetsintressen ingår ej.

Vinst per aktie

Årets resultat dividerat med genomsnittligt antal utestående aktier efter full utspädning. Minoritetsintressen ingår ej.

Eget kapital per aktie

Eget kapital enligt balansräkningen efter full utspädning, exklusive minoritetsintressen, dividerat med antalet utestående aktier efter full utspädning.

K/I-tal

Totala rörelsekostnader i procent av totala rörelseintäkter.

Riskjusterat resultat

Riskjusterat resultat definieras som intäkter minus rörelsekostnader, förväntade kreditförluster och schablonskatt (26 procent 2008). Större engångsposter ingår inte i det riskjusterade resultatet.

Economic profit

Economic profit definieras som riskjusterat resultat minus kapitalkostnad.

Förväntade kreditförluster

Förväntade kreditförluster avspeglar normaliserade förlustnivåer över en konjunkturcykel både på portföljnivå och för enskilda kreditengagemang.

Kapitalkostnad

Kapitalkostnaden (uttryckt i procent) definieras som den avkastning Nordeas aktieägare kräver. Den beräknas utifrån den långfristiga riskfria euroräntan, med tillägg för genomsnittlig marknadsmässig riskpremie för aktieinvesteringar, multiplicerat med betavärdet, ett mått på Nordeaaktiens volatilitet och marknadskorrelation.

Kapitalkostnaden i euro utgörs av kapitalkostnaden (i procent) multiplicerat med economic capital.

Kapitalkostnaden fastställs av Nordeas ledning en gång om året.

Economic capital

Economic capital (EC) är Nordeas interna mått på det kapital som krävs för att med viss sannolikhet täcka oväntade förluster i verksamheten. EC beräknas med avancerade interna modeller för att ge ett konsekvent mått avseende kredit- och marknadsrisk, operativ risk, affärsrisk och livförsäkringsrisk inom Nordeas olika affärsområden.

När alla risker i koncernen aggregeras uppstår diversifieringseffekter, till följd av skillnader i verksamheternas risk samt att det är osannolikt att oväntade förluster uppstår samtidigt.

RAROCAR

RAROCAR (risk-adjusted return on capital at risk), i procent, utgörs av det riskjusterade resultatet i förhållande till economic capital.

MCEV

Nordeas MCEV (Market Consistent Embedded Value) är en uppskattning av det värde en placerare skulle tillmäta en portfölj av ingångna liv- och pensionsförsäkringar, utgående från en objektiv marknadsavkastning. MCEV omfattar inte värdet av framtida affärer som ännu inte tecknats, och inte heller andra typer av immateriella värden.

Årsstämma den 2 april 2009

Nordeas årsstämma 2009 hålls torsdagen den 2 april kl 13.00 svensk tid på Cirkus, Djurgårdsslätten 43-45, Stockholm.

Anmälan om deltagande etc

Aktieägare som önskar delta i årsstämman ska vara införd i den av Euroclear Sweden AB i Sverige förda aktieboken den 27 mars 2009, och anmäla sig till Nordea. Aktieägare som har sina aktier förvaltarregistrerade måste därför tillfälligt låta omregistrera aktierna i eget namn i Euroclear Sweden AB för att ha rätt att delta i årsstämman. Detta gäller bland annat för innehavare av FDR-aktiedepåbevis i Finland och innehavare av aktier registrerade i Værdipapircentralen i Danmark.

Sådan omregistrering ska vara verkställd hos Euroclear Sweden AB i Sverige den 27 mars 2009. Detta innebär att aktieägaren i god tid före denna dag måste underrätta förvaltaren om detta.

Aktieägare registrerade i Euroclear Sweden AB i Sverige

Anmälan till årsstämman ska göras till Nordea Bank AB (publ) senast den 27 mars 2009 kl 13.00 svensk tid på adress

Nordea Bank AB (publ), c/o Novator Consulting Group AB, Box 10, SE-182 11 Danderyd, Sverige, eller per telefon +46 8 755 13 46 eller telefax +46 8 622 63 51 eller på Nordeas hemsida, nordea.com.

Innehavare av FDR-aktiedepåbevis i Finland

Anmälan till årsstämman och omregistrering av aktier till Euroclear Sweden AB ska göras senast den 26 mars 2009 kl 12.00 finsk tid, på adress Nordea Bank AB (publ), c/o Novator Consulting Group AB, Box 10, SE-182 11 Danderyd, Sverige, eller per telefon +358 9 348 9230 eller telefax +46 8 622 63 51 eller på Nordeas hemsida, nordea.com.

Aktieägare registrerade i Værdipapircentralen i Danmark

Anmälan till årsstämman och omregistrering av aktier till Euroclear Sweden AB ska göras senast den 26 mars 2009 kl 12.00 dansk tid, på adress Nordea Bank AB (publ), c/o I-NVESTOR DANMARK A/S, Kongevejen 418, DK-2480 Holte, Danmark, eller per telefon +45 4546 0997 eller telefax +45 4546 0998 eller på Nordeas hemsida, nordea.com.

Finansiell kalender

Finansiell kalender 2009

Årsstämma	2 april
Första dag för handel exklusive utdelning	3 april
Avstämningsdag	7 april
Utbetalning av utdelning	16 april
Delårsrapport, första kvartalet	29 april
Delårsrapport, andra kvartalet	21 juli
Delårsrapport, tredje kvartalet	28 oktober

Kontaktpersoner

Fredrik Rystedt, Group CFO/EVP Tel: +46 8 614 78 00

Investor Relations

Johan Ekwall, chef för Investor Relations
Andreas Larsson
Christopher Casselblad
Anna Halaby

105 71 Stockholm

Tel: +46 8 614 92 77

Hemsida

Alla rapporter och pressmeddelanden finns tillgängliga på Internet, under adress nordea.com. Finansiella rapporter från Nordeakoncernen kan beställas från Investor Relations.

Årsredovisningen för Nordea Bank Danmark A/S, Nordea Bank Norge ASA och Nordea Bank Finland Abp kan hämtas på nordea.com. Nordeas pelare 3-rapport om kapitaltäckning och riskhantering, i enlighet med pelare 3 i kapitalkravsdirektivet enligt Basel II, finns på nordea.com.

Årsredovisning 2008

Denna årsredovisning omfattar Nordea Bank AB (publ) och avser verksamheten i Nordeakoncernen, vars koncernstruktur presenteras på sidan 147.

I årsredovisningen presenteras Nordeakoncernens resultaträkningar och andra finansiella data uttryckta i euro.

Bolagsstyrningsrapport 2008

i enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning

Nordeas tillämpning

Nordea Bank AB (publ) tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning (Koden).

En beskrivning av corporate governance i Nordea under det senaste räkenskapsåret återfinns i årsredovisningen 2008 på sidan 70. I denna bolagsstyrningsrapport anger Nordea vilka regler i Koden som bolaget avvikit ifrån samt redovisar skälen därtill. Rapporten inkluderar också styrelsens årliga rapport om de viktigaste inslagen i system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen.

Enligt Koden ska protokollet från senaste ordinarie bolagsstämma återfinnas på bolagets hemsida. Nordea har inte till fullo följt denna regel eftersom Nordea har lagt ut protokollet utan bilagor innehållande personuppgifter motsvarande de uppgifter som återfinns i röstlängden från stämman. Nordea har funnit att integriteten hos den enskilde aktieägaren bäst skyddas genom att inte återge bilagor av detta slag, med hänsyn till att röstlängden inte behöver redovisas enligt Koden. Besluten återfinns dock i protokollet.

Rapport om de viktigaste inslagen i system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen för räkenskapsåret 2008

Denna rapport har utarbetats i enlighet med reglerna 10.5 och 11.2 om den interna kontrollrapporteringen i den reviderade Koden och rapporten ingår som ett särskilt avsnitt i bolagsstyrningsrapporten 2008.

Systemen för intern kontroll och riskhantering avseende finansiell rapportering är utformade i syfte att ge rimlig säkerhet avseende tillförlitligheten i den externa finansiella rapporteringen och huruvida de finansiella rapporterna är framtagna i överensstämmelse med god redovisningssed, tillämpliga lagar och förordningar samt övriga krav på noterade bolag. De interna kontroll- och riskhanteringsaktiviteterna ingår i Nordeas planerings- och resursallokeringsprocess. Intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen i Nordea kan beskrivas i enlighet med följande ramverk:

Kontrollmiljö

Intern kontroll i Nordea baseras på en kontrollmiljö som omfattar följande element: värderingar och ledningskultur, målinriktning och uppföljning, en tydlig och transparent organisationsstruktur, uppdelning av arbetsuppgifter, dualitetsprincipen, kvalitet och effektivitet i intern kommunikation samt en oberoende utvärderingsprocess. Det interna kontrollramverket dokumenteras genom Group Directives och kompletterande instruktioner vilka omfattar de finansiella och administrativa affärsprocesserna i Nordea.

Riskbedömning

Riskhanteringen inom Nordea är proaktiv, med tyngdpunkt på utbildning och riskmedvetenhet. Nordea upprätthåller en hög riskhanteringsstandard genom att tillämpa tillgängliga tekniker och metoder på ett kostnads-effektivt sätt. Riskhantering anses vara en integrerad del av affärsverksamheten.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteterna innefattar såväl generella som mer detaljerade kontroller, avsedda att förhindra, upptäcka och korrigera fel och avvikelser. Kontrollaktiviteterna utarbetas och dokumenteras på koncern-, affärsområdes- och enhetsnivå. Procedurerna omfattar den initiala registreringen av varje transaktion och den efterföljande IT-behandlingen. Respektive enhetschef inom Nordea är den som i första hand är ansvarig för att hantera de risker som är knutna till den egna enhetens verksamhet och finansiella rapporteringsprocesser.

Information och kommunikation

Group Accounting Manual och Financial Control Principles utgör de viktigaste verktygen för informations-spridning och instruktioner om principerna för bokföring och finansiell rapportering. Därjämte används ett standardiserat rapporteringspaket av alla enheter för att säkerställa konsekvent tillämpning av Nordeas principer och samordnad finansiell rapportering.

Uppföljning

Nordea har fastställt en process för att säkerställa en riktig övervakning av kvaliteten på den finansiella rapporteringen och en uppföljning avseende eventuella avvikelser.

Koncernchefen avger årligen en rapport till styrelsen avseende kvaliteten på den interna kontrollen i Nordea. Denna rapport baserar sig bland annat på en utvärdering av den egna verksamheten och en hierarkisk rapportering som täcker hela organisationen. Intern kontroll avseende finansiell rapportering ingår som en av många processer i utvärderingen av den egna verksamheten.

Group Internal Audit (GIA) är en oberoende funktion som arbetar på uppdrag av styrelsen. Revisionsutskottet ansvarar för anvisningar för och utvärdering av GIA. Det interna revisionsarbetet ger tillförsäkran över den del av Nordeas kontrollsystem som är väsentligt för de externa revisorernas utvärdering av den finansiella rapporteringen. Varje år avger GIA en förklaring avseende tillförlitligheten i Nordeakoncernens riskhantering, kontroll- och styrningssystem till styrelsen.

Revisionsutskottet biträder också styrelsen i dess fortlöpande kontrollarbete genom att granska den finansiella

kvartalsrapporteringen och årsbokslutet, de externa och interna revisorernas iakttagelser och slutsatser liksom det interna kontrollsystemet.

Finansiell rapportering och kommunikation med revisorer

Det sätt på vilket styrelsen säkerställer kvaliteten på den finansiella rapporteringen framgår av stycket uppföljning i rapporten om de viktigaste inslagen i system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen, se ovan.

Vidare granskar styrelsen de externa revisorernas revisions slutsatser avseende koncernens årsbokslut och de externa revisorernas granskning av halvårsrapporten. Styrelsen granskar dessutom den externa revisionsplanen och de externa revisions slutsatserna. Styrelsen träffar minst en gång per år bolagets externa revisorer utan närvaro av verkställande direktören eller annan person från bolagsledningen. Huvudansvarig revisor träffar vidare styrelsens ordförande och revisionsutskottets ordförande separat.

Denna bolagsstyrningsrapport, inklusive rapporten om de viktigaste inslagen i system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen, har inte granskats av revisorerna och utgör inte en del av de formella årsredovisningshandlingarna.

Layout: Marketing
Produktion: n3 Kommunikation
Foto: Bsmart, Egon Gade och Per Myrehed
Tryck: Strokirk-Landströms

